

EMLÉKEK , EMLÉKEK

Emlékek az életemből.....

Talyigás Judit

2020.

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
Kezdet.....	6
I. 1972-1973 Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.	8
II. 1973-1978 KGMMTTI	9
III. 1978-1983 ESZTIK (Egészségügyi Szervezési Tervezési és Információs Központ)	10
i. Az ESZTIK.....	11
ii. Tolna megyei kórház – Szekszárd.....	13
iii. Semmelweis Orvostudományi Egyetem.....	14
iv. Szegedi Orvostudományi Egyetem.....	14
v. A Korányi TBC és Pulmonológiai intézet.....	15
✚ Kis kitérő – Munkahely változtatás	16
IV. 1983-87 OMFB	17
i. SZKCP – Számítástechnikai Központi Célprogram	17
ii. EKFP (1983-87).....	19
a.) Számítástechnika oktatás.....	19
b.) Statisztikai rendszer	20
c.) Elektronizáció hatása a munkaerő struktúrára	21
d.) Szakértői rendszerek	22
iii. Egy emlékezetes utazás.....	26
V. 1987-1991 Ipari Minisztérium	27
i. VEIKI.....	27
ii. VKI.....	28
iii. GTI.....	28
iv. MÜKI.....	28
v. Medicor Kutató Intézet.....	29
vi. Rolitron Rt	29
vii. Miniszterek és egyedi feladatok.....	29
a.) Kapolyi László (1932-2014) miniszter 1983-87 dec. 16	29
b.) Berecz Frigyes (1933-2005) miniszter 1987. december 16- 1989. május 10.....	30
c.) Horváth Ferenc (1942-2003) a nevezetes egy évig működő Németh Miklós kormányában volt az ipari miniszter éppen egy évet, 1989. május – 1990. május.....	31
✚ Kitérő – egészségügy	32
ix. A változások éve	32
x. Ipari kutató intézetek sorsa	33
✚ Egy kis kitérő – ki lesz a miniszter?.....	33
VI. 1991-1996 AJKA KVATTRO Rt	35

i.	A kezdet	36
ii.	Az indulás	38
iii.	A Suzuki projekt	38
iv.	Számítógépesítés és az ISO9000	39
v.	Tanulmányutak.....	45
a.)	USA	45
b.)	Izrael.....	45
c.)	Franciaország	46
d.)	a többi szakmai út.....	46
vi.	Néhány tanulság	46
a.)	Kijelző gyártás	46
b.)	Sztrájk.....	47
	 Kitérő 1993-1996 Politológiai Tanulmányok47	
	 Kitérők 1996 – egyéb munkák49	
VII.	1996-1997 Magyar Befektetési és Vagyonkezelési Rt. – Bakony Művek..	50
VIII.	1996-97 Comparáció Rt.	51
	 Kitérő - Könyv Mojzes I., Talyigás J. : Termelésirányítás, minőségbiztosítás.	52
IX.	1998 első félév Magyar Országgyűlési Könyvtár	53
X.	1998-2000 Miniszterelnöki Hivatal	54
i.	Tézisek az információs társadalomért - Tahi kör megalakulása	58
ii.	Y2k	60
	 Kis kitérő – „A Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak” könyv60	
	 .Kis kitérő - ekereskedelem könyv61	
	 .Kis kitérő – átmeneti helyzet62	
XI.	2000-2001 Magyar Posta – Postai Elektronikus Piac tér	62
i.	Kezdet	62
ii.	A Postai Elektronikus Piac tér felépítése	63
iii.	Tovább a PEP Feladatai	64
iv.	Az elkészült rendszerről még pár szó.....	71
	 Kitérő - hogyan tovább?74	
XII.	2002-2015 MTI illetve 2010-től MTVA.....	75
i.	Előjáték	75
ii.	Az indulás – tényadatok.....	76
a.)	Az MTI Fotóarchívumról	76
b.)	A sajtóadatbank	78
	 Kitérő – kultúra82	
	 Kitérő – könyv: Evilági beszélgetések.hu82	

v.	Automatikus kódolás – tudásbázis (2004-2007).....	83
	✚ .Kis kitérők – MTA Nano-Törzsasztal – BME ekereskedelem91	
vii.	Sulinet projekt- MTI képgyűjtemény (2004-2005)	91
	✚ Kitérő – SZE94	
ix.	Sphaena projekt – (2006-2008)	95
	✚ Kitérő - filmezünk.....	97
xi.	Nyitott archívum (2007-2010).....	98
xii.	Norvég projekt (2009-2011).....	102
xiii.	NKA projekt (2009-2011)	103
xiv.	Europeana projekt (2011-2013).....	104
	✚ Kitérő – előadások	105
	✚ Kitérő – könyvek	107
xvii.	DIPRO (2012-2015)	110
	✚ .Kis kitérő - könyv	110
xix.	M5 projekt	112
xx.	A projekteken túl	116
xxi.	Tanulságok	117
XIII.	Új élet, munkahely nélkül (2016-.....	117
i.	ITF – Informatika Történeti Fórum	118
a.)	Videó riportok!.....	118
ii.)	eHétköznapok.....	120
ciii.	Nő projekt	123
iv.	Tanítás	123
XIV.	Névjegyzék	124
XV.	Mellékletek:	133
i.	Munkámhoz kapcsolódó írások, hírek	133
ii.	Könyveim:.....	179
iii.	Ábrajegyzék.....	179

Emlékek

Bevezető

Már évek óta tagja vagyok a NJSZT ITF¹ szakosztályának, ahol ismert és kevésbé ismert számítástechnikai szakemberekkel találkozom, és építünk közösen egy adatbázist a hazai informatika történet megőrzése érdekében. Az életrajzok írása, a videó interjúk készítése közben és utána néhányszor eltűnődtem azon, vajon én mennyire voltam, vagyok részese a hazai számítástechnikai, informatikai világnak? E kérdésre nyilván nincs egzakt válasz, hiszen nincs hitelesített mércéje e teljesítménynek. Talán ha egyszer összegyűjteném a tevékenységeim, tűnődtem néhányszor.

Az ITF tagok többsége nagyon régről ismeri egymást, közös egyetemi emlékek, munkahelyek és közös fejlesztési eredmények kötik őket össze. Aztán **Dömölki Bálint**² egy baráti beszélgetés keretében megemlítette, hogy **Langer Tamás**³ (1949 -), régi gyerekkori barátom, megírta a szakmai emlékeit⁴. Olvasni kezdtem... a kötetlen stílusa magával ragadott, és hirtelen azt éreztem nemcsak magam miatt, hanem a volt kollegáim, az események emléke miatt is meg kell írnom, amit megéltem. Kicsit fura, hogy visszaemlékezést írok, mint minden ilyen írás ez is szubjektív lesz: emberek, események az én emlékeim, érzéseim tükrében.

1. ÁBRA LANGER TAMÁS

A szakmai emlékeim alapvetően a munkahelyeim köré rendeztem, de sok más is történt az életemben. Ezeket

- ✚ kitérőként idézem meg, amíg a
- ❖ mellékletben olvasható írásokra ezzel a jellel hivatkozom,
- 📄 és a néhány nagyon fontos magánéleti eseményről, néha csak tényközlően e jellel kezdődő mondatban írok.

¹ <https://itf.njszt.hu/>

² <https://itf.njszt.hu/szemely/domolki-balint>

³ <http://itf.njszt.hu/szemely/langer-tamas>

⁴ <https://itf.njszt.hu/324rtr4/uploads/Emlkeim-V2.0.pdf>

A Kezdet

Gyerekkoromban sok novellát írtam, de barátnőimen túli elismerést nem kaptam, mert a családban anyu és a nővérem volt az irodalmár. Anyunak **Soós Magda**⁵ (1920 -1996) néven több regénye jelent meg és számos novellája pl. az Élet és Irodalomban. **Éva**⁶ nővérem, sorra nyert irodalmi pályázatokat, egyik győztes írását a magyar Rádióban **Ruttkai Éva**⁷ olvasta fel. Így én sokáig orvos akartam lenni, az is, ha másképpen is, de az emberekkel foglalkozik. De nem volt elég jó jegyem biológiából, meg igazán jó tanuló se voltam, így aztán a család szerint az orvosira biztosan nem vennének fel. Később talán az én hatásom is benne volt, hogy Vera húgom orvos lett. Igen, hárman voltunk lányok testvérek.

2. ÁBRA ANYUKÁMMAL A HÁROM LÁNY 1955 NYARA (ÉVA, ANYU, VERA ÉS ÉN)

Apu, **Harsányi István**,⁸ (1913-1985) közgazdász, egyetemi tanár, igencsak büszke volt ránk és Anyura, mintegy éreztetve, hogy mind önálló felelős emberek vagyunk, de ő vigyázz ránk. Iskoláimat az Ady Endre 12. évfolyamos iskolában végeztem, sokat köszönhetek Lágler Károlyné, Nusi néni matematika tanárnak és Kiss Árpád (becenevén Kukac) kémia tanáromnak.

A gimnázium negyedik évében fizikából az elektronokról, az elektronika alapjairól tanultunk. Lenyűgözött e láthatatlan, de az életünket egyre jobban meghatározó világ. Így magam megdöbbenésére is villamosmérnöknek jelentkeztem. Az érettségim – én is meglepődtem – kitűnőre sikerült, igaz fogadtam akkori barátommal, aki legújabb kori történészként akkor diplomázott, hogy így lesz, és a matematika, fizika jegyem is mindig jeles volt. Így szinte besétáltam a BME-re.

1972-ben a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki karon végeztem. Érdemben nem találkoztam a számítógép fogalmával se az azt megelőző öt évben. Technológia szakra szakosodtam harmadévtől, itt az akkor induló legújabb műszaki világról tanítottak, hiszen amíg a tankönyveink még csöves eszközökről szóltak, addig az órákon már félvezetőkről és azokból felépülő eszközök gyártásáról tanultunk. Jellemző, hogy a MOM-ban voltam első év után szakmai gyakorlaton, ott esztergálni tanultam, és megismertem a többi forgácsolási eljárást. Akkor a barátaimmal ezen jót mosolyogtunk, de később nagyon jól jött, hogy értek ehhez.

⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/So%C3%B3s_Magda

⁶ <https://moly.hu/alkotok/harsanyi-eva>

⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Ruttkai_%C3%89va

⁸ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Hars%C3%A1nyi_Istv%C3%A1n_\(k%C3%B6zgazd%C3%A1sz\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Hars%C3%A1nyi_Istv%C3%A1n_(k%C3%B6zgazd%C3%A1sz))

Az egyetem a sok új barát mellett alapvetően megváltoztatta az életem, hiszen csoporttársammal, **Talyigás Andrással** hamar egymásra találtunk, és a szerelmünk okán úgy gondoltuk, akkor szabadulhatunk meg legkönnyebben a szülői korlátozásoktól, és leszünk önálló, de összetartozó emberek, ha összeházasodunk.

Ez 1969-ben, másodév után, nyáron megtörtént. Sokan úgy gondolták, ezután nem fejezem be az egyetemet. Ez csak rám vonatkozott, hiszen nő vagyok, Andris kapcsán, ez érdekes, nem merült fel.

3. ÁBRA ANDRÁS ÉS ÉN 1972

Mindketten tanítványokat vállaltunk és nyaranta pincérkedtünk a Balatonnál, megteremtve ezzel önálló életünk anyagi alapját is.

Negyedév utáni szakmai gyakorlatnál lehetőség nyílt arra, hogy 4 hétre 9-en a két technológus tankörből a Szovjetunióba menjünk nyári gyakorlatra. A jelentkezők közül a többiek szavazták meg kit javasolnak. Én bekerültem a csapatba. Csudálatos élmény volt. Komszomolisták vártak minket először Kijevben, ahol kollégiumban nem volt fürdési lehetőség, és így nyilvános fürdőbe vittek minket. Döbbenetes élmény volt.

Leningrádban a komszomolisták sorba álltak helyettünk a nagy múzeumoknál, és kivittek minket Petrodvorecbe, majd elvittek Novgorodba, és pár órát egy gyárban is eltöltöttünk. Az utolsó napokat Moszkva nyüzsgő világában voltunk, felhőkarcolók a lábuknál apró kis fakunyhók.

Gyárban összesen egy félnapot voltunk, érdemi emlékem nincs róla. De a minket kísérő komszomolisták törődése, kedvessége meghatározó emlék.

4. ÁBRA PEDRODVOREC

5. ÁBRA NOVGOROD

A fiam, Peti 1972 elején, ötödév közepén született.

Továbbra is a tanítványokból éltünk, GYES nekem nem járt, hiszen elnyeréséhez akkor 12 havi munkaviszonyt kellett igazolni, és az egyetem akkor nem számított annak.

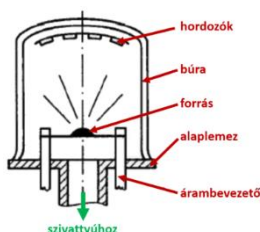
A diploma témaválasztásomnál fontos szempont volt, hogy az akkor pár hónapos fiam mellett olyan találjak, ahol sokat lehetek vele. Így a legfrissebb szakmai anyagok könyvtározásába is beletanultam ez idő alatt, és az összegyűjtött szakmai anyagok alapján írtam meg otthon a dolgozatot.

Diplomamunkám címe: A szigetelő alapú integrált áramkörök tokozási technológiája volt. A beadott diplomamunka több mint száz oldalát magam gépeltem egy Erika írógépen, és ragasztgattam be az összegyűjtött képeket. Külső konzulensem a HIKI mérnöke, lehetővé tette számomra, a valós félvezető gyártás megismerését is, sokat jártam ott.

A szakmai világ gyors változása miatt – a szakmai forráskutatás, alkalmazás ismerete – később jól jött, igaz akkor még a megfogható igazi szakkönyveket, szakfolyóiratokat tanulmányoztam, és a könyvtár kartoték rendszereinek használatban szereztem később is hasznosítható ismerteket.

I. 1972-1973 Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.

Első munkahelyem – a BME-n meghirdetett állás lehetőségek közül – az Egyesült Izzó Rt⁹ volt. Fontos, hogy akkor már nem volt irányított munkahelyválasztás, de az elhelyezkedési lehetőségeket elsősorban az egyetem hirdetőtábláiról tudtuk meg. Az Izzóban technológus mérnökként kezdtem. Kezdetől volt két technikus beosztottam, és két vákuumgőzölő berendezés tartozott hozzám.

6. ÁBRA VÁKUUMGŐZÖLŐ BERENDEZÉS SEMATIKUS FELÉPÍTÉSE (FORRÁS: MOJZES IMRE 1995.)

A szakmai büszkeségem, hogy azzal foglalkozhatom, ami a jövő, és ami igazán érdekel – a korszerű technológia és félvezetőeszköz-gyártás –, nem tartott soká. Peti fiam állandó középfülguyulladása – mert csak a nők maradhattak akkor még otthon– munkahely változtatásra kényszerített. De e rövid év alatt is megismerhettem egy hatalmas gyár működésének alapjait és a tényt, hogy ha a főnök, mindegy milyen beosztású nem igazán ismeri a valós napi folyamatokat, akkor szinte bármit elhisz, el kell, hogy higgyen, az ott dolgozóknak.

A gyártás napi tapasztalatai alapján – azon a főosztályon, ahol technológus mérnök voltam–, néhány apró változtatás történt a diódagyártás technológiában, de erről a magasabb beosztásúakat nem tájékoztatták. Így a főosztályvezető, amikor körbejárt és kérdezősködött – szinte, mint egy szakmai vendég –, a válasz a békesség kedvéért az eredeti leírt technológiára utaló volt, és neki nem tűnt fel, hogy nem az a valóság. Talán ez is közrejátszott, hogy később, vezetőként én mindig igyekeztem ott élni a beosztottaim között, remélve, hogy a valós folyamatokat tudom, ismerem az általam felügyelt, vezetett kisebb-nagyobb egységek esetén.

⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Egyes%C3%BCIt_Izz%C3%B3I%C3%A1mpa_%C3%A9s_Villamoss%C3%A1gi_Rt.

II. 1973-1978 KGMMTTI

Az új állásom 1973-végétől a KGM MTTI¹⁰ (Kohó- és Gépipari Minisztérium Műszaki Tudományos és Tájékoztató Intézet) volt. Engem a szakirodalomi – erős és gyengeáramú –, szakmai anyagok összeállításával és a hazai szakemberek körében történő terjesztésével foglalkozó főosztályra vettek fel. Ide tartoztak e témakörben a KGST kapcsolatok is.

Később szembesültem azzal a ténnyel, hogy ott a Számítástechnikai Főosztályt akkor **Klatsmányi Árpád**¹¹ (1923-2007) vezette. De ennek a szomszédos főosztálynak a munkája, sokak szerint karakterisztikus nagy tudású vezetőjének számítástechnikai ismerete nem „hallatszott át” a mi főosztályunk igencsak hagyományos technológiával végzett tevékenységére.

Megemlíteném közvetlen kollegám **Papp Zoltánt**, aki hasonlóan hozzám a számítástechnika irányába mozdult el később, és a Zalasám egyik alapítója, igazgatója lett.

Talán éppen a hagyományos viszonyok miatt úgy éreztem ott dolgozva, hogy a BME Villamosmérnöki Kar Szervező szakmérnöki képzését elvégzem. Persze ennek a döntésnek volt egy sajátos – elhallgathatatlan –, szubjektív vetülete is. Apukám dr. Harsányi István a BME akkori Ipargazdasági tanszékének vezetője indította ezt a szakot, és előtte kirándulásaink alatt sokat beszélgettünk róla. Kíváncsivá tett.

Az 1974-ben indított szervező szakmérnöki szak tananyagát átszötte a számítástechnika. Tanultunk arról, hogy a vállalatirányításnak, gazdálkodásnak mennyire fontos része kell, hogy legyen a számítástechnika. A pénzügyi, munkaügyi és a termelésirányítási feladatok összehangolásának elméleti kérdéseiről is szó volt, és annak lehetőségéről, hogy mennyi előnnyel jár, ha mindezt számítástechnikai eszközökkel támogatják. Ott tanultam programozni, FORTRAN nyelven. Ott tanított külsősként többek között, az Ipargazdasági tanszéken mérnök-közgazdász diplomát szerzett fiatal **Straub Elek**¹² (1944 –) is.

Ha jól emlékszem, szőnyegszövő üzem szerepelt a vizsga feladatban. A számítógép, alkalmazási lehetőségei már akkor felajzottak, és később meghatározó része lett az életemnek. A programozásból levizsgáztam, és bár nem fogadtam meg, de tudtam, én soha többé nem programozok. De jó, hogy tudom mit is jelent az. Az a kicsit monoton és főleg egyhelyben ülős, igaz általában komoly szellemi kihívást jelentő alkotás nem az én világom. Mégis ez az ismeret sokat segített később abban, hogy nagy számítógépes projektek vezetésénél tudjam, mit kérhetek a programozóktól, illetve hogy kérdezzek tőlük egy-egy rendszer megismerése során, azaz volt közös nyelvünk.

Ott tanultam meg, hogy a számítógép nem számolási kérdésekben segít, hanem a vezetőnek döntési helyzetekben információs támogatást nyújt, illetve lehetőséget, támogatást ad a variációk végig gondolására, ha jól fogalmazzuk meg a problémáinkat.

A szakmérnöki tanulmányaim második évében 1975-ben született a lányom, Ancsi. Így a diplomamunkám megírásakor most vele voltam otthon a 3 hónapos szülési szabadsággal, és a tanulmányi szabadsággal bővített 2 hetes éves szabadságomat töltöttem diplomaírással. Szervező szakmérnöki diplomám 1976-ban védtem meg.

¹⁰ <https://itf.njszt.hu/intezmeny/kgm-ti>

¹¹ <https://itf.njszt.hu/szemely/klatsmanyi-arpad>
https://hu.wikipedia.org/wiki/Klatsm%C3%A1nyi_%C3%81rp%C3%A1d

¹² https://hu.wikipedia.org/wiki/Straub_Elek
<https://itf.njszt.hu/szemely/straub-elek>

7. ÁBRA PETIVEL ÉS ANCSIVAL 1975-BEN

III. 1978-1983 ESZTIK (Egészségügyi Szervezési Tervezési és Információs Központ)

1978-ban úgy gondoltam, hogy a gyerekeim is elég nagyok – a fiam 6, a lányom 3 éves volt – ahhoz, hogy aktívabb munkát kereshetek. Így megpályáztam az Egészségügyi Szervezési Tervezési és Információs Központban¹³ (ESZTIK) egy akkor létrehozott, a MEDINFO¹⁴-hoz kötődő állását. Ekkor még **dr. Mányi Géza** (? - 2015) orvos volt ott az igazgató.

Az ESZTIK könyvtár a Zichy utcában volt, külön a teljes intézménytől. Emlékszem **Isépy Dezső** bácsi a mesebéli könyvtáros sokat mesélt és segített abban, hogy mintha tankönyvből tanulnám az egészségügyi könyvtárak és a hazai egészségügyi szervezetek rendszerét, általa megismerjem.

A Medinfo fejlesztés azt jelentette, hogy a hazai egészségügyi informatikai rendszer – elsősorban a könyvtár, könyvtári feldolgozások – majd csatlakozzon egy nemzetközi rendszerhez. Ennek az volt a háttere, hogy 1978-ban egy Külügy Minisztériumi rendelet nemzetközi koordinációs központként jelölte meg az ESZTIK-et, amelynek így feladata lett, az orvostudományi és egészségügyi felsőoktatási könyvtári hálózatokat és az orvostudományi szakterületi együttműködési köröket koordinálni. Hosszan nem történt semmi, és ha elindult volna a hazai Medinfo¹⁵ akkor azt már – a hónapokig tartó egyéni felkészülésem alapján tudtam, nem egyszemélyes feladat. Így miközben Isépy bácsi meséit hallgattam, elhatároztam, hogy változtatok.

1979-ben, mert nyughatatlan ember vagyok, megpályáztam és elnyertem, az ESZTIK-en belül a koordinációs osztályvezetői posztot, amely valamilyen szinten a Medinfo-t is jelentette, de alapvetően az országon belüli társadalom-egészségügyi és a számítástechnikai fejlesztési feladatok koordinálását végezte. Közben dr. Balogh János orvos, egészségügyi szervező lett az ESZTIK igazgatója.

Kiköltöztem a László kórház területén álló U alakú fabarakkba, ahol az ESZTIK érdemi része, a vezetés és számítástechnika, néhány közgazdász, nemzetközi kapcsolatokat tartó szakemberek, no meg akkor még az orvos szervezők dolgoztak.

Azt vallottuk, amíg nem székházban lakunk, addig lehet érdemben dolgozni. A mintegy 120-130 főt foglalkoztató intézet döntő többsége 30 év körüli vidám tette kész fiatal volt. Talán 10 % volt a diplomás, sok volt a középiskolai és technikus végzettségű, akik elsősorban a hardvertesztelési, szerelési, illesztési tevékenységet láttak el, illetve a programozásnál a lyukkártya lyukasztás és bevitel területén dolgoztak. A koordinációs csoportomban közel 10

¹³ <https://itf.njszt.hu/intezmeny/esztik>

¹⁴ <https://medinfo.aEEK.hu/index.php/rolunk/konyvtar-tortenete/>

¹⁵ <https://medinfo.aEEK.hu/index.php/rolunk/konyvtar-tortenete/>

fő tartozott. Egészségügyi szervezők is voltak, közülük **Bondár Évát**, egészségügyi közgazdászt említeném, amíg a számítástechnika területéről **Kádár Katát**.

Abban az időben a nagy egészségügyi számítástechnikai központok, az ESZTIK, SOTE (Semmelweis Orvostudományi Egyetem), SZOTE (Szegedi Orvostudományi Egyetem), Szekszárdi Megyei Kórház és a Korányi TBC és Pulmonológiai intézet voltak. Ezekkel tartotta az általam vezetett osztály szinte a napi kapcsolatot.

Nézzük sorjában az intézményeket, és közben csak néhány szó azokról a csodálatos emberekről, akikkel akkor együtt dolgozhattam. Közülük többekkel később még sok szakmai találkozásom volt, néhányuk közeli barátom lett.

i. Az ESZTIK

Balogh János igazgató vezetésének időszakában az ESZTIK-ben R22-es gép volt, amely az ESZR család tagja. A számítógépes főosztály vezetője **Sárossy József**¹⁶ volt, a szoftver osztályt **Óry József**, a hardvert **Tóth Mihály**¹⁷ (1933-) vezette. Sárossy egyik bizalmi embere volt és jó szoftveres **Rudas Pál**.

A számítógép hatalmas volt, nagy külön légkondicionált teremben lakott, és az egyszerű Esztik-esnek eszébe se jutott, hogy oda bemehetne. Külön termekben voltak a kártyalyukasztók, és a programozók ott sétáltak ellenőrizték a lyukasztást végzők munkáját, de gyakran maguk ültek le lyukasztani. A lyukkártyák végtelen mennyiségben, ákom-bákom jelzésnek tűnő feliratokkal ellátott papundekli dobozokban álltak sok ezerszám, remélve és türelmesen várakozva, hogy egyszer beolvassák őket.

Az ESZTIK egyik kiemelt számítástechnikai feladata akkor az ország orvos nyilvántartásának elkészítése volt. Az 1970-es évek végén nyolcvanas évek elején személyi adatokat tartalmazó adatbázist építeni elsősorban az adatok beszerzése és ellenőrzése miatt, no és a naprakészen tartási igény okán, igen nagy kihívás volt.

Közben, ágazati statisztikai adatok összegyűjtése és feldolgozása is az intézet feladatai közé tartozott. Ezek egy része a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) számára készültek, és egy másik rész az Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO) részére. E feldolgozások alapja a Betegségek Nemzetközi Osztályozási Rendszere, a BNO volt.

A teljes ágazat fejlesztési feladatait az osztályom koordinálta, így természetes volt, hogy amikor megalakultak az ágazati Számítástechnikai Alkalmazási Bizottságok (SZAB), ennek titkársági, koordinációs feladatait is mi láttuk el. Az EÜM SZAB elnöke akkor Hutás Imre miniszterhelyettes volt, titkára – amíg az ESZTIK-ben dolgoztam, 1980-83 között –, én voltam.

Hutás Imre¹⁸ (1926-2015) minisztériumi szobájának asztalán egy rövid mondat állt: „Aki képes a gondolatait 20 szónál többel kifejezni, az más bűnökre is képes.” Így az általa vezetett megbeszélések hatékonyak, feszesek voltak. De utána mindig volt mód egy kis emberi beszélgetésre. Érdeklődött utánunk, és mesélt arról, hogy éppen az akadémiai doktoriját írja. Lenyűgözött, hogy valaki befutott szakmai karrierrel is még tovább tanul, újat alkot. Azt hiszem ez későbbi tanulmányaim során hatott rám. Fogalmazhatnék úgy is, nála talákoztam először az életen át tanulással.

¹⁶ <https://itf.njszt.hu/szemely/sarossy-jozsef>

¹⁷ professzor emeritus Budapesti Műszaki Főiskola

¹⁸ <https://itf.njszt.hu/szemely/hutas-imre>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Hut%C3%A1s_Imre

8. ÁBRAHUTÁS IMRE

Balogh Jánosról külön meg kell emlékezni. Sajnos az interneten nem találni fotót, életrajzot róla. Magas szikár ember volt, amikor én megismertem, már ősz haja és kis fehér kecskeszakállja volt. Mosolyra termett. Az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezető helyetteseként az ESZTIK megbízott igazgatója volt közel öt évig (1977-82). A WHO hazai kapcsolattartója. Nevéhez fűződik a Komplex Morbiditási Vizsgálat (KOMOV) számítógépes feldolgozásának az elképzelése.

Nekem szerencsém volt, sokat beszélgettünk. Néhányunkat **Demel Ferencet, Horváth Jánost**, mindketten hardveres mérnökök, szintén fiatal 30 év körüliek, a Pozsonyi úti lakására is meghívott az ESZTIK jövőjéről beszélgetni.

Alap hitvallása volt: „előbb utóbb úgyis a jó, az értelem győz... igaz nem tudható mikor jön el az előbb utóbb, de eljön... „ Tőle tanultam, hogy az egészségügyi tervezés olyan, mint a csata, ahol a győzelemhez előre tudható, hogy egy-egy század, ezred elpusztul, sőt megtervezik melyik lesz az, annak érdekében, hogy a győzelmet, a célt elérjék. Így, ha az a döntés, hogy adott időszakban pl. a szívbetegek egy csoportjának diagnosztikáját és terápiáját fejlesztik tudható, hogy nem lesz forrás, se pénzügyi, se emberi és szellemi más szakmai területen is arra, hogy jelentős változás legyen. Így pl. akkor az onkológiai betegek a vesztesek, azaz marad az ellátásuk az addigi szinten.

Balogh János anno az 1970-es évek végén a szervezési intézetek első leépítési hullámában az intézetből inkább az orvos szervezőket küldte el, igaz bízott benne, hogy az értelem majd lehetőséget ad jobb minőségű szakemberekkel betölteni ezeket az állásokat. A célja az volt, hogy a számítástechnikai terület sértetlen maradjon. Nem tudom hány éves volt ő akkor, valahol 50-60 között, én 30 majd 32. Rengeteget tanultam tőle, többek között a vezetés tudományának azt a fontos részét, hogy bizalommal meghallgatni a másikat és örömmel fogadni a javaslataikat, azaz valóban szakmailag támaszkodni a kollegákra ez a vezetői siker titka.

Sárosy József (1940?-1986?) Kemény tekintetű ember volt, határozott feladat kiosztás jellemezte, de mégis ült egy kis hamiskás mosoly is mindig az arcán. Sok-sok szakmai, emberi ütközésem volt vele, mégis fáj, hogy milyen korán meghalt. **Tóth Mihály**¹⁹ egészen más típusú ember, halk szavú a többiekre odafigyelő szakember.

9. ÁBRASÁROSSY JÓZSEF

10. ÁBRATÓTH MIHÁLY

Rudas Pállal jó haveri kapcsolatom volt. Sárosy őt a Távközlési Kutató Intézetből hívta el, ahol már szerzett egészségügy terén tapasztalatokat, mert a Korányi TBC intézet részére

¹⁹ <https://if.njszt.hu/szemely/toth-mihaly>

egyes járványok terjedésének számítógépes szimulációját készítették el. Emlékszem a NJSZT Szegeden tartott 1982 évi téli MEDICOMP'82 konferencián együtt voltunk lent, előadtam. Első szakmai előadásom-tartottam ott. Nagyon hideg tél volt –, úgy emlékszem mínusz 18 fok. Sokat sétáltunk, nem voltunk barátok, de egymásra kíváncsi kollegák igen.

11. ÁBRA RUDAS PÁL

Dr. Paksy Andrással a minisztériumban sokat találkoztam, vékony középmagas határozott ember volt, egészségügyi statisztikai szaktekintély, aki a számítástechnikai alkalmazások szorgalmazója volt. Sose felejttem el, hogy az egyik fiát a katonaság alatt egy tank a falhoz nyomta. Nem rögtön halt meg... igen a katonaság békeidőben is szedi a tervezett számú néhány százalék halottat – mondta. Az egészségügyi ágazat statisztikai rendszerének egyik tartalmi kidolgozója volt, így sok szakmai szálon kapcsolódott az ESZTIK-hez.

ii. Tolna megyei kórház – Szekszárd

Szekszárdon a kórházi információs rendszer kialakításán, fejlesztésén dolgoztak, ehhez egy R10 számítógépük²⁰ volt. Azt, hogy a Szekszárdi megyei kórházban számítástechnikával foglalkozzanak, elsőként Magyarországon, **Szentgáli Gyula**²¹ (1923-1980) kórházigazgatónak, volt orvos ezredesnek köszönhető. Szekszárdra az ESZTIK-ben töltött éveim alatt kéthetente-havonta, sőt volt, hogy sűrűbben jártam le. A Budapest-Szekszárd közötti 6-os út nem volt igazán biztonságos. Így én a 7-esen Székesfehérvárig és onnan a 63-as főúton mentem végig. Azon város lakó kevesek közé tartoztam, akik sűrűn látták, ezeket a kistalvokat. Néha hazafelé beültem egy kis barátságos étterembe, átgondolni a szakmai beszélgetéseim. Nagy volt az ellátási szakadék a kistalvak és Budapest között.

A Szekszárdi kórházban mindig szeretettel fogadtak, és mutatták meg az újabb eredményeket, majd megbeszéltük, merre haladjon a további fejlesztés.

A fő feladat a kórházi vezetés tevékenységeinek kiszolgálása, azaz a betegforgalmi, a kórházklinikai adatok gyűjtése és elemzése, értékelése volt. Majd itt jött létre ennek alapján az első számítógépes betegfelvételi – később a betegkövetési – rendszer az országban.

A számítástechnikai részleget először **Köröstyös Vincze** vezette, és **Bordás István** volt a helyettese. **Jávor András** az orvosi vezető volt ezen a területen. Egy konkrét orvosi területen, a gasztroenterológián és így a számítástechnika közvetlen gyógyítás területén történő alkalmazásban **Simon László** főorvos volt a vezető szakember.

Köröstyös Vince²² (1941-2017) volt a meghatározó figura Szekszárdon, amikor elkezdtem odajárni mint ESZTIK koordinációs osztályvezető. Sugárzott belőle, hogy tudja honnan hova akar eljutni, kisujjában van az adott kor technikai lehetőségének ismerete. A kórház egészségügyi rendszereinek egyik megalapozója volt. Később a SZÜV-höz ment, Pécssett a megyei SZÜV vezetője volt.

²⁰ <https://itf.njszt.hu/324rtr4/uploads/VIDEPTON-R10-szamitogep.pdf>

²¹ <https://itf.njszt.hu/szemely/szentgali-gyula>

²² <https://itf.njszt.hu/neumannosok/korosztos-vince>

A helyét **Jávor András**²³, (1947 -) belgyógyász szakorvos vette át, aki a kórházi informatika orvosi elvárásairól könnyedén kommunikált. Nagy munkabírása már akkor kitűnt, és érezhető volt, hogy országos feladatokban gondolkodik. Ő volt az, aki a Szekszárdi kórházban elért eredmények, tapasztalatok országos elterjesztésének meghatározója volt. De saját szakmai ambíciói túlmutattak Tolna megyén.

12. ÁBRA JÁVOR ANDRÁS

Bordás István²⁴ (1941-2007) egészen más típusú ember volt, halk szavú, szinte elnézést kért, hogy ott van, pedig amit szakmailag mondott, tett az mindig fontos és pontos volt. Egy ideig Jávor helyetteseként dolgozott, aztán Jávor a politikát választotta, és Bordás teljessé tette az elkezdett munkát Szekszárdon, de a tapasztalatainak országos hatása volt.

13. ÁBRA BORDÁS ISTVÁN

A kórházi rendszeren belül a gasztroenterológiai szakmai rendszer kialakítás megalapozása Simon László (1942-2014) főorvosnak köszönhető. Róla bővebben az OMFB részben írok.

iii. Semmelweis Orvostudományi Egyetem

A **SOTE** területén az egyetem részéről Kékes Ede kardiológus professzonnal volt kapcsolat, róla részletesebben az OMFB részben írok.

iv. Szegedi Orvostudományi Egyetem

A **SzOTE** esetében a számítógép tudományban folyó oktató, kutató, fejlesztő tevékenység nagyon korán alakult ki személyesen **Kalmár László**²⁵ akadémikus biztatására. Az orvosok kezdeményező készsége kedvező környezetet teremtettek a számítástechnikai csoport, majd később a számítóközpont megalakítására. Erre módot adott, hogy 1972-ben helyi kezdeményezéssel és OMFB támogatással a Szegedi Orvostudományi Egyetemen üzembe helyezték az első egészségügyi területen működő számítógépet.

Győri István²⁶ (1943 -) akkor fiatal matematikus volt a meghatározó vezető, majd később igazgató. Hozzá, munkájához csatlakoztak hardveres, szoftveres mérnökök, matematikusok és a felhasználókat képviselő fiatal orvosok.

²³ <https://itf.njszt.hu/szemely/javor-andras>

²⁴ <https://itf.njszt.hu/szemely/bordas-istvan>

<https://foh.unideb.hu/hu/bordas-istvan-egeszsegugyi-informatikai-kutatocsoport>

²⁵ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalm%C3%A1r_L%C3%A1szl%C3%B3_\(matematikus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kalm%C3%A1r_L%C3%A1szl%C3%B3_(matematikus))

²⁶ <https://itf.njszt.hu/szemely/gyori-istvan>

<https://math.uni-pannon.hu/~gyori/eletrajz.pdf>

ESZTIK-es munkám során Győri Istvánnal tartottam a kapcsolatot, aki a SzOTE Számítástechnikai központ vezetője volt 1976-93 között. Szegedre, ha nem is olyan sűrűn, mint Szekszárdra, de 1-2 havonta lejárta. Győri nagyon különbözött a többiektől, ő az elvont tudomány, sőt a matematika embere, aki pontos és kiszámítható. Meghatározó kérdés volt az orvosi egyetem számítástechnikai eszköz lehetőségeinek bölcs kihasználása. Itt elsősorban a beteg adatfelvétele és a diagnosztikák meghatározásának segítése volt a cél.

14. ÁBRA GYŐRI ISTVÁN

Győri István cikke²⁷, a beteg-adat nyilvántartó rendszerek kiépítésének, integrációs problémáiról az 1970-es évek elején jól érzékelteti az akkori feladatokat.

Csernay László²⁸ (1931 -) professzor volt, akit a számítógép alkalmazása a nukleáris medicinában téma foglalkoztatott, és a SZOTE Központi Izotópdiaosztikai Laboratórium intézetvezetője volt akkor. A SZOTE-n ez volt a másik szakmai terület, ahol számítógépet alkalmaztak és én kapcsolatot tartottam. Sokat dolgozott **Varró Vince**²⁹ gasztroenterológus professzorral együtt, akinek Simon László a tanítványa volt. Mert már akkor – bár nem tudtuk – a hálózatok határozták meg a szakmai információk terjedését is.

15. ÁBRA DR. CSERNAY LÁSZLÓ

v. A Korányi TBC és Pulmonológiai intézet

Naszlady Attila³⁰ (1931-2015) főorvos a kardiológia osztály vezetője volt a partnerem a Korányi intézetben. Ott elsősorban a kardiológiai betegségek diagnosztizálásának támogatása volt a központi kérdés, azaz hogy képalkotási módszerekkel hogy lehet az emberi testben egy térben lévő szív és tüdő vizsgálatánál a pontosabb diagnosztikát biztosítani. Ajkai Zoltán későbbi Korányi főigazgató ebben az időben mint az Egészségügyi Minisztérium főosztályvezetője támogatta az intézet számítástechnikai fejlesztéseit. A számítástechnika alkalmazásra Naszladynek azért volt lehetősége, mert **Dr. Schweiger Ottó**³¹ (1926 -1996) főigazgató, mint az egyik Országos Intézet vezetője is sokat tett azért,

²⁷ http://acta.bibl.u-szeged.hu/45919/1/szamtech_orvost_koll_008_361-364.pdf

²⁸ <https://itf.niszt.hu/szemely/csernay-laszlo-2>

²⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Varr%C3%B3_Vince

³⁰ <https://itf.niszt.hu/szemely/naszlady-attila>

³¹ <https://erj.ersjournals.com/content/9/5/1112>

hogy a klasszikus országos intézeti feladatok korszerű feldolgozásához (morbidity³², mortality³³, letality³⁴ adatsorok és elemzéseik, epidemiológiai³⁵ elemzések) megfelelő számítástechnikai környezet álljon rendelkezésre.

16. ÁBRA NASZLADY ATTILA

Az ESZTIK vezetésében 1982-ben változás történt. Szoboszlai Sándor lett az igazgató, a KSH-ból jött, és az adatfeldolgozás számára fontosabb volt, mint a számítástechnika orvosi tevékenységet támogató alkalmazásainak fejlesztése. Megjötté után én éppen elkezdtem a SOTE-n az orvos-szervezői képzést, de mivel orvosi diplomám nem volt, ezt csak elvileg tudtam hasznosítani. Igaz a papírom meglelt az orvosszervezői képesítés megszerzéséről.

Mire az intenzív egyetemi képzésről visszatértem az ESZTI-be, több nem egyenrangú szakmai ütközés után – hiszen ő volt az igazgató –, úgy kellett döntenem: új munkahely után nézek.

Kis kitérő – Munkahely változtatás

A munkahely változtatás előtt apuval (**Harsányi István** közgazdász BME tanszékvezető 1913-1985) sokat beszélgettünk. Ő két irányt javasolt: az OMFB-t és a KSH-t. Más megfogalmazásban a jövő építését vagy a múlt tanulmányozását. Az OMFB-ről nyilván izgalmasabban beszélt, hiszen annak létrehozásában áttételesen ő is részt vett, sőt legjobb barátjának Zentai Bélának³⁶ meghatározó szerep jutott ott. Apu életét különben is a jövő, az innováció töltötte ki. Elsők között tanította Magyarországon, hogy a számítástechnika hogyan alkalmazható a vezetés tudományban.

17. ÁBRA HARSÁNYI ISTVÁN

³² Egy adott betegség gyakoriságát szemléltető szám, ami megmutatja, hogy egy populáción belül hány ember szenved az adott betegségben az összlakosság számához viszonyítva

³³ Egy adott populációban megfigyelhető halálozások gyakoriságára vonatkozó statisztika

³⁴ Egy konkrét betegségben megbetegedettek körében méri az adott betegség miatt elhaltak arányát százalékos formában:

³⁵ A betegségek elterjedésének statisztikai vizsgálatával foglalkozó orvosi tudományág.

³⁶ <https://if.njszt.hu/szemely/zentai-bela-2>

IV. 1983-87 OMFB

Pál László³⁷ (1942-2017) által vezetett főosztályon, majd főcsoportfőnökségen, 1983-tól dolgoztam OMFB-ben. Amikor odakerültem, akkor már a Számítástechnikai Központi Fejlesztési Célprogram elindult, és lehetőségem volt abban részt venni.

18. ÁBRA PÁL LÁSZLÓ

i. SZKCP – Számítástechnikai Központi Célprogram

Bottka Sándorral³⁸ (1946-) ültem egy szobában, előtte akkor még kockás papírok halmaza, ahol precízen számon tartotta hol, hány számítógép van. Nem az OMFB-ben, hanem az országban. Egész munkájára a pontos precíz és nagyon határozott munkavégzés volt a jellemző. Kedveltem, széleskörűen tájékozott, vidám fiatalember volt, és jó munkatempóban lehetett vele együtt dolgozni. Egy idő után én legalábbis úgy érzetem, jól megértjük egymást. Sanyiból, ha kellett dőltek a pontos számsorok, hol mikor mennyi, így egy Import Bizottsági ülés anyagát se tudta nála senki jobban előkészíteni, vagy egy adott időszakról a vonatkozó beszámolót elkészíteni. Ambiciózus férfi volt, aki később OMFB elnökhelyettes is lett, és sok nemzetközi munkabizottság tagjaként dolgozott.

A híres **Sebestyén János**³⁹ (1911-2001), mindenki Sebije által vezetett Import Bizottsági üléseket is mi készítettük elő, sőt ott is voltam évekig mindegyiken. Sebestyén János, azaz Sebi, ahogy mindenki hívta egy zseniálisan okos, határozott, de morcos öregúr benyomását keltette. Jelenlétében nő lehetőleg ne mondjon véleményt! Az előkészített anyagokon mentünk végig, melyik cég milyen eszköz behozatalt szeretne. Sebi, a racionális, jól felkészült határozott ember időnként érzelmi – és nem pénzügyi, műszaki - alapon döntött, hiszen az Import Bizottság állandó külső tanácsadója **Náray Zsolt**⁴⁰ (1927-1995) volt, aki a nemrég létrehozott Számítástechnikai Koordinációs Intézet (SZKI)⁴¹ igazgatója is volt. A döntések és a kommentek sokat segítettek az SZKI-nak mint cégnek, hiszen olyan információkhoz jutott hozzá (melyik cég milyen eszközt keres, és mennyi fedezete van erre, de általánosabban is milyen számítástechnikai eszközökre van kereslet), ami egy frissen az ESZR eszközök koordinálására, később a Proper 8 és 16 számítógépek gyártására is szakosodott vállalatnak aranyat ért.

³⁷ <https://itf.njszt.hu/szemely/pal-laszlo>

³⁸ <https://itf.njszt.hu/neumannosok/bottka-sandor>

³⁹ <https://itf.njszt.hu/szemely/sebestyen-janos>
<http://www.matud.iif.hu/02jul/vamos.html>

⁴⁰ <https://itf.njszt.hu/szemely/naray-zsolt>

⁴¹ <https://itf.njszt.hu/intezmeny/szki>

19. ÁBRA SEBESTYÉN JÁNOS

20. ÁBRA BOTTKA SÁNDOR

Úgy gondolom, Sebi ezt tudatosan tette, hiszen az SZKI fejlődése, a hazai gyártás-fejlesztés aktív támogatása központi érdek volt. No és az SZKI-t az OMFB alapította, így saját gyermekét támogatta. Én fiatal nő voltam, akitől Sebi elvárta a teljesítést, de az értekezleteken **Jávorka Edit** elnöki tanácsadó kivételével egy Nő ne szólaljon meg, vallotta. De róla kicsit később.

Szeretném, ha nem merülne feledésbe azok neve, akik ebben az időszakban és később sok programot, fejlesztési projektet menedzselt az OMFB-ből: Boromissza Tamás, Bernáth István, Balotay Kálmán, Baránszky-Jób Imre, Szepesi Róbert és jómagam tartoztunk Pál Lászlóhoz, azaz mi kezeltük, gondoztuk a számítástechnikai majd az elektronizációs központi programokat ezekben az időkben. A felsorolt kollegák közül sokan még hosszú évekig dolgoztak ezen a területen.

Néhány szó róluk **Boromissza Tamás**⁴² (1944 -) 1982-ben került az OMFB hivatalába. Komoly műszaki, gyártás-fejlesztési ismerettel rendelkezett, hiszen előtte MMG-nél volt főosztályvezető. Halk szavú jó kedélyű kollega volt. Így ő is azok közé tartozott, mint többek is, akik a gyakorlatból ismerték azt, aminek megvalósítására, koordinálására az OMFB-ben vállalkoztak. Később a mikroszámítógépek bevezetésével, gyártásával kapcsolatos témákkal foglalkozott, majd az „Elektronizáció számítástechnikai, automatizálási és hírközlési KF feladatai” program vezetője volt.

Bernáth Istvánnal ült egy szobában, aki egy elvárásolt aggregény volt, és miközben lelkiismeretesen műszaki feladatokat, fejlesztéseket koordinált, pihenésként svédül tanult, majd idővel svéd verseket fordított magyarra.

Baránszky-Jób Imre⁴³. (1928- ?) morcos öregúrnak tűnt, akitől azonban bármikor bármit lehetett kérdezni, mert látszólag mindent tudott. Olyan elemző kutató ember volt, aki mindezt a gyakorlatban is tudta, sőt alkalmazta is. A legszebb emlékem vele, amikor együtt utaztunk Párizsba 1984-ben a SICOB-ra.

21. ÁBRA A SICOB

Itt megnézhattuk a Minitel⁴⁴ rendszert, amely a kiállításon mint interaktív hálózatba kötött tájékoztató rendszer működött 1984-ben!. (A France Télécom 2012. június 30-án állította le

⁴² <https://www.vik.bme.hu/document/2318/original/VIK%20Aranydiploma%202018%204.pdf>

⁴³ <https://www.vik.bme.hu/files/00006452.pdf>

⁴⁴ <https://lazarbibi.hu/index.php/technikatortenet/219-elet-az-internet-elott>
<https://www.hsw.hu/hirek/56862/minitel-france-telecom-korai-internet-retro.html>

a sokáig az ország technológiai büszkeségének számító Minitelt). Hihetetlen élmény volt, hiszen addig hálózatban működő rendszerrel nem találkoztam. Az aprócska gépeken megjelenő feliratok kényelmesen jól olvashatóak voltak. A kiállítás teljes tájékoztatási rendszere ezen a hálózaton volt.

22. ÁBRA MINITEL KÉSZÜLÉK

Természetesen a kiállítás zárása után, a szabad időnkben bebarangoltuk Párizst, és kiderült Baránszky örült fotós is, aki állványos gépét nyugodtan leállította a sok sávós úttest közepére, ha egy épület megörökítése úgy tűnt a legszebbnek. Párizs megértette, látatta velem hazánk nagy lemaradását a számítástechnika terén.

Balotay Kálmán⁴⁵ (1937-) az ő szakterülete az automatizálás kicsit távolabb állt az én munkámtól, így ezzel a zárkózott emberrel csak akkor kerültem beszélgetősebb viszonyba, amikor együtt utaztunk Moszkvába. Megérkezve a repülőtérre, váratlanul a falnak támaszkodva bevallotta, nem szabad repülnie, de a feladat fontosabb volt, mint az egészsége. Ott álltunk, és hirtelen a nagydarab, nálam sokkal tapasztaltabb férfi egyszerű kedves ember lett, aki örült, hogy ott vagyok vele. Valóban pár perc alatt összeszedte magát, megoldotta ezt a feladatot is, és mire a minket váró szovjet elvtársakhoz értünk, határozottan járt és nyugodtan mosolygott. Igen, rá emberileg szakmai tudásban, együttműködésben mindig lehetett számítani.

ii. EKFP (1983-87)

Elindult az Elektronizációs Központi Fejlesztési Programra a felkészülés és a megvalósítás. Itt a döntő különbség az előző időszakhoz, hogy az eszközök helyett az alkalmazás és a technikai változás hatásainak kérdései kerültek középpontba. Ez persze nem jelentette azt, hogy a számítógépgyártás és terjesztés nem maradt kiemelt feladat.

a.) Számítástechnika oktatás

Az én egyik területem az OMFB-ben a számítástechnikai oktatás és néhány speciális fejlesztés menedzselése volt az első időszakban.

 1985 októberében Apu meghalt. Hirtelen véglegesen felnőttem.

Páris Györggyel⁴⁶ (1934-2016) így az OMFB részéről sok esetben én tartottam a kapcsolatot. Páris György akkor a Tudományszervezési és Informatikai Intézet (TII) igazgatója (1980-1989) volt. Érdekes módon a szobája, ahol többször tárgyaltunk, a BME-n

⁴⁵ <https://www.vik.bme.hu/files/00006452.pdf>

⁴⁶ <https://if.njszt.hu/szemely/paris-gyorgy>

volt. Kedves határozott ember volt. A nagy kérdés az volt, milyen számítógépek kerüljenek az iskolákba. A választás lehetősége az import Commodore gépek⁴⁷, sőt ZX80, illetve a hazai Híradástechnikai Szövetkezet által gyártott gépek a HT1080/Z⁴⁸ volt. A kérdést pályázat döntötte el. Az első pályázat eredménye 1982-83: 820 db HT-1080Z, 112 ABC80 majd 1985-87-ben a HT-1080Z gépek mellett Commodore 64 –s és a ProPrimo gépeket ajánlották⁴⁹.

A hardver választása mellett a másik fontos kérdés volt, tanítsanak-e programozást az iskolákban, és ha igen, erre a Basic nyelv⁵⁰ megfelelő-e?

Akkor nem volt látható, hogy milyen gyors lesz a technika fejlődése, de Páris György tudta, hogy a középiskolákban nincs megfelelően képzett tanár, csak néhány megszállott, és mire a tanárképzés eljut oda, hogy a számítástechnika oktatására képzett tanárok lesznek, a programozási nyelv és a hardver eszköz kínálat is megváltozik. Mind az, ami akkor történt, hogy sok száz gép kikerült az ország középiskolaiba, nagy lépés volt, még akkor is, ha nem mindenhol, és ha sok helyen képzett tanár helyett – hiszen az gyakorlatilag nem volt – megszállottak, az újra kíváncsiak szakkörök keretében tanítottak programozni.

23. ÁBRA PÁRIS GYÖRGY

Ez még az az időszak, amikor Bottka Sándor papíron követte a hazánkban megtalálható számítógépeket pontosan rögzítve, hol, milyen típusú gép található. Ezzel egy időben elindult, - a valóságban mindenki szemet hunyt, sőt államilag támogatott és koordinált –, számítógép, illetve számítógép alkatrészek jól szervezett illegális behozatala. Ez azt jelentette, hogy magánszemélyek – gyakran cégek, egyetemek tanulmányútra menő tagjai – a vállalatok, kutató intézetek által előre megadott alkatrészeket nyugati útjuk során megvették, és behozták az országba. De léteztek cégek, akik ezt kollegáik hivatalos külföldi útjaik során várták el, szervezték meg. Ez a tevékenység annyira legális volt, hogy én, az OMFB osztályvezető helyettese többször hivatalosan találkoztam az erre specializálódott vállalat képviselőjével, hogy tájékoztassuk egymást.

A KFKI vagy más hazai cég számítógép építkezéséhez és a meglévő gépek karbantartásához is ez fontos tevékenység volt.

b.) Statisztikai rendszer

Bottka Sándor papírjai helyett egy külön statisztikai rendszer kiépítése is feladat lett, amely hozzám tartozott.

Nádudvari Zoltán (1938 -) volt a partnerem a KSH Ipari Főosztályról. A kérdés az volt, hogy a KSH majd évek múlva milyen adatokat gyűjtsön, amelyek hosszútávon alkalmasak lesznek

⁴⁷ https://itf.njszt.hu/termek_hardware/commodore-haziszamitogep-csalad

⁴⁸ https://itf.njszt.hu/termek_hardware/ht1080z-haziszamitogep

<https://www.gamestar.hu/hir/magyarorszagon-vilaghiru-haziszamitogep-ht-1080z-121930.html>

⁴⁹ <http://users.atw.hu/csermajor/tortenet/Iskolaszg/htroliskolagep.html>

⁵⁰ <https://hu.wikipedia.org/wiki/BASIC>

arra, hogy képet adjanak a hazai számítástechnikai fejlődés, alkalmazás valóságáról, és lehetőséget biztosítsanak a továbbiak megtervezéséhez. Egy statisztikai mérésre kiválasztott adat évtizedekig kell, hogy szolgálja a rendszert, hogy megfelelő adatsorok álljanak majd rendelkezésre. Izzalmas feladat volt.

24. ÁBRA NÁDUDVARI ZOLTÁN

c.) Elektronizáció hatása a munkaerő struktúrára

A másik nagy témám az elektronizáció hatása a munkaerő struktúrára.

Jávorka Edit⁵¹ (1925-2011) adta a szakmai háttérrel az OMF-ben a tanulmánykészítéshez, aki tanácsosi beosztásban dolgozott akkor. Sok bensőséges beszélgetésem volt vele, így derült ki, hogy apu Harsányi István tanítványa és tisztelője. Ez azért nem volt triviális, mert engem már akkor is mindenki Talyigás Judit néven ismert, és nem leánykori néven, ami Harsányi. Először rajta keresztül értettem meg, hogy bár a munkahelyeken nagyon másként kezelik a nőket és férfiakat, fizetésük, beosztásuk, elismertségük terén, de ha valaki okos, sokat nyújt, megbízható szaktudású és kreatív azt, ha nő akkor is észreveszik. Lehet a fizetése, a szóbeli elismertsége kevesebb lesz, mintha férfi lenne, de az alkotó embernek végül is nem a külső elismerés a fontos. Ha önmagaddal jóban vagy, az a fontos.

Farkas János⁵² (1933 -2016) szociológust, a munkaerő struktúráról szóló tanulmány szerzői közé kértem fel, aki anno tanított a BME-n ötöd évben és a Szociológia Tanszék vezetője volt. Javaslatára **Tamás Pált**⁵³ (1948 -), aki akkor fiatal szociológuskutató volt, vontam még be a munkába.

Herczog Lászlóval⁵⁴ (1949 -), aki akkor a Pénzügyminisztériumban foglalkozott munkaügyi kérdésekkel és **Soós Adriannával**, aki akkor az Állami Bér és Munkaügyi Hivatalban volt munkaügyi szakközgazdász, a tanulmány készítés során többször konzultáltam. Herczog 2009-2010 munkaügyi miniszter, Adrianna később a Független Egészségügyi Szakszervezetek elnöke lett.

A tanulmány így utólag azt igazolta, és mutatta be sok színes térképpel, sok statisztikai adat és közgazdasági, szociológiai elemzés alapján, amimondhatnám várható volt: az ország fejlett megyéiben, ahol a dolgozók átlaga magasabban képzett, az elektronizáció munkaerőhiányt hozt létre. Ott, ahol alacsonyabban képzettek munkanélküliséget, mert a korszerű technológiát igénylő gyártással nem települnek oda. Így Budapest mellett Fejér megye és Győr-Sopron megye fellendülése volt várható, amíg hosszú távon a keleti régió elveszti a munkaadókat, nagy lesz a munkanélküliség, kivéve az egyetemi nagyvárosokat.

⁵¹ számos szakmai könyv szerzője, az innováció, kockázati tőke, vállalati finanszírozás témákban. Akadémia Díjas 1962.

⁵² <https://itf.njszt.hu/objektum/kell-egy-tarsadalomtudos>

⁵³ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=4463

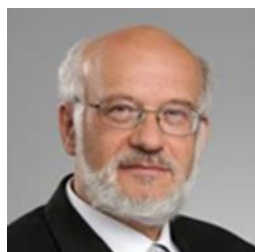
⁵⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Herczog_L%C3%A1szl%C3%B3

25. ÁBRA FARKAS JÁNOS

26. ÁBRA TAMÁS PÁL

27. ÁBRA HERCZOG LÁSZLÓ

28. ÁBRA SOÓS ADRIANNA

Néhány megállapítás az elektronizáció hatásai, a munkaerő struktúra változásaira című tanulmányból:

Tanulmányunk összegzése: Élő munka kiváltásra kerül sor, azaz munkaerő felszabadítás várható, ezzel együtt új munkakörök jönnek létre, nő a műszakiak iránti kereslet, a szükséges tudás rendelkezésre állhat, de az eszköz állomány hiányos, lassú lesz a korszerű technika, technológia elterjedése. Az ország földrajzilag és társadalmilag több részre szakadhat.

Kiemelnék néhány utólag hibás, illetve igaz megállapítást még.

- *Tévedés:* bár az OECD országok esetében nő a munkanélküliség – nálunk ez nem fog bekövetkezni, mert itt fokozatosan vezetjük be az új technikákat.
 - *Igaz:* a képzetlen munkaerő helyzete sokkal jobban romlik, mint a képzetté.
 - *Tévedés:* korszerű technológiát csak ott vezetjük be, ahol, a több műszakot, a nehéz fizikai munkát vagy az egészségre ártalmas munkát lehet kiváltani.
 - *Tévedés(?):* nő a gazdaság, és egyre több lesz a munkahely.
 - *Igaz:* növelni kell az általános számítástechnikai ismeretet.
 - *Igaz:* a műszaki fejlődéshez meg kell teremteni a szükséges közgazdasági környezetet.
- ❖ Érdekes, hogy e tanulmányról a Petőfi Népében jelent meg cikk, lásd **Melléklet. 1.** Elektronika és foglalkoztatás Petőfi Népe 36. 1987-08-14 / 191. szám

Ekkor kezdődött az életemnek az a fontos szakasza, amikor a műszaki fejlődés társadalmi hatásai foglalkoztatni kezdett, és amikor egyértelművé vált, hogy többfajta szakmai tudás, a team munka sokkal izgalmasabb eredményeket hozhat.

d.) Szakértői rendszerek

Az OMFB-ben mindenkinek volt még egy ágazata is, nekem a múltam miatt az egészségügy kézenfekvő lett volna, de az Szepes Róbertté volt hagyományból. Így én egy sajátos

területen a szakértői rendszerek létrehozása terén kezdtem el partnereket keresni, fejlesztéseket menedzselni, és a fejlesztőkkel közösen dolgozva megtanulni ezt a területet.

Szinte természetes, hogy orvosi, illetve gyógyszerkutatáshoz kapcsolódó szakértői rendszerek fejlesztésével foglalkoztam. Az volt az álom, hogy minél több orvos-szakmai területen készüljön olyan rendszer, ami a körzeti orvosi - későbbi nevén házi orvos -, munkáját segíti. Egy-egy szakterület rendszere azt szolgáltatná, hogy milyen tünetek esetén milyen betegség valószínűsíthető, és „szólna” a rendszer, ha a körzeti orvosnak a beteget már szakorvoshoz kell küldeni. Az eredmény: szakmailag megbízhatóbb körzeti orvosi ellátás, különösen vidéken – ahol a beteg nem könnyen utazik fel a városba, ha nincs jól – a szakorvosok tehermentesítése, de a betegek egészségének kockázata nélkül.

A fejlesztések mögött számítástechnikai fejlesztés oldalról minden esetben a SZÁMALK állt. **Aszalós János**⁵⁵ (1931-2016), szoftver-fejlesztéseket. A négy elkészülő rendszer kardiológia, ebből fejlődött a Cardex, gasztroenterológiai, pulmonológiai és a metabo⁵⁶-expert.

A rendszerek kialakítása, orvos szakmai, illetve gyógyszerész szakmai oldalról nagy tudású szakemberek együttműködésével folyt. A négy rendszer szinte párhuzamos fejlesztése sok segítséget adott a számítástechnikai és a más szakma képviselőinek is. Jómagam sok-sok felkészülési és egyeztetési szakmai megbeszélésen vettem részt. Felidéznek néhányat:

- **Antalóczy Zoltán** (1923-2019)⁵⁷ professzor fogadott minket, Aszalós Jánost és engem a SOTE Kardiológiai intézetében. Rendes napi reggeli viziten vettünk mi is többször részt. Bementünk több kórterembe, és a professzor közben nekünk is mondta melyik betegnél milyen tünetek vannak, és ő ebből mire következtet. Utána leültünk a szobájában, a kényelmes fotelekben a jegyzeteink alapján kérdeztünk, és a válaszai alapján tovább finomítottuk a hallottakat. Épült a háló: milyen tünet, tünetegyüttes milyen betegségekre utalhat, és akkor azt mondta a professzor a 2-es kórterem 3-as ágyán a beteg– nem emlékszem pontosan a korszakra – csak a szokványos kérdéseinkre: Miből következtet erre a professzor úr?

és a váratlan válaszra: Látom a száján.

- De mit lát a száján? a színe más? a formája? vagy megjelenik ott valami nyál? vagy?
- Nem tudom elmondani. Ránézek és látom.

Sokszor idéztük fel Jánossal később munka közben: Ránézek és látom! – mert ennél pontosabb választ nem kaptunk. Nos, ez volt az az orvos szakmai tudás, amit nem lehetett képletekbe foglalni, számítógépes rendszerbe átvinni.

Mert nemcsak a gépek kapacitása volt akkor még igen kicsi, de mi emberek se tudtunk minden esetben a gépek nyelvén beszélni. No nem Jánosra gondolok. Ő arról ábrándozott, hogy épít egy okos jégszekrényt, – a 21. században ez természetes kifejezés, akkor elismerően néztünk rá –, amely szakértői rendszert alkalmazva mindig megmondja, mit tárol, és abból miket lehet főzni. Ez nekem is jól jönne – gondoltam.

⁵⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/aszalos-janos>

⁵⁶ egy orvosi és biokémiai fogalom, mely az élő szervezetekben végbemenő anyag-, energia- és információáramlást jelenti.

⁵⁷ <https://mkardio.hu/hirek.aspx?nid=95997&cid=32>

29. ÁBRA ASZALÓS JÁNOS

- Egyszer a nyolcvanas évek második felében, részt vettünk egy szakértői rendszerek témában szervezett szakmai megbeszélésen. **Szeredi Péterrel**⁵⁸ talán ott találkoztam először. Sok minden szóba került, és minden szakember örömmel osztotta meg tapasztalatait. Döntően egyetemi és kutatóintézeti szakemberek voltak ott. Aztán Darvas Ferenctől kérdeztek valamit. Ő ekkor a CompuDrug kisszövetkezetet vezette, annak volt tulajdonosa.

A válasza maradandó: miért mondanám el? Én abból élek, hogy ezt tudom. A tudásom pénzt hoz.

Talán akkor fogalmazta meg valaki előttem nyíltan, hogy a tudás az pénzben megjelenő érték. A hallgatóság döbbenet és barátságtalanul nézett. A tudás az akadémiai intézetekben az egyetemeken és a kutató fejlesztők között látszólag szabadon megosztott volt, csak a publikációs elsőbbség volt fontos. A vállalkozási forma nem igazán volt még ismert, és kutatói fejlesztői körben akkor ott szinte bűnnek tűnt az ismeret, az új tudásának elhallgatása.

- Ebben az időben találkoztam először **Vámos Tibor**⁵⁹ (1926 -)akadémikussal is, mert az ő vezetésével a Szabadsághegyi gyermekklinikán készült szakértői rendszer fejlesztés. Érdekes beszélgetés volt, azt hiszem megjegyeztem magának, és későbbi meghívásai közös munkára vagy csak egy beszélgetésre e találkozásnak is köszönhető.
- Néhány szó az, általam összefogott, szakértői rendszerfejlesztést vezető kollegákról. Nagyon más motivációval kezdtek bele egy akkor új korszerű gondolkodást igénylő kutatás-fejlesztési projektbe.

30. ÁBRA KÉKES EDE

Kékes Ede⁶⁰ (1932 -) volt a legidősebb a nyolcvanas évek közepén már elmúlt 50 és mégis tele volt lelkesedéssel, ahogy Antalóczy Zoltán professzorhoz elvitt, és elmagyarázta a hihetetlen lehetőséget elsősorban az oktatás terén, ha egy ilyen rendszer létrejön. A professzor támogatta az elképzelést, és Kékes, bár oktatott és gyógyított szinte minden fejlesztési lépésben is részt vett. Az akkor kifejlesztett rendszer később több kardiológiai rendszer alapját képezte, már sokkal nagyobb számítógépes kapacitást használva, ebből

⁵⁸ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=5188

⁵⁹ <https://www.sztaki.hu/vamos-tibor>
<https://itf.njszt.hu/szemely/vamos-tibor>

⁶⁰ <https://itf.njszt.hu/szemely/kekes-edes>

fejlődtek ki a CORONARIA⁶¹, a COCARD coronaria betegség diagnosztikai szakértő rendszerek és az ESZTER komplex egészségmegőrző és tanácsadó rendszer, amelynek Kékes dr természetesen társalkotója volt (1988-1989).

31. ÁBRA SIMON LÁSZLÓ

Simon László⁶² (1942-2014) doktor a Tolna-megyei kórház főorvosa és kutatási igazgatója volt. Egész lényét a korszerű technika orvosi alkalmazása hatotta át, de úgy, hogy közben mindig az ember volt a középpont. Nem bitekről, hanem „hogyan hat ez a betegre?” kérdésekről beszélgettünk. Izgatta az a felelősségi kérdés, hogy lehet a körzeti orvost a rendszerben majd figyelmeztetni: ne tovább!, ilyen tüneteknél már szakorvos kell!, hogy ez ne bántó, hanem gyors cselekvésre serkentő legyen. Az a beteg érdeke, hogy a körzeti orvos minél több tünet alapján tudja, mi a baj, és hogyan kell gyógyítani, és ne kelljen utazgatni, de az nem, hogy elessen a beteg, az esetleg hatékonyabb gyógyítás lehetőségétől.

Simon nagy nemzetközi hírnévnek örvendett, a nemzetközi gasztroenterológiai társaság elnöke is volt, mégis részletekbe elmerülve foglalkozott minden fejlesztéssel. Az 1980-as évek eredményei megalapozták a későbbi számítógépes alkalmazásokat, ezen a területen különösen fontos volt a kolonoszkópia képe és a számítógépes rendszerek összehangolása. Erre a 80-as években még nem kerülhetett sor.

32. ÁBRA AJKAY ZOLTÁN

Ajkay Zoltán doktor⁶³ (1939-2008) az Egészségügyi Minisztériumba dolgozott, majd az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet főorvosa, főigazgatója volt. Vele a szakértői rendszereken túl az egészség-megőrzési programban is dolgoztam a későbbi években. Itt izgalmas kérdés volt, hogy bár elsősorban a tüdőbetegség tüneteire koncentrált a szakértői rendszer, hogyan lehet majd figyelembe venni **Naszlady Attila**⁶⁴ (1931-2015) által felvetett kérdést, hogy a szív is abban a térben van. A technika akkor a tüdőbetegségek tüneteinek teljes színes skáláját se tudta kezelni, szó se lehetett arról, hogy a szívbetegségekre jellemző tünet leíró adatok is részét képezzék a rendszernek. De a jövő kérdése itt is megfogalmazódott az orvosnak: az nem jó, ha a munkáját támogató számítógépes szakértői

⁶¹ https://itf.njszt.hu/termek_software/coronaria-koszoruer-betegseget-diagnosztizalo-szakerto-rendszer

⁶² <https://itf.njszt.hu/szemely/simon-laszlo>

⁶³ <http://www.nevpont.hu/view/530>

⁶⁴ <https://itf.njszt.hu/szemely/naszlady-attila>

rendszer, másképpen tudásbázis egy-egy szakma problémáit külön és nem teljes egységben kezeli.

A negyedik OMFB támogatással készült szakértői rendszer a CompuDrug Kiszövetkezetben készült és a metabolizmusok lebomlásának folyamatát modellezte. Itt, mint már írtam, a tudományos motiváció mellett, az üzleti gondolkodás is megjelent. A fejlesztést a kiszövetkezet többségi tulajdonosa, a kiszövetkezet vezetője **Darvas Ferenc**⁶⁵ (1942-) személyesen irányította, számára az idő sokkal fontosabb tényező volt, mint a többiekénél, és a befektetett munkaidő is pénzt jelentett. Az elkészült rendszer a metabolexper, amely 1987-től már alkalmazásra került.

33. ÁBRA DARVAS FERENC

Egyes helyeken elegánsan mesterséges intelligenciával is illetik ezeket az eredményeket, nos 1987-ben még nem tartott ott a számítógép kapacitás, a szoftver lehetőség, de ezek a munkák alapozták meg a későbbi mesterséges intelligencia fejlesztéseket.

- ❖ 1988-ban a SZÁMALK által kiadott Szakértői rendszerek'88, kiadó SZÁMALK kötetben volt egy fejezetem Szakértői rendszerek és központi finanszírozás címmel.

iii. Egy emlékezetes utazás

A KGST keretében 1986 tavaszán Moszkvában volt egy két-háromnapos értekezlet, amely a szakértői rendszereket is érintette. Az OMFB engem küldött a megbeszélésre és eredendően Jávor Andrással mentem volna, de ő utolsó pillanatban lemondta. Így Simon László jött Szekszárdról, és a számítástechnika képviselőjében Sántáné-Tóth Edit. A hagyomány miatt vagy más oka volt, a mindössze 3 napos megbeszélésre hatnapos kiutazást szerveztek nekünk. Az értekezlet nekem nem hozott érdemi gazdagodást, de Simonnal kimentünk Moszkva mellé kolostori központba. Gyönyörű épületek gyors léptű idős és fiatal ortodox papok...és szegénység mindenfelé. Ide mi is engedély nélkül jöttünk. Aztán április 26-án szombaton jöttünk haza a kora délelőtti órákban. Mint kiderült ez volt az egyik utolsó repülőgép amelyik még elrepült Kiev, Csernobil felett. Évekig kérdeztük egymástól: Hogy vagy? (Laci 2014-ban tüdőembóliában halt meg.)

⁶⁵ <https://if.njszt.hu/szemely/darvas-ferenc>

V. 1987-1991 Ipari Minisztérium

A minisztériumban a fejlesztési főosztályon kezdtem mint osztályvezető helyettes dolgozni, amelyet **Reiniger Péter**⁶⁶ (1947 -) gépészmérnök vezetett akkor, aki később 1987-1990 között miniszterhelyettes volt, majd az EBRD londoni központjában dolgozott ügyvezető igazgatóként, 2011-ben ment nyugdíjba.

Ádám Antal⁶⁷ (1938-) és **Dányi István** volt egymás után az Ipari Minisztériumban a fejlesztési főosztályvezető helyettese, az előbbi határozott, kicsit a beosztottait lenéző, az utóbbi halk szavú– de a szakmát mindketten igen jól ismerő vezetők voltak.

Az ottani munkám elsősorban a kutatás fejlesztés menedzseléséhez és nem a számítástechnikához kötődik.

Hozzám tartozott: az egyik Országos Központi Kutatási Programon belül az energetika, amelynek központi intézete az Energia Gazdálkodási Intézet (EGI) volt, továbbá az ipari kutató intézetek és más intézmények, ahol úgynevezett Tkutatási programok, azaz a tárca által finanszírozott alkalmazott kutatások valósultak meg.

i. VEIKI

Napi kapcsolatot tartottam, a Villamos energia Ipari Kutató Intézettel (VEIKI), ahol többször találkoztam az akkor már nyugdíjas **Vajda Györggyel**⁶⁸ (1927-), aki azon kevés ipari kutatóintézeti igazgató volt (1968-1985), aki akadémikus és Kossuth díjas volt. A VEIKI akkora volt Roosevelt téren (később Széchenyi tér) az úgynevezett Gresham palota épületében volt elhelyezve. Vajda György miközben a kutatási témáikról beszélt kicsit fájó szívvel mutatta micsoda csodálatos épületben dolgoznak, kilátással a Dunára, s milyen szép lenne ez a szecessziós épület, ha rendbe hoznák. De megemlékezett arról is, hogy ez nekik se jó, mert védett emlékmű épület így a kutatáshoz szükséges eszközök nagy része itt nem telepíthető. Itt nyílt meg 2004-ben az öt csillagos Four Seasons Gresham *Palace Hotel*.

34. ÁBRA VAJDA GYÖRGY

⁶⁶ BME 1970, 1970–75 az MMG Automatika Művek fejlesztőmérnöke, 1975–81 a KGM távlati fejlesztési főoszt. munkatársa, 1981–85 az Ipari Min. főmunkatársa az elektronikai min.h. mellett, 1985–89 a műszaki fejlesztési főoszt. vez., 1989–90 min.h., 1990–91 a Cohfin Kft. ig., 1991– a londoni Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank főmunkatársa, 1996– a távközlési csop. ig. 1982–85 a Méréstechnikai és Automatizálási Tud. Egyes. főtitk.h., 1985–91 főtitk. 1987–91 az Ipari Fejlesztési Bank Rt. ig.ságának elnöke, 1989–91 az MHB felügyelőbiz., a Nkői Menedzserképző Közp. felügyelőbiz., valamint a Ganz Árammérő Kft. felügyelőbiz., a Magy. Befektetési Váll. Rt. ig.sága tagja. Kolos Richard-díj.

⁶⁷ 1975-ig BME oktató 1982-1986 között a Medicor Művek műszaki igazgatója és a vállalat Fejlesztési Intézetének irányítója volt 1986-2001 között az államigazgatásban dolgozott középvezetőként (Ipari Minisztérium, Ipari és Kereskedelmi Minisztérium, Oktatási Minisztérium és OMF) a műszaki fejlesztés, az innováció és a nemzetközi tudományos-technológiai kapcsolatok területén. 1991-től a BME Villamosmérnöki és Informatikai Kar Kari Tanácsának – több ciklusban – volt választott külső tagja. 2001- 2005 között a BME tudományos és nemzetközi igazgatója volt, majd rektori illetve dékáni nemzetközi tanácsadóként dolgozott 2012-ig,

⁶⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Vajda_Gy%C3%B6rgy

ii. VKI

Nagy László⁶⁹ (1944-) a Villamosipari Kutató Intézet (VKI) igazgatója (- 1990-ig) vezetésével már korszerű épületekben Újpalotán volt megtalálható. Ebből lett később PowerQuattro Egyesült Teljesítményelektronikai Zrt., amely folytatta a teljesítmény elektronika⁷⁰ terén az alkalmazott kutatást, illetve mint piaci szereplő már az innovációt, azaz az értékesítésben és alkalmazásban is érdekelt volt.

iii. GTI

Legtöbbet talán a Gépipari Technológiai Intézetben (GTI) jártam, amelynek igazgatója **Farkas László** volt. Tőle egy másik szakmai világot a hegesztés, a gépipar fejlődésének lehetőségét ismertem meg. Itt a rendszerváltás után számos kft- alakult. Az új világ egyik nagy csapdája, hogy jelentős szakmai teljesítményt nyújtó emberek is eltűnnek, ha senki nem rak fel róluk anyagokat a hálóra.

iv. MÜKI

Doubravszky Sándor⁷¹(1938-2000) igazgatót egy fantasztikus emberként ismerhettem meg Műanyagipari kutatóintézetben. Később megajándékozott a „Hogyan mondjunk nem-et” című alapvető könyvével, amelynek mint vezető és magán ember is sok hasznát vettem. Sándorral sokat beszélünk a kutatóintézetek meghatározó szerepéről és arról a helyzetről, hogy ilyen intézményekről gyakran adminisztratív döntenek a felsőbb hatóságok, a valós helyzet ismerte nélkül. Így szüntették meg a MÜKI-t is.

35. ÁBRA DOUBRAVSZKY SÁNDOR

⁶⁹ <http://www.mee.hu/cikk/294> (Csáki djjas)

⁷⁰ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Teljes%C3%ADtm%C3%A9nyelektronika>

⁷¹ <https://www.google.com/search?q=doubravszky+s%C3%A1ndor&og=dou&aqs=chrome.2.69i57j0i69i59j0l3.5031j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8>

v. Medicor Kutató Intézet

Kotora György⁷² volt az igazgatója a Medicor kutató részlegének, amelyet, orvostechnikai hagyományaimból adódóan az ehhez kapcsolódó ipari fejlesztési programon keresztül támogattam. Egy közös vidéki szakmai utunk során mesélt az életéről. Kis faluból származik ahol pár évesen a libákra, aztán juhokra, később, amikor már nagyobb volt úgy 8 éves, a tehenekre vigyázhatott. Elmesélte, hogy ott mindent hasznosítanak, mert a kukoricát megesezi a liba, a csutkát a disznó, és a háncsból..mit is készítenek? no erre már nem emlékszem, csak az érzésre, hogy mi városiak milyen pazarló életet élünk. Hálás volt a sorsnak, hogy 14 évesen kollégiumba került, és onnan érettségi után egyetemre mehetett. A rendszerváltás után a Medicor kutató intézete is önálló lett, és a hagyományos piaca, a Szovjetunió irányába fordult, bár akkor ez nem volt szokásos. De a régi jó kapcsolatok és a gazdasági megfontolások felülírták a politikai elvárást. Így jött létre a rendszerváltást követően a Medicor Műszaki Fejlesztő Rt., amelynek elnöke lett Kotora.

vi. Rolitron Rt⁷³

Steiner Lászlóval⁷⁴ a 80-as évek végén a Rolitron Rt-ben induló művese dializátor kapcsán találkoztam, amely elképzelést a tárca támogatta, így találkoztunk többször is, akkor a fejlesztést vezette mint ügyvezető igazgató. Később látogatást tettem a Tétényi úton létrehozott vese dializátor állomáson, ahol az akkori technikai viszonyok mellett lenyűgöző volt a személyre szabott számítógépes háttérrel biztosított ellátás. Steinerrel később a 90-es évek első felében, amikor a Rába vezérigazgatója volt, és én is az autópárbán voltam vezető, jó volt újra találkozni.

vii. Miniszterek és egyedi feladatok

Az Ipari Minisztériumban olyan szerencsés voltam, hogy a napi munkámon túl több egyedi feladatot is kaptam, minisztertől és államtitkártól.

a.) **Kapolyi László**⁷⁵ (1932-2014) miniszter 1983-87 dec. 16

36. ÁBRA KAPOLYI LÁSZLÓ

⁷² itt olvasható róla: Magyar Hírlap 2002.március 27./72.szám

⁷³ <https://itf.njszt.hu/intezmeny/rolitron>

⁷⁴ <https://www.portfolio.hu/vallalatok/raba-vezerigazgato-eletrajza.10418.html>

⁷⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Kapolyi_L%C3%A1szl%C3%B3

Kapolyiról azt mondták a bölcs kollegák, hogy a tárgyalásaira mindig vele kell, hogy menjen egy-két okos ember, aki a számtalan sziporkázó ötletéből kiválogatja a megvalósíthatót. Pontosabban azt, amihez anyagi fedezet, szellemi tőke és befogadó környezet is rendelkezésre áll, vagy ez megteremthető, és utána valamilyen eszmei vagy anyagi hasznot hoz.

Kedves közvetlen ember volt, baráti hangon szólt egyszer nekem, hogy megy a Korányi Tbc Intézetbe az orvos vezetőkkel találkozni, úgy tudja orvosi területet érintő fejlesztési kérdések hozzám tartoznak, menjek vele. Ültem mellette a miniszteri kocsiban és természetes emberi beszélgetés folyt köztünk, érdekelte a véleményem. A Korányiban a kicsit megilletődött orvosokat a hihetetlen természetes viselkedésével és egyszerű kérdéseivel feloldotta, és aztán lassan tette fel az egyre merészebbeket, amelynek a végcélja az a kérdés volt: milyen eszközfejlesztés segítené valóban a hazai betegellátást? Ne feledjük ez a COCOM időszak!

Az egyik akkor megvalósíthatatlan, de rá jellemző ötlete – mert sajna még nem létezett internet –, hogy gazdag amerikaiak elküldik a ruhaköltemény vágyaikat, és itt megvarrjuk Magyarországon – olcsóbb a munkaerő –, és ez folyamatos üzletként a könnyűipar fejlesztését jelentené itt Európában is, hiszen napra készek lennénk divat irányzatokban és a jó minőségű kelmék feldolgozásában.

Kapolyi minden szombat délelőtt – akkor már rég nem dolgoztunk szombaton – egy adott szakterület prominens képviselőit meghívta un. villásreggelire a minisztériumba, hogy meghallgassa a szakvéleményüket a fejlesztési, változtatási elképzeléseikről. Folyamatosan tanult, így sokat lehetett tőle tanulni.

b.) Berez Frigyes⁷⁶ (1933-2005) miniszter 1987. december 16- 1989. május 10.

37. ÁBRA BEREZ FRIGYES

Egészen más típusú ember volt. Halk szavú, visszafogott. Az ipart közlőről ismerő, előtte a BHG vezérigazgatója volt.

Engem azért kéretett 1990. március első napjaiban, mert a szovjetekkel aláírás alatt volt egy megállapodás egy különleges – rubin lézer – berendezés megvételéről. Ezt mentem el kis létszámú, fejlesztő mérnököket tartalmazó küldöttséggel megnézni Moszkvába. Március 8-án hajnalban érkeztünk. Nemzetközi nőnap volt engem virággal vártak, és munkaszünet volt. A férfi kollegákkal így egy napot sétáltunk a havas Moszkvában. A sikeres tárgyalásunknak, amelyben rubin lézer beszerzéséről volt szó, már nem lehetett érdemei eredménye, mert jött a rendszerváltás, pontosabban az átmeneti év.

⁷⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/Berez_Frigyes

c.) **Horváth Ferenc** (1942-2003) a nevezetes egy évig működő Németh Miklós kormányában volt az ipari miniszter éppen egy évet, 1989. május – 1990. május.

38. ÁBRA HORVÁTH FERENC

A rendszerváltás évében mindenki maradandót akart létrehozni, így Horvát Ferenc vezette, rövid életű minisztérium többek között alapítványokat, amelyek később a minisztérium szakmai elképzeléseit tovább viszi.

Szabó Imre⁷⁷-vel (1930-2006), aki miniszterhelyettes volt 1985-1990 között, ekkor kerültem közvetlen kapcsolatba. A Németh kormány idején ő volt az államtitkár. Az egyik elképzelése az volt, hogy a minisztérium fejlesztési forrásaiból és vállalatok együttműködéséből jöjjenek létre alapítványok, és ezek hosszútávon a hazai ipar fejlődését szolgálják. Ezek létrehozásához kaptam én viszonylag szabad kezet, azon intézményeket kereshettem fel e témában, és tárgyalhattam önállóan, amelyeket úgy ítélt meg, hogy érdemes. Természetesen sűrű beszámolási kötelezettségem volt.

A minisztériummal együttműködött az Ipari Bank, biztosítva az alapítványok induló tőkéjét. Innen szakmai kapcsolatom a fiatal agilis – később többek között MÁV vezérigazgató – **Szarvas Ferenc**⁷⁸-cel.

Ez lehetőséget adott nekem, hogy számtalan vállalathoz – állami és akkor már létező magán céghez – elmenjek és anyagi, szakmai együttműködést kérjek. Így ismertem meg többek között, **Fodor Istvánt**⁷⁹ (1943 -) az Ericssonból, **Orbán Istvánt**⁸⁰ (1939-2006) az EGIS-ből vagy Széles Gábort, akkor a Műszertechnika kisszövetkezet tulajdonosát és vezetőjét. A Műszertechnika akkor készült fel arra, hogy kijátszva a COCOM listát évi 10 ezer db IBM kompatibilis PC-t gyártson és forgalmazzon. A szükséges alkatrészeket döntően Bécsben vásárolták és hozták magán emberként kis mennyiségekben haza.

Végül két alapítvány jött létre:

- az **Ipar a Korszerű Mérnökképzésért Alapítvány**⁸¹ amely 20 évig működött, és az Orbán kormány 1124/2011. (IV. 28.) Korm. határozata rendelkezett az Ipar a Korszerű Mérnökképzésért Alapítvány megszüntetéséről⁸²
- és az **Ipar Műszaki Fejlesztésért Alapítvány**⁸³ 2004-ben közhasznú alapítvány lett, amelynek jogutódja 2013-tól az IFKA (Iparfejlesztési Közhasznú Nonprofit Kft.), és változatlanul a 6. kerület Munkácsy Mihály utca 16-ban székel.

Nem hittük, hittem volna, hogy ilyen maradandót hozunk létre!!

⁷⁷ http://tmte.hu/_userfiles/_tmte/Dr_%20Szabo%20Imre_K.pdf

⁷⁸ <http://www.vdszsz.hu/page/13/artID/2256/html/szarvas-ferenc-onmag.html>

⁷⁹ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Fodor_Istv%C3%A1n_\(villamosm%C3%A9rn%C3%B6k,_1943\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Fodor_Istv%C3%A1n_(villamosm%C3%A9rn%C3%B6k,_1943))

⁸⁰ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Orb%C3%A1n_Istv%C3%A1n_\(veg%C3%A9rsz%C3%A9rn%C3%B6k\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Orb%C3%A1n_Istv%C3%A1n_(veg%C3%A9rsz%C3%A9rn%C3%B6k))

⁸¹ http://www.ikma.bme.hu/ikma_index.html

⁸² <http://www.ikma.bme.hu/>

⁸³ <http://www.inco.hu/inco8/infopol/cikk2h.htm> és

<https://www.i40platform.hu/szervezet/tagsag/ifka-iparfejlesztesi-kozhasznu-nonprofit-kft>

✚ Kitérő – egészségügy

1987-ben a magyar kormány elfogadta az egészségmegőrzés hosszú távú társadalmi programját. Ajkay Zoltán az egyik tagja a program kidolgozóinak, később a program miniszteri biztosa meghívott szakértőnek, hogy a programon belül a számítástechnika alkalmazásának lehetőségeiről közösen gondolkodjak néhány más résztvevővel. Két meghatározó emlékem: Makara Péter szociológussal rengeteg megbeszélésem volt: milyen adatokat mérnek, ebből mit lenne jó rögzíteni, és számítástechnikai háttérrel elemezni, illetve fontos elemként merült fel a meglévő és szerencsére nem igazán kihasznált tüdőszűrő állomások komplex szűrőállomásokká és adatgyűjtő pontokká alakítása. Ez sajnos nem valósult meg olyan szinten, ahogy megálmodtuk. A program a 89. évi politikai változások idején kicsit lassult, később én már Ajkán dolgoztam, és nem vettem benne részt.

viii. A változások éve

- ✚ Az 1989-es évben elváltam. Férjem András már 4 éve Németországban dolgozott, azaz egyedül neveltem a gyerekeket. Így most a tartalom formailag is rendeződött, hivatalosan is külön költöttünk.

d. Bod Péter Ákos⁸⁴(1951 -) 1990 május 23- 1991 december között volt ipari miniszter.

39. ÁBRA BOD PÉTER ÁKOS

Csendes halk szavú ember volt, aki ha beléptem a liftbe, szinte elnézést kért, hogy ő már ott van. Nem hittem volna, hogy ilyen nagy tudású karakán emberré válik. Igaz 90-ben mindössze 39 évesen lett miniszter.

A rendszerváltáskor, 1990-ben a piaci viszonyokra hivatkozva számolták fel az ipari kutatóintézeteket „majd működtetik az ipari kutatást ott, ahol szükség van rá” jelszóval, felszámolták a központi fejlesztést támogató programokat, és szűnt meg az érdemi – állami támogatású - ipari kutatás.

⁸⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bod_P%C3%A9ter_%C3%81kos

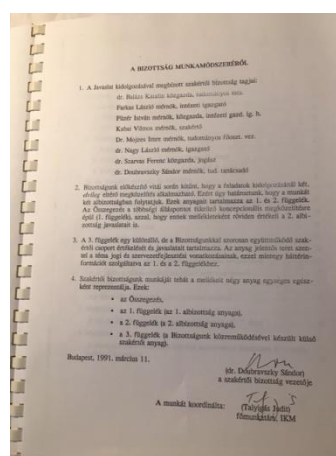
ix. Ipari kutató intézetek sorsa

Az ipari kutatóintézetek további sorsának meghatározása érdekében a minisztériumban 1991 év elején felkértek e témában, szakértők munkájának koordinálására. „Az ipari kutató és fejlesztő intézmények hálózatának szerkezetátalakítási koncepciójában foglaltak végrehajtására” címmel elkészült összesítő tanulmány három rész elemzésből állt össze.

A munkában részt vettek:

Doubrovsky Sándor (Müki igazgató), Farkas László (GTI igazgató), Füzér István (gazdasági igazgató), Mojzes Imre (MFKI igazgatóhelyettes), Nagy László (VKI igazgató), Szarvas Ferenc (Ipar Bank), Balázs Katalin és Kabai Vilmos közgazdászok, továbbá a Miskolci Egyetem Szervezési és vezetési tanszékéről Szintai István tanszékvezető és munkatársai, Szakály Dezső, Veresné Somogyi Mariann, Ujvári Andorné és Lévainé Fazekas Judit.

33

40. ÁBRA „AZ IPARI KUTATÓ ÉS FEJLESZTŐ INTÉZMÉNYEK HÁLÓZATÁNAK SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI KONCEPCIÓJÁBAN FOGLALTAK VÉGREHAJTÁSÁRA” CÍMMEL ELKÉSZÜLT ÖSSZESÍTŐ TANULMÁNY

- ❖ Munkánk eredményeiről cikkem jelent meg az Ipari Szemlében: Talyigás Judit: Gondolatok az ipari kutató- és fejlesztő intézetek helyzetéről és jövőjéről. Ipari Szemle 1991/2 sz.

x. Egy kis kitérő – ki lesz a miniszter?

Széles Gáborban⁸⁵ 1990 márciusában mint MDF elnökségi tagban felmerült, hogy ipari miniszter is lehet. Az alapítványok létrehozása kapcsán találkoztam vele. Tulajdona a Műszertechnika Kft. nem támogatta az alapítványt, de beszélgettünk, és megkérdezte felkészíteném-e az Ipari Minisztériumból, mert ő azt a világot nem ismeri, és felkészülten szeretne ott megjelenni.

Azt gondoltam, inkább a barátaim és én beszéljünk neki erről, mint más. Így aztán a szakmából ismert tíz embert egyenként megkerestem és megkérdeztem: Részt vennél, részt venne Széles Gábor ipari miniszteri felkészítésében? Lehet, hogy ő lesz az új miniszter.

⁸⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/szeles-gabor>

Akiket megkérdeztem:

Darvas Ferenc Compudrug kyszövetkezet elnök (gyógyszeripar-magánszféra). Farkas László Gépipari Technológiai Intézet igazgató (gépipar-kutatóintézet), Kotora György Medicor Kutató Fejlesztő intézet igazgató (orvostechnika és nagy vállalati kutatás), **Krauth Judit** nyugdíjas, hosszú ideig a Lőrinci Fonó és Textilgyár vezérigazgatója (könnyűipar), Szarvas Ferenc Iparbank vezető elemző (az ipar finanszírozás ismerője), **Maurer Ilona** Ipari minisztérium főosztályvezető, az alumínium ipar privatizációját megvalósító (alumínium és fémfeldolgozás), Mojzes Imre Műszaki Fizikai Kutató Intézet igazgatóhelyettes (félvezető technika), **Szántó Tamás**⁸⁶ a Műszeripari Kutató Intézet fejlesztője (műszeripar) és Nádudvari Zoltánt a KSH Iparstatisztikai főosztályról (a hazai ipar számokban).

Így együtt szakmailag szinte lefedtük a hazai ipart (lásd zárójel). Mászt nem kérdeztem meg, mert ők mind elsöre igent mondtak. Ilyen világ volt. Valahogy senkiben nem merült fel, hogy ezért pénzt kérjen, mérlegelje milyen haszna származhat majd, vagy számolgassa a ráfordított időt.

Csak az, hogy mit mondjunk el neki? - kérdés volt fontos.

Többször találkoztunk Széles Gáborral, de végül nem lett miniszter, de mi tízen még évekig összejártunk. (Sajnos azóta többen, Krauth Judit, Mojzes Imre meghaltak, többekről semmit se tudok.)

Engem azonban Széles Gábor a felkészítését követően, megkeresett, és több állást is ajánlott. Végül életem egyik nagy szakmai kalandját, élményét köszönhetem neki. 1991. októberében felkért, legyen az akkor privatizált Ajkán lévő gyár, a volt 2400 fős Videoton gyár vezetője..

1990 tavaszától Mojzes Imre a barátom, élettársam lett, sose laktunk együtt, de vele a közös munka, az alkotás, a hihetetlen utazások és a felfedezés örömét is megismerhettem.

41. ÁBRA MOJZES IMRE ÉS ÉN

⁸⁶ https://issuu.com/szantotamas/docs/fejezetek_a_mom_s_ut_dai_t_rt_/181

VI. 1991-1996 AJKA KVATTRO Rt

42. ÁBRA AZ AJKAI GYÁR MADÁRTÁVLABÓL

Széles Gábor⁸⁷ (1945 -) 1991. szeptember 22-én meghívott egy beszélgetésre. Az Aranykéz utcában találkoztunk, ott volt még **László András** (?-1998) a Co-Nexus Értékház Rt. alapítója, tulajdonosa és elnöke, **Kelemen Géza** a Controll számítástechnikai korszakvezető⁸⁸ tulajdonosa és vezetője és Harsányi Zsolt több malom tulajdonosa. Mindannyian jó nevű vállalkozók, Széles és Kelemen a számítástechnika, László András a befektetés, Harsányi pedig a malomipar területén értek el üzleti sikereket. Mind a négyen már a rendszerváltást megelőző pár évben korszakvezetőt hoztak létre, jómódú fiatal a negyvenes éveikben járó ötletgazdag emberek voltak.

43. ÁBRA SZÉLES GÁBOR

44. ÁBRA KELEMEN GÉZA

A Leumi Bank⁸⁹ kölcsönével meg kívánták venni a Videoton Ajkai gyáregységét, amely méretére jellemző, hogy normális időben 2400 fő foglalkoztatására volt ott lehetőség, és mintegy 67 ezer négyzetméter területen helyezkedett el festő, szerelő, forgácsoló, sajtoló és műanyag-fröccsöntő üzemekkel hatalmas raktárakkal, továbbá fejlesztő részleggel és persze minőségellenőr és TMK csapattal, no és a bérelszámolás, anyaggyártás – raktározás szakembereivel.

Széles Gábor azt kérdezte tőlem a beszélgetés végén: lemegyek-e velük másnap Ajkára, ha megveszik a gyárat, elvállalom-e annak vezetését.

Amikor október végén megnéztük a gyárat, több mint 740 embernek volt még munkaviszonya, de az új tulajdonosok csak 500 fő foglalkoztatását vállalták a gyár megvételekor.

A nagy kaland vonzott, így Dányi Istvánnal az Ipari Minisztériumban akkori főnökömmel, megbeszéltem, hogy azonnali hatállyal felmondok.

⁸⁷ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9les_G%C3%A1bor_\(%C3%BCzletember\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9les_G%C3%A1bor_(%C3%BCzletember))

⁸⁸ <https://itf.njszt.hu/intezmeny/control>

⁸⁹ A Magyar Hitelbank és az izraeli Leumi Bank 1990. júliusában hozta létre MNB támogatással a Leumi Hitelbankot, mint leánybankot 50-50 %-os tőkével.

i. A kezdet

1991 októberében az első feladatomban Ajkán az volt, hogy a még állományban lévő 740 emberből 240-et elküldjek. Azt hittem a racionális elvek (nem küldünk el diplomást – az összes foglalkoztatott 6 %-a se volt diplomás -, nem küldünk el gyermeket egyedül nevelőt, házastársakból csak egy küldhető el) majd segítenek a megoldásban. Tévedtem sokkal több volt az egyedülálló, mint reméltem, volt olyan diplomás, aki felállt, ő könnyebben talál munkát, mint a tanulatlan. Nehéz 2 hónap volt, pedig nekem legalább több éves érzelmi kötődésem nem volt, mint a többségüknek, akik 10-20 éve ott dolgoztak.

Engem kértek fel a megalakuló kft. ügyvezetőnek⁹⁰ majd pár hónappal később, amikor megalakult az rt., elnök-vezérigazgatónak az 500 fős cégnél. (Ekkor Harsányi Zsolt kilépett a tulajdonosok közül).

Budapest centrikus ország vagyunk. Így volt egy budapesti irodám is, előbb a Conexustól bérelve, később a Fogarasi úton. Várszegi Zsuzsa titkárnőm előtte csak hagyományos írógépen dolgozott, és én először előírtam, hogy gömbfejes írógépet majd hogy szövegszerkesztőt kell használni. Sose felejttem el azt a boldogságot, ami az arcára ült, amikor először elém tette a lediktált anyagom formailag gyönyörűen szerkesztett leiratát.

A gyárban háton hordható és tankba szerelhető katonai rádió-adók gyártása és összeszerelése folyt 1990. előtt. Elsősorban India számára szállítottak. Azaz a megvett gyárnak gyakorlatilag nem volt terméke, azaz bevétele, csak jelentős szakmai múltja és gazdag szaktudása, no meg adott technikai háttérhez kötött gyártási lehetőségei.

KVATTRO HÍRADÓ

Lévfolyam 1-2.szám KVATTRO Kft havilapja 1992.február

Rövid történeti áttekintés 1991-ről

<p>1991. szeptember 20.: A VIRT tulajdonában levő EKG Kft Ajkai Gyáregységére kiírt versenytárgyalást több nyugati pályázóval szemben négy magánemberből álló konzorcium nyeri, akik megalapítják a KVATTRO KFT-t.</p>	<p><i>Harsányi Zsolt</i> - Centroinvest Kft ügyvezetője <i>László András</i> - Co-Nexus RT elnöke</p>	<p>1991. november 25.: Aláírják az ajkai gyáregységre vonatkozó végleges adás-vételi szerződést, amely rögzíti a tulajdonviszonyokat és az átveendő 500 alkalmazottra vonatkozó feltételeket.</p>
<p>Tulajdonosok: <i>Széles Gábor</i> - A Műszertechnika RT elnöke <i>Kelemen Géza</i> - a Controll RT elnöke</p>	<p>1991. szeptember 23.: A tulajdonosok az ajkai gyáregység szereldejében tartott találkozón bemutatkoznak, ismertetik elképzeléseiket.</p>	<p>1991. december 16-20.: Véglegesítik a KVATTRO-hoz kerülő alkalmazottak névsorát (501 fő), akikkel aláírják - az érdekképviselletekkel is egyeztetett - munkaszerződéseket.</p>
	<p>Bemutatják a KVATTRO Kft ügyvezető igazgatóját: <i>Talyigás Juditot</i>.</p>	<p>1991-92. "Téli szünet": Kialakul a KVATTRO KFT ajkai telephelyének vezetése, akik Talyigás Judittól 3 hónapos vezetői megbízást kapnak.</p>

45. ÁBRA A KVATTRO HÍRADÓ 1992 FEBRUÁRI SZÁMÁBÓL RÉSZLET

⁹⁰ <http://beszelo.c3.hu/cikkek/ajkai-gondolkodas-hosszu-tavon>

A privatizáció többi részletétől eltekintve fontos, hogy a tulajdonosok fedezetként magát a gyárat adták meg, és a hitel csak a vásárlást fedezte, forgó tőkét a gyártás és piac építés elindításához nem tartalmazott. Mind azt, amikor elvállaltam nem tudtam, de még nem is értettem volna. A rendszerváltást megelőző időszakban az állami vállalatok működésekor ezek a kérdések nem merültek fel.

Azt is csak később gondoltam végig, hogy vidéki városban a női vezető különösen ritka, alig 165 centiméterrel és 50 kilóval éreztem, hogy a vezetői tekintély megszerzése nem lehet a szokványos. Nem mondom, hogy kezdettől tudatos volt, de halkan és határozottan beszéltem, meghallgatva másokat döntöttem, szövetségeket építettem. Igyekeztem minden vezetésre alkalmas kollegának pontosan megfogalmazott feladatot, hatáskört felelősséggel adni. Néha az igazgatói szobám felé menve a folyósón eltűnődtem: Én vagyok itt a Főnök? és a válasz : Igen, 500 emberért és a családjukért felelek...no meg egyedül álló anyaként a saját két gyerekemért.

Az Ajkán töltött első napok, hetek a gyár volt vezetőivel folytatott beszélgetésekkel telt. Felmértem kikkel és milyen beosztásban tudok, tudunk együtt dolgozni. Előttem a gyár igazgatója **Magyar László** gépészmérnök volt. Az ő szakmai tudása különösen fontos volt számomra. Így nagy örömmel szolgált, amikor sikerült megállapodnunk, hogy ott marad mint a forgácsoló üzem vezetője. Kialakítottam egy stratégiai csoportot, akikkel a közel jövőt terveztük, és kialakult a területek szakmai vezetése.

A stratégia alakításába bevont vezetők:		Területvezetők:	
<i>Horváthné Tomózer Éva</i>	- főkönyvelő	<i>Lükő József</i>	- Sajtoló üzem vezető
<i>Vida Zoltán</i>	- Műszaki Osztályvezető, aki a rábizott terület vezetése mellett felel a projektek működésének megszervezéséért, a projektvezetők állandó továbbképzéséért, meghatározott projekt és marketing feladatokért.	<i>Magyar László</i>	- Forgácsoló üzem vezető
<i>Loránd György</i>	- Elektronika üzem vezető, aki felel még a nyugati kapcsolatok folyamatosságáért, szervezéséért és meghatározott marketing feladatokért.	<i>Szitási Magdolna</i>	- Vegyi üzem vezető
<i>Will Zoltán</i>	- Infrastruktúra terület vezető Hozzá tartozó tevékenységek: minőségbiztosítás, TMK, anyagbeszerzés, anyag és raktárgazdálkodás, szállítás, igazgatás és rendészet.	<i>Káplár Pál</i>	- Szerelő üzem vezető
<i>Kersner László</i>	- Műszaki terület vezető Feladata a projektek és a területek szakmai irányítása.	<i>Pogány Botond</i>	- TMK vezető
		<i>Ipsics Jenőné</i>	- Igazgatási egység vezető
		<i>Sárdi Katalin</i>	- Anyag és Áruforgalmi osztály vezető
		<i>Mádl Tibor</i>	- Minőségbiztosítási egység vezető
		<i>Molnár Ilona</i>	- Pénzügyi osztály vezető
		<i>Tóth Istvánné</i>	- Leíró iroda vezető

46. ÁBRA KVATTRO HÍRADÓ-BÓL RÉSZLET

Ezt követően nem sokkal jött létre a fejlesztési terület, ahol **Vida Zoltán** mint fejlesztési vezető sokat tett a gyárért. Később átment egy veszprémi céghez főmérnöknek –, ahogy mondta – hasznosítani a nálunk tanultakat. **Kersner László** lett a főmérnök, Will Zoltánt még 1992 első félévében elküldtem.

1991 év ősze a fájdalmas létszámleépítéssel és termék kereséssel telt. Elsők között **Kovács Gábor**⁹¹ – sokkal később a 2000-es években ő alakította a KOGART Galériát – hozott munkát. De Szélessel – a feltörekvő vállalkozók piaci marakodása miatt – viszonylag hamar összevesztek, és a jól induló benzinkútfej gyártás abba maradt.

⁹¹ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Kov%C3%A1cs_G%C3%A1bor_\(bank%C3%A1r\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Kov%C3%A1cs_G%C3%A1bor_(bank%C3%A1r))

ii. Az indulás

A részletektől eltekintve 1992. január 1.-re 500 fővel elindulhatott a termelés a folyamatosan megszerzett hazai, német, osztrák és angol megrendelésekkel és az újonnan kialakított szervezeti struktúrában, amely az üzemek mellett a gyártási feladatokkal összhangban projekteket jelentett.

Csak néhány az induló projektek közül: 200 ezer db potenciométer szerelése AB Elektroniknak (Ausztria), szavazatszámoló készítése az Ajkai Önkormányzatnak, Mulinex alkatrészek gyártása, szerelése (Franciaország), VIDEOTON-nak 2000 db távirányító gyártása, az osztrák Payer cégnek sajtolt alkatrészek gyártása, személyhívó rendszer gyártás telepítés az Ajkai Kórházban. Angliába fogaskerekeket és áttéteket, hajtás alkatrészeket szállítottunk. Így már kezdettől látszott, hogy a színes gyártási lehetőségek sok projektet hoznak a gyárba, ezért az üzemvezetők mellett a projektvezetők munkáját is egységesíteni kellett. Ez különösen hangsúlyos kérdés lett, amikor elindult a Suzuki projekt.

E mátrix struktúra és irányítási rend biztosította a kapacitások – munkaerő és gépi-eszköz –, gazdaságos kihasználását, a határidők betartását és költségcsökkentések biztosítását. Ennek folyamatos támogatására a számítógépes termelésirányító rendszer bevezetését határoztunk el. Közben célul tűztük ki, hogy a cég megszerzi az ISO 9000-es minősítést is, hiszen megbízható folyamatos nyugati megrendelői bázist csak így biztosíthattunk.

Mielőtt erről szólnék, még néhány terület, ahova szállítottunk. Ausztriába elsősorban borotva alkatrészeket szállítottunk. Ekkor megtanultam, hogy a neves, de eltérő márkájú készülékek ugyanott is kerülhetnek gyártásra, sőt az eltérő neves gyártók emblémáinak felvitele – pl. Braun, Philips...– is ugyanott, jelen esetben ezen típusoknál nálunk, a Kvattro-ban történt.

- ❖ Talyigás Judit: A privatizált magyarországi iparvállalatok egy sajátos rugalmas szervezeti formája Ipar-Gazdaság XLVI évf. 3-4. szám 20-26 old. lásd. **Melléklet 5.**

iii. A Suzuki projekt

A Suzuki gyárat Magyarországon 1991-ben alapították, a termelése 1992-ben indult. Azaz a beszállítói hálózatának kiépítése éppen összhangban volt a Kvattro piaci építkezésével. A Suzuki beszállítókat úgy keresett, hogy megadta az alkatrészek listáját, azokhoz a technikai elvárásokat, méret, anyag és milyen hőfokon, milyen terheléseket (húzóerő, nyomóerő stb.) kell kibírnia, illetve a legyártandó darabszámot.

A jelentkezőnek a legyártott mintadarabokkal lehetett pályázni a gyártás elnyerésére. Ez azt jelentette, hogy olyan mérnöki – fejlesztő, gyártó – ismeretekkel kellett rendelkeznie, a jövőbeni beszállítónak, akik az elvárásokból kitalálták és megvalósították a szükséges gyártástechnológiát. Ha ez sikerült, a Suzuki képviselői kijöttek a gyárba ellenőrizni, hogy az ő elvárásuknak a gyártási körülmények megfelelnek-e. Ez kiterjedt a tisztaságra éppúgy, mint arra a tényre, hogy a dolgozónak egy munkadarab, illetve a szerszám elérése mennyire kicsi munkát jelent, hogy a gyártáshoz az anyagellátás hogyan szerveződik, vagy a későbbi bonyolultabb alkatrészeknél a teljes gyártásfolyamat összehangoltságának ellenőrzésére. Fontos kérdés volt, hogy a szükséges szerszámok legyártása, legyártatása is a szállító feladata, annak költségét esetleg a Suzuki megelőlegezte, de akkor a munkadarabok árából a tartozást folyamatosan levonta.

Az első elnyerhető alkatrészek még nagyon egyszerűek voltak, sajtolt alkatrészek, és csak lassan jutottunk el pl. a kilincsekig, amelyek fém- és műanyagalkatrészekből készült

összetett szerelvények. A szállítás mindig just time formában valósult meg Ajkáról Esztergomra az akkor még nem tökéletes utakon. A Suzuki kezdetben egy-egy alkatrészből 40 ezret rendelt, ez lassan kúszott felfelé. A Suzuki munkatársai sűrűn jártak ki hozzánk – hasonlóan más beszállítókhöz – ellenőrizni a sajátos minőségbiztosítási eljárások betartását, „A munkás számára szükséges eszközök mind a keze ügyében legyenek folyamatosan, de sose zavarják a munkában” elv megvalósulását.

A Suzuki a saját biztonsága érdekében minden beszállító mellett, mögött szerződött egy olyannal is, aki ha hiba lép fel az elsőszámúnál, automatikusan beáll a helyére. Ez azt is lehetővé tette, hogy amikor már majdnem biztonságban éreztük magunkat mint egy adott alkatrész beszállítója, akkor a Suzuki váratlanul árat csökkentett. Ültünk hosszan és egyeztetünk a kollegákkal, hol és hogyan tudjuk mi a termelési árunkat lejjebb vinni minőség romlás nélkül, hogy megérje a szállítás?

Izgalmas időszak volt, vezetőként a bevételt kellett biztosítani, hogy legyen fizetése a vállalat dolgozóinak, fedezet az anyagvásárlásra stb., mérnökként figyelni, segíteni egy-egy fejlesztés megvalósulását, emberként nézni, a kollegák reagálást, és együtt megélni a feszült és örömteli perceket. Mert amikor eljöttem, már több mint 40 alkatrészt szállítottunk a Suzukinak.

iv. Számítógépesítés és az ISO9000

A számítógépesítés és az ISO 9000 bevezetése érdekében a Budapesti Műszaki Egyetem két tanszékével – Elektronikai Technológia és az Ipari Menedzsment és Vállalkozás gazdaságtan Tanszékkel pályázatot nyújtottunk be az OMFB-hez: komplex termelésirányító rendszer kiépítésére, amely alkalmas arra, hogy a minőségbiztosítási mérőpontok is csatlakozzanak hozzá.

Mojzes Imre⁹² (1948-2009) egyetemi tanár a Technológia tanszéknek, a másoknak **Kövesi János**⁹³ (1953 -) egyetemi tanár volt a tanszékvezetője. Mindketten több kollegájukkal együtt vettek részt a fejlesztésben. **Németh Pál** és **Szikora Béla** (1953-2017) a technológia tanszékéről, és **Szabó Gábor Csaba**⁹⁴ (1941-), valamint **Topár József** (1950-) a másiktól.

Lajtha György⁹⁵ (1930-) volt akkor a 12 tagú OMFB tanácsban a pályázatunk témafelelőse, aki örömmel tájékoztatott arról, hogy elnyertük a kért összeget, és 2 évünk van a megvalósításra.

⁹² <https://itf.njszt.hu/szemely/mojzes-imre> és

https://itf.njszt.hu/324rtr4/uploads/mojzes_imre.pdf

⁹³ <http://mvt.bme.hu/munkatarsak/K%C3%B6vesi%20J%C3%A1nos>

⁹⁴ <https://www.ch.bme.hu/document/1847/original/szab%C3%B3%20g%C3%A1bor.pdf>

⁹⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/lajtha-gyorgy> és <https://www.youtube.com/watch?v=V8JkFTQ8edM&feature=youtu.be>

Lajtha György

Mojzes Imre.

Szikora Béla.

Németh Pál.

Köves János

Szabó Gábor.

Topár József.

47. ÁBRA AZ OMF B PROJEKT MEGVALÓSÍTÁSÁÉRT DOLGOZÓ BME DOLGOZÓK

Az Ajkai cégben a Kvattro Rt részéről e fejlesztésben a vezetésemmel összeálló szakmai csapat: **Herk Attila**⁹⁶ fejlesztési vezető és kollegája **Nagy Lajos**, **Kersner László** főmérnök, **Mádl Tibor** minőségbiztosítási vezető, no és az üzemvezetők **Magyar László** forgácsoló üzem, **Szitási Magda** vegyi üzem, **Káplár Pál** szerelde és **Lükő József** a Műanyag-fröccs öntő-üzem vettek részt.

48. ÁBRA KERSNER LÁSZLÓ

Az egyetemi emberek számára nagy élmény volt valódi üzemmel és valódi gyakorlati üzemi feladatokkal találkozni, a gyári emberek számára először csendes döbbenet, majd lassan partnerség alakult ki az egyetemiekkel. A közös munka közös tanulással indult. Az egyetemiak, Topár József és Szabó Gábor célzott képzéseket tartottak minőségbiztosítási kérdésekben, különösen TQM megoldásokról illetve Szikora Béla és Németh Pál a számítógépesítésről és a hálózatok kiépítéséről. Az ajkai kollegák a gyári folyamatokat mutatták be.

Ezt követően 1994-ben az akkor elérhető és számunkra megfinanszírozható 10 termelés irányító rendszer összehasonlító elemző tanulmánya készült el Németh Pál és Szikora Béla

⁹⁶ Később a Kvattro Rt utódjának, az Ajkai Elektronikai kft-nek műszaki igazgatója lett

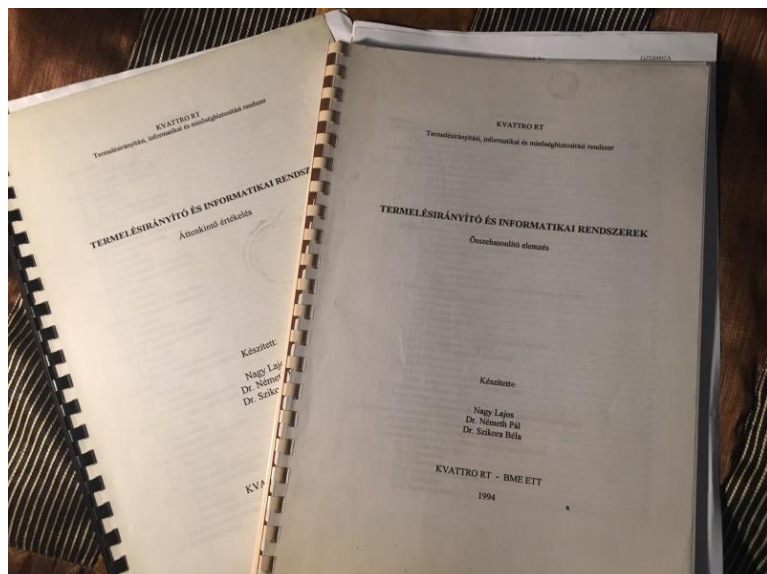
BME és Nagy Lajos Kvattro Rt. dolgozók közös munkájaként. Alább e tanulmányból egy rövid összefoglaló táblázat látható.

A rendszer neve/operációs rendszer	Forgalmazó/ Fejlesztő	A rendszer elemei	értékelés, megjegyzések
ALGO DOS, UNIX AT&T	ALGO Informatikai kft /u.a.	Termelés ütemező és komplex raktári rendszere van	nem elégíti ki a KVATTRO elvárásait
R/3 Fejlesztő nyelv C, ABAP 4GL oracle adatbázis	DYNASOFT kft/SAP GmbH	Számvitel eszkögzgdálkodás költségelszámolás anyaggdálkodás kontrolling termelés szervezés értékesítés általános logisztika kapacitásgdálkodás humánerőforrás kezelés Irodai automatizálás Minőségbiztosítás	Nagyon jó
SYMIX/ UNIX, VMS, XENEX, és MS-DOS fejlesztő nyelv: PROGRESS 4. Adatbáziskezelő: PROreláci ós adatbáziskezelő	Rolitron Rt./SYMIX Software Inc.	Számvitel eszkögzgdálkodás anyaggdálkodás Értékesítés Műszaki előkészítés Termelésirányítás költségelemzés termelés tervezés humánerőforrások irodai automatizálás	Nagyon jó!! MO.-n alkalmazzák egyes elemeit pl.: Nitrokémia Balatonfüzfő, Tímöldgyár Ajka, Rolitron Bp. KVATTRO_BME demo rendszert kapott
ABAS-EKS/ UNIX	ABAS GmbH/ABAS GmbH	főkönyv, pénzügy anyaggdálkodás készletgdálkodás raktározás termelési rányító modul Egyedi kiegészítések vállalkozások számára alkalmazható	Nagyon jó, programozása nehézkés két bemutatóra került sor
COMET	SIMENS/ECODATA	számvitel eszkögzgdálkodás anyaggdálkodás értékesítés kontrolling	nem elégíti ki a KVATTRO elvárásait
EKS UNIX INTERACTIV, AIX	ABAS cég	számvitel eszkögzgdálkodás értékesítés kontrolling műszaki előkészítés kapacitás gdálkodás termelésirányítás – csak időütemezés	nem kielégítő
IMPCON DEC VAX gép VMS op.r.	AT&T fejlesztése/INNOVOTECHNI K Informatikai Szervezési és Műszaki kft.	számvitel eszkögzgdálkodás anyaggdálkodás értékesítés	nem kielégítő

		kontrolling műszaki előkészítés kapacitás gazdálkodás termelésirányítás IMPCON BAR Vonalkódrendszer	
INFOSYS DOS alatt CLIPER-ben UNIX alatt PROGRESS-ben	MEGATREND kft fejlesztő és forgalmazó	számvitel eszkögzdálkodás anyaggazdálkodás értékesítés	nem kielégítő
KTTIR DOS TURBO PASCAL	INNOVOTECHNIK Informatikai Szervezési és Műszaki Fejlesztési kft	anyaggazdálkodás műszaki előkészítés kapacitás gazdálkodás termelésirányítás	nem kielégítő
KYBERNOS DOS CIPPER	INFORIENT Rendszertechnikai kft	anyaggazdálkodás értékesítés műszaki előkészítés kapacitás gazdálkodás termelésirányítás	nem kielégítő
IS-ORBA IBM AS/400 platform RPG nyelv	P.I.T.S. GmbH ORBA GmbH	számvitel eszkögzdálkodás anyaggazdálkodás értékesítés kontrolling műszaki előkészítés kapacitás gazdálkodás termelésirányítás	nem kielégítő

ALGO, COMET, EKS, IMPCON, INFOSYS, KTTIR, KYBERNOS, IS-ORBA, R/3, SYMIX értékelése egységesen, funkciók, architektúra és felhasználók támogatása témák szerint készült el. Külön fejezet foglalkozott a hardver eszközök beszerzésével, azok összehasonlításával.

Az összeállítás mindenhol a szállítótól kapott részletes írásos, szükség esetén személyes információk alapján készült. A döntést első körben a funkciók és az elvárt biztonsági kérdések befolyásolták, és természetesen az ár!

49. ÁBRA A SYMIX RENDSZER KIVÁLASZTÁSÁT MEGALAPOZÓ TANULMÁNY

A végső döntés meghozatala után a Symix rendszer került megvásárlásra, telepítésre és az egyéni felhasználói igényeknek megfelelő kialakítás is megtörtént. Ez a rendszer azonban sajnos még nem volt annyira rugalmas, mint szeretnénk volna, többségében a felhasználói viselkedést – pl. a raktározási rendszert kellett hozzá alakítani, és nem fordítva. Fontos tényező volt, hogy több minőségi paramétert ellenőrző műszert viszont illeszteni tudtunk a rendszerhez, ezzel is biztosítva a biztonságos, állandó minőséget biztosító alkatrészgyártást.

A hálózat kiépítésben a Nádor Rendszerház vett részt, és számos előadást tartott **Gombos Tibor** a cég ügyvezető igazgatója.

50. ÁBRA GOMBOS TIBOR

Az igazán nehéz munka nem is annyira a technikai eszközök leszállítása, telepítése és a programozása volt, hanem a különböző képzettségű kollegák –, az esetek nagy részében az eddigi adatkinyerési és adatkezelési tevékenységtől döntően eltérő feladatokat végzők – oktatása, képzése. Technikailag a gyár területén a termelésirányításra egy olyan hálózat lett kialakítva, aminek nem volt mobil (azaz floppy) bemenete az általános hálózati elemeknél. A server tárolta és kezelte a gyár teljes termelési, raktározási, anyagbeszerzési, logisztikai és bérezési adatait. Ezek védelmének akkor az egyik fontos eleme volt, hogy az adatok csak képernyőn keresztül olvashatók és billentyűn keresztül kezelhetők az átlagos kollegáknak. A nagy tömegű adatbevitel egy-egy új gyártási projekt indítása esetén, illetve az adatok karbantartása a fejlesztési osztály feladata volt, szorosan együttműködve az üzem- és projektvezetőkkel.

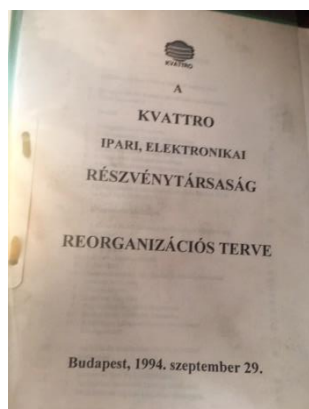
A kiépített rendszer az egész gyárban elérhető volt. Az elemei:

- a logisztika - beszerzési – raktározás - szállítás - ,
- a gyártás előkészítés – projekttervezés, gyártmány –
- gyártásütemezés, – eszközkhasználtság tervezés,
- a minőségbiztosítás – mérési pontok és visszacsatolás,
- humánerőforrás ütemezés – összhangban a projekt és üzemi lekötési tervekkel.

A számítógépes rendszer, amely a teljes gyárat lefedő hálózattal lett kiépítve, gyakorlatilag szinte minden dolgozó munkáját megváltoztatta. A rendszer kiépítéssel párhuzamosan folyó minőségbiztosítási és számítógép alkalmazási oktatás a jó előkészítésnek köszönhetően szinte zökkenőmentes volt. Ez fontos volt, hiszen pl. a SUZUKI-nak Esztergomba az összeszerelő gyárba több tízezer darab különféle alkatrészt szállítottunk just in time formában, és gyártáshoz kapcsolódó folyamatos szállításaink voltak Ausztriába, Németországba és Angliába is. Egy-egy alkatrész gyártása több technológialépésből, gyakran több üzem összehangolt munkájával készült el.

Az igazi nagy feladat a kockás füzetek felszámolása volt pl. a művezetőknél, hogy higgyenek a számítógép diktálta ütemnek, beszerzési feladatoknak stb., a minőségbiztosítási szakembereknek, hogy az adott pontokon elvégzett méréseken túl a teljes folyamat ellenőrzése szükséges.

A kezdeti forgótőke hiány és a tulajdonosok által a Kvattro Ipari Elektronikai Rt-re terhelt hitel visszafizetési kötelezettség feloldására 1994 őszén reorganizációs tervet készítettünk, amely teljesskörűen felmérte a cég gazdasági helyzetét és termelési tevékenységét, és javaslatot tett a cég pénzügyi helyzetének stabilizálására.

51. ÁBRA A KVATTRO RT. REORGANIZÁCIÓS TERVE 1994

Az 1995. április 27-i Suzuki beszállítói értekezleten megtudtuk, hogy a 34 beszállító közül a KVATTRO Rt is bekerült abba a 14-be, amely elnyerte az év beszállítója címet. Az értékelés alapszemponjtjai: minőség, ár, szállítási készség volt.

Ez azért volt fontos, mert nem igazán ismert, hogy a beszállító akkor a Suzukitól egy-egy alkatrészt lerajzolva megkapott, és ismertették az összes technikai elvárásukat, azaz pl. milyen hőfokon, milyen nyomást, húzást stb. kell kibírnia az adott alkatrésznek. Ehhez az anyag minőséget, a teljes gyártás technológiát és a szükséges gyártó eszközöket, beleértve pl. egy fröccsöntőgép szerszám tervezését és gyártatását, a beszállítónak kellett biztosítani. Egy-egy újabb alkatrész gyártásának megszerzésénél ugyesen kellett az addigi tapasztalatainkat hasznosítani, de közben egyre bonyolultabb alkatrészek gyártási lehetőségét elnyerni, hiszen azok gyártása már gazdaságosabban volt megvalósítható. A Suzuki 3 havonta végzett ellenőrzéseket a gyár területén a gyártási folyamat megfelelőségéről.

Az egyéb megrendeléseink is bővültek, az osztrákok újabb alkatrészek gyártásával szerelésével bíztak meg minket, és Angliába is folyamatossá vált a szállításunk hasonlóan a München melletti gyárhoz. A megrendelések döntően autóalkatrészek – ezek sajtolt, fém és műanyag, fröccsöntött műanyag továbbá forgácsolt alkatrészek különböző védőbevonatokkal és bonyolult szerelvények, továbbá elektronikai alkatrészek.

v. Tanulmányutak

a.) USA

A Kvattro-hoz kapcsolódóan volt több érdekes szakmai utam, ezekből néhány élmény. Az OMFB pályázat keretében bevezetésre kerülő minőségbiztosítási rendszer része volt a TQM (Total Quality Management), amelynek hazai letéteményese akkor a BME Ipari Menedzsment és Vállalkozás-gazdaságtan tanszéke volt. A rendszer működésének bemutatására őket hívták meg 1994 őszén az USA-ba, remélve, hogy alkalmazókat is hoznak magukkal a New Yorki állami egyetem Buffalo-i campusára. Így a tanszék küldöttsége néhány külsős, de a témában jártas kollegával – pl. én, a rendszert bevezető és alkalmazó cég igazgatója – kiegészülve érkezett meg Buffalóba.

Néhány hihetetlen élmény az útról: az egyetem könyvtára éjfélig nyitva tartott, és hétvégeken no meg nyári szünetben is nyitva van. A hatalmas méretű termekben már számítógépeken lehetett keresni. Ott jártunkkor az egész azt sugallta, hogy egy nagy szolgáltató „üzem”-ben vagyunk, ami a diákokért és a tanárokért van. A BME könyvtára nyáron több hétig és hétvégeken is zárva van.

52. ÁBRA A BAUFFALO-I EGYETEM EMBLÉMÁJA

A TQM-et alkalmazó gyárak, amit megnézhattünk: az egyik egy nagy festékgyár, a másik a General Motors teherautó gyárának egy részlege. A GM-ben a szakszervezeti vezető fogadott minket, és először a dicsőség táblát mutatta meg. (mintha a Szovjetunióban lennénk gondoltuk). A gyártó részlegeken hatalmas présgépek és fémmöntőrendszerek sorakoztak szinte végtelen sorban. A munkások között a vezetők büszkén mutatták, hogy a nehéz fizikai munkát nők is ellátják. Pihenésre két óránként pár percre egy pihenő szoba szolgált, ahol benézve néhány ágyon hullafáradt fiatal emberek feküdtek. A kép nem a világhatalom korszerű gyárát, hanem egy embertelen, de nagyon jól szervezett világot mutatott.

b.) Izrael

A minőségbiztosítás ezekben az években terjedt el a fejlett világban, és először az ipar, később más területeken – szolgáltatás, egészségügy, oktatás - is alapvető elvárás lett.

A tájékozódásomat segítette elő, amikor 1992-ben ott voltam, majd 1994-ben is részt vettem Izraelben, Jeruzsálemben a nemzetközi minőségbiztosítási konferencián.

A kapcsolódó kiállításon számos mérőműszert láttunk, amelyek rendszerbe kötve a minőségbiztosítást szolgálják. Ajkán hasonló rendszert építettünk fel. A szakmai élmény mellett döbbenetes tapasztalat volt, hogy a helyi résztvevők döntően katonák, az előadásokat a normál hallgatói sorokban ülve, - így pl. mellettem is -, két lábuk között a gépfegyvert tartva, hallgatták végig.

c.) Franciaország

Rudas János a Szki/Scitel⁹⁷ igazgatója (volt évfolyamtársam) 1994-ben vagy 95-ben új gyártási lehetőség miatt keresett meg. Pénzkiadó automata gyártásról volt szó, ahol a szoftver részt Jánosék biztosítanák, a hardvert nagy részt a Kvattro gyártja, a termék licence a Párizsban működő Dassault –val együttműködve jutott volna el hozzánk.

Így láthattam a gyárat Párizsban, ahol egyrészt kollegámmal a Kvattro fejlesztő mérnökével **Lautner Józseffel** megállapítottuk, hogy ott a lenyűgöző fejlett nyugaton a gépek összességében nem korszerűbbek, vélhetően a munka jobban szervezett beleértve az anyagellátást. Az egész napos gyárlátogatás részeként az üzemi étkezdében önkiszolgáló rendszerben ebédeltünk a vendéglátóinkkal. Az egyetlen jelentős eltérés a hazai gyári ellátáshoz az volt, hogy egy deci vörösbort is el lehetett venni a gyári önkiszolgáló ebédlőben, munkaidőben.

Ez azt jelentette, hogy az esti végső tárgyaláson mi vállaltuk a gyártást, mert az eszközeink, felkészültségünk megvolt, de végül még se került aláírásra szerződés.

d.) a többi szakmai út

Ausztriába vagy Németországba a napi termelési megbeszéléseknek megfelelő utazásaink voltak úgy negyedévente. Ezekre az utakra reggel elindultam autóval, és Győrben felvettem a kollegákat úgy mentünk együtt a tárgyalásokra, legtöbbször Bécsbe vagy Münchenbe. 1996-ban még ilyen megbeszélésre hívtak Japánba a Suzuki-hoz de akkor már tudtam: kilépek, így magam helyett Kersner László főmérnököt küldtem.

vi. Néhány tanulság

a.) Kijelző gyártás

A Kvattro Rt . fejlesztő részlegén egy különlegesen tehetséges fejlesztő 1993-ban elkezdett azzal foglalkozni, hogy a különböző formájú térbeli alakzatok – de egy-egy kísérletnél mindig azonosak - egymáshoz képest hogy tudnak úgy elmozdulni, hogy elől nézetben sima felületet adjanak. Ezt, hogy lehet távolról vezérelni. Azaz olyan kijelző fejlesztése indult el, ami nem a hagyományos izzókkal „írja ki” pl. a buszok végállomásait, a meccsek eredményeit. A szabadalmi és piackutatásaink egyértelművé tették, hogy fejlesztésünk egyedi, és ha sorozatgyártást kezdenénk, akkor jelentős bevételre tehetünk szert. De hiányzott a szükséges piaci kapcsolat, ismeret ezen a téren. Így akkor természetes lépésnek

⁹⁷ http://users.atw.hu/szki/bemutakozas/scitel/scitel_tortenete.pdf

tűnt, hogy az egyetlen hazai gyártót és forgalmazót, a FOK-GYEM⁹⁸- et megkerestük. Ők szép pénzért megvették a szabadalmat, piac felosztásra nem voltak kaphatók, és elsüllyesztették a fiókba a terveket. Azaz megvásárolták a konkurenciát. A gyár akkori jelképes forgótökéjével nem tudott egyedül új piaci szegmenst építeni, nem tudta finanszírozni a marketing és gyártósor kiépítés költségeit.

b.) Sztrájk

Néhány szóval megemlítenék még egy vezetőként tanulságos esetet. A szomszéd, állami vállalatnál 1992-ben béremelés volt. Az általam vezetett gyárban a forgácsoló üzem dolgozói hasonló béremelést követelve sztrájkba léptek. Jött is a hírrel egy kolleganő hozzám, baj van: sztrájkolnak a Forgácsolóban! Átmentem a forgácsoló üzem épületébe. Az esztergagépek, fűrő- és marógépek előtt ott álltak vagy 30-an nagydarab erős férfiak. Nálam mind 30-50 kg-mal nehezebbek és 20-30 cm-rel magasabbak. Ahogy beléptem, ha nem ismerem őket, ijesztőnek tűnnek.

– Menjünk át a szomszédos épületbe, az étterembe! – javasoltam. Ülünk le, és beszéljük meg. Amíg átmentünk kicsit kiszállt a fejből a feszültségük, és amikor leültünk, már nem voltak sokkal nagyobbak. Halk beszélgetésbe kezdtem. Akkor nem lehet kiabálni, hanem csak érvelni. Az én alap érvem az volt: Mi már! magán cég vagyunk, én csak azt tudom elosztani, amit megtermelünk. Ez egy kicsit megdöbbenette őket... elemeztük a helyzetet.. aztán barátsággal elkészöntünk. Többet nem volt sztrájk a gyárban.

- ❖ A Kvattroban szerzett tapasztalataim egy részét cikkben írtam meg: Talyigás Judit: Privatizált magyarországi iparvállalatok egy sajátos rugalmas szervezeti formája Ipar-Gazdaság XLVI évf. 3-4. szám 20-26 old. **lásd Melléklet 5.**

Az 1995 év végére a fizetések már szinte elfogadhatóak voltak a Kvatronál, és csak emlegettük a nagyon nehéz éveket, újabb tervekkel voltunk tele.. De a tulajdonosok más irányú fejlesztési elképzelései és a köztünk fennálló – elsősorban a kollegáim irányába kialakított stílusukból adódó feszültségek – engem újra váltásra kényszerítettek.

Kitérő 1993-1996 Politológiai Tanulmányok

Társam, barátom Mojzes Imre javaslatára én is jelentkeztem 1993-ban politológiára. Hihetetlen élményben volt részem. A hallgatók döntő részét valamelyik párt vagy politikai szervezet küldte. Nyolc pártot képviseltek, továbbá a határon túli magyar kisebbségek különböző szervezeteit. Majd 30-an kezdtük a tanulást, végül hatan diplomáztunk. Ez a rendszer váltás kezdete. Tanáraink közül néhány: az intézményt vezető **Stumpf István**⁹⁹, későbbi kancellár miniszter, **Bogár László**¹⁰⁰, későbbi államtitkár, **Gyurgyák János**¹⁰¹, az Osiris könyvkiadó alapítója, **Kéri László**¹⁰² politológus, **Körösényi András**¹⁰³ politológus

⁹⁸ <https://hu.wikipedia.org/wiki/FOK-Gyem>

⁹⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Stumpf_Istvan

¹⁰⁰ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bogar_Laszlo

¹⁰¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyurgyak_Janos

¹⁰² https://hu.wikipedia.org/wiki/Keri_Laszlo (politolo%C3%B3gus)

¹⁰³ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=3631

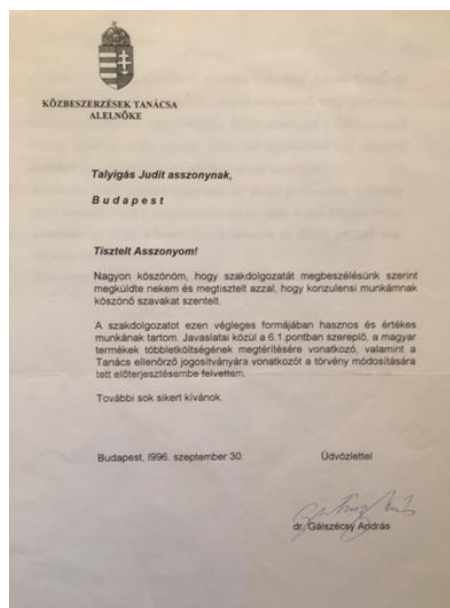
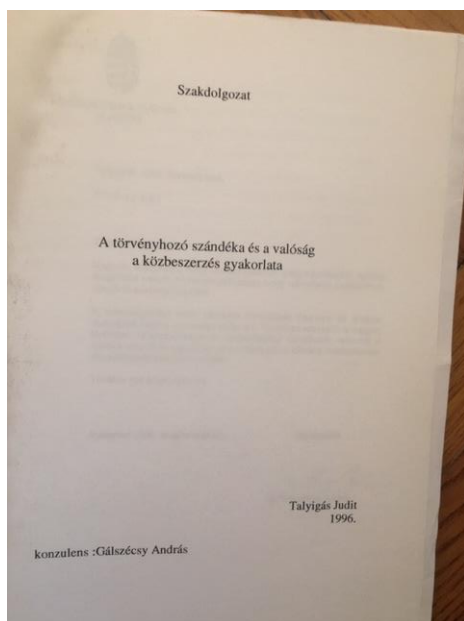
egyetemi tanár és **Csepeli György**¹⁰⁴ szociológus, később politikai államtitkár. Tanultunk alkotmánytant és filozófiát is.

Izgalmas évek voltak, hiszen az akkori hat parlamenti párt – MDF, SzDSz, FKGP, MSzP, Fidesz és KDNP¹⁰⁵ – vezetői is előadtak nálunk pl. **Tölgyessy Péter**¹⁰⁶ (SzDSz) mintegy 12 órát, és a kispap képviselő előadása is engem addig ismeretlen történelmi eseményekről gazdagított.

A záró szakdolgozatom témájának az akkor született közbeszerzési törvényt választottam. **Gálszécsy András**¹⁰⁷ kértem fel konzulensnek, aki 1995 és 1997 között a Közbeszerzések Tanácsának elnökhelyettese volt.

53. ÁBRA GÁLSZÉCSY ANDRÁS

54. ÁBRA POLITOLÓGIAI SZAKDOLGOZATOM A TÖRVÉNYHOZÓ SZÁNDÉKA ÉS A VALÓSÁG, A KÖZBESZERZÉSGYAKORLATA, CÍMMEL

¹⁰⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Csepeli_Gy%C3%B6rgy

¹⁰⁵ MDF Magyar Demokrata Fórum, SzDSz Szabad Demokraták Szövetsége, FKGP Független Kisgazda- Földmunkás és Polgári Párt, MSzP Magyar Szocialista Párt, Fidesz Fiatal Demokraták Szövetsége, KDNP Kereszténydemokrata Néppárt

¹⁰⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/T%C3%B6lgyessy_P%C3%A9ter

¹⁰⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%A1lsz%C3%A9csy_Andr%C3%A1s

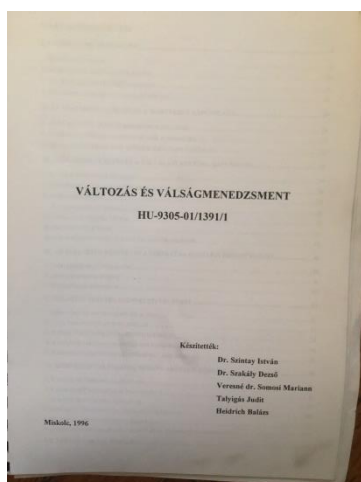
Kitérők 1996 – egyéb munkák

A Kvattro-ban és az ipari kutatóintézetek területén szerzett válságmenedzselési tapasztalatom, amely természetesen sok-sok szakirodalom feldolgozásának és szakemberekkel történt konzultációk eredménye, a konkrét gyakorlati tapasztalatok mellett további munkákat eredményezett. Így 1996-ban a BME-n kurzusokat tartottam szakmérnököknek válságmenedzselés témakörben.

A Miskolci Nehézipari Egyetemen szakdolgozatokat bíráltam e témakörben.

Részt vettem egy Phare TDQM projektben, amely a Változás és válságmenedzsmenst címet viselte, és a Miskolci Egyetem Szervezési és Vezetési tanszéke koordinálta.

Résztvettem a hazai ipari kutatóintézetek felmérésében 1992-94 között, én a TKI, GTI, MÜKI intézeteket átvilágító csoport tagja voltam, és javaslatokat fogalmaztunk meg a szellemi és anyagi vagyon megóvásának lehetőségeire.

55. ÁBRA VÁLTOZÁS ÉS VÁLSÁGMENEDZSMENT TANULMÁNY

Kitérő

1995-telén a fiam megnősült. 1996 június 4-én megszületett az első unokám, Gergő. Június 8-án meghalt Anyu.

VII. 1996-1997 Magyar Befektetési és Vagyonkezelési Rt. – Bakony Művek

A cég a magyar Befektetési és Fejlesztési Bank Rt tulajdona volt, amelynek akkor **Medgyessy Péter**¹⁰⁸ (1942 -) a későbbi miniszterelnök volt a vezérigazgatója, és a cél az állami-vagyon jelentős bevételt hozó részének minél gyorsabb és eredményesebb privatizációja volt.

Az új állásomban mint projektigazgató részese lehettem az állami cégek privatizációs felkészítésének. Hamar kiderült, rajtam kívül mindenki közgazdász, és a számítógépeiken a privatizálásra váró vállalatok könyvelését böngészik. Néhány vállalathoz sikerült kimennem, és lelkesen láttam, hogy milyen jól hasznosíthatnám a vezetői és minőségbiztosítási, számítógépes termelésirányítási tapasztalataim. De a privatizáció inkább pénzügyi számok bővészkedése volt ott akkor. Aztán felmerült, hogy kineveznek igazgatónak Gyöngyösre, a valaha volt MEV-ből alakult Interbip Mikroelektronikai Rt-be a Pipis hegyre, amely vállalatra akkor szintén újabb privatizáció várt. Többször ott jártam, beszéltem a kollegákkal és más szakemberekkel, intenzíven készültem a feladatra...de a politika közbeszólt. Egy kormánytag közeli hozzátartozója (vagy pártvezető közeli hozzátartozója?) kapta meg az igazgatói állást, majd 1997-ben létrejött a MELCOM Rt.

Ekkor váratlanul, új állás lehetőséget ajánlottak. A Veszprémben lévő Bakony Művek is privatizáció előtt állt, és megbíztak a stratégiai igazgatói állással.

G. Tóth Károly¹⁰⁹ (1930 -), aki 1992-től 1999-ig az Antenna Hungária fejlesztési, majd stratégiai igazgatója volt, a felkészüléshez többször találkoztam.

56. ÁBRA G. TÓTH KÁROLY

A feladatom az volt, hogy olyan helyzetbe hozzam a gyárat, hogy minél magasabb áron lehessen privatizálni a tervek szerint úgy két év múlva. A Bakony Művek Veszprémben van, de nekem a naponta lejárási, ajkai munkahelyem után, nem okozott gondot. A Bakony Művek vezérigazgatója és a többi igazgató rajtam kívül mind férfi volt, és hosszú évek óta együtt dolgozó szakember. Engem mint az akkor új többségi tulajdonos képviselőjét némi gyanakvással fogadtak. Időt kértem, hogy megismerjem a gyárat, azaz többek között a munkaerő színvonalát, képzettségét, a termékeket, termelő eszközöket, gyártási minőséget és kapcsolódó költségeket, továbbá a meglévő illetve potenciális piacokat.

A Bakony Művek Stratégia 1997-2000-re vonatkozó első munkaanyagot 1997. szeptember 15-tel elkészítettem.

¹⁰⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Medgyessy_P%C3%A9ter

¹⁰⁹ <https://dokk.hu/kolto.php?id=2514>
<https://dokk.hu/kolto.php?id=2514>

57. ÁBRA A BAKONY MŰVEK STRATÉGIA 1997-2000

Még nem telt el a kinevezésem óta teljesen a három hónap, amikor a Bakony Művekre vásárló jelentkezett, és bár nem volt feljavítva a cég, olyan árat ígért, amiért vitte a gyárat. A vásárló a Bankár kft. volt, amelynek 70 %-os tulajdonos az általam is már jól ismert Kovács Gábor. A Bakony Műveket három év múlva eladta.

VIII. 1996-97 Comparáció Rt.

A Bakony Művek eladása következtében munka nélkül maradtam, így nagyon jól jött, amikor megkerestek, hogy az Állami Fejlesztési Bank támogatásával magánszemélyek létrehoznának egy céget közbeszerzések bonyolítására, és felkértek a vezetőjévé. A cég létrehozásának aktualitását az adta, hogy a közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL. törvény alkalmazása az 1995. november 1-jei hatályba lépése után megkezdett állami beszerzéseknél kötelező lett. Én azon kevesek közé tartoztam, aki ismerte jól ezt a szakterületet. (lásd politológiából a szakdolgozatom.)

A kis létszámú stáb és az általunk felkért szakemberek számos nagy közbeszerzést bonyolított le megírva a néha sok száz oldalas beszerzési tendereket, megadva a bírálati szempontokat, majd a szakértők bírálati munkájához a szükséges anyagokat biztosítottuk. Ezt követte az eredményhirdetések lebonyolítása beleértve a szükséges hirdetmények megjelentetését a Közbeszerzési Értesítőbe. Természetesen a szakmai rész összeállítása a kiíró szervezetek szakembereivel közösen történt, amíg a végső formába öntés figyelembe véve az összes jogszabályt a mi feladatunk volt.

Visszaemlékezve a sok közbeszerzésre, egyet emelnék ki, a Szegedi Fegyház és Börtön, volt Csillagbörtön részére élelmezési anyagok beszerzése, megrendelése.

58. ÁBRA SZEGEDI –BÖRTÖN KÖZPONT

A feladat részletes megbeszélése a börtönigazgató szobájába volt, és természetes igényem volt, hogy nézzünk körbe. A börtön konyhába is elmentünk, ahol az igazgató büszkén mondta, hogy csak rabok főznek. Néztem őket nagy késekkel vágják a zöldséget, és köröttük hatalmas üstökben fortyogott az étel. Mind gyilkosságért elítélt – tájékoztatott. Néztem őket: nagydarab férfiak hatalmas késekkel. Vagy harmincan voltak, és mi hárman sétáltunk körbe. Igen, féltém. - Mindaddig, amíg nincs halálbüntetés, addig bíznak abban, hogy előbb utóbb kiszabadulnak, és ezért együttműködők és kezelhetők - mondta az igazgató. - Ha lenne halálbüntetés, az elítélteknek nem lenne veszténivalója - folytatta.

Azóta van valódi életfogytiglan Vajon, mi történik? (Sajnos tudom: előfordul, hogy felakasztják magukat.)

A Comparacio Zrt. tulajdonosai közül a magánszemélyek több pénzt szerettek volna a cégből kivenni. Ez a cél fontosabb volt, mint a munka minősége. Ez az én szakmai elképzeléseimmel nem volt összeegyeztethető. Újabb váltás. Nem gondoltam, hogy ez is hasznos tapasztalat lesz.

Kitérő - Könyv Mojzes I., Talyigás J. : Termelésirányítás, minőségbiztosítás.

A Kvattro Rt-ben végzett munka részleteiről, a számítógépes rendszer bevezetésének nehézségeiről és örömeiről Mojzes Imrével könyvet írtam.

Veress Gábor¹¹⁰ egyetemi tanár előszavával 1998-ban jelent meg a Veszprémi Egyetem kiadásában.

59. ÁBRA MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ÉS TERMELÉSIRÁNYÍTÁS CÍMŰ KÖNYVÜNK 1998

¹¹⁰ <https://itf.njszt.hu/neumannosok/veress-gabor>

IX. 1998 első félév Magyar Országgyűlési Könyvtár

Munkát kerestem, amikor az utcán összefutottam **Göncz Kingával**¹¹¹ (1947 -), aki a politológia tanulmányaim közben egy hosszú hétvégén mediátorképzést tartott nekem is. Bejártam jó barátjánál, **Ambrus Jánosnál**, aki akkor az Országgyűlési Könyvtár¹¹² főigazgatójaként éppen egy projektvezetőt keresett, aki megszervezi: „A 150 éve volt az első szabad magyar országgyűlés” kiállítást.

Életem egyik legcsodálatosabb munkahelye volt a csodálatos könyvtár, ahol egy Dunára néző olvasói sarok az én munkaszobám lehetett. Körbe csuda faburkolat és könyvek és könyvek....

60. ÁBRA AMBRUS JÁNOS

61. ÁBRA RÉSZLET AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÖNYVTÁRBÓL

A kiállításhoz igazi profik voltak a segítségemre, muzeológusok, történészek pl. a Petőfi múzeum későbbi főigazgatója **E. Csorba Csilla** (2005-2016), továbbá... bútortervezők és kivitelezők, látványtervezők...csak az idő volt nagyon rövid, három hónap. Milyen kár, hogy akkor még a mobil telefonokban nem volt fényképezőgép. Így nem örökítettem meg a Parlament kupolatermétől az ülésteremig vezető társalgót, amely a kiállítás helyszíne volt. A kiállítást az országgyűlés akkori elnöke, **Gál Zoltán**¹¹³ (1940 -) nyitotta meg.

Ez egyben megbízatásom lejártát jelentette, de akkor kiderült, hogy az Országgyűlési könyvtár kezdeményezte, hogy az Európai Unió letéteményes könyvtára¹¹⁴ legyen, és e tervei keretében nagy konferenciát szervez kiadványokkal és neves előadókkal...de mindez csak terv, és kell egy projektvezető. Újabb 3 hónap munka és fizetés, újabb ismeretek. Ez az az időszak, amikor az ország készül az EU tagságra, és szinte csodavárás volt. No persze a lakosság részéről. A szakmabeliek keményen dolgoztak, ennek egyik apró jele volt ez a konferencia sok jeles előadóval. A konferencia szervezőbizottságának a titkára voltam. Készült egy összeállítás, amely a konferencián részt vevő 40 intézmény Európai Unióhoz kapcsolódó tevékenységeit tartalmazta intézményenként, majd egy kiadvány, amely az előadásokat, az intézmények bemutatását és még számos hasznos információt tartalmazott.

Soltész István¹¹⁵ (1951-) az országgyűlés főtitkára nyitotta meg a konferenciát. A Parlamentben tartott találkozón több mint 30 előadás hangzott el.

¹¹¹ 2004-ben esélyegyenlőségért felelős tárca nélküli miniszter, 2004 és 2006 között ifjúsági, családügyi, szociális és esélyegyenlőségi miniszter, valamint 2006 és 2009 között Magyarország külügyminisztere.

¹¹² https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%B6ncz_Kinga

¹¹³ <https://www.ogyk.hu/hu>

¹¹⁴ [https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%A1l_Zolt%C3%A1n_\(politikus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/G%C3%A1l_Zolt%C3%A1n_(politikus))

¹¹⁵ <https://www.ogyk.hu/hu/eu-leteti-gyujtemeny>

¹¹⁶ <https://parlamentiszemle.hu/wp-content/uploads/2018/02/parlamentiszemle-soltesz-istvan.pdf>

62. ÁBRA AZ INTEGRÁCIÓ ÉS INFORMÁCIÓ CÍMŰ KONFERENCIA - AHOL A SZERVEZŐ BIZOTTSÁG TITKÁRA VOLTAM-, KIADVÁNYA

Kitérő

1998-ban az életemben jelentős változás volt, hogy lányom is elköltözött, új felnőtt életet kezdett a párjával.

X. 1998-2000 Miniszterelnöki Hivatal

Thurzó Tibor¹¹⁶ (1932-2010) újságíró, a felejtethetlen csodálatos barátom az újabb 3 hónap leteltének közeledtekor azt tanácsolta, ha már úgy is a Házban (Országházban) vagyok, keressem meg volt tanárom, a miniszterelnökséget vezető miniszternek frissen kinevezett **Stumpf István**¹¹⁷t. Stumpf dolgozó szobája ott volt a Parlamentben.

63. ÁBRA THURZÓ TIBOR

Thurzóhoz régi szakmai, emberi barátság kötött, a feledhetetlen emberek egyike az életemben. A Köztársaság című lapot¹¹⁸ 1992 áprilisában alapította. és részt vettem az üzleti terv kidolgozásában. Ezt a Respublika 1994 májusában váltotta – elsősorban tulajdonos változás miatt. Mindkettő főszerkesztője Thurzó volt, és mindkettő független közéleti hetilap volt. De ami nekem igazán fontos, hogy közel húsz évig, haláláig az egyik legközelebbi barátomnak tudhattam.

¹¹⁶ https://index.hu/kultur/klasz/2010/06/18/elhunyt_thurzo_tibor_ujsgairo/

¹¹⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Stumpf_Istv%C3%A1n

¹¹⁸ <http://beszelo.c3.hu/cikkek/fonix-a-sajtopiacon-%E2%80%93-koztarsasagbol-respublikaba>

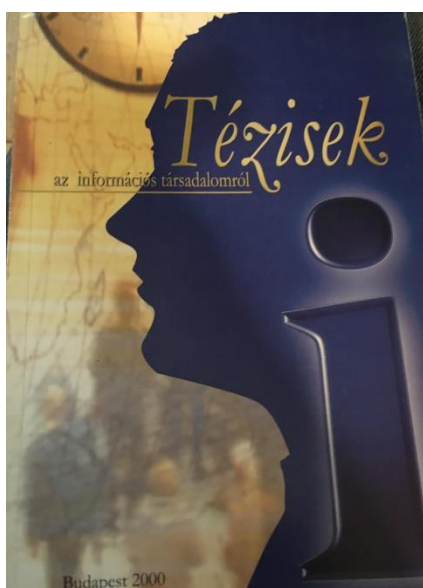
Stumpf 1998 nyár elején kedvesen fogadott, kitergette előttem az általa vezetett minisztérium szervezeti ábráját: Miért nem jöttél előbb? - kérdezte. Pár napja még több szabad főosztályvezetői állás is volt... - nos, igen részint ezen múlik. . én minden esetre örültem, hogy egy pillanatig se merült fel, hogy náluk ne szakmai állást töltsék be.

Bogár László¹¹⁹ (1951-) közgazdász által államtitkári minőségben vezetett STRATEK (Stratégiai Elemző Központ) -ba kerültem kormányfőtanácsadónak. Ő is tanított, amikor politológiára jártam. Feladatnak az információs társadalom létrehozásának kérdéseit, teendőinek meghatározását kaptam.

A STRATEK viszonylag kis létszámú szervezetében – tanácsadóként feltűnt Bod Péter Ákos és Matolcsy György (igen akkor az egy másik FIDESZ kormány volt 1998-2002 között). Akkor és később is örültem, hogy csak szakember voltam ott.

Havass Miklós¹²⁰sal, a folyóson futottam össze, és akkor kiderült, hogy ugyanabban az épületben **Zöldiné Roska Mariann**¹²¹ mint miniszterhelyettes az informatikai területet felügyelve szintén tanulmányt írat külsős szakemberekkel a jövő információs társadalmáról.

Az általam felkért szakemberek **Farkas János**¹²² szociológus, G. Tóth Károly, Mojzes Imre, **Székely Iván**¹²³ adatvédelmi szakember, **Szántó András**¹²⁴ újságíró, **Megyery Károly**¹²⁵ és **Várhelyi Tamás**¹²⁶ voltak.

64. ÁBRA TÉZISEK AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMRÓL 2000.

¹¹⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bog%C3%A1r_L%C3%A1szl%C3%B3

¹²⁰ <http://tab.mrk.hu/index.php/bemutakozas/szervezetuenk/67-havass-miklos>
<https://itf.njszt.hu/szemely/havass-miklos>

¹²¹ <https://itf.njszt.hu/szemely/zoldne-roska-marietta>

¹²² <https://www.gondolatkiado.hu/siofokrol-indultam-farkas-ianos-1933-ndash-2016>

¹²³ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=3972

¹²⁴ 2002-től MTI elnöki iroda vezető, 2005-2012 MTI alelnök

¹²⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/megyery-karoly>

¹²⁶ https://agriafejlesztas.hu/?page_id=469

65. ÁBRA A TÉZISEK AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMÉRT KIADVÁNYNÁL A SZERZŐ TÁRSAIM: FARKAS JÁNOS, G. TÓTH KÁROLY, MOJZES IMRE, SZÉKELY IVÁN, SZÁNTÓ ANDRÁS, MEGYERY KÁROLY ÉS VÁRHELYI TAMÁS

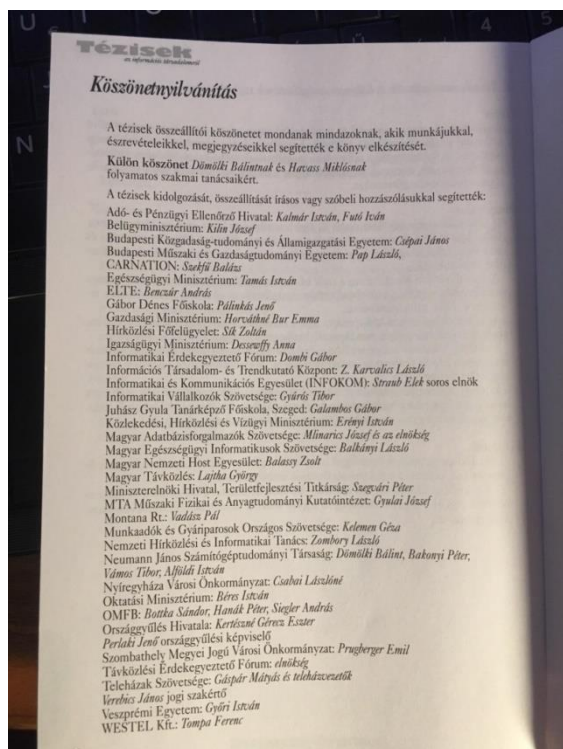
Akkor is alapvető szempontom volt, hogy sokfajta szaktudás, köztük a szociológia és adatvédelem is megjelenjen az elkészülő anyagban. Szántó András újságíróként abban segített, hogy közérthető nyelven fogalmazzunk. Úgy gondoltuk a teendők nagy része, az ismeretek átadása nem informatikus feladat.

Azóta is azt tapasztalom, hogy az igazi nyitás, amikor a szakmai elképzelések – a széles felhasználói kör számára is érthető nyelven készülnek – a jövő informatikai eszközökkel szolgáltatásokkal átszőtt világunkról, nehezen megy. Azt látom, hogy a szakemberek egymás között beszélgetnek, és sajnos nem igazán nyitnak más szakterületek képviselői felé. Így a nagy bonyolult technikai változások nem hozzák meg azokat az eredményeket, amelyek elérhetőek lennének, ha nem pusztán technikai lobby állna mögötte. A magam egyszerű eszközeivel az elkövetkező években is az itt, illetve az OMFB-ben megkezdett, szakmák közötti együttműködést szorgalmaztam.

A kis szakmai csapat, úgy döntött, hogy nem hosszú tanulmányt ír, hanem a feladatokat 5 nagy csoportba mutatja be:

1. Gazdasági kihívások a munka új világa,
2. A tudásszerzés szükségszerűsége és új módjai,
3. Az állam szerepe és az állampolgár esélyei az elektronikus közigazgatás korában,
4. Az életminőség javítása a kockázatok csökkentése,
5. Az együttműködés és a szabályozás új kultúrája.

Minden témához 10-12 tézis tartozott, amelyeket 3-4 mondatban fogalmaztunk meg, majd magyarázatot fűztünk mindegyikhez, és megfogalmaztuk a megvalósításukhoz szükséges feladatokat 3-4 pontban. A közérthetőség mellett nagyon fontos volt még, hogy ne néhány magát okosnak kikiáltó kinyilatkoztatása legyen, hanem széleskörű szakmai egyetértés legyen mögötte, ezt gondoltam az egyetlen esélynek a megvalósulásra. Így az APEH-től az Informatikai Érdekegyeztető Tanács vagy NJSZT-n át a Teleházak Szövetsége és az Oktatási Minisztérium képviselője véleményét is kikértük, és mind hozzászóltak. A köszönetnyilvánítás tartalmazza a hozzászólók listáját, akik valóban sok hasznos, érdemi javaslattal tették értékesebbé az anyagunkat.

66. ÁBRA TÉZISEK AZ INFORMÁCIÓS TÁRSADALOMÉRT, UTOLSÓ OLDAL

A véleményezőik egy részét régről ismertem a szakmából, (Bakonyi Péter, **Benczúr András**¹²⁷ Dömölki Bálint, Vámos Tibor, **Futó Iván**¹²⁸ **Zombory László**¹²⁹, **Dombi Gábor**¹³⁰, Kelemen Géza, Bottka Sándor, **Hanak Péter**¹³¹, **Kertészné Gérecz Eszter**¹³² (az Országgyűlési könyvtárból jártam nála az Országgyűlés működését dokumentáló-támogató rendszert megnézni), Győri István (az Eszti idősorból ismerem), **Z. Karvalits László**¹³³, **Szegvári Péter**¹³⁴ (tanított, amikor politológiára jártam). Sok kollegával ezt követően e munka során találkoztam (**Gyúros Tibor**¹³⁵, **Csabai Lászlóné**¹³⁶, **Gáspár Mátyás**¹³⁷, **Sík Zoltán**¹³⁸, **Verebics János**¹³⁹, **Béres István**¹⁴⁰, **Vadász Pál**¹⁴¹ **Mlinarics József**¹⁴², **Erényi István**¹⁴³, **Gyulai József**¹⁴⁴, **Tompa Ferenc**.)

A másik csapat, Havass Miklós vezetésével igen széles spektrumú és neves emberekből állt: **Bakonyi Péter**¹⁴⁵, **Bálint Lajos**¹⁴⁶, **Bendzsel Miklós**¹⁴⁷, **Csaba László**¹⁴⁸, **Cser László**¹⁴⁹

¹²⁷ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=2442
¹²⁸ http://www.itbusiness.hu/szolgáltatások/karrierszkenner/futo_ivan.html
¹²⁹ https://mta.hu/kozttestuleti_tagok?PersonId=12200
¹³⁰ <https://infopoly.info/dombi-gabor-eletraiz/>
¹³¹ <http://eit.bme.hu/content/dr-hanak-peter>
<https://itf.njszt.hu/szemely/hanak-peter>
¹³² <https://itf.njszt.hu/szemely/kerteszne-gerecz-eszter>
¹³³ <https://itf.njszt.hu/szemely/z-karvalits-laszlo>
¹³⁴ <https://bkk.hu/magunkrol/igazgatosag/dr-szegvari-peter/>
¹³⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/gyuros-tibor>
¹³⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/Csabai_L%C3%A1szl%C3%B3n%C3%A9
¹³⁷ [https://www.youtube.com > watch](https://www.youtube.com/watch)
¹³⁸ https://www.itbusiness.hu/Fooldal/szolgáltatások/karrierszkenner/sik_zoltan_nandor.html
¹³⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Verebics_J%C3%A1nos
¹⁴⁰ akkor az Oktatási Minisztérium képviselője
¹⁴¹ http://www.itbusiness.hu/szolgáltatások/karrierszkenner/vadasz_pal.html
¹⁴² A Magyar Tartalomipari Szövetség ügyvezetője volt
¹⁴³ https://mta.hu/kozttestuleti_tagok?PersonId=8116
¹⁴⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyulai_J%C3%B3zsef
¹⁴⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bakonyi_P%C3%A9ter
<https://itf.njszt.hu/szemely/bakonyi-peter>
¹⁴⁶ http://www.hungarnet.hu/hu/balint_lajos
¹⁴⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bendzsel_Mikl%C3%B3s

Detrekői Ákos¹⁵⁰, Dömölki Bálint¹⁵¹, Gábor András¹⁵², Gálik Mihály¹⁵³, Gordos Géza¹⁵⁴, Jávor András¹⁵⁵, Kárpáti Andrea¹⁵⁶, Komenczi Bertalan¹⁵⁷, Lengyel Veronika¹⁵⁸, Magyar Gábor¹⁵⁹, Martos Balázs¹⁶⁰, Pap László¹⁶¹, Sallai Gyula¹⁶², Szabó Katalin, Szekfű András¹⁶³, Takács György¹⁶⁴, Tamás Pál, T.Bíró Katalin¹⁶⁵, Vető István¹⁶⁶, Vonderviszt Lajos¹⁶⁷. Sok ismert, neves számítástechnikai, informatikai és távközlési szakember.

A két anyag 1999 tavaszára készült el, a miénk a **Tézisek¹⁶⁸**, az övék a **Magyar Válasz¹⁶⁹** címet viselte.

Az egy épületben, másképpen fogalmazva egy minisztériumban két anyag azonos témában és mindkettő azért készült, hogy alapja legyen azonos szakmai területen a jövő feladatai meghatározásának, felvetette annak veszélyét, hogy a szakmán belül is feszültségeket lehet létrehozni, árkokat lehet ásni. Ezt a szakmai barátaimmal nem akartuk.

kitérő -1999 tavasz

1999 tavasz nagy ajándéka, megszületett fiam második gyereke: Flóra unokám.

i. Tézisek az információs társadalomért - Tahi kör megalakulása

A szakemberek közti felesleges feszültség kialakulásának megelőzésére Mojzes Imrével meghívtuk az egész társaságot Tahiba, nyaralója kertjébe tábortűz melletti beszélgetésre, eszegetésre 2000 kora nyarán. Ott voltunk tízen: Bakonyi Péter, Dömölki Bálint, Farkas János, Gordos Géza, Havass Miklós, Megyery Károly, Mojzes Imre, Pap László, Székely Iván és jómagam. Körbenéztem, és megint egyedül voltam nő. Fontos számomra, hogy nő vagyok, de szeretném, ha szakemberként is partner lennék.

Emlékezetes délután, este volt, nemcsak a jó beszélgetés, hanem a szakmai szövetség – én hittem benne –, megalakulása Tahiban volt, így lett a neve: Tahi-kör, de erről külön még.

¹⁴⁸ https://itf.njszt.hu/324rtr4/uploads/csaba_fejezet.pdf

¹⁴⁹ <https://itf.njszt.hu/szemely/cser-laszlo>

¹⁵⁰ <https://itf.njszt.hu/szemely/detrekoi-akos>

¹⁵¹ <https://itf.njszt.hu/szemely/domolki-balint>

¹⁵² <https://itf.njszt.hu/szemely/gabor-andras>

¹⁵³ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=2932

¹⁵⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gordos_G%C3%A9za

¹⁵⁴ <https://itf.njszt.hu/szemely/gordos-geza>

¹⁵⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/javor-andras>

¹⁵⁶ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=1400

¹⁵⁷ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=8208

¹⁵⁸ <https://itf.njszt.hu/szemely/lengyel-veronika>

¹⁵⁹ <https://itf.njszt.hu/szemely/magyar-gabor>

¹⁶⁰ <https://itf.njszt.hu/szemely/martos-balazs>

¹⁶¹ https://www.hiradastechnika.hu/data/upload/file/2004/2004_01/HT_0401-3.pdf

¹⁶² <https://itf.njszt.hu/szemely/sallai-gyula>

¹⁶³ <https://www.szekfu.hu/>

¹⁶⁴ <https://itk.ppke.hu/karunkrol/oktatoi-interjuk/dr-takacs-gyorgy>

¹⁶⁵ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=5487

¹⁶⁶ <https://itk.ppke.hu/karunkrol/oktatoink-sajiat-weboldalai/veto-istvan-5cf96>

¹⁶⁷ <https://szfe.hu/kancellar/#1479026952804-35da5e5f-5d74>

¹⁶⁸ <http://www.artefaktum.hu/kozgaz/tezisek.html>

¹⁶⁸ <https://www.origo.hu/itthon/20000316tezisek.html>

¹⁶⁸ <https://itf.njszt.hu/324rtr4/uploads/Tezisek-az-informacios-tarsadalomrol.pdf>

¹⁶⁹ <http://members.iif.hu/lengyel/valasz/>

A Tézisek szakmai könyvbemutatóját ezzel összhangban úgy szerveztük, hogy Dömölki Bálint volt a felkért előadó. A Tézisek, és azt gondolom a Magyar Válasz se töltötte be sajnos azt a szerepet, amit a tartalom megkövetelt volna, mert bár míves szakmai munka volt mindkettő, mégis minden kormány újabb és újabb koncepciót, terveket dolgozott ki ezen a téren is. Igaz a technika gyors fejlődése ezt látszólag indokolta, de a megelőző időszak terveinek nagy része nem valósult meg. E sorok írása közben, ahogy a múltat kutatom találtam meg, hogy a Közgazdasági Egyetem, újabb néven a Corvinus Egyetem könyvtára is digitalizálta a Téziseket.¹⁷⁰ Jó utólag látni, hogy számos PhD dolgozat, diplomamunka és szakmai cikk használta forrásanyagként.

Alább képek a Tézisek szakmai bemutatójáról.

67. ÁBRA BALRÓL JOBBRA: PÁSZTORY TAMÁS¹⁷¹ , MOJZES IMRE, TALYIGÁS JUDIT, KALMÁR ISTVÁN ÉS DÖMÖLKI BÁLINT

68. ÁBRA BALRÓL JOBBRA: HAVASS MIKLÓS, GYÖRY ISTVÁN

69. ÁBRA RÉSZLET A KÖNYV BEMUTATÓ HALLGATÓSÁGÁBÓL

❖ A Tézisek megjelenéséről több újság írt, lásd **Melléklet 5., 6.**

¹⁷⁰ <http://www.artefaktum.hu/kozgaz/tezisek.html>
<https://www.origo.hu/itthon/20000316tezisek.html>

¹⁷¹ https://www.telekom.hu/rolunk/sajtoszoba/sajtokozulmenyek/2006/marcius_16

ii. Y2k

Közeledett egy váratlan esemény – tényleg váratlan? vagy nagy üzleti lehetőség?

A 2000. év. A számítógépek jelentős része erre nem volt felkészülve, felkészítve, mert a számítógépekben az időpontnál, az évnél takarékosági okból(?) vagy másért csak két számjegynyi hely volt. Így fennállt a veszély, hogy a 2000.év kezelése gondot okozhat a régebbi számítógépeknek. Ezért ezek lecserélése, illetve az esetleg felmerülő problémák kezelése életmentő (lásd. egészségügy vagy közlekedés,...) és gazdasági kérdés is volt.

A repülőktől a kórházakban használt életmentő gépekig egészen a banki rendszereken át már mindenhol számítógépek dolgoztak, és ezek döntő része még nem volt 2000 vagy másképpen Y2k kompatibilis.

A világ számos országához hasonlóan Magyarországon is kineveztek egy szakembert, a probléma megoldásának koordinálására. Hazánkban 1999. július 1-től Mojzes Imre lett az Évszámkezelési (Y2k) ¹⁷² kormánybiztos. Kinevezésekor a munkáját így definiálta: dátumváltási probléma elhárítása érdekében legfőbb feladata lesz, hogy koordinálja az egyes tárcák felkészülését, illetve a különböző fontosabb szektorokban létrejött és működő Y2K munkacsoportok munkáját, valamint időről-időre a sajtó és a nyilvánosság felé tájékoztatást adjon az elért eredményekről, a még megoldandó feladatokról. A hírek szerint a kormány szintű Y2K feladatokra 320 millió forintot ad a költségvetés.

Az évszámkezelési problémákkal foglalkozó Kormányzati Koordinációs Irányító Központ létrehozott egy olyan számítástechnikai központot, amely akkor ritka élmény volt, amiről nekem, aki sokat jártam ott, meg kell emlékezmem.

Egy olyan központ került kiépítésre, ahol – a mentők és tűzoltókon túl a közszolgáltatás (gázművek, vízellátás, elektromos szolgáltatások stb.) vagy a határőrség és rendőrség - összesen harminc stratégiaileg fontos ügyeletével volt folyamatosan kapcsolata, és mintegy 120 ellenőrzőpont információit gyűjtötte és dolgozta fel. Sokaknak a szíve fájt, hogy a kormánybiztosság lejártával, 2000 tavaszán ezt is szétszedték, és az együttműködés, technikai és emberi kérdéseit, tapasztalatait nem hasznosították.

–Kis kitérő – „A Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak” könyv

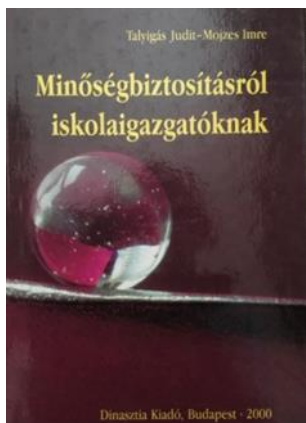
A 90 –es évek végén a minőségbiztosítás fontosságát többen felismerték, és az ipar mellett más ágazatok is érdemben elkezdtek foglalkozni a bevezetésének és elterjesztésének kérdésével.

Pokorni Zoltán ¹⁷³ (1962-) akkori oktatási miniszter (1998-2001) is beszélt az oktatás minőségének kérdéséről. Így jutottunk arra a döntésre Mojzes Imrével, hogy az addigi tapasztalatunk és további szakmai anyagok feldolgozása alapján könyvet írunk a minőségbiztosítás kérdéseiről a közoktatásban. A könyv szintén nagy kaland volt, bízom benne többen olvasták is, de nem lett olyan szintű elvárás a minőségbiztosítás ezen a téren később, mint ahogy kezdetben látszott.

¹⁷² https://hu.wikipedia.org/wiki/A_2000._%C3%A9v_prob%3%A9m%C3%A1ja

¹⁷³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Pokorni_Zolt%C3%A1n

- ❖ Megírtuk és 2000-ben a Dinasztia Könyvkiadó Budapesten kiadta, a Talyigás J., Mojzes I.: A Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak című könyvünket. lásd. **Melléklet 9.**

70. ÁBRA MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS ISKOLAIGAZGATÓKNAK CÍMŰ KÖNYVÜNK

✚ Kis kitérő - ekereskedelem könyv

A politika, mint annyiszor az életemben, közbeszólt. Mojzes Imre lelkiismereti okokból mint kormánybiztos nem teljesítette a hatalmon lévő párt egy pénzügyi kérését, így én is, aki hivatalosan az élettársa voltam, bizalomvesztett lettem, és ha a munkahelyem nem is, de a munkám elvesztettem. Ekkor Mojzes Imre, aki felismerte egy új informatikai alkalmazás az e-kereskedelem megjelenését, fontosságát javasolta, írjunk erről könyvet. Ekkor neki láttam és gyűjtöttem, gyűjtöttünk szakmai anyagokat, és megírtuk – okos szakemberek bevonásával - az első magyar szakkönyvet ebben a témában, amely két kiadást is megélt. Ez alapvetően elméleti szakkönyv volt. Célja a hazai szakemberek számára egy összefogott logikus képet adni egy új üzleti és technikai megoldás lehetőségéről.¹⁷⁴ Az e-kereskedelem témája nem csak újdonságával fogott meg, hanem azzal a ténnyel, hogy ezt csak csapatban, ahol sok szakma képviselteti magát, lehet sikerre vinni. Ez számomra nagyon régen fontos.

71. ÁBRA KÖNYVÜNK KÉT KIADÁSA, CSAK BORÍTÓJUK SZÍNE MÁS

¹⁷⁴ Mojzes I., Talyigás J. Elektronikus kereskedelem, MTA Információ Technológia Alapítvány, Átdolgozott kiadás Technika Alapítvány Budapest 2000.

Kis kitérő – átmeneti helyzet

Az Y2k kormánybiztosi szervezet létrehozása az első minisztérium szintű informatikai szakmai szervezet volt, így annak tartalmi megóvása sokak számára fontos volt. Fő lobbyszó ez ügyben Kalmár István volt, aki elérte, hogy az Y2k kormánybiztosi szervezet 2000 július 1-től informatikai kormánybiztossággént működjön, és a következő kormány alatt már Informatikai minisztérium legyen.

Mojzes volt e posztra a jelöltje, de kegyvesztettsége miatt (lásd. előző alfejezet) Kalmár később már más jelölről beszélt, és azt gondolta egy fiatal, széles látókörű ember, aki az idősebbekre mint tanácsadókra hallgat, lehet a megfelelő választás. E beszélgetések során merült fel Sík Zoltán neve, aki akkor a Hírközlési Főfelügyeletnél dolgozott. Sok előkészítő beszélgetésen vettem, vettünk részt, amelyek az informatikai kormánybiztosság feladatainak meghatározását tűzték ki célul. Ezeken megállapodás született, hogy Mojzes kormánybiztosi tanácsadó lesz, én pedig a kormánybiztosságon belül a felvázolt szervezetben az Információs társadalom kérdéseivel foglalkozó főosztályt vezetem. Utólag nagyon örülök, hogy nem így történt.

Szeptemberre kiderült, minket nem lát szívesen az a kormány (1998-2002), mert szakmai munkát is csak lojális emberek végezhetnek. Az Y2k intézmény megszűnésével munkaviszonyomat is megszüntették, és megint munkanélküli voltam.

XI. 2000-2001 Magyar Posta – Postai Elektronikus Piacter

i. Kezdet

Kalmár Istvánt 2000 novemberében kinevezték a Magyar Posta Zrt. elnök-vezérigazgatójának. Egyik alapelve volt: minden lehetőséget megragad, hogy a hagyományos postai tevékenységeket kiegészítő, jól jövedelmező feladatokat szerezzen, szervezzen cége számára a posta óriási hálózatának egyre jobb kihasználása érdekében. Azt vallotta, hogy a postából lehet és kell nyereséges vállalatot csinálni. Legfőbb helyettese, támogatója Böröcz István jogász volt.

Kalmár piaci elképzeléseinek megvalósulása, érdekében hívott meg engem is a Posta Elektronikus Piacterének létrehozására, pontosabban PEP (Postai Elektronikus Piacter) igazgatónak vagy e-kereskedelmi igazgatónak. Lehetőséget kaptam, hogy magam válasszam ki a csapatom, amely a több mint 40 ezer főt foglalkoztató vállalatnál nehéz feladatnak tűnne, de elenyésző számú volt a diplomás, igaz köztük volt informatika terén tanult fiatal is.

A kiválasztott 10-15 fő döntően 30 év körüli lelkes fiatal volt, akik a logisztika, SAP¹⁷⁵ és fejlesztés területéről kerültek hozzám. Közülük néhány név **Boda Kálmán**¹⁷⁶, **Horváth**

¹⁷⁵ Integrált vállalatirányítási rendszer, egy adott vállalat minden vállalati folyamatát lefedő programcsomag. Gyártója a SAP AG

¹⁷⁶ Mérnök es közgazdász végzettségű, Szakmai pályafutását a Magyar Postán kezdte, ahol elektronikus piactéri szolgáltatás fejlesztésében vett részt. 2003-tól a Westel(későbbi T-Mobile) vállalati nem hang alapú szolgáltatások fejlesztésével foglalkozott, 2005-től a mobil fizetésekért felelős osztály vezetője. 2008-tól az Erste Banknál az elektronikus banki szolgáltatások fejlesztéséért felelt, 2009-től az Erste Call Center és Elektronikus Csatornák igazgatója. 2012-től a K&H bank Távértékesítési Csatornák területet vezeti. 2014 nyarától a K&H Digitális Csatornák területét, felügyelve azok fejlesztését valamint a bank online értékesítési és marketing tevékenységét vezeti.

Katalin¹⁷⁷(később csatlakozott és helyettesemként dolgozott, majd kilépésem után vezette a projektet), **Kertai Eszter**, **Répás Róbert**, **Szladik Móni**, **Kriston Ákos**¹⁷⁸, **Iván, Matthies Kornél**, **Kisházy Gergely**, később **Udvarhelyi Csilla**, **Hegedűs Judit** és még néhányan.

Boda Kálmán

Kertai Eszter

Répás Róbert

Horváth Katalin

72. ÁBRA POSTAI PIACTÉR FEJLESZTÉSBEN RÉSZTVEVŐ KOLLEGÁK

A terveink egyik alapja az eközbeszerzés létrehozását megfogalmazó kormányhatározat, a másik a Posta saját beszerzéseinek eplatformra vitele, amelyet kiegészítünk egy vállalati belső beszerzést támogató rendszerrel is. Az első kettőt biztosító platform szolgáltatásai bérbe adhatóak. A harmadik rész a posta által beszerzett eszközök, tárgyak elosztását biztosító alrendszer a posta belső szervezetei részére. Így az induló elképzelés olyan rendszer létrehozását tervezte, ahol az eközbeszerzés megoldásért az állam, illetve az önkormányzatok, a technika bérbeadásért a piacteret használó vállalatok fizetnek, amíg a Posta saját beszerzései az eddiginél alacsonyabb áron történő beszerzéseket tesznek lehetővé, továbbá a belső elosztás is fejlett technikával támogatott.

Ez összességében, hosszabb távon a Posta számára gazdaságilag is fontos fejlesztésnek számított, hiszen az egyszeri jelentős beruházás, később folyamatos bevételt hoz, és költségcsökkentést eredményez.

ii. A Postai Elektronikus Piacter felépítése

Az elképzelésből a megvalósítandó feladat lassan összeállt. Terveink szerint három piacteret hozunk létre, amelynek infrastruktúrája azonos. Ez nemcsak a hardver és szoftver elemeket jelentette, hanem elsősorban a kapcsolódó logisztikai kiszolgálást, valamint az e-aláírás lehetőségét.

Ez részint úgynevezett B2B rendszer, azaz vállalatok közötti ekereskedelmet bonyolító, amíg a közbeszerzés esetében A2B, mert állami, más néven az állam mint adminisztratív szervezet által kezdeményezett beszerzések. Ez akkor is igaz, ha csak a pénz forrása központi, és a beszerzőként megjelenők akár vállalatok, egyetemek stb. is lehetnek.

¹⁷⁷ Első munkahelye (1979-89) a KSH ahol vezetői információs rendszer kialakításában vett részt, majd a Kopin Datorgnál volt főosztályvezető (1989-2002). A Magyar Posta Stratégiai Igazgatóságán 2002-2008 projektvezető, az Elektronikus Piacter projekt irányítása a megvalósítási és bevezetési szakaszban; az Informatikai fejlesztési projektek üzleti koncepciójának kidolgozása és a megvalósítás felügyelete; majd a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökségnél főosztályvezető 2011-től.

¹⁷⁸ teljesült amire készült már aMP-n is, kutató lett a Joint Research Center-ben
https://index.hu/kulfold/eurologus/2019/05/23/nincs_tul_sok_idonk_hogy_szabalyozzuk_a_kozlekedest_elektromos_auto_video_teszt/

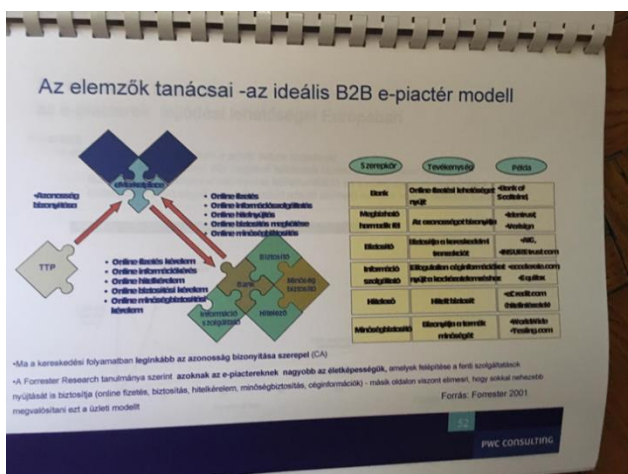
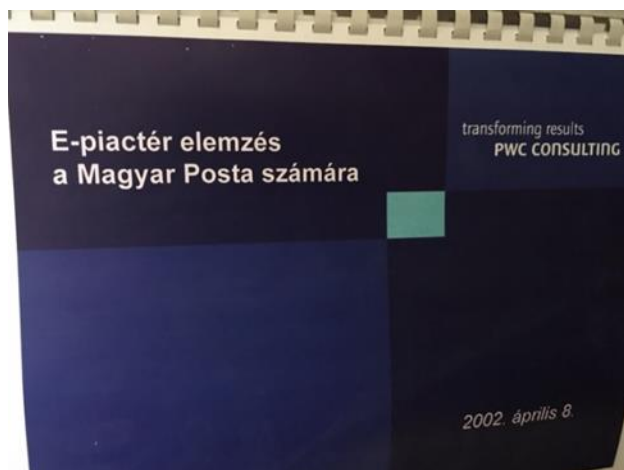
Egyszer csak megint nagyon jó volt, hogy én a múltban közbeszerzésből írtam a szakdolgozatot, és így a tervezés folyamatában hasznosíthatóak voltak ismereteim.

A Posta szerepe itt azért volt fontos, mert jelentős – meglévő -, logisztikai hátterével biztosíthatta a szükséges szállításokat és átmeneti tárolásokat, raktározást, és ez egyben a posta saját szállító bázisának jobb kihasználását is lehetővé tette. Itt többek között arról van szó, hogy a levél és csomagszállítás az egész országban megtörténik, de a gépkocsik visszafelé –gyakorlatilag üresek, és a célállomás irányába se teljesen kihasználtak

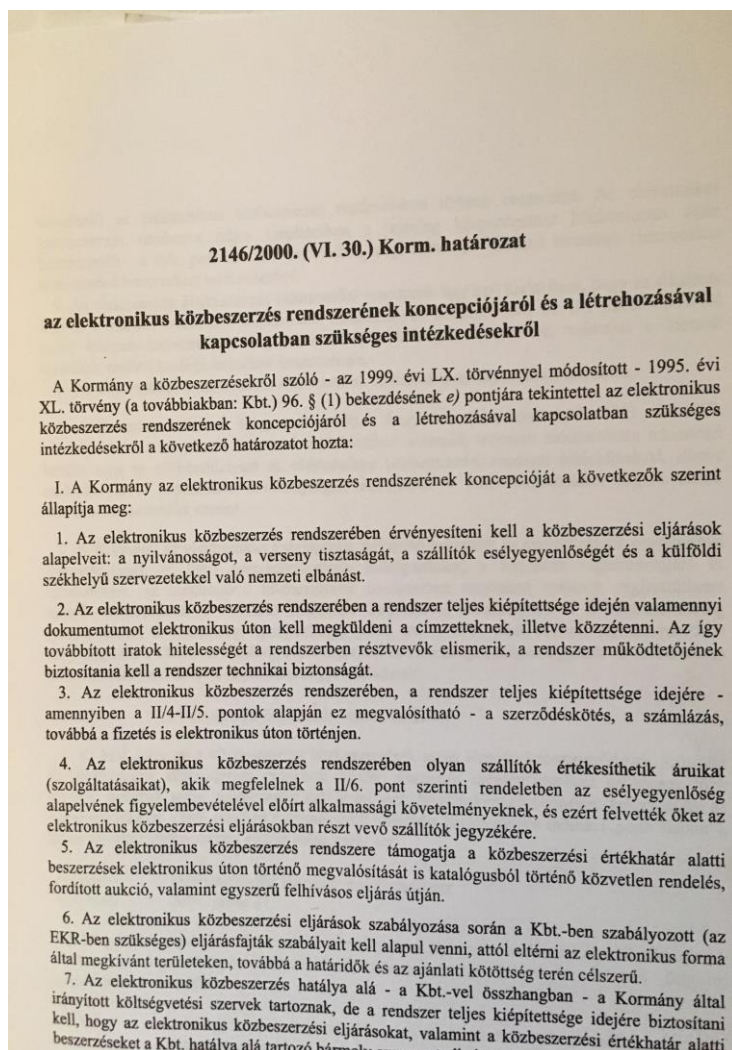
2001 májusában megszületett harmadik unokám, lányom első fia: Gabó.

iii. Tovább a PEP Feladatai

Munkánk során számos számunkra készített, illetve más nemzetközi anyagot használtunk fel

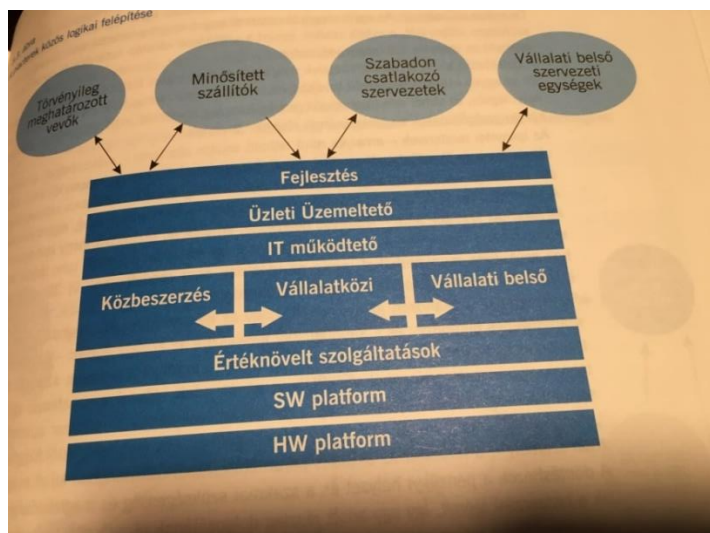

73. ÁBRA JELZÉS SZINTŰ SZAKIRODALOM A PIACTÉRI FELKÉSZÜLÉSBŐL

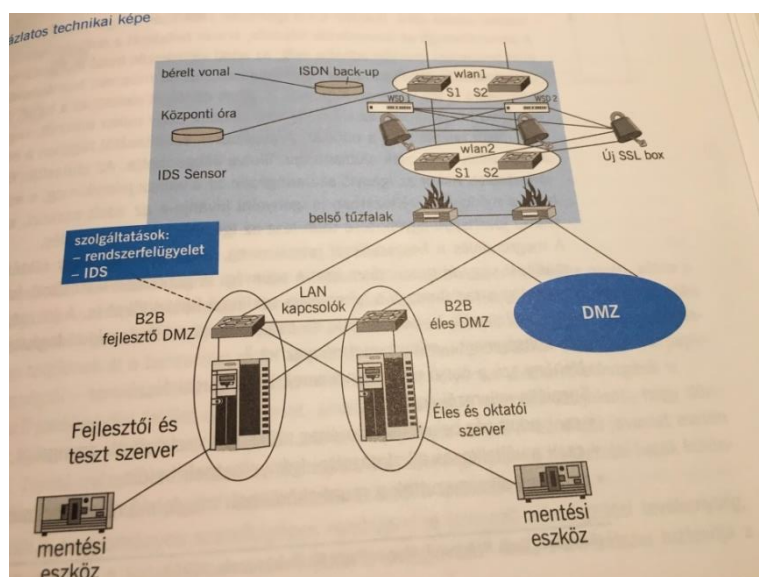
74. ÁBRA RÉSZLET A KÖZBESZERZÉS FEJLESZTÉSÉRŐL SZÓLÓ KORMÁNYHATÁROZATBÓL

.A három létrehozandó piactér: a Belső, a Nyílt és a Közbeszerzés. Ebből az első a Nyílt elsősorban a Posta saját működéséhez szükséges eszközök, tárgyak, szolgáltatások beszerzésére szolgál külső cégektől. Azaz itt a Posta rendszere kifelé – más vállalkozások számára – nyitott. Így a Posta számára beszerzett, „a rendszer által már ismert” tárgyak, szolgáltatások kiegészülve a belső postai szolgáltatásokkal a Belső Piactéren szerezhetők be a Posta központi beszerzéstől a területi szervezetek – megyei és helyi posták -, számára. A már működő Nyílt piacteret más szervezetek számára is biztosítani kívántuk, azaz a Posta beszerzéseitől függetlenül saját beszerzéseik bonyolítására, ellenérték fejében használhatták. A Közbeszerzés esetén bízunk abban, hogy annak szereplői később a Nyílt Piacteret is használják, azaz a Posta számára nemcsak bevételt hoz a felület bérbe adása, hanem újabb felhasználókat is. Közös hardver, szoftver és szolgáltatási kialakításokat terveztünk.

75. ÁBRA A PIACTEREK KÖZÖS LOGIKAI TERVE¹⁷⁹

Mind ez azt is jelentette, hogy a három piactér esetén közös szoftver és hardver háttér mellett a Nyílt és Belső piactér illeszkedik az SAP rendszer azon moduljaihoz, amelyeket a Posta belső ellátásához használ az intézmény, és mindhárom rendszer a Posta logisztikai hátterét beleértve a raktározást és szállítást is igénybe veszi. Ez a Belsőnél természetes, a Nyílt és a Közbeszerzési esetén plusz bevételt hozhat a Postának. A piacterek technikai háttere:

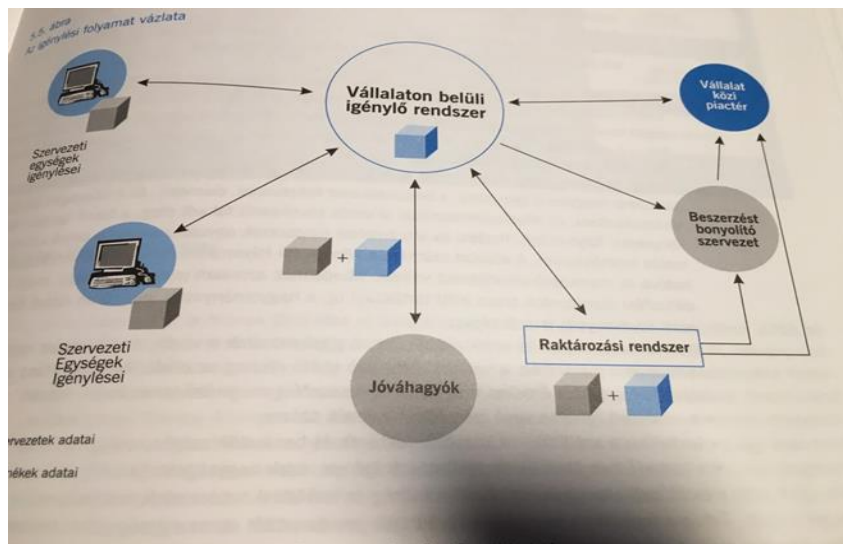

76. ÁBRA PIACTEREK TECHNIKAI HÁTTEREFORRÁS, LÁSD 148.

A Posta belső elosztó rendszere, azaz a sok kis és nagy posta a központi raktárból a Belső Piactéren keresztül igényelheti az általa forgalmazott és felhasznált eszközöket több összeállított tematikus katalóguson keresztül, amelyek összhangban vannak a Postán működő SAP megfelelő moduljával. A belső szállításonál biztosított volt a logisztikai háttér is. Itt a Posta belső szabályainak megfelelő elszámolási rendszer működését terveztük, és kapcsolódást az SAP rendszerhez. Minta rendszerek készültek a kisposták, az igényeiket összesítő posták közötti rendszerre és a nagy és gyűjtő posták igénylési rendszeréhez. A Belső Piacter így alapvetően katalógusos rendszert működtetett. A katalógus összeállítása –

¹⁷⁹ Forrás: Talyigás Judit, Mojzes Imre: Az elektronikus kereskedelem Műegyetemi Kiadó 2004

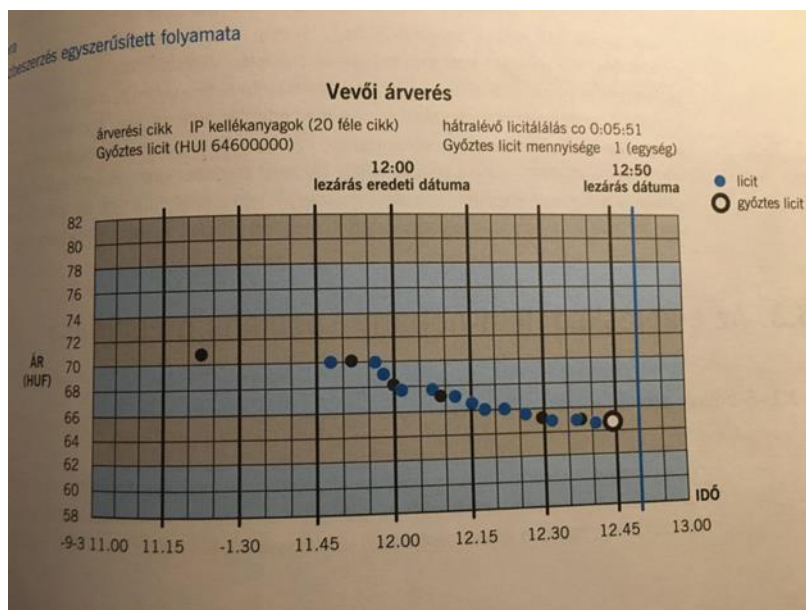
több ezer tétel – mellett fontos kérdés volt annak naprakészen tartása, mind az azon keresztül beszerezhető termékek, mind szállítási időpontok esetén. A katalógust a tervek szerint minden postáról el lehetett érni, de látható és rendelhető tartalma a posta méretétől – azaz besorolásától – függött. A megrendelések jóváhagyásához az illetékes főnökök rendszerben történő jóváhagyására volt szükség.

77. ÁBRA VÁLLALATON BELÜLI IGÉNYLŐ RENDSZER SEMATIKUS TERVE (FORRÁS LSD. 149)

A Nyílt rendszer, ahol a Posta beszerezte a működéséhez szükséges tárgyakat, eszközöket és szolgáltatásokat szintén katalógust használt összhangban a Postán működő SAP rendszerrel és a belső piactérrel. Ez a piactér azonban tender kiírásokra is alkalmas volt, ahol a végső ár megállapításánál az okos rendszer támogatta az árlicitet.

A tervezett Közbeszerzéseket bonyolító piactér a tender kiírás alkalmazása mellett a Posta logisztikát is igénybe vehette. A Nyílt és Közbeszerzési piactereken az e-aláírás megvalósítása is alapkövetelmény volt. Ez részint a tender beadási határidő betartásához, másrészt a liciteknel az időpecsét biztosítása szükséges. Hasonlóan a tenderben vagy kiírásban megadott adatok megváltoztathatatlanságát biztosította az e-aláírás.

78. ÁBRA KÉP AZ ÁRVERÉSRŐL (FORRÁS LÁSD 149)

A felkészülés során kiválasztottunk több kispostát, pl. egyet Tokaj környékén, gyűjtő postát Szigetváron és területi központként működő szervezetet, a Pécsi megyei postát, hogy a piacterek működéséhez kapcsolódó feladatokat is felmérjük, és átgondoljuk, mit kell még tartalmilag és technikailag illeszteni.

Krutki Józsefné dr.¹⁸⁰, a területi igazgató tartotta a Pécsi területről a szakmai kapcsolatot, aki a teljes postahálózaton megvalósuló folyamatok megismerésében – pénzforgalomtól a csomag-és levélforgalmon át a posták árú értékesítéséig – nagy segítségünkre volt.

79. ÁBRA KRUTKI JÓZSEFNÉ

A feladatok és folyamatok teljes körű felméréséhez a másik két fontos terület a logisztika és a Postán működő SAP rendszer megismerése volt.

Rajnai Attila¹⁸¹ a logisztikai területért volt felelős. Az elképzelt három részből álló ePiacter megvalósításához a szoftver hátteret a kiírt pályázat elnyerésével az Oracle XChange rendszer biztosította.

Ezzel párhuzamosan jártuk a posta kiszemelt egységeit, és ott a dolgozókkal 2-3 napos tréning keretében „játszottuk el”, hogyan változik majd az ő napi munkájuk. Ez kölcsönös tanulást jelentett.

A kispostán Tokaj környékén az úgy hatvanhoz közeli posta vezető a posta feletti kislakásába is felhívott minket egy apró koccintást is megengedve. Itt lelkesedett, hogy ő

¹⁸⁰ A Magyar Posta Pécsi területi igazgatója hosszú évekig, majd a Pécsi Tudomány Egyetem gazdasági főigazgatója, nyugdíjasként a Szegedi Tudomány Egyetem gazdasági igazgatójának tanácsadója.

¹⁸¹ 2011-2012-ben a Magyar Posta gazdasági vezérigazgatója volt, majd lemondott.

igazi számítógépet kap, hogy majd azon keresztül csak rábökve az egérrel a felajánlott termékeket választhat és adhat meg mennyiséget, amit majd árul, és hasonlóan juthat hozzá a napi tevékenységéhez szükséges eszközökhöz is. Korszerű postánk lesz- büszkélkedett.

Szigetváron – az ország másik végében a fiatal, harminc körüli postavezető is majd tánra perdült, hogy egy fejlesztési projekt részese lehet. Nem a többletmunka miatt neheztek, hanem a megtiszteltetést, a bizalmat értékelték. Az új alkalmazás megismeréséhez helyzet játékokat játszottunk a jövőendő alkalmazókkal azon túl, hogy szakmai előadásokat tartottunk.

Aztán, mint annyiszor közbeszólt a politika. Közeledtek a 2002 évi választások. A három piactér fejlesztése pár hét alatt nem készülhet el. Így az a döntés született, hogy a legkevesebb illesztést és belső képzést igénylő Nyílt Piacteret valósítjuk meg először működő képesen.

Schmidt Pál¹⁸² volt a projektvezető az Oracle részéről, meghatározó fejlesztő volt még **Skobrics Tibor**¹⁸³. A kiválasztott és telepítésre kerülő Oracle XChange rendszer lehetőségeit a szállítók se ismerték. Tulajdonképpen olyan volt, mint amikor egy ajándék dobozát az ajándékozó és az ajándékozott együtt nyitja ki, és próbálja megfejteni, mi minden építhető belőle, mert a csomagolásból az összeállítási rajz hiányzik.

Így a rendszer részletes megismerése az Oracle-t képviselő magyar szoftveresek és részükről a projektvezető Schmidt Pál és a postafejlesztő csapata számára közösen történt. Egészen ritka izgalmas időszak, amikor a megoldandó feladat ismerői kérdeznak, és konkrét megvalósítási lehetőségek iránt érdeklődnek, és a szoftveresek, akik még nem bogarászták át – időhiányában -, a nagy dobozos ePiactér rendszert, együtt nézik az érdemi megvalósítási lehetőségeket. A legizgalmasabb kalandosabb utazással felért az a két-három hét, amíg a rendszer lehetőségeinek nagyon tudatos feltárása folyt. A tudatosság azt jelentette, hogy az általunk, a Magyar Posta által elképzelt feladatokra rákérdeztünk, hogyan valósítható meg, aztán a teljes folyamatot igyekeztünk közösen – néha kapcsolódó területek szakembereinek bevonásával - feltérképezni.

Számtalanszor ültünk együtt, és mi mint alkalmazók megfogalmaztuk egy-egy működési, szolgáltatási igényünket és a szállítók – szoftveresek megnézték ott velünk, és másnapra vagy 2-3 nap múlva megkaptuk annak megvalósított megoldását.

Anno Ajkán ez még nem volt megoldható, itt jó 5-6 évvel később már rugalmasabbak voltak az alkalmazási dobozos szoftverek.

Nekünk fontos volt a szállító és vevő egyértelmű azonosítása, a benyújtott anyag megmásíthatatlansága, ehhez az e-alírás használati lehetősége, hasonlóan az idő egyértelmű beazonosítása, azaz időpecsét, más néven időbélyegző. A licitálások megjelenítése anonim formában történt.

Rózahegyi Zsolt¹⁸⁴-tal a Netlock kft vezetőjével és **Almásai János**¹⁸⁵ -sal dolgoztunk együtt az elektronikus aláírás és az időpecsét kialakítása érdekében.

¹⁸² Schmidt Pál a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen végzett nemzetközi kapcsolatok szakirányon, de tanult a Passaui, valamint a londoni Thames Valley Egyetemen is. 1997-től az informatikai szektorban dolgozott különféle tanácsadói és vezetői pozíciókban, közel öt éven keresztül az Oracle Magyarország logisztikai és e-kereskedelmi projektjeit vezette. 2002-ben volt kollégáival megalapította a Konzorcium Kft.-t.öt éven keresztül az Oracle Magyarország logisztikai és e-kereskedelmi projektjeit vezette, majd 2010 júniustól 2011 júliusig a magyar Posta vezérigazgatója

¹⁸³ 2002-től a Konzorcium kereskedelmi Szolgáltató és Szoftverfejlesztő kft. alapítója és ügyvezetője

¹⁸⁴ Villamosmérnök, mérnök-közgazdász, egyik alapítója a NetLock kft-nek. Kollégáival az elektronikus aláírásról szóló törvény kidolgozásában fontos szerepet vállalt, a jogszabály elfogadása után az ország első fokozott biztonságú (majd az első minősített hitelesítés) szolgáltatójává fejlesztette a NetLockot annak vezérigazgatója 1996-2013. Alapító tagja, alelnöke volt, 2008-2012 elnöke lett a hitelesítési piac érdekvédelmi szervezetének, a Magyar Elektronikus Aláírás Szövetségnek.

80. ÁBRA RÓZSAHEGYI ZSOLT

81. ÁBRA ALMÁSI JÁNOS

A közös fejlesztés része volt, hogy a kollegák késő estig bent maradtak – nem a plusz pénzért, az nem volt, hanem a közös siker élményért. Volt, hogy késő délutánig dolgoztunk, és utána még autóval lementünk Velencére úszni egyet a tóban, és másnap reggel vidáman folytattuk a munkát. Jó arra gondolni, hogy még 5-10 év után is ez a társaság nálam találkozott, és le-leült egy jó beszélgetésre.

Belső Piacter jellemzők**Nyílt piacter jellemzők**

katalógus tartalmazza a teljes Posta beszerzési áru listáját	a vevő nem a Posta
szabványosított termék specifikációk	regisztrálás – szállító s vevő
jogosultsági rendszernek megfelelő - kiegészítő termék információk – kép, ábra betekintés, ill. használati lehetőség	beszerzés: aukciós megoldással
folyamatos katalógus karbantartás	pénzügyi tranzakciók lehetősége
	e-aláírás

Ha a Posta a beszerző a Nyílt piactéren a beszerzés összhangban van a Belső piactér katalógusával, annak adatai a befejezett beszerzésekkel összhangban módosulhatnak.

A 2002-es áprilisi választások előtt március közepén került sor a Nyílt Piacter bemutatására. A rendszer jól vizsgázott. Ezt követően került volna sor az Elektronikus Közbeszerzési Rendszer kiépítésére (EKR,) de ennek kialakítását a kormány - lásd. alább, az Állami Számvevőszék jelentéséből egy részletet – felfüggesztette.

Részlet az Állami Számvevőszék jelentéséből:

„Az ágazati szakmai irányítási és a tulajdonosi feladatokat érintő 2068/2002. (III. 21.) Korm. határozat azonnali határidővel felhatalmazta a Miniszterelnöki 19 II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK Hivatalt vezető minisztert, hogy az EKR kialakítására és működtetésére vonatkozó együttműködési szerződést a társasággal kösse meg. A kormányhatározat azt is kimondta, hogy a közlekedési és vízügyi miniszter ennek megfelelő tevékenységi körrel egészítse ki a társaság alapító okiratát. Az MP Rt. a rendszer kialakítását – az

¹⁸⁵ Díjbeszedő Rt. informatikai igazgatója 2004- majd többször a Magyar Elektronikus Aláírás Szövetség többször újra választott elnöke

együttműködési szerződés megkötésének bevárása nélkül – saját hatáskörben 2,26 milliárd Ft tervezett beruházási értékkel megkezdte. A MeH a kormányhatározatban rögzített felhatalmazás ellenére nem kötötte meg a szerződést, mivel a kormányzati és a postai igények eltérnek egymástól. Tekintettel arra, hogy az EKR üzemeltetési együttműködési szerződés nem jött létre, az MP Rt. 2002. szeptember 1-jétől a rendszerrel kapcsolatos fejlesztési tevékenységét a kárenyhítés érdekében felfüggesztette. Ezt követően a rendszer kormányzati használatába vétele körüli bizonytalanság miatt az 1,7 milliárd Ft megvalósított beruházási érték mellett, a fejlesztések további finanszírozásának leállításáról döntött.”

forrás: Állami Számvevőszék : Jelentés a Magyar Posta Rt. gazdálkodásának ellenőrzéséről 2004. június¹⁸⁶

többek között a hsws online lap ír a PEP-ről.a, 2002. március 20. lásd. **Melléklet** 10., 11.

82. ÁBRA A BEMUTATÓRA ELKÉSZÜLT A LOGÓ, AMELY KÉSŐBB IS A PEP FELÜLETEKEN OTT VOLT.

iv. Az elkészült rendszerről még pár szó

A 2006-ban a MP által készített környezetvédelmi jelentésben (11.old) a legjelentősebb környezetvédelmi események között számol be arról, hogy „A Posta Nyílt Piacéren (PEP) 173 beszerzési eljárást folytattak le”.¹⁸⁷

Az elkészült rendszert, a Nyílt Piacéret több mint 14 évig használta a MP, lásd alább a 2013-as működő rendszer honlapját. Az EKR sose épült ki, és ennek nem technikai, hanem más okai voltak, gyakran se a beszerzőnek, se a szállítónak nem érdeke a teljes átláthatóság. Az EKR ezt biztosította, biztosíthatta volna. A belső piactér kialakításának elmaradása vélhetően az új MP vezetés más irányú fejlesztési elképzelései miatt maradt el.

¹⁸⁶ <https://asz.hu/storage/files/files/%C3%96sszes%20jelent%C3%A9s/2004/0429j000.pdf?ctid=757>

¹⁸⁷ http://www.ipc.be/~media/documents/public/csr_reports/2006/magyar_csr2006.ashx

PEP POSTAI ELEKTRONIKUS NYÍLT PIACTÉR
ahol az üzlet és a technológia találkozik

Piacter Oktatási rendszer

• FŐOLDAL • ÜGYFÉLSZOLGÁLAT • HELPDESK • GYIK • ENGLISH • DEUTSCH • 2013. február 25. Hétfő

Piacterek

- Piacter
- Piacter - Oktatási rendszer

Csatlakozzon!

- Hogyan lehet szállítónk?
- Vásároljon Ön is a PEP-en!

Regisztráljon

- Regisztráció kezdeményezése

Általános tudnivalók

- Mit kell tudni a PEP-ről?
- Alapfolyamatok
- Az e-értékesítés előnyei
- Partnereink
- Gyakran Ismételt Kérdések

Információ

- Ügyfélszolgálat
- HelpDesk

Linkek

- Magyar Posta Zrt.

ÜDVÖZÖLJÜK!

Köszöntjük a Postai Elektronikus Piacteren!

A 2002. február óta működő **Postai Elektronikus Nyílt Piacter (PEP)** - egy olyan Internetes e-kereskedelmi szolgáltatásokat biztosító horizontális piacter, melyhez - **regisztráció** után - bármely gazdálkodó egység kapcsolódhat, és szabadon kereskedhet. Egy olyan korszerű rendszert kínálunk Önnek, amely egyszerre támogatja a normál és a fordított eljárásokat, azaz beszerzőként versenyeztetni tudja a szállítókat, szállítóként pedig aukcióztathatják termékeiket, szolgáltatásaikat.

A hazai gazdasági életben is egyre nagyobb szerepet kap az Internet és ennek következtében az e-bussines. Az e-kereskedelmi formák hatékonyan támogatják a cégek gazdasági és adminisztratív tevékenységeit. Minden vállalkozás legfőbb célja a bevételek növelése és a költségek, kiadások csökkentése. Az elektronikus kereskedelem erre kínál remek lehetőséget. Az Ön cége ez által erősítheti piaci szerepét, növelheti gazdasági teljesítményét, a B2B-vel leegyszerűsítheti az üzleti folyamatokat.

Hogyan lehet szállítónk? >
Hogyan vásárolhat a PEP-en? >

Aktuális

Közeljövőben lefolytatásra kerülő postai beszerzési eljárások:

- Árubeszerzés
- Ingatlanbeszerzés, építési beruházások
- Szolgáltatás beszerzés

Mi komolyan gondoljuk és Ön?!

Ha szeretné kihasználni az elektronikus aukciókat...

Postai szolgáltatások

- Bélyegek
- Levél
- Csomag
- Pénzforgalom
- Hírlap
- Logisztika
- Komplex szolgáltatások
- Egyéb ajánlatok

• Hasznos tudnivalók

- Nyomdák, nagyfeladók
- Díjszabás
- Postai ügyfélszolgálat
- Postakereső
- Irányítószám kereső

© Magyar Posta Zrt. - Postai Elektronikus Nyílt Piacter • Hozzáadás a kedvencekhez • Információ • Honlaptérkép • Impresszum

83. ÁBRA A NYÍLT PIACTÉR 2013-AS ÉVI NYITÓOLDALA

A Postai Elektronikus Piacter kialakítása során megemlékeznék néhány közelebbi, távolabbi szereplőről.

Néhányan, akikkel még együtt dolgoztam:

Kalmár István¹⁸⁸ (1951 -) villamosmérnök a MP elnök- vezérigazgatója, aki az elektronikus piacterek létrehozását szorgalmazta. Csendes a többiekre nagyon odafigyelő és mások

¹⁸⁸ 1998 és 2000 között az adóhivatalban dolgozott, elnökhelyettesként hozzá tartozott az APEH informatikai rendszerének irányítása, valamint nyolc megyei igazgatóság adó- és járulékszaki felügyelete. Ehhez az időszakhoz fűződik az APEH teljes informatikai rendszerének megújítása és a járulékinTEGRÁCIÓ. 2000- 2002 júniusáig a Magyar Posta Rt. felügyelő bizottságának

problémájára érzékeny ember volt akkor. Vezetőként határozott és a cég nyereségességére törekvő ember.

Böröcz István¹⁸⁹ jogász volt a helyettese, aki partner a fejlesztésekben, és sok hasznos jogi tanáccsal segítette a munkánkat. Csendes ember volt, politikáról sose beszélt, és nem érezte magas beosztását.

Schmidt Pál¹⁹⁰ közgazdász volt állandó partnerünk az Oracle részéről, ő volt az operatív vezetője a fejlesztésnek. Nem volt különösen átütő, inkább mások javaslatára figyelő fiatalember.

Laufer Tamás¹⁹¹ (1966-) az Oracle akkor igazgatója is sokszor részese volt a megbeszéléseinknek. Okos, a helyzetet gyorsan felismerő szakember.

Rajnai Attila¹⁹² a MP logisztikai területének igazgatója volt, vele szoros szakmai kapcsolatban dolgoztunk együtt. Jó kedélyű, a világra kíváncsi, nagy munkabírású és tudású kollega volt.

Érdekes, hogy Schmidt Pál, majd később Rajnai Attila is a MP vezérigazgatója, illetve vezérigazgató helyettese lett, és Laufer Tamás 2002-től a MP vezérigazgató (akkor Schmidt Pál) főtanácsadója volt.

84. ÁBRA KALMÁR ISTVÁN 85. ÁBRA BÖRÖCZ ISTVÁN, SCHMIDT PÁL ÉS RAJNAI ATTILA

A 2002. évi kormányváltást követően az EKR megvalósításával kapcsolatban is változások történtek, a 272/2003 (XII.24.) kormányrendelet az Elektronikus Közbeszerzési rendszerrel kapcsolatos végrehajtási feladatokat a Központi Szolgáltatási Főigazgatóság (KSZF) feladatkörébe rendelte.

elnöke, majd elnök-vezérigazgatója volt. Ő indította el az elektronikus közbeszerzést, a Diákhitel programot, és tervezte meg a Magyar Posta új logisztikai központját. 2004-től tagja a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsnak

¹⁸⁹ 2000-2002 a MP vezérigazgató helyettese 2011-13 az MTVA vezérigazgató majd NMHH vagyongazdálkodási és stratégiai vezetője.

¹⁹⁰ közgazdász, informatikus 1997-től az Oracle logisztikai és e-kereskedelmi projektjeit vezette, rövid ideig a MP vezérigazgatója 2010-ben

¹⁹¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Laufer_Tam%C3%A1s

¹⁹² gépészmérnök, szakközgazdász katonai valamint MBA végzettségű , 2014-től a BM Heros Logisztikai Ellátó Központ vezérigazgatója

Kitérő - hogyan tovább?

A politika megint beleszólt az életembe. A választásokat 2002 tavaszán megnyert hatalmat képviselő új kormány „természetesen” az állami nagy vállalatok vezetését azonnal lecserélte. Így a MP új vezérigazgatója és az Igazgatóság elnöke **Szabó Pál**¹⁹³ lett, az FB elnöke **Csáki György**¹⁹⁴.

Belépésüket követően egy héttel az új területi vezető magához hívott, és a beszélgetésünk végén felajánlotta, hogy a PeP mellett az egész SAP rendszert is én felügyeljem mint a rendszert használó, így azt jól ismerő felelős vezető. Logikusan hangzott, és nagy kihívást jelentett, hiszen az SAP rendszer újabb és újabb moduljainak telepítése és bevezetése az országos postai hálózatba a tervekben szerepelt. Aztán pár nap múlva megkaptam az elbocsájtásomat tartalmazó levelet, minden indoklás nélkül. A Posta felső vezetésének mintegy 80%-át – volt, aki 20 éve dolgozott ott -, elküldték.

Állás után kell nézmem. Akkoriban a Közgazdasági Társaság informatikai szakosztályának voltam vezetőségi tagja, és ebben a minőségemben részt vettem az egyik ülésen.

Csepeli Györggyel¹⁹⁵(1946 -) ott találkoztam újra, akit nemrég neveztek ki az Informatikai Misztériumba politikai államtitkárnak. Régóta ismertem, hiszen tanított, amikor politológiára jártam.

86. ÁBRA CSEPELI GYÖRGY

Mellettem lenne a helyed a minisztériumban – mondta, amikor megtudta nincs állásom. Gyere be hozzám, megbeszéljük. Amikor pár nap múlva meglátogattam, azzal fogadott, hogy sajnos előtte Kalmár István közvetlen munkatársa voltam, így mégse mehetek a minisztériumba dolgozni. De ő ismeri az értékeim, és körbenéz. Jó egy hét múlva hívott, és amikor találkoztunk, azt javasolta, hogy XY-t keresem meg az Antenna Hungáriánál, beszélt vele, vár engem.

Nagyon kedvesen fogadtak az Antenna Hungariánál, és a következőt mondták: Csepeli György politikai államtitkár úr ideszólt, és természetesen tudunk állást biztosítani akövetkező beosztást, a következő fizetéssel.....De munka nincs – tették hozzá – és nem kell bejárni.

Hallgattam pár percet, semmi bevétel nem volt. Az összeg igen magas volt. – Nem köszönöm, ez engem nem érdekel. – mondtam.

¹⁹³ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Szab%C3%B3_P%C3%A1l_\(gazdas%C3%A1gi_vezet%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Szab%C3%B3_P%C3%A1l_(gazdas%C3%A1gi_vezet%C5%91))

¹⁹⁴ https://mta.hu/koztestuleti_tagok?PersonId=16627

¹⁹⁵ https://hu.wikipedia.org/wiki/Csepeli_Gy%C3%B6rgy

XII. 2002-2015 MTI illetve 2010-től MTVA

Thurzó Tibor barátommal beszélgetve 2002 nyarán javasolta, hogy pár nap múlva találkozzunk. Elhívta Szántó András is, aki 1999-2000-ben dolgozott velem a Téziseken, és 2002 nyarán titkárságvezető volt az MTI elnöke mellett. Jól ismertük egymást, így megszervezett egy találkozót nekem az MTI elnökével.

i. Előjáték

Vince Mátyás¹⁹⁶ (1946 -) az MTI elnökének első kérdése az volt, hogy jártas vagyok-e az adatbázisok területén?

Ha állást keres valaki, mert nincs bevétele, erre csak igent mondhat. Ezt tettem.

- Megrendelnék egy tanulmányt arról, hogy a hazai könyvtárak, múzeumok milyen módon, milyen adatbázisokban tartják nyilván, illetve teszik elérhetővé a gyűjteményüket. – mondta a találkozásunk végén.

Három hónapot kaptam rá. Olyan volt, mint egy 3 hónapos tanulmányi ösztöndíj.

87. ÁBRA SZÁNTÓ ANDRÁS ÉS VINCZE MÁTYÁS

Bejártam az országot, több megyei és városi könyvtár vezetője fogadott, és számos múzeumban is megfordultam. E „tanulmányút” során megtudtam, hogy a múzeumok valós értékeiknek töredékét mutatják be, az általuk őrzött értékek jelentős része nincs kellően feldolgozva, és a restaurálás az esetek többségében csak a kiállítás esetén történik meg. Az állag megóvás azonban természetes része a tevékenységüknek. Ezzel összhangban a nyilvántartások kis része van adatbázisban, a nyilvántartókönyvek és katalóguscédulák a jellemzőek.

A számítástechnika terén azt tapasztaltam, hogy a könyvtárakban, ahol a szakemberek lenyűgöző módon elsők között alkalmazták az új technikákat, a számítógépet, sajnos lemaradás alakult ki, hiszen nem volt pénz az újabb technikák – hardver és szoftver -, beszerzésére. Sajnálatosnak véltem azt is, hogy a hagyományos könyvtári besorolási rendszert tartották meg, azaz nem hoztak létre új szellemiségű nyilvántartási rendszert figyelembe véve a számítógép és a kartotékrendszer nyújtotta szolgáltatási lehetőségek közötti nagy különbséget.

¹⁹⁶ hu.wikipedia.org/wiki/Vince_Mátyás

A következő megbízatásom ezen tapasztalatok alapján fogalmazódott meg: Tudok-e segíteni abban, hogy az MTI az Informatikai Minisztériumban pályázati forráshoz jusson adatbázisok alkalmazása témákban?

Az MTI Sajtó- és fotóarchívumának, amelynek akkor még része volt egy jelentős könyvtár is, az adatbázisokban való őrzés és szolgáltatás új módjára dolgoztam ki javaslatot. Újabb dolgozat, újabb 3 hónap, de ezt már az MTI épületében a jövőendő közvetlen kollegáim között beszélgetve, körbenézve, tájékozódva írtam meg.

A politika megint közbe szólt. A Sajtó- és fotóarchívum vezetője az akkori Magyar Nemzet főszerkesztőjének, Liskay Gábornak a felesége volt. Közte és Vincze között nem annyira szakmai, mint politikai feszültség volt. Az eredmény Liskayné felmondott. Így az ő helyére neveztek ki 2002-ben Sajtó- és fotóarchívum vezetőnek.

ii. Az indulás – tényadatok

A három önálló egység eltérő szinten volt szolgáltatásaik terén – beleértve a munkatársak napi munkájának támogatását –, számítógépes rendszerekkel.

A könyvtár jó tízezres könyvállományával és jelentős cikkgyűjteményeivel a hagyományos kartotékrendszer segítségével szolgálta ki az újságírókat.

A sajtóadatbank – a kartoték rendszere mellett – egy elavult adatbázissal is rendelkezett, ahol bonyolult kódok alkalmazásával adott időpontra, eseményre vagy személyre vonatkozóan tárolt adatok elővarázsolhatóak voltak.

A fotóarchívum is kartotékrendszerekkel működött, amelyek mellett a fotók közül több tízezernek – ez a milliós állomány mellett töredék – a papírmásolata is megtalálható volt. Ezek a képek a kartotékok alapján időpontok, helyszínek és a képen szereplők neve szerint is visszakereshetők voltak.

a.) Az MTI Fotóarchívumról

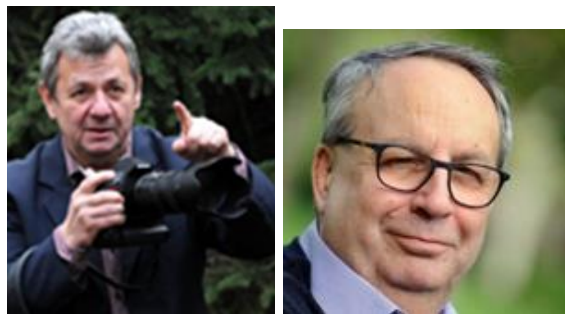
Az MTI fotósai Magyarországon elsők között kezdtek el digitális fényképezőgépet használni. Ez felvetette később azt a kérdést: Jól döntöttek?

Dicsőség azoknak, akik egy új technikát – **Manek Attila**¹⁹⁷ a fotóarchívum akkori vezetője és helyettese **Varga László**¹⁹⁸ vezetésével – már 1999-ben napi munkaszinten bevezettek. Ezzel lehetővé tették a digitális képfeldolgozás és képtovábbítás továbbfejlesztését, a szerkesztőség átállítását a digitális fényképezésre. Új szolgáltatásokat vezettek be, a digitális fotóarchívum alapjait teremtették meg, és

elindítottak egy alapszintű internetes fotó kijánlást is.

¹⁹⁷ 1973-1990 MTI fotóriporter, majd Mai Nap fotórovat vezető majd 1999-2009 fotószerkesztőség vezető, utána szabad úszó

¹⁹⁸ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Varga_L%C3%A1szl%C3%B3_\(fot%C3%B3riporter\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Varga_L%C3%A1szl%C3%B3_(fot%C3%B3riporter))

.88. ÁBRA MANEK ATTILA ÉS VARGA LÁSZLÓ

De kérdés, nem okoztak kárt azzal, hogy az első években digitálisan készült képek felbontása pocsék volt? Nem volt lehetőség azok nagyméretű nagyítására később. Felmerül az örök kérdés vajon mikor kell az új technikát bevezetni, hogy az jó időben történjen?

A fotótár gyűjteményét 1993-ban muzeális védett gyűjteménnyé nyilvánították.

Néhány száraz 2010-es adat az MTI Fotóarchívumról

Fotónegatív-tárban, ahol a fotónegatívokat őrzik:

- Legrégőbbi néhány kép 1800 évek vége és 1919 és 30-as évek.
- 1945 előttről kevés
- 1945-től 2001-ig 13 millió db + 1 millió db az MTV-ben készült fotónegatív

Fotó bank – digitális képek: 2000- től vannak, amelyek száma 2010-re, már több mint 1.9 millió db fotó bővülés,; napi 250-350 friss fotó saját és más hírügynökségtől.

A fotók eredeti képszövegei megtalálhatóak a 871 db eredeti szövegkönyvben, amelybe a géppel írt, fotós által diktált szövegek kerültek beragasztásra. Lásd a képen

89. ÁBRA SZÖVEGKÖNYV TÁROLÓ

90. ÁBRA SZÖVEGKÖNYV RÉSZLET

91. ÁBRA KERESÉS A KÖZEL 4 MILLIÓ

92. ÁBRA KERESÉS A FOTÓNEGATÍV TÁRBAN

KISZERKESZTETT KÉPESLAP MÉRETŰ FOTÓ KÖZÖTT,
AMELYEK HÁTÁN OTT VAN AZ EREDETI SZÖVEG

A fotóarchívum olyan neves fotóművészek képeit őrzi többek között, mint Bojár Sándor¹⁹⁹ (1914-2000), Gink Károly²⁰⁰ (1922-2002), Vadas Ernő²⁰¹ (1899-1962), Járai Rudolf²⁰² (1913-1993), Zinner Erzsébet²⁰³ (1909-1977), Reismann Marian²⁰⁴ (1911-1991) vagy Haár Ferenc (1908-1997)²⁰⁵ hagyatéka.

b.) A Sajtóadatbank

Az MTI által valaha kiadott híreket és azok háttéranyagait tárolják itt. Az 1988 előtti anyagot, 12 millió oldalt mikrofilmen, ahol csak az év ismert. Sok ezer forrásanyagot kartotékokon tároltak, és az elkészült több mint 12 ezer grafika is mikrofilmen volt tárolva.

Sajtóadatbankban

- 1988-tól adatbázisban tárolt rekordok 2010-re elérték a több mint 3,8 milliót,
- 1988 előtről több mint 12 millió oldal mikrofilm kocka állt rendelkezésre,
- és több mint 12 ezer grafika készült, és került tárolásra 2010-ig.

E számokhoz tudni kell, a napi bővülés adatait:

- Napi 350-450 friss hír saját és más hírügynökségtől
- Napi 6-10 grafika

¹⁹⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Bojár_Sándor

²⁰⁰ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gink_Károly

²⁰¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Vadas_Ernő

²⁰² https://maimanohaz.blog.hu/2019/04/18/a_het_fotosa_jarai_rudolf_a_fotomuvesz_riporter

²⁰³ <https://www.arcanum.hu/en/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/z-zs-787F8/zinner-erzsebet-erdosne-78889/>

²⁰⁴ https://maimanohaz.blog.hu/2019/12/23/reismann_marian_1911-1991_elete_es_ritkan_latott_felvetelei_tory_klara_irasa

²⁰⁵ https://maimanohaz.blog.hu/2019/06/23/haar_ferenc_1908-1997_elete_es_ritkan_latott_felvetelei_tory_klara_irasa

Az MTI-MTVA-ban dolgozva a számos projektet vezettem kiegészítve a napi munka koordinálásával és később kiadványok, kiállítások, bemutatók szervezésével, hogy ismertté váljon e ritka gyűjtemény.

93. ÁBRA KOLLEGÁK A SAJTÓADATBANKBÓL

94. ÁBRA KOLLEGÁK A FOTÓARCHÍVUMBÓL

Néhány név, arc a kollegák közül akikkel tartósan együtt dolgoztam, és máshol nem említettem: **Baczonyi László, Bodor Aranka, Bognár Anna, Czene-Molnár Mónika, Gulyás Vera, Juhász Gábor, Mátyás Cintia, Máté István, Mohr Katalin, Pálfi Andrea, Perge Zita, Róka László, Sarudi Ági, Szállás Gabriella, Tikos Dóra, Vági Tímea, Takács Annamária, Vladár Tamás, Závoczky Éva.** Döntően történészek és irodalom szakosak. Izgalmas kaland volt velük az informatikai rendszerek bevezetése és folyamatos alkalmazása. Néhány mosolygós arc.

Bognár Anna

Pálfi Andrea

Bodor Aranka

Czene Molnár Mónika

95. ÁBRA NÉHÁNY KOLLÉGA AKIK KIEMELKEDŐT ALKOTTAK

i. Nemzeti Digitális Adattár (NDA) – Közszerelő Tára (2002-2004)

Az első pályázatunk – még külsőként vezetem a projektet – az Informatikai Minisztérium által meghirdetett, és több más intézet által is elnyert lehetőség, a Nemzeti Digitális Adattár (NDA) volt.

Ennek lényege, hogy olyan rendszer kerüljön kiépítésre, amely a metaadatok felhasználásával egyidejűleg több adatbázisban képes keresni és azokból egységes, közös felületen szolgáltatni.

Az MTI Sajtó- és Fotótára önmagában rendelkezett több adatbázissal: A Sajtóadatbankban életrajzok, a Fotótárban az érintett személyekről fotók voltak és a Sajtóadatbankban az életükhöz kapcsolódó cikkek. A fejlesztésbe bekapcsolódott a BMC (Budapest Music Center), ahol életrajzok, lemezfelvételek (borítók képe) és hanganyagok voltak, továbbá az MTA, ahol szintén életrajzi adatok találhatók.

A célunk a Közszerelő Tárának kialakítása volt.

- ❖ Az eredményeinkről részletesen számot ad a Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 2005.év 3. száma, kolleganőnk Ferenczi Erzsébet tollából. **Lásd. Melléklet 17.**

Érdekesség: az NDA-program 2003-ban indult az akkori Informatikai Minisztérium kezdeményezésére. Később átvette a digitális tartalmakkal foglalkozó Neumann Ház az NDA programok összefogását, majd a Magyar Nemzeti Digitális Archívum és Filmintézet. Aztán létrejön a Manda 2007-ben.,

96. ÁBRA KÖZSZEREPLŐKTÁRA NYITÓ OLDAL

mti Tény és való

KSZT KÖZSZEREPLŐK TÁRA ADATTÁR

FŐOLDAL | KERESÉS | ADATVÁLTOZTATÁS | INFORMÁCIÓK | ADATBÁZISOK | IMPRESSZUM | LAPTÉRKÉP | ÉVFORDULÓK

Üdvözöljük, **MTI teszt!**
Még **11284 pont** van a számláján.

FŐOLDAL
INFORMÁCIÓK
SÚGÓ
KERESÉS

Egyszerű keresés

Itt személyeket kereshet, vagy a családnevek kezdőbetűi alapján, vagy a név beírásával. Emellett segíti a keresését, hogy egy-egy kattintással a témakörök és tevékenységi területek között is böngészhet. További segítséget a **Súgóban** talál.

Személyek ABC-sorrendben
A A B C Cs D E E F G Gy H I J K L Ly M N
Ny O Ö Ö P Q R S Sz T Ty U Ü Ü V W X Y Zs

Egyszerű keresés Fordított sorrend

A keresett személy neve

Itt a dokumentum témája szerint szűkítheti a keresést.
Témakör

Itt a személyek jelenlegi vagy egykori tevékenységi területe szerint szűkítheti a keresését.
Tevékenységi kör

Vizi E. Szilveszter
Kép [123]
Életrajz [3]
Esemény [4]
Videokazetta [10]

OK

97. ÁBRA EGYSZERŰ KERESÉS

mti Tény és való

KSZT KÖZSZEREPLŐK TÁRA ADATTÁR

FŐOLDAL | KERESÉS | ADATVÁLTOZTATÁS | INFORMÁCIÓK | ADATBÁZISOK | IMPRESSZUM | LAPTÉRKÉP | ÉVFORDULÓK

Üdvözöljük, **MTI teszt!**
Még **11284 pont** van a számláján.

FŐOLDAL
INFORMÁCIÓK
SÚGÓ
KERESÉS

Részletes keresés

A személy keresése mellett témakörökre, tevékenységi területekre is kereshet. Találat esetén a "ki, hol, mikor, mit csinált" kérdésekre is választ kaphat. További segítséget a **Súgóban** talál.

Személyek ABC-sorrendben
A A B C Cs D E E F G Gy H I J K L Ly M N
Ny O Ö Ö P Q R S Sz T Ty U Ü Ü V W X Y Zs

Részletes keresés Fordított sorrend

A keresett személy neve

Esemény helyszíne

Dátum (éééé-hh-nn) esemény dátuma

Mit csinált

Itt a dokumentum témája szerint szűkítheti a keresést.
Témakör

Itt a személyek jelenlegi vagy egykori tevékenységi területe szerint szűkítheti a keresését.
Tevékenységi kör

A keresés eredménye: 13 személy

Buda Ferenc
Gábor Tamás
Gögl Árpád
Halász János
Juhász Ferenc
Kányádi Sándor
Keller László
Nagy Gábor
Nagy Gábor Tamás
Somlyó György
Töröcsik Mari
Turi Gábor
Vass Lajos

OK

98. ÁBRARÉSZLETES KERESÉS

99. ÁBRABŐVÍTETT KERESÉS

A Közszerplők Tárát a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban telepítettük szerződés keretében. Itt ingyenes használattal fértek hozzá látogatók, és az elképzelés az volt minden megyei könyvtárban telepítjük ezt a szolgáltatást. A rendszer, ahogy az adattáraink bővültek, úgy lett egyre értékesebb. Két évvel később váratlan, indoklás nélküli vezérigazgatói döntéssel a szolgáltatás leállt.

Kitérő – kultúra

Az NKA elnöke volt 2002-2010 között **Harsányi László** (1947 -), aki felkért, hogy tagja legyek az akkor alakult ad hoc informatikai bizottságnak. Érdekes két év volt, múzeumok, könyvtárak pályáztak döntően fejlesztésekre. De utána, mint tanácsadó egy évig azzal a kérdéssel foglalkoztam együttműködve az Alap főállású dolgozóival, hogy a pályázatok értékelési rendszerét számítógéppel támogassuk. Ennek technikai megoldása megszületett, de bevezetésre nem került. Egyértelművé vált, hogy az egyes szakmai értékelő bizottságok nem mindig pontosan meghatározható elvek alapján döntenek. Az érv az volt, hogy művészeti tárgyak és a kulturális elemek nem értékelhetők ilyen szigorú előre megadott szempontok alapján. De inkább a háttérbeszélgetések, az egymás személyes meggyőzése marad így el.

Kitérő – könyv: [Evilági beszélgetések.hu](http://EvilagiBeszelgetesek.hu)

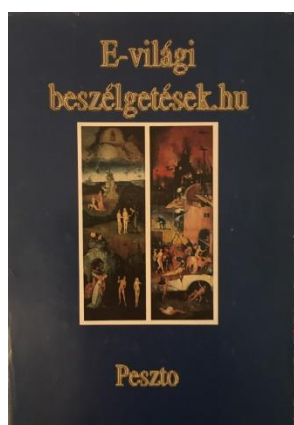
A Tahi kör aktívan működött, havonta találkoztunk, és egymásnak szakmai előadásokat tartottunk, aztán jókat beszélgettünk. 2002-ben kinevezték Bakonyi Pétert az Informatikai

minisztériumban helyettes államtitkárnak, ebben az időben sokszor találkoztunk az ő tárgyalójában. Emlékszem egy ilyen alkalommal elnéztem, mennyi okos ember ül egy szobába, és milyen keveset tudok én róluk, az életükről, mi mindennel foglalkoznak hogy jutottak idáig, és mi lehet a véleményük néhány fontos szakmai kérdéstről.

Az életút riport akkor is divat volt már. Mind a kilenc férfi lelkes volt az ötletemtől. Thurzó Tibor barátom ajánlatára **Hovanyecz Lászlót**²⁰⁶ (1940-2013), a Népszabadság neves újságíróját kértem fel, aki ahogy mi mondtuk, lejegyezte a hallottakat. A kérdések nagy részét én raktam össze, aztán én szerkesztettem a könyvet. Csudálatos dolgokat tudtak meg egymásról olyanok is, akik 30 éve dolgoztak együtt. A könyv címét fiam, Talyigás Péter²⁰⁷ adta.

A könyvről egy fiatal kollega azt mondta: „Elovestam és tudom, hogy kell felépíteni a karrierem”. A könyvet **Detrekői Ákos**²⁰⁸ a BME rektora mutatta be.

Mindannyiunk számára mást mesél el ez a könyv, de az informatika hazai történetéből is sok van benne. **Lásd. Melléklet 18.**

100. ÁBRA E-VILÁGI BESZÉLGETÉSEK KÖNYV CIMLAPJA

iii. Automatikus kódolás – tudásbázis (2004-2007)

Vincze Mátyás 2004-ben magához hívott **Dobi Zsuzsa** szoftver fejlesztővel, az Informatikai Igazgatóság osztályvezetőjével, és elmondta, hogy járt az Európai Hírügynökségek Szövetségének (European Alliance of News Agencies, EANA) találkozóján, és ott az osztrák hírügynökség (APA) beszámolt arról, hogy náluk a híreket automatikusan kódolják. Az MTI-ben a Sajtó- és fotóarchívumban az ott dolgozó diplomások látták el a híreket és fotókat tárgyszavakkal, kulcsszavakkal elősegítve az újságíróknak a keresést. Ezek köztött 3-400 fogalmat tartalmazó listák, amelyek a nevekkkel (személy, intézmény, földrajzi hely) bővültek. Akkor átlagosan napi 500-600 hír, 300-400 fotó és 15-20 grafika került kiadásra. Ezek száma, olyan rendkívüli események,

²⁰⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/Hovanyecz_L%C3%A1szl%C3%B3

²⁰⁷

https://www.bridzs.hu/hu/bridzselet/interjuk/belga_csokoladetorta_es_gesztenyepure_arcok_a_bridzsasztalok_mellol_talyigas_peter

²⁰⁸ <http://itf.njszt.hu/szemely/detrekoi-akos>

mint pl. az olimpia, választások, jelentősen nőtt. A kódolás – diplomás rabszolgamunka a szememben – kiváltása értelmes feladat.

Így aztán két kollegával Bécsbe mentem az APA hírügynökséghez, hogy megnézzük az ott működő alkalmazást. Egy osztrák fejlesztésű rendszer működtette a kódolást, és hamar rájöttünk, hogy itt a magyar nyelv sajátosságai miatt nem lehet átültetni a német nyelven jól működő megoldást.

Az MTI-ben a közvetlen kollegákon túl Dobi Zsuzsa és **Simon Tamás**, illetve **Ványai Zoltán** vett részt az előkészítő munkákban. Dobi Zsuzsa mosolygó szemű, határozott, strukturált gondolkodású kolleganő, Tamás kicsit álmodozóbb, de tökéletes szervező és probléma megoldó, amíg Zoltán számára nem volt olyan fotókhöz köthető technikai kérdés, amit kis fejlesztéssel meg ne oldott volna.

101. ÁBRA DOBI ZSUZSA 102. ÁBRA VÁNYAI ZOLTÁN 103. ÁBRA DOMONKOS LÁSZLÓ

Hazai, a magyar nyelvet jól ismerő, nyelvi szoftver fejlesztőket kellett keresnünk, akik az ontológia építésben és az adatbázis kezelésben is jártassak.

A közbeszerzési pályázat kiírása előtt felmértük kik is kerülhetnének szóba Magyarországon.

A felmerülő résztvevők a BME részéről Szeredi Péter és kollegái, Sztaki-ból ifj. Benczúr András és csoportja, valamint az Ovitás, amelynek **Domokos László**²⁰⁹ a cégvezetője.

Az Automatikus kódoló rendszer (AKR) létrehozására közbeszerzést írtunk ki. 2004. decemberében.

Közbeszerzési pályázat főelemei:

Tudásbázis építés - többlépcsős telepítés -, adatbázisok konszolidálása volt, továbbá az elkészült rendszernek folyamatosan, a nap hét napján 24 órában kell megbízhatóan üzemelnie.

Alapelvek:

- ódolás, nemzetközi szabványok figyelembevételével történjen
- illeszkedjen a szerkesztőségi rendszerekhez, adatbázisokhoz
- tanuló rendszer legyen
- meglévő szolgáltatások illeszthetők legyenek
- új korszerű szolgáltatások kialakítását alapozza meg.

A kiírásoknak megfelelő pályázat benyújtók elképzeléseiket tárgyalási formában prezentálhattak. Az áron túl a határidő és a bemutatott megvalósítási elképzelések

²⁰⁹ <https://rotary-club-budapest-sasad.hu/domokos-laszlo/>

alapján a heti 168 órán zökkenő mentesen működő rendszer vélelme volt a döntő a nyertes kiválasztásában.

A kiírás után, amelyet az Ovitás nyert meg, Szeredi Péterrel még többször konzultáltunk. A személyes találkozók és beszélgetések nagyon hasznosak voltak, sok mindent megtudtunk a magyar nyelv sajátosságairól a számítógépes feldolgozás szemszögéből.

Néhány példa: alapvető magyar nyelvi sajátosságok a feldolgozás szempontjából – a ragok, képzők összenőnek az eredeti szóval annak formáját gyakran megváltoztatva, az egyes mondatrészek alany, állítmány tárgy a mondatban nem foglalnak el állandó helyet, no és egyediek az azonos alakú szavak, a nagy és kisbetű használat stb.

Az AKR bevezetésekor a következő alapelveket vettem, vettük figyelembe:

- ez lehetőség a szellemi rabszolgaság – diplomás emberek napi 4 órát kódolnak előző nap kiadott híreket, illetve fotókat – kiváltására,
- technikailag megvalósulhat az egységes adatbázis keresés,
- nemzetközi kód struktúra kerül bevezetésre,
- mindez lehetőséget ad az MTI-n belül az újságírók számára és kifelé a felhasználóknak a hír és fotószolgáltatás korszerűsítésére, egyértelmű keresésre és tematikus válogatások biztosítására stb..

A nyertes, az Ovitás Magyarország Informatikai Kft²¹⁰ volt. **Berkó Péter**²¹¹ az Ovitás részéről a projektvezető az AKR projekt munkában, az Archívum dolgozóin túl ,meghatározó személy volt.

104. ÁBRA BERKÓ PÉTER

A tudásbázis építésénél a következő csoportokat alakítottuk ki: földrajzi nevek, személynevek, tárgyszavak rendszere.

A tudásbázis kialakítását, természetesen részletes tervezés előzte meg. Néhány példát említve a problémákra és a megoldásokra:

- az azonos alakú szavak, ha ez személynév és földrajzi név is volt (pl. Kóka János volt miniszter és Kóka helység), valamint a különböző földrajzi helyeket jelölő azonos szóalakok (pl. Velence Magyarországon és Velence Olaszországban, vagy a Balaton mint tó és Balaton mint helyiség). Ezek egy része un. veszélyes kifejezés alákerült, ezeket a rendszer nem kódolta automatikusan.
- Más irányú probléma a földrajzi nevek, illetve státuszuk megváltozása. Valaha volt Csehszlovákia, és Pozsony egy város volt, aztán lett Szlovákia és Pozsony

²¹⁰ ovitas.hu

²¹¹ <https://hu.linkedin.com/in/peter-berko-2a702556>

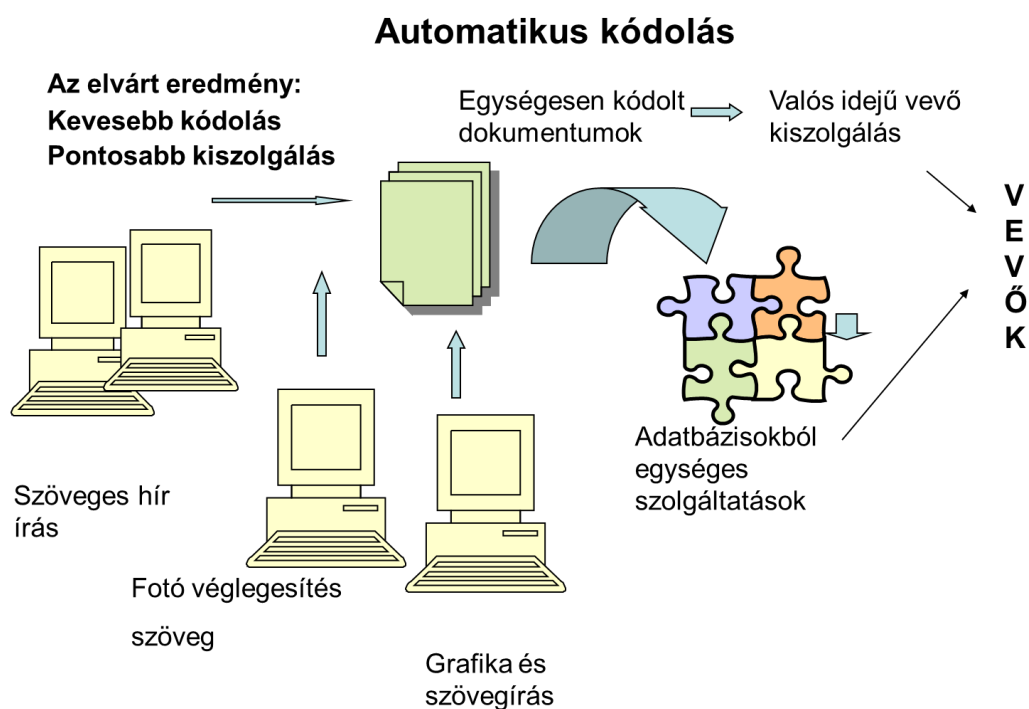
főváros lett. A földrajzi nevek hierarchiában és időhöz kötve lettek tárolva, és külön még a jellegük, folyók, hegyek stb.

- az azonos személyneveknél a foglalkozás, volt a beazonosító általában pl. az egyik Kovács képviselő, a másik külügyminiszter, de ha több Kovács képviselő volt, akkor még a földrajzi hely vagy párt is, amelyet képviselt, segített, az egyértelmű beazonosításban. A születési időt nem használtuk, egyrészt mert gyakran nem volt ismert, másrészt mert nem tartottunk nyilván személyes adatokat ebben az adatbázisban.

Ezek és még sok más tényező végig gondolása alapján alakult, fejlődött tartalmilag az a tudásbázis, amely a földrajzi nevek esetében nemcsak a hierarchiát kezelte, hanem az időt is, azaz a kép, a hír keletkezésének időpontjától függően írta rá – ha a kép pl. Pozsonyban készült -, hogy Csehszlovákia vagy Szlovákia, és Moszkva esetén, hogy Szovjetunió vagy Oroszország.

A fentiek jelzik, hogy egy bonyolult struktúrájú és részeiben hierarchikus, továbbá a szinonim kifejezéseket és az időt! is kezelő (lásd. előző bekezdés) tudásbázis építésére került sor. A földrajzi nevek hierarchiában és időhöz kötve lettek tárolva, és külön még a földrajzi helyek jellegük alapján, folyók, hegyek stb.

A tudásbázishoz tartozott a tárgyszavak hierarchikus rendszere, és amíg az előző rész a hírek és fotók valamint. grafikák esetében is egységesen használható volt, a tárgyszavak esetén ez különvált. A hírek és grafikák esetén azok a hétköznapi tárgyak nem szerepeltek, mint pl. babakocsi vagy kalap. Így a fotók esetében a feldolgozás is más folyamat szerint működött. Ezért az AKR után elengedhetetlen a szövegtől független képi látvány tárgyszavazása is. Ekkor a tárgyak megnevezése – tárgyszavakkal –, hasonlóan azokhoz a szereplőkhöz, helyszínekhez, amelyek a szövegben nem szerepelnek, de a képen láthatók, csak emberi erővel oldható meg.

A tudásbázis építés, ezen belül, többek között:

- Tudás elemek összegyűjtése,
- definiálása,
- szűrése,
- szinonima ↔ hasonlító megállapítása, illetve
- osztályozása, kategória rendszerbe sorolása,
- fogalmak közötti kapcsolat típusok megállapítása és
- kapcsolatok építése, kötése a létező információ tárokhöz.

A használt osztályozási rendszerek (taxonómia:)

- IPTC²¹²
- földrajzi helyek
- intézmények,
- események,
- személyek,
- fogalmak (jellemző szavak, szókapcsolatok),

A kialakított folyamat:

- Hír írás – szerkesztés – kódolás – kiadás – finom kódolás
- Kép készítés – szerkesztés – képaláírás – kódolás
kiadás – finom kódolás
- Grafika adatgyűjtés – rajzolás – szövegírás – kódolás
kiadás – finom kódolás

Eredmény:

- Gyors és a szubjektivizmus csökkentését jelentő, de tartalmilag részletes kódolás – 400 MTI kód helyett 1700 IPTC kód használata
- Szinte természetes nyelvű keresés – megoldva a szaknyelv, újságírói zsargon és a természetes beszéd közötti különbséget – kvázi szinonimák
- A meglévő rendszerek egységes kezelése, ennek része a látvány leírása is –közös adatbázis
- Igen gyors rendszerkezelés, egyértelmű beillesztés meglévő rendszerekhez

Az új rendszert így definiáltuk:

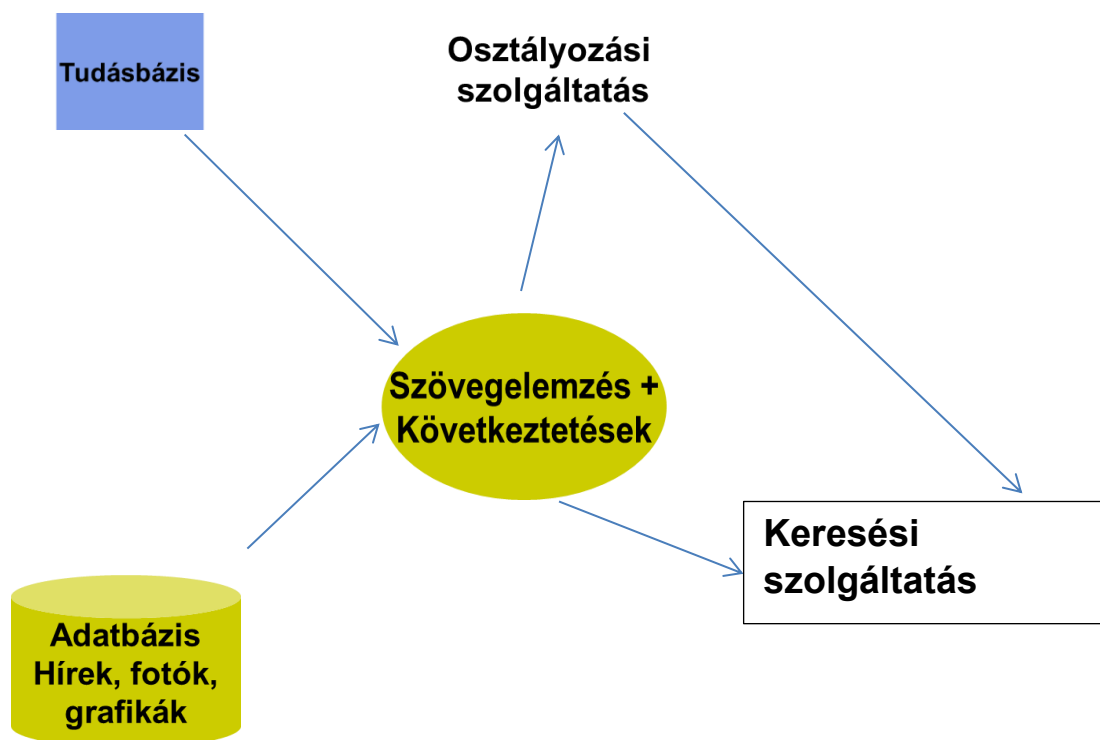
- A kódoló rendszertől nem várható az elkészültekor sem: nem tudhatja azt, amihez emberi értelem szükséges, ez a humor és a történelem.
- Amit megtanulhat: új tudományos eredmény, új neves személyiség
- Amire nem is készítjük fel a rendszert: azon adatok, amelyek nem karbantarthatók Ritkán előforduló szakterületek

Felmerült alábbi problémákra a tudásbázis fejlesztése során mindre találtunk megoldást:

- Veszélyes földrajzi kódok

²¹² Az IPTC egy rövidítés, és az International Press Telecommunications Council (Nemzetközi Sajtó Telekommunikációs Tanács) bújik meg mögötte. Ez a szervezet egy olyan metadata formátumot alakított ki, amely minden professzionális fotófeldolgozó alkalmazásban jelen van, és amely révén a profi fotósok úgy tudják kiadni a képeiket a kezükből, hogy abban digitálisan megtalálható megannyi hasznos információ a kép készítéséről, illetve az azzal kapcsolatos jogi és felhasználási részletekről

- Alapnév + rövidítés szükségessége, rövidítés okozta problémák – azonos alakú rövidítések több intézményt, szervezetet jelenthetnek: pl. MOL Magyar Országos Levéltár vagy Magyar Olaj és Gázipari Nyrt.
- Szinonima személyekre dr. stb.
- Szótövesítési gondok, csak néhány példa:
 - Egerben szótövesítve – egér lesz így – informatika kódot kaphat
 - Ebből –szótövesítve, eb lesz, azaz Európa bajnokság – így sport kódot kap
 - Tér, utca, iskola stb. problémája, hogy személynév tartozik hozzá, általában a kódoló számára a név nem lehet „érdekes”
- Időpont bevitele – intézmény, funkciók változása – egy-egy intézményhez az adott funkció csak időszakosan igaz pl. egyetemekenél az összevonások hatása
- Külföldi nevek írása, név fordítás – csak az MTA által engedélyezett formában
- Mohács és Mohácsi problémája – mindkettő nagybetűs, de csak az egyik földrajzi név
- Fontos intézmény-funkció bevezetése – ez pl. az azonos rövidítések esetében, ennél az intézménynél alkalmazható automatikus kódolás
- Intézmény veszélyes kód, azaz automatikusan nem kódolható intézmények – ahol az intézmény neve, pl.: Szombat, nevű kiadvány
- Azonos nevű személyek (pl. Kovács) jellemző bevezetése, amely megkülönbözteti. Pl. foglalkozás: képviselő, orvos, miniszter (itt idő intervallum is szükséges), esetleg képviselőnél a küldő szervezet vagy földrajzi terület is az egyértelmű azonosításhoz
- Azonos nevű intézmények – pl. Neumann János nevét több intézmény is viseli, így a kódolásnál figyelni kell az intézmények teljes nevére, és ennek megtalálása után lehet kódolni.

106. ÁBRA TUDÁSBÁZISSAL TÁMOGATOTT RENDSZER VÁZLATOS KÉPE

Az MTI hírkabinet, majd igazgatósági ülésen 2006.12.06.-án bemutatót tartottam az elért eredményekről.

2007. januártól élesben működött és működik azóta is a kódoló rendszer. Erre utal az MTVA által 2016-ban kiírt közbeszerzés alábbi részlete is:

A kialakítandó új rendszernek biztosítania kell az MTVA mint közszolgálati médiaszolgáltató törvényileg előírt archiválási tevékenységének támogatását, beleértve az MTVA/MTI szöveges hírarchívum kezelését, az MTVA SAB valamennyi meglévő alrendszerének, adattartalmának megőrzését és a napi feldolgozások újjáalakítását oly módon, hogy a régi adattartalmakhoz kapcsolhatóak legyenek, és a feldolgozás ne tartalmazzon párhuzamosságot. Az adatbázisok újjáépítése új, korszerű szolgáltatásokat biztosít.

Az MTVA/MTI híreinek, fotóinak és grafikáinak kódolását 2007 februárja óta a folyamatosan feltöltött és bővített Tudásbázis által támogatott Automatikus Kódoló Rendszer (AKR) segíti. A fejlesztés során sem a Tudásbázis, sem pedig az Automatikus Kódoló Rendszer nem kerül kiváltásra, továbbra is változatlan formában működnek. Az új rendszer csak ezekkel együttműködve valósulhat meg.

A kialakítandó szoftver rendszernek biztosítania kell az MTVA/MTI hírek törvényileg előírt archiválási tevékenységének támogatását, az eddigi hírarchívum adatvesztés nélküli migrálását, a napi feldolgozások újjáalakításának támogatását oly módon, hogy a régi adattartalmakhoz kapcsolhatóak legyenek, és a feldolgozás ne tartalmazzon párhuzamosságot. Emellett biztosítania kell az igényekkel összhangban megújuló belső és külső szolgáltatásokat. Az új rendszernek illeszkednie és kommunikálnia kell a Szerkesztőségi Hírkiadó Rendszerrel, valamint az MTVA/MTI híreinek, fotóinak és grafikáinak kódolását végző, a Tudásbázis által támogatott Automatikus Kódoló Rendszerrel (AKR), amelyek a fejlesztés során nem kerülnek kiváltásra.²¹³

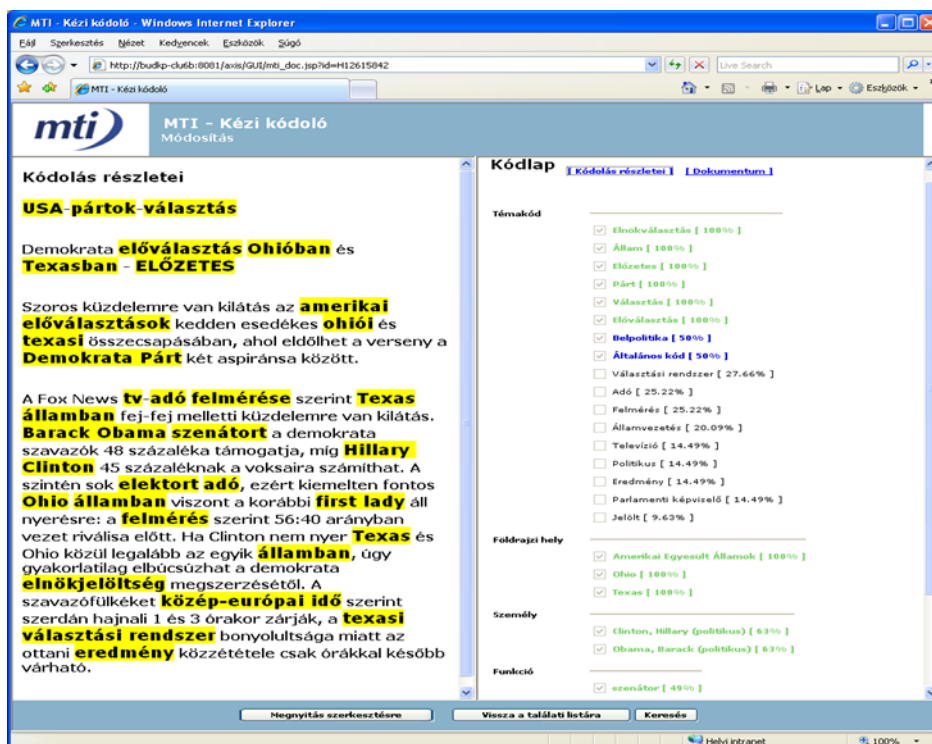
A tudásbázis bővítése építése folyamatos volt. A földrajzi nevek nem egyszerre kerültek be, hanem folyamatosan. Pl. azok a földrajzi nevek, amelyek a hírekben, fotókban szerepeltek – így pl. a Pekingi olimpia sok új kínai városnévvel gazdagította a tudásbázist, de egy háború (Irán-Irak) is új földrajzi neveket jelentett. A tudásbázis az archívumon túl már az elkészült friss anyagok kódolását is segítette az újságírók munkahelyén.

Néhány adat a Tudásbázis tartalmáról az indulást követően:

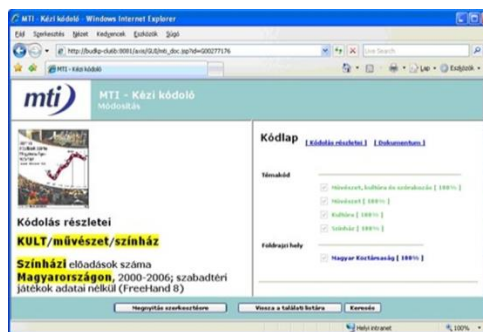
Személy	közel 20 ezer
Intézmény	közel 10 ezer
Esemény	több mint 2 ezer
Földrajzi hely	több mint 4200
Általános hívó fogalom	több mint 18 ezer

(általános hívó fogalmak azok a tárgyszavak, amelyek elősegítik egy-egy kód – automatikus -megadását a szövegben való előfordulásukkal)

²¹³ https://www.kozbeszerzes.hu/ertesito/megtekint/portal_7793_2016/

107. ÁBRA KÓDOLT HÍR MUNKALAP FENN ÉS ALÁB A FOTÓ ÉS GRAFIKA FINOM KÓDOLÓ KÉPE

108. ÁBRA A HÍREK FINOM KÓDOLÁS LAPJA, AHOL LÁTHATÓ A SÁRGÁVAL JELÖLT SZAVAK A TUDÁSBÁZIS SZÁMÁRA ISMERTEK, AZOKAT VETTE FIGYELEMBE A KÓDOLÁSHOZ ÉS A ZÖLDEK A MÁSIK OLDALON A KIVÁLASZTOTT KÓDOK TÉMA, FÖLDRAJZI HELY, SZEMÉLY ÉS FUNKCIÓ TÍPUSÚ KÓDOK. A FINOMKÓDOLÓ KOLLEGA, HA GONDOLTA MÉG VESZ FEL A MÁS SZÍNŰEKBŐL VAGY A FEL NEM AJÁNLOTTAK KÖZÜL.

Az évek során sok próbálkozásunk volt más cégekkel együttműködni, hogy a hihetetlen tartalmú, értékű Tudásbázisunk máshol is hasznosuljon. Sajnos ez, amíg ott dolgoztam, 2015 végéig nem járt sikerrel. Meg kellett értenem, hogy pályázatokhoz, külső források bevonása fontosabb cél, mint a már meglévő eredmények hasznosítása.

Most is úgy gondolom pl. az oktatásban jól hasznosítható lenne ilyen nagy mennyiségű ellenőrzött tényadat.

Hamar kiderült, hogy további fejlesztésre nincs pénz, no meg az archívum csak (!) szolgáltató, és nem az MTI látványos neves újságírókkal működő első vonala. Így a pénzt pályázatokkal nekünk kell előteremteni a további fejlesztésekhez. Projektjeink a továbbiakban (lásd iii.-ix. pályázatok), döntően a fotók feldolgozásához kapcsolódtak:

Kis kitérők – MTA Nano-Törzsasztal – BME ekereskedelem

Mojzes Imre kezdeményezésére 2004 novemberében megalakult az **MTA Nano Törzsasztal**, amelynek én lettem a titkára. Az alapító tagok között olyan neves tudósok voltak, mint **Kroó Norbert**²¹⁴, az MTA főtitkára, **Bársony István**²¹⁵, az MTA Műszaki, Fizikai és Anyagtudományi Intézetének igazgatója és **Gyulai József**²¹⁶ akadémikus, az intézet Tanácsadó Testületének elnöke, **Csurgay Árpád**²¹⁷ akadémikus, valamint **Lajtha György**, a Híradástechnika című folyóirat főszerkesztője. A Törzsasztal havi rendszerességgel találkozott egészen 2009-ig, Mojzes haláláig, aki az elnöke volt. Utána még egy évig, akkor **Pungor András**²¹⁸ vezette a törzsasztalt, és én láttam el a titkári feladatot. **Lásd Melléklet 16.**

Mojzes Imre kezdeményezésére összeraktuk az ekereskedelem tananyagot, hogy a BME villamoskaron megkezdődjön az oktatása. Az akkreditációt követően 2003-tól Imrével ketten tartottuk a féléves tárgyat haláláig. Ehhez az időszakhoz kapcsolódó cikkünk.²¹⁹

iv. Sulinet projekt- MTI képgyűjtemény (2004-2005)

A 2002-2006 között oktatási miniszterként dolgozó Magyar Bálint²²⁰ (1952-) meghirdette a Sulinet programot, ahol elsősorban számítógép beszerzésekről volt szó. De egy idő után az oktatáshoz kapcsolódó tananyagról is gondoskodni kívánt ennek keretében. Így megkereste az MTI-t is, hogy a történelem tananyaghoz tudunk-e fotókat biztosítani. A válasz igen. A megkötött szerződés keretében a fotótár munkatársai 10 ezer db. képet digitalizáltak, és láttak el szöveggel, valamint tárgyszavakkal. Így kereshetővé váltak. Az akkori technikai lehetőségekkel összhangban a képek felbontása átlagosan 584x640 pixel volt.

A képek tematikus kiválogatását két történelem tanár végezte, és a szövegezéshez is segítséget nyújtottak, hogy azok a diákok nyelvén legyenek megfogalmazva.

A válogatás az MTI fotóarchívumából a politikátörténet, társadalomtörténet, gazdaságtörténet, tudomány- és technikatörténet, kultúrtörténet, ökológia és vallástörténet témaköröket ölelte fel 1944-től 1993-ig. Alább néhány példa a Sulinetből, az ott található MTI képekből érzékeltetve²²¹, hogy a kép mennyit segít adott korszak megismerésében. Jelen esetben a kifelbontás nem gátja a hasznosításnak.

²¹⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Kro%C3%B3_Norbert

²¹⁵ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=322

²¹⁶ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gyulai_J%C3%B3zsef

²¹⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Csurgay_%C3%81rp%C3%A1d

²¹⁸ <https://docplayer.hu/34048045-Dr-pungor-andras-vezeto-kutatomernok-bionic-technologies-llc-utah-docens-dept-of-bioengineering-univ-of-utah.html>

²¹⁹ https://www.hiradastechnika.hu/data/upload/file/2004/2004_01/HT_0401-3.pdf

²²⁰ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_B%C3%A1lint_\(politikus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_B%C3%A1lint_(politikus))

²²¹ a képek forrása: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/mti-kepgyujtemeny/>

109. ÁBRAPÍÓKER IGNÁC SZTAHANOVISTA GYALUS ÁTADJA MUNKAMÓDSZERÉT A FIATALABB KOLLEGÁINAK 1951. SZEPTEMBER. MTI FOTÓ: MEZŐ SÁNDOR

110. ÁBRATATABÁNYA 1953. JÚLIUS 16. OLÁH KATALIN CSILLÉS, A SZABADSÁG BRIGÁD TAGJA, TATABÁNYA NŐI DOLGOZÓINAK EGYIKE MTI FOTÓ: GINK KÁROLY (GAZDASÁGTÖRTÉNETI KÉPEK 1953-56)

111. ÁBRA BUDAPEST 1951. JÚNIUS 29. A GANZ- VAGON GÉPGYÁRBAN KÉSZÜLT, ARGENTÍNÁBA EXPORTÁLT VONATOK EGYIKE. MAGYAR FOTÓ: VADAS ERNŐ (A KÖZLEKEDÉS HELYZETE MAGYARORSZÁGON 1948-53 KÖZÖTTI RÉSZBŐL)

112. ÁBRA BUDAPEST, 1946. AUGUSZTUS 11. FIATALOK FÜRDŐZNEK AZ AUGUSZTUSI KÁNIKULÁBAN A DUNA-PARTON. HÁTTÉRBE A HÁBORÚRA EMLÉKEZTETŐ PETŐFI PONTONHÍD LÁTHATÓ, MELYET A NÉPNYELV BÖSKÉ HÍDNAK NEVEZETT, HISZEN A LEROMBOLT ERZSÉBET HIDAT HELYETTESÍTETTE. MAFIRT: CSERNA TIBOR

113. ÁBRA 1945. MÁJUS NAGYMOSÁS UTÁN, KIFESZÍTETT KÖTÉLRE TEREGETI A VIZES RUHANEMŰT EGY MUNKÁSNŐ A HŐSÖK TERE MÖGÖTT, A VÁROSLIGETI TÓ PARTJÁN. MAFIRT FELVÉTEL

Az elkészült sulinet/MTI fotótár a mai napig - 2020. – működik, tartalma elérhető²²² Alább a tartalom jegyzéke.

MTI képgyűjtemény

- 7 téma
Válogatás sz MTI fotóarchívumából 1945-től napjainkig a politikatörténet, társadalomtörténet, gazdaságtörténet, tudomány- és technikatörténet, kultúrtörténet, ökológia és vallástörténet témakörökben.

Tartalomjegyzék

Képek az 1944 és 1948 közötti időszakból

- A politikatörténet eseményei képekben 1944 és 1948 között
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1944 és 1948 között
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1944 és 1948 között
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1944 és 1948 között
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1944 és 1948 között
- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1944 és 1948 között
- A vallási élet és az egyházak képekben 1944 és 1948 között

Képek az 1948 és 1953 közötti időszakból, a Rákosi-korszak

- A politikatörténet eseményei képekben 1948 és 1953 között
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1948 és 1953 között
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1948 és 1953 között
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1948 és 1953 között
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1948 és 1953 között
- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1948 és 1953 között
- A vallási élet és az egyházak képekben 1948 és 1953 között

Képek az 1953 és 1956 közötti időszakból

- A politikatörténet eseményei képekben 1953 és 1956 között
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1953 és 1956 között
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1953 és 1956 között
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1953 és 1956 között
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1953 és 1956 között

²²² <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/tarsadalomtudomanyok/tortenelem/mti-kepgyujtemeny>

- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1953 és 1956 között
- A vallási élet és az egyházak képekben 1953 és 1956 között

Képek az 1956-os forradalomról

- Képek az 1956-os forradalomról

Képek az 1956 és 1968 közötti időszakból

- A politikátörténet eseményei képekben 1956 és 1968 között
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1956 és 1968 között
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1956 és 1968 között
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1956 és 1968 között
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1956 és 1968 között
- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1956 és 1968 között
- A vallási élet és az egyházak képekben 1956 és 1968 között

Képek az 1968 és 1989 közötti időszakból

- A politikátörténet eseményei képekben 1968 és 1989 között
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1968 és 1989 között
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1968 és 1989 között
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1968 és 1989 között
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1968 és 1989 között
- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1968 és 1989 között
- A vallási élet és az egyházak képekben 1968 és 1989 között

Képek az 1989 utáni időszakból

- A politikátörténet eseményei képekben 1989 utáni időszakból
- A hadtörténet eseményei, a fegyveres testületek képekben 1989 utáni időszakból
- A gazdaságtörténet eseményei képekben 1989 utáni időszakból
- A tudomány- és technikatörténet, valamint az ökohistória eseményei képekben 1989 utáni időszakból
- A társadalomtörténet, az életmód és a mindennapok képekben 1989 utáni időszakból
- A kultúra története, az oktatás és a művészetek képekben 1989 utáni időszakból
- A vallási élet és az egyházak képekben 1989 utáni időszakból

Kitérő – SZEK

2005-ben a Szövetség az Elektronikus Kereskedelemért (SZEK) egyesületet az e témával foglalkozó szakemberek, e területen dolgozó vállalkozók és egyetemi emberek megalakítottuk. A cél az internet alkalmazás új területének széles körű megismertetése és az alkalmazások elterjesztésének elősegítése.

A kezdeteknél ott volt **Bögel György**²²³ (1956-), későbbi elnök, **Kis Ervin Egon**²²⁴, később alelnök, jó magam szintén alelnök a kezdeteknél, aztán **Sipka Juli**²²⁵ és **Sipka László**²²⁶,

²²³ [https](https://itf.njszt.hu/szemely/bogel-gyorgy)

²²⁴ <http://www.kiservinegon.hu/p/a-szerzorol.html>

²²⁵ <http://www.kiservinegon.hu/p/a-szerzorol.html>

Nagy Sándor²²⁷ (később elnök, aztán hamar **Ormos Zoltán**²²⁸, később elnök, és még néhányan.

Az ellentét úgy két év után élesedett ki, amikor néhányan komoly bevételi lehetőséget láttak az e-kereskedelem oktatásában, amíg mi néhányan úgy gondoltuk a civil szakmai szervezet nem vállalkozás. Be kell vallanom veszítettünk. Addig is számos konferenciát szerveztünk, és később még pár évig meghívott előadó voltam a SzEK konferenciákon. Utoljára a 10 éves évfordulón vettem részt. Örömmel láttam, hogy jelentős szervezet lett, bár más irányba fordult, mint előzetesen reméltük, a vállalkozói szemlélet eluralkodott, de közhasznú társaság lett.

❖ lásd Melléklet 19, 20. számos további cikk is jelent meg munkánkról.

Bögel György

Ormos Zoltán

Kis Egon Ervin

Nagy Sándor

114. ÁBRA SZEK ELNÖKÖK

📖 2005 őszén megszületett lányom második fia, negyedik unokám Bazsi!

v. Sphaena projekt – (2006-2008)

Ez a projekt olyan anyagi forrásokat biztosított, amelyek lehetővé tették külsősök alkalmazását a digitalizálás minden fázisára, azaz a válogatás után hívjuk így szkennelés, retusálás, szövegezés és kódolás tevékenységekre.

A 20 ezer kép és a kétéves határidő felvetette azt a lehetőséget, hogy ne külsősökkel, hanem az igen alacsony bérért dolgozó belsősökkel túlmunka keretében oldjuk meg ezt a feladatot. Beszereztünk 3 új nagy felbontású filmnegatív szkennelésre alkalmas berendezést. Itt látszólag egyszerű lett volna a befűzött film minden kockájának szkennelése (digitalizálása, ha már úgy is a készülékben van), de digitalizált kép csak akkor érték, ha retusálva van, majd szövegezve és metaadatokkal ellátva. Ez utóbbiak nélkül, önmagában a kép nem található meg az adatbázisban...

Nézzük a feladatokat: az eredeti fotófilm kocka hihetetlen számú információt tartalmaz. Még 2020-ban is a legjobb minőségű szkennelés esetén is információ veszteségre kerül sor, de 2006-2008 között még inkább így volt, azaz a lehető legnagyobb felbontású szkennelésre

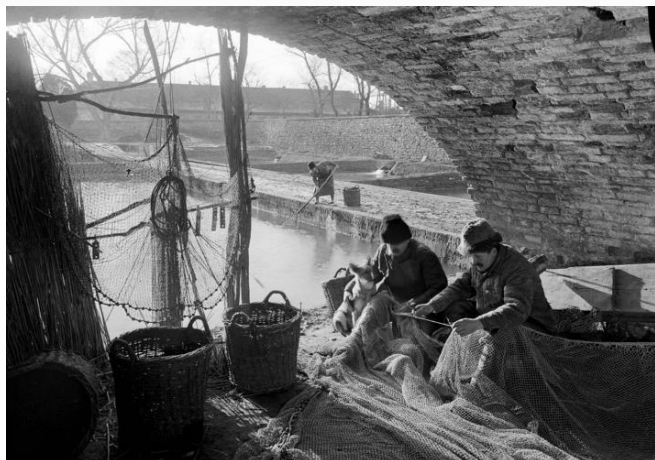
²²⁵ <https://itf.njszt.hu/szemely/sipka-julia>

²²⁶ <https://itf.njszt.hu/szemely/sipka-laszlo>

²²⁷ <http://termekmix.hu/magazin/interju/1146-nagy-sandor-az-ecommerce-hungary-elnok-a-g-roby-netshop-kft-online-uzletag-vezetoje-nem-all-meg-az-e-kereskedelem-bovulese>

²²⁸ . 2000-ben megalapította az Ormós Ügyvédi Irodát, mely nemzetközi összehasonlításban is számottevő elméleti tudást és gyakorlati tapasztalatot:halmozott fel az informatikai jog, a távközlési jog, valamint a szerzői jog területén.

(digitalizálásra) volt szükség. A retusálás alapszabálya volt, hogy csak az eredeti kép visszaállítása lehet a cél, annál jobb nem! A szövegezés – ha nem volt meg az eredeti a szöveggönyvben, komoly történelmi kutatást is igényelt néha megfejteni: kik, mikor, hol és miért vannak a képen? Néha elég a rövid tény, s gyönyörködni a képen:

115. **ÁBRA** TATAI HALÁSZOK MTI. HORLING RÓBERT 1955

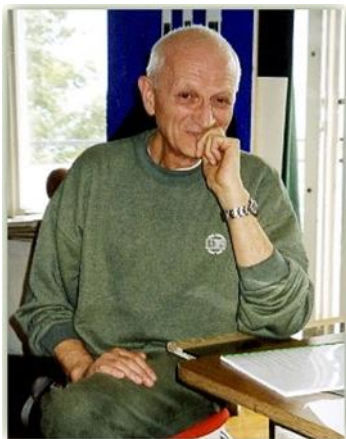
116. **ÁBRA** BUDAPEST, 1958. JÚNIUS 8. ÚRNAPI KÖRMELET A BUDAPESTI VÁROSMAJORBAN

MTI FOTÓ: TORMAI ANDOR

Kezdetben, ha volt eredeti szöveg az került oda, de hamar rájöttünk, hogy az sok szempontból nem megfelelő, lásd később a példákat – így új képszövegek is készültek, amelyek a képen szereplő összes személy és helyszín megnevezésére törekedtek, továbbá az esemény ítélet mentes meghatározására.

Kitérő - filmezünk

2004. vagy 2005. napsütéses délutánján Vincze Mátyás magához hívott, hogy régi jó barátja **Mata János**²²⁹ (1934-2017) ott van nála, és ismerkedjünk meg. Ritkán fordul elő, hogy valakivel rögtön közös a nyelvünk, különösen, ha a másik rajzfilm és dokumentumfilm rendező és csodálatos grafikus. Mégis nagyon hamar kialakult, hogy valamit közösen szeretnénk csinálni. Erre érdemben az MTI-ben nem volt mód.

117. ÁBRA MATA JÁNOS

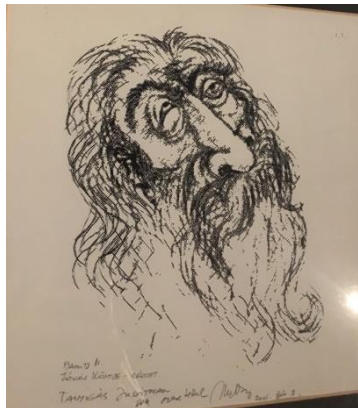

118. ÁBRA FILMBORÍTÓ

Hosszú beszélgetések alatt fogalmazzuk meg, nemcsak ő meg én, a grafikus-filmrendező és a mérnök értjük meg egymást, ez a szélesebb valóságra is igaz. Ekkor írtam meg a Művészek és műszakiak filmből a pályázatot a Duna TV-hez amit János a saját szakmai tudásával tett teljessé. A pályázatot elnyertük. 2006-ban forgattunk. A művészeket döntően János a műszakiakat alapvetően én hoztam. A filmben beszélgető partnereim: Bendzsel Miklós (1953 -) a Magyar Szabadalmi Hivatal elnöke, Cakó Ferenc (1950 -) animációs filmes, Cserny József(1939-2009) formatervező, Feledy Balázs (1947-) művészetkritikus, Fitz Péter (1950-) művészettörténész, Gazda István (1948-) tudománytörténész, Gecsényi Lajos (1942-) Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója, Havass Miklós (1940 -) informatikus, Hévízi Éva (1946 -) festő, grafikus, Janáky István (1938-2012) építész, Jancsó Miklós (1921-2014)filmrendező, Kafka György (1959 -) szoftver forgalmazó, Kass János (1927-2010) grafikus, szobrász, Kis Sándor festő, Mojzes Imre (1948 2009) fizikus, Orosz István (1951 -) grafikus, Székely Iván adatvédelmi szakember, Szyksznián Vanda grafikus, Vince Mátyás (1946 -) az MTI elnöke.

²²⁹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Mata_J%C3%A1nos

János később Babits Jónás könyvének az illusztrálásába kezdett. Nem fejezte be. .

119. ÁBRA KAPTAM EGY GYÖNYÖRŰ SZÁMÍTÓGÉPPEL RAJZOLT JÓNÁS KÉPET

vi. Nyitott archívum (2007-2010)

A „Nyitott Archívum” projekt keretében öt különböző korszak:

- 1887 és 1919 közötti évekből részben fennmaradt kevés,
- az 1920 és 1945, valamint az
- 1945 és 1949 közötti időszak már teljesebb,
- az 1956-os MTI anyag nagy része is feldolgozásra került, és kereshetően az adatbázis része lett.
- Az 1988 és 2005 közötti hírek külön helyet kaptak, hiszen ezek már digitalizált formában megvoltak, csak az új adatbázisba helyezésük és keresésük várt megoldásra.²³⁰

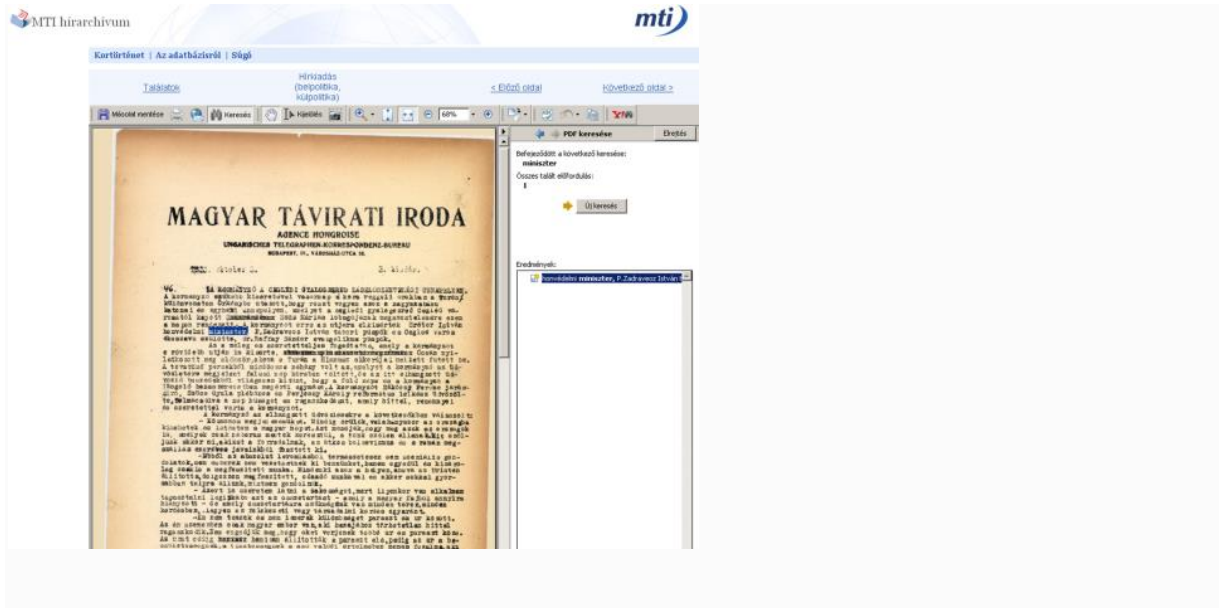
A nyitott archívum nevű projekt keretében a Magyar Távirati Irodában, a Magyar Országos Levéltárban (MOL) és az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) ezen időszakokból fellelhető hírek kerültek egy közös adatbázisába egy 100 millió forintos állami céltámogatásból megvalósuló beruházás részének köszönhetően.

Az anyagok között nem csak az úgynevezett MTI hírei, hanem bizalmas anyagok, rádiófigyelő feljegyzések és az Országos Sajtószolgálat (OS) írásai is megtalálhatók lettek. A cikkek digitalizálása szövegfelismerő programmal készült - együttműködve az OSA²³¹-val, ami lehetővé teszi a közvetlen szövegben részletesebb keresést, azaz ún. kétrétegű pdf fájlok jöttek létre. Az adattárban való keresés eredményét a kereső grafikai megjelenítéssel is segítette így lehetővé téve a nagyszámú eredmény között a szűkítést.

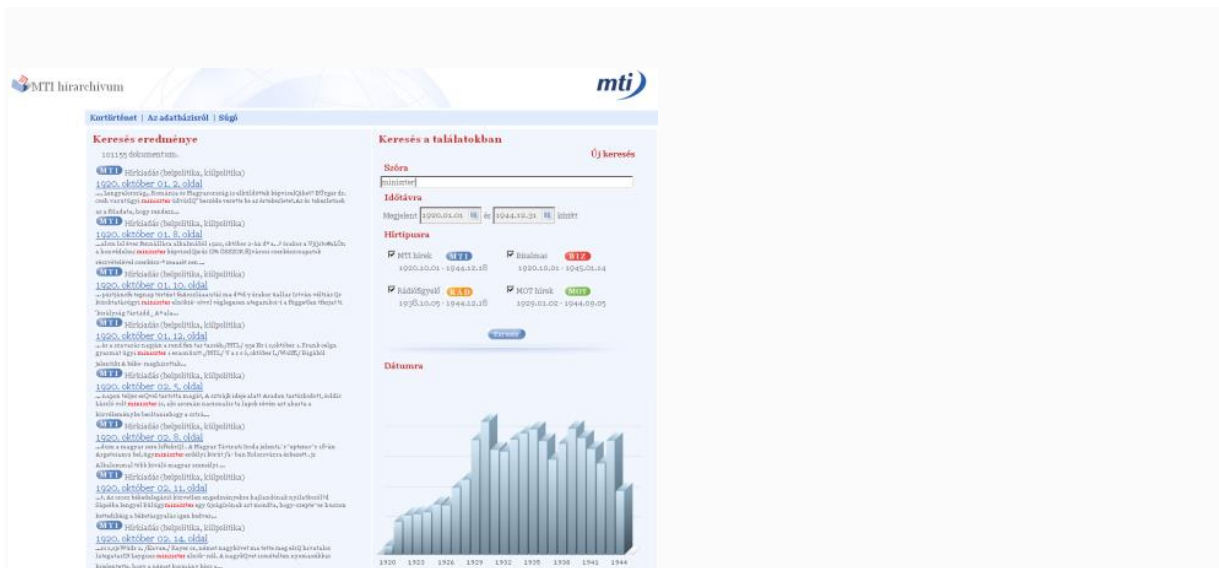
A projektben lehetőség volt az MTI fotóarchívumából újabb 20 ezer kép digitalizálására – beleértve a teljes folyamatot.

²³⁰ https://mult-kor.hu/20091208_interneten_az_mti_archiv_anyagai

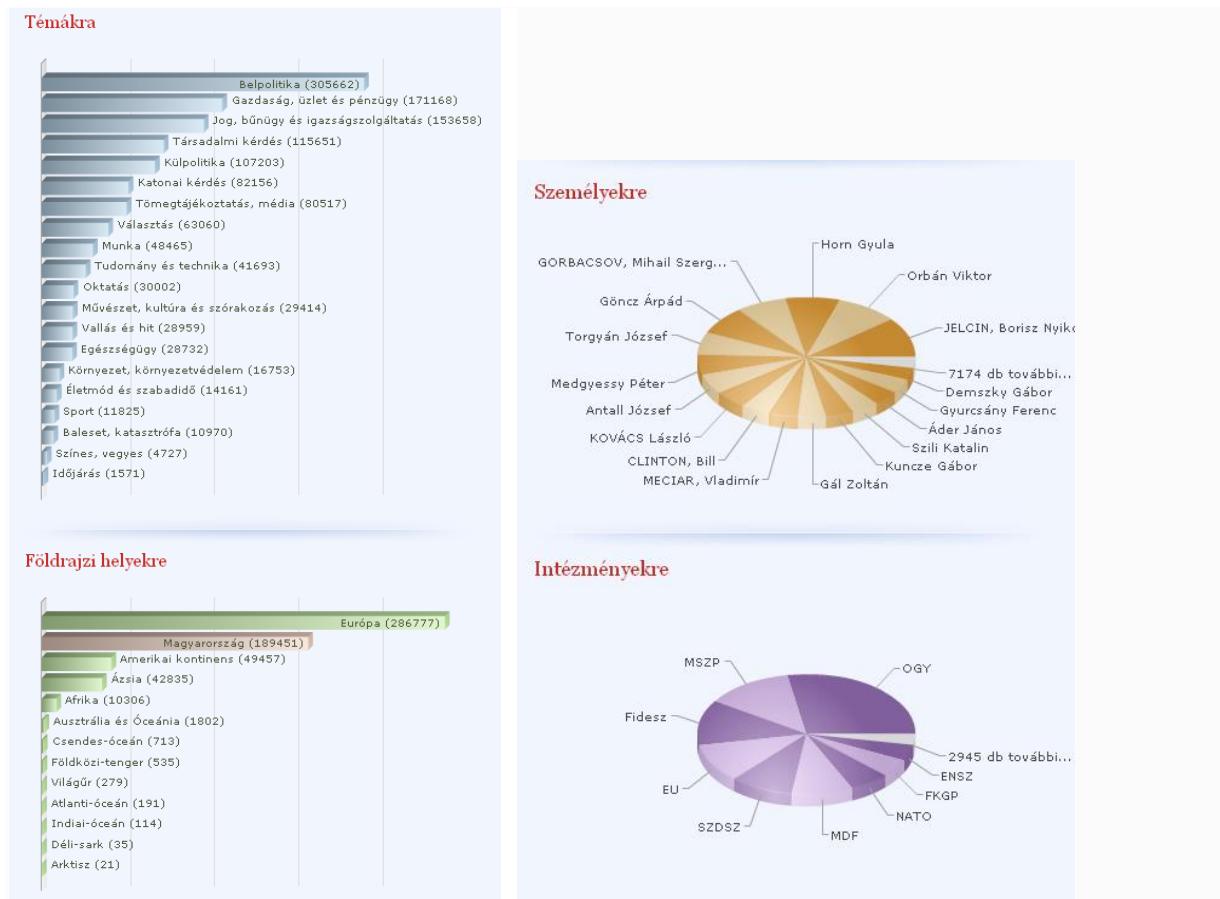
²³¹ Open Society Archives, 1995 tavaszán jött létre, amikor a budapesti Közép-Európai Egyetemre szállították a Szabad Európa Rádió és a Szabadság Rádió Kutatóintézetének egykori archívumát és dokumentumait. kutatási és kulturális intézmény, a közelmúlt és a jelenkor világtörténelmének egyik legjelentősebb sajtóarchívuma és audiovizuális gyűjteménye. legfontosabb feladata az emberi jogok kérdéseivel, fejlődésével, illetve azok megsértésével kapcsolatos anyagok, gyűjtemények gyarapítása.

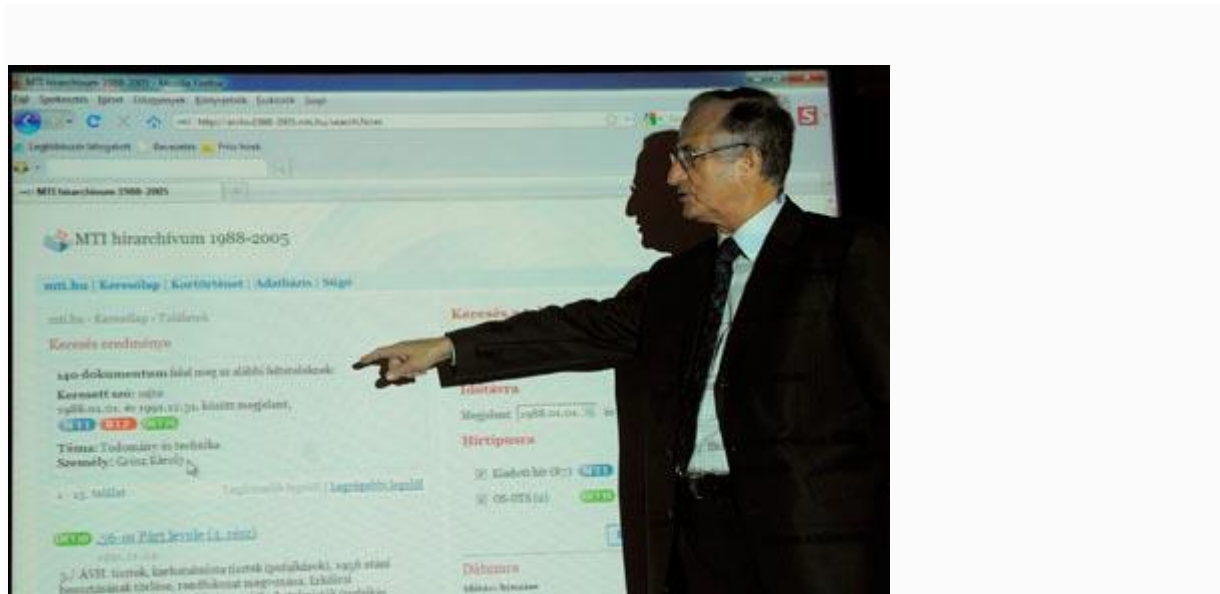
120. ÁBRA A FENTI KÉP AZ EGYIK ELŐADÁSOMBÓL, A KERESETT KIFEJEZÉST BEJELÖLI AZ 1921.OKT.3-ÁN KIADOTT ÉS A SPHAENA A PROJEKT KERETÉBEN DIGITALIZÁLT ANYAGON A RENDSZER.

121. ÁBRA A FENTI ELŐADÁSOMBÓL, AHOL A TALÁLATOK IDŐBELI ELOSZLÁSÁT MUTATJA A GRAFIKON, ÉS ADOTT IDŐSZAKOT AZON KIJELÖLVE AZ ODA TARTOZÓ TALÁLATOK JELENNEK MEG.

122. ÁBRA AZ EREDMÉNYEK MEGOSZLÁSA TÉMÁKRA, FÖLDRAJZI HELYRE, A TALÁLATBAN SZEREPLŐ SZEMÉLYEKRE ÉS INTÉZMÉNYEKRE VONATOZÓ GRAFIKAI MEGOSZLÁSBAN IS

123. ÁBRA VINCE MÁTYÁS, AZ MTI ELNÖKE A NYITOTT ARCHÍVUMOK PROJEKT BEMUTATÓJÁN

„A köz pénzéből a köz javára” mottóval illetve Vince Mátyás, az MTI Zrt. elnöke a projekt megvalósítását, ami lehetővé teszi a kutatást mind az érdeklődők, mind a szakma számára.

- ❖ A projektről cikke is megjelent.²³² lásd. a Mellékletben.

Dr. **Gecsényi Lajos**²³³, a Magyar Országos Levéltár főigazgatója elmondása szerint a feljegyzések digitalizálását komoly szakmai gondozó munka és restaurálás előzte meg, amelynek köszönhetően a közös archívum létrehozása nem csak „példátlan nagyságrendű, példátlan értékű munka”, hanem egyben hatalmas állományvédelmi előrelépés is.

Az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója, **Monok István**²³⁴ elmondása szerint egy olyan adatbázist sikerült létrehozni, ami korábban fizikailag nem létezett egy helyen, és most teljes egészben csak az interneten található meg.

Nyitott Archívumok projekt keretében részben az állami céltámogatásra alapozva, részben MTI-s forrás igénybevételével a hír- és fotódigitalizáláson kívül más célokra is költöttek. Például az ötvenes évekből előkerült MTI-s fotókból a hírügynökség válogatást jelentetett meg egy fotóalbumban

124. **ÁBRA** A PROJEKT BEMUTATÓJA, AZ ELNÖKSÉGBEN GECSÉNYI LAJOS, VINCE MÁTYÁS ÉS MONOK ISTVÁN

- ❖ 2010-ben a tudásbázisra alapítva nyilvánosan elérhetővé tettük 1988-tól az MTI híreket, a nevezetes Bizalmas anyagokat, rádiófigyelőt , és a mások által beadott (OS) híreket. Ez a szolgáltatás napjainkban (2020 .)is elérhető²³⁵ Lásd **Melléklet** 22.

²³² http://tmt-archive.omikk.bme.hu/show_news.html?id=5300&issue_id=513.html

²³³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Gecs%C3%A9nyi_Lajos

²³⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Monok_Istv%C3%A1n

²³⁵ <http://archiv1988-2005.mti.hu>

MTI hírarchívum 1988-

[mti.hu](#) | [Keresőlap](#) | [Adatbázis](#) | [Súgó](#)

mti.hu > [Keresőlap](#) **Keresés az adatbázisban**

Ha egy nap híreire kíváncsi, hagyja üresen a keresőmezőt és csak a dátumot állítsa be!

Megjelent és között

☒ Hírek
1988.01.01-től napjainkig	☒ OS, OTS
1989.05.14-től napjainkig
☒ Bizalmas
1988.01.14-1992.12.31.	☒ Rádiófigyelő
1989.01.01-1995.06.29.

Keresés

Az adatbázis bizalmas anyagai (BIZ) és rádiófigyelő hírei (RÁD) annak idején csak az előfizetők szűk körének tájékoztatására szolgáltak.

vii. Norvég projekt (2009-2011)

Az Európa Unió tagsághoz kapcsolódóan volt lehetőség Norvégia által kiírt, elsősorban kulturális projektek elnyerésére is. Ezek bonyolítása megfelelt az EU-s projektek eljárási rendjének. Itt a vállalásunk: két év alatt 40 ezer filmnegatívként meglévő fotó digitalizálása és magyar, valamint angol nyelvű szöveggel ellátása.

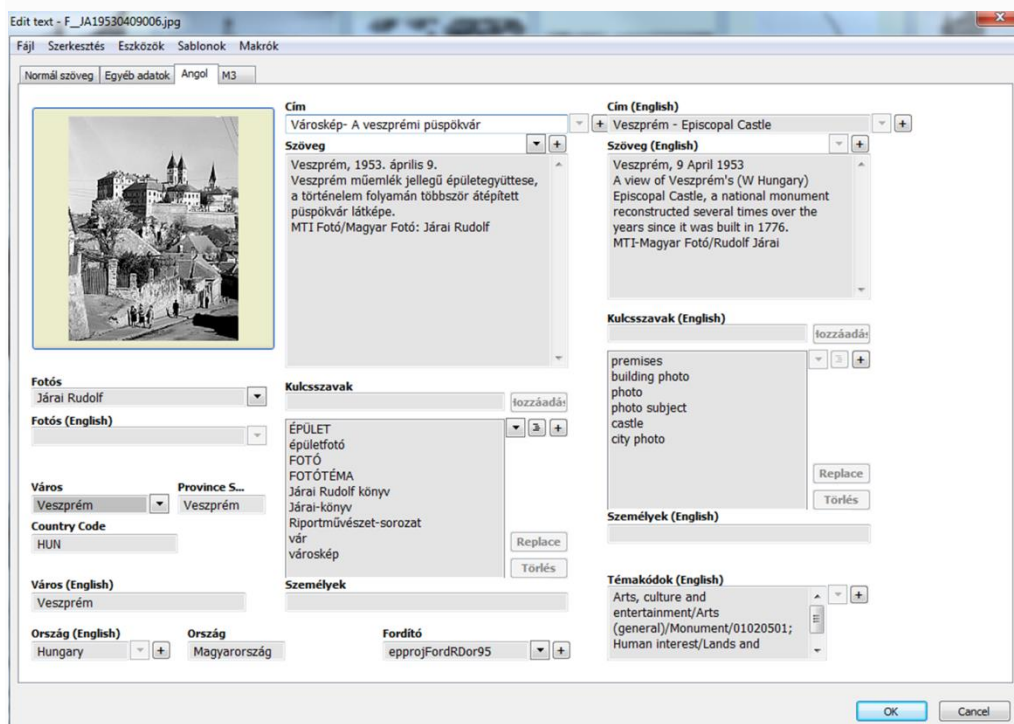
A projekt csak külső munkatársak bevonásával volt megvalósítható. Így foglalkoztattunk kollegákat – szigorú betanítási időszak után:

- fotónegatívról képek szkennelése és retusálása,
- képszövegek magyar nyelvű írása,
- képszövegek angol nyelvű írása,
- automatikus kódolást követően kulcsszavazás feladatokra.

Természetesen a projektek szigorú rendje mellett a folyamatos ellenőrzési pontok kialakításával dolgoztunk, hiszen a 15 főfoglalkozású kollega mellett, akik rendes napi munkájukat végezték, közel 40 külsős kollega dolgozott az eszközök jobb kihasználása érdekében két műszakban, illetve a fordítást távmunkában végezték.

Az angol fordításnál a hazai kultúra kiváltása is fontos szempont volt. Számunkra ismert vagy elvárt ismeret, hogy pl. Esztergom a Duna mellett van észak Magyarországon, és hogy püspöki székhely, vagy Siófok a Balaton déli partján fekvő város., Ez az ismeret ezért ezeken a képeken magyarul nem szerepelt, de fordításkor oda kellett írni.

A kulcsszavak és témakódok kötött rendszere lehetővé tette azok automatikus fordítását, bár mint a példán is látható, kerültek be egyedi a keresést támogató kulcsszavak. (a példán pl. a Járai könyv utal arra, hogy ott is megtalálható az adott kép).

125. ÁBRA LÁTHATÓ, HOGY EGY-EGY KÉPHEZ EGYRE TÖBB INFORMÁCIÓ CSATLAKOZIK, SEGÍTVE ANNAK MINÉL TÖBB SZINTŰ KERESÉSÉT ÉS HASZNÁLATÁT

❖ Később ez a tapasztalat alapozta meg az Europhoto projektet. lásd **Melléklet 23.**

📷 2010-ben megszületett fiam harmadik gyereke, ötödik unokám Panni.

viii. NKA projekt (2009-2011)

Az NKA (Nemzeti Kulturális Alap) egy pályázatát elnyerve újabb forrásunk lett fotónegatívek digitalizálására 2009-ben. Ennek megvalósítása is külső szakemberek bevonásával és az állandó dolgozók, kollegáim további munkaterhelésével készült. Ezek a projektek azért lehetőséget biztosítottak mindig az abban résztvevők munkájának anyagi elismerésére is. Sokat beszélünk arról is, hogy a digitalizálás minősége, a felbontás mértéke folyamatosan javul, és a 2000-es évek elején feldolgozott képek esetében szinte újra kéne vagy kell majd digitális formára hozni a képeket – mert már sokkal több képi információ menthető át.

A digitalizálás alapvetően fontos célja, hogy segíti a képek megtalálását és ismeretté, láthatóvá válik, hogy léteznek. Ezért ebben a projektben egy másféle feldolgozás mellett döntöttünk, hogy a feldolgozott és így megtalálható képek mennyiségét növeljük. Egy-egy riport képei és a hozzá tartozó szövegek kerültek egy képként feldolgozásra. Az egymás mellé tett filmcsíkok képenként számozása lehetővé tette a képenkénti eredeti szövegek feltüntetését a helyszín és a fotós nevének, valamint a dátumnak a pontos megadását. A keresést a témakódok és a kulcsszavak segítették.

A nagy mennyiségű képfeldolgozást az is segítette, hogy itt nem volt történelmi kutatás, csak a meglévő adatokat használtuk fel. A projekt keretében végül 200 ezer kép került digitalizálásra. Az 1951-ben készített fotókat illusztráló kép 8 képből áll össze, azaz egy 24 kockás filmtekerics harmada. Járai Rudolf az IBUSZ vállalat megrendelésére készítette a képeket. A katonák és a kalász között a lányok beleillenek a kor elvárásaiba. A fürdőruhás lányok a kor divatjáról, az özvegyasszony egy másik életről mesél.

Eger, 1951. július 25.

IBUSZ album.

Eger és Aggtelek.

308-310- Ipari tanulók az egeri várban a fűvön ülnek.

311- Tanulók az egeri bazilika lépcsőjén.

311a- Özvegy Nagy Sándorné, 76 éves egeri asszony.

312- Jávorcsik Júlia a Zója kollégium tanárnője barátnőjével, fürdőruhában ülve pózol a kőfalon.

313-314- Arató lány, gereblyével.

Magyar Fotó: Járai Rudolf

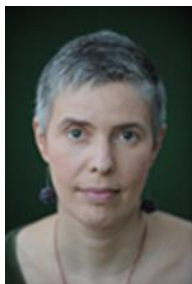
126. ÁBRA NKA PROJEKT KERETÉBEN KÉSZÜLT KÉP A KÉPEKHEZ TARTOZÓ SZÖVEGEKKEL

ix. Europeana projekt (2011-2013)

Az olaszországi ANSA hírügynökség kezdeményezésére indult az a nemzetközi projekt, amelynek keretében az Európai Unió összesen százötvenezer fotó digitalizálásához biztosított forrást. Az MTI, majd az MTVA - amelynek fotóarchívumában mintegy 13 millió fotónegatív van — ennek keretében több mint 17 ezer fotónegatívot tudott feldolgozni, beleértve az angol fordítást is. Emellett további százezer, korábban digitalizált fényképével járult hozzá az európai honlap létrejöttéhez.²³⁶

²³⁶ <https://www.europeana.eu/hu>

Az Europeana keretében több európai ország nagy fotógyűjteményeinek összehangolt digitalizálása és közös honlapon (europeana.eu) való megjelenése volt a cél. A többi országgal a tárgyalásokon részünkről Dobi Zsuzsa és Rozgonyi Dóra vettek részt.

127. ÁBRA ROZGONYI DÓRA

A projekt célja az volt, hogy a közös Europeana.eu projektre már induláskor legalább 100 ezer magyar fotó kerüljön fel, ezt úgy oldottuk meg, hogy a 17,5 ezer mellé a norvég projekt keretében lefordított 40 ezer képet és olyan képeket, válogattak össze a kollegák, ahol a tárgyszavak automatikus angolra fordítása segítette az angol nyelvű keresést.

A portál elkészítését egy informatikai együttműködés is megelőzte, és e közös szolgáltatás jelentősége, hogy a magyar kultúra megismerhetőbbé, a közmédia archívuma pedig nyitottabbá válik általa. A fényképek szabadon megtekinthetőek, igaz, kis méretben, az itt elért képek a kívánt méretben az MTVA-n keresztül megvásárolhatók.

A honlapon a közös munka eredményeképpen a magyar és az olasz hírügynökség fényképei mellett a német dpa, a spanyol EFE, a portugál Lusa, a lengyel PAP és a dán Scanpix, valamint belga hírügynökség és az EPA fotói láthatók.

A 2013-ban még elsősorban fotókat, illetve dokumentumok képeit tartalmazó portálon 2020-ra már hanganyagokat is találunk. Így örömmel láttam, hogy pl. Bartókra keresve a fotóin túl kották, plakátok és róla szóló írások is vannak a gyűjteményben. lásd. **Melléklet** 25. 26.

x. Kitérő – előadások

A szakmai munkám során több száz előadást tartottam különböző konferenciákon és a BME-n az elektronikus kereskedelem és később e-üzletvitel tárgyak oktatójaként mintegy 15 éven keresztül. A fejlesztések híveként a korszerű technikákat alkalmazó projektek, fejlesztések vezetőjeként egy-egy előadásomban felhívtam a figyelmet, hogy sok minden a digitalizáció előtt is megoldható volt. Erre egy példa a 2014. évi Pécsen tartott előadásomból: a képen Kádár János az MSZMP főtitkára és vendége Brezsnyev elvtárs, a Szovjetunió kommunista pártjának főtitkára látható. A baloldali képen Kádárnak még nincs kitüntetése. de mire megjelent a kép az újságokban, lett. A kép, ami bizonyító erő is lehetne, figyelmeztet: ne higgy a szemednek, csak azt hidd el, amit tudással alá tudsz támasztani. Ez a digitalizáció széleskörű elterjedésének időszakában még inkább szükséges

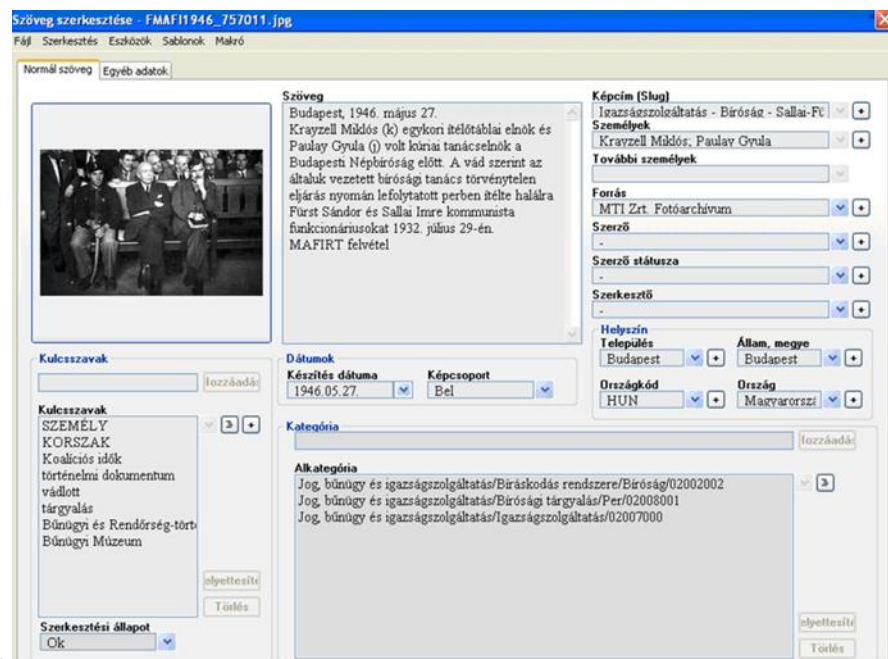
128. ÁBRA MANIPULÁLT KÉP, KÁDÁR JÁNOS KITÜNTETÉST "KAPOTT" A FOTÓSOKNAK KÖSZÖNHETŐEN – MÉG A DIGITÁLIS KORSZAK ELŐTT

Másképpen fogalmazva a kép csak akkor érték, ha tudom kit, mit, mikor és hol látom. A következő kép digitalizálása önmagában nem érték, csak ha fel is dolgozom. Csak sejthetem, hogy talán valami bíróság ...de kik ők? mikor? s miért? A digitalizálás célja a képen látható esemény, látvány részletes leírása és a keresés biztosítása metaadatokkal, kulcsszavakkal.

129. ÁBRA CSAK A KÉPET LÁTVÁ ALTALÁBAN NEM TUDHATÓ KIT ? HOL ? ÉS MIÉRT LÁTUNK?

Azaz a korszerű technika alkalmazása csak a tanulatlan munkaerő terén okoz munkanélküliséget, és egyre keresettebbek lesznek a nagy szakmai tudással rendelkezők.

130. ÁBRA A KÉPEN LÁTHATÓ HELYSZÍN, IDŐPONT ÉS SZEMÉLYEK VALAMINT AZ ESEMÉNY MEGADÁSÁVAL VÁLIK IGAZI ÉRTÉKKÉ A KÉP. ELMARADHATATLAN HA ISMERT, A FOTÓMŰVÉSZ MEGADÁSA.

Számos más projektről tartottam előadást, de az egyik visszatérő témám az ekultúra, annak fejlődő, változó világa, beleértve az etikai kérdéseket is. A meghalt művész játszathat még a filmben, mert technikailag ezt meg lehet oldani, hogy nem maradjon befejezetlen a mű, azaz ne hozzon a vállalkozás veszteséget. De szabad? A technika fejlődése egyre több etikai kérdést vett fel, amelyre ha nem is tudjuk a választ, legalább érdemes, szükséges beszélni róluk.

Kitérő – könyvek

Vámos Tiborral folytatott egyik beszélgetésem 2008 kora tavaszán merült fel, hogy az internet hazai történetének megírása hasznos dolog lenne. Az elképzelésbe Tibor bevonta **Nagy Miklóst**²³⁷ (1946 -), aki akkor a Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési, vagyis a NIIF Intézetnek volt az igazgatója, és így forrással is rendelkezett. Javaslatomra **Turchányi Gézát** (1952-)²³⁸ kérték fel, hogy könyv formájában írja meg az általa jól ismert eseményeket. A könyv szerkesztője én voltam. Ennek eredménye, hogy 2009 tavaszán (április.15-17) a Szegeden tartott Networkshop konferencián a 70 éves születésnapját ünneplő Bakonyi Péternek át adhattam a kész könyvet, amely aztán széles körben forgalomba került.

²³⁷ <https://itf.njszt.hu/szemely/nagy-miklos-1946>

²³⁸ Matematikus, két évig a CER-nél dolgozott, előtte a KFKI-ban utána a T-nél volt fejlesztő a hazai internet elterjesztéséért sokat tett.

131. ÁBRA ARCOK A HÁLÓ MÖGÖTT CÍMŰ KÖNYV

Ezekben az években egyrészt élveztem és csodáltam a technika az informatika robbanásszerű fejlődését másrészt izgatott a kérdés, milyen hatással lesz ez mindennapi életünkre. Megkerestem 2008 őszén e témával **Alföldi Istvánt**²³⁹ az NJSZT ügyvezető igazgatóját. Felkért, hogy szervezzek konferenciát: Az internet használat pszichológiai és társadalmi haszna és veszélyei témában. A konferencia végső címét: "...a kockázatokról és mellékhatásokról kérdezze meg..." István adta. A Konferencia 2009. május 26. volt részletes programja lásd. **Melléklet 24.**

132. ÁBRA LÁNYOM TALYIGÁS ANIKÓ (JOBBSZÉLEN) A MADÁCH GIMNÁZIUM MATEMATIKA ÉS INFORMATIKA TANÁRA TANÍTVÁNYAIVAL A KONFERENCIA KEREKASZTAL BESZÉLGETÉSÉN

A sikeres konferencia adta az ötletet, hogy a témából könyv legyen, amelynek megjelenését az NJSZT támogatta. Így született meg Az internet kockázatai című könyvem sok társszerzővel 2010-ben.

Szerzőtársaim: Csepeli György (szociológus), **Szabó Endre Győző**²⁴⁰ (adatvédelmi szakember), **Rácz Bencze** (a jó hacker), Székely Iván, **Demetrovics Zsolt**²⁴¹, **Koronczai Beatrix**²⁴², **Z. Karvalics László**²⁴³, **Talyigás Anikó**²⁴⁴, **Vajda Zsuzsanna**²⁴⁵, **Szabó György**²⁴⁶, Turchányi Géza.

²³⁹ <https://itf.njszt.hu/szemely/alfoldi-istvan>

²⁴⁰ <https://www.naih.hu/elnoekhelyettes.html>

²⁴¹ https://hu.wikipedia.org/wiki/Demetrovics_Zsolt

²⁴² <https://www.ppk.elte.hu/munkatarsak/koronczai-beatrix>

²⁴³ https://hu.wikipedia.org/wiki/Z._Karvalics_L%C3%A1szl%C3%B3

²⁴⁴ Madách Gimnázium matematika informatika tanára

²⁴⁵ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Vajda_Zsuzsanna_\(pszichol%C3%B3gus\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Vajda_Zsuzsanna_(pszichol%C3%B3gus))

²⁴⁶ <https://epito.bme.hu/szabo-gyorgy>

Talyigás Judit

Csepeli György

Szabó Endre Győző

Rác Bencze

Székely Iván

Demetrovics

Koronczai Beatrix

Z. Karvalics L.

Talyigás Anikó

Vajda Zsuzsa

Szabó György

Turchányi Géza

133. ÁBRA ÉN ÉS SZERZŐTÁRSAIM

xi. DIPRO (2012-2015)

A Digitalizációs Program a Fenntartható Audiovizuális Örökségért (diplomás közfoglalkoztatottak) vagy röviden DIPRO – minden más projekttől különbözött.

Így itt elsősorban nem is a különleges technikai eredményekről, hanem kizárólag az emberi tényezőről érdemes beszélni. A 2008-as válságot követően 2012-ben még nagyon magas volt a munkanélküliek száma, és ezen belül jelentős volt a diplomás munkanélküliek aránya. A 2010-ben hatalomra kerülő kormány folytatva az előző kormány elképzelését létrehozták a közfoglalkoztatás lehetőségét, ezen belül külön kezelve a diplomásokat.

Az MTVA megpályázta a részvételi lehetőséget, miután mi archívumvezetők – rádió, televízió és MTI - elmondtuk, hogy végre nagy lépésekben lehetne a digitalizációt folytatni, ha szakképzett munkaerővel bővülne a kapacitásunk. Az elnyert pályázat forrásai beruházásra is módot adott, így modern, de a régebbiekkel kompatibilis szkennelő berendezéseket vettünk.

Elkezdődött a kollegák felvétele.

A humánpolitikai osztály munkatársai mellett a szakmai kiválasztási szempontokat – azaz milyen végzettségű, készségű, tudású munkatársakat keressünk -, az archívumi vezetők határozták meg, és a felvételi beszélgetésekben is részt vettünk. Hihetetlen szaktudású, sok nyelvet beszélő, jelentős történelmi ismertekkel vagy éppen a fotózás területén szerzett szakmai tapasztalatokkal rendelkezők, továbbá grafikusok és mérnökök, tanárok is színesítették az új munkatársak körét. Az induláskor 1-1 évre tudtunk velük szerződni. Később ez a törvény módosítása miatt félévekre csökkent, ezzel további létbizonytalanságot okozva a rászorulóknak.

A közös munka eredménye: több mint 1 millió eredeti képszöveg beírása a fotóarchívum rendszerébe, ezzel a keresést tovább segítve, és az értékes eredeti szövegek „megmentése” is nagy mennyiségben megtörtént. Emellett több mint 10 ezer fotó került teljes körű feldolgozásra. A szöveges adatbázis is bővült, munkájuk eredménye számos hiányzó háttéranyag megírása, pl. életrajzok, ország ismertető elkészítése, továbbá részt vettek a tudásbázis építésében is.

- ❖ 2015-ben megkerestem az NJSZT-ben Alföldi Istvánt, változatlan izgatott az informatika alkalmazásának pro és kontra oldala, így ebben az évben az NJSZT nagy konferenciáját, a DE-t én szerveztem Fény és Árnyék címmel, lásd a részletes programot a függelékben.

Kis kitérő - könyv²⁴⁷

A diplomás közmunkásokkal az együttélés, a közös munka közben fogalmazódott meg, hogy bármelyikünk kerülhetett volna hasonló helyzetbe. Ezt végig gondolva javasoltam egy olyan gyűjtemény készítését, ahol az MTVA-ban főállásban lévők és közmunkások mesélnek az

²⁴⁷ a könyv az alábbi linken letölthető:

<https://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/9/f1/f0000/k%C3%B6zfoglalkoztat%C3%A1s%20m%C3%A1sk%C3%A9nt.pdf>

életükről, és e riportokat felváltva, egymás után szerkesztve készült el a könyv. Vezérigazgatóm Böröcz István és igazgatóm **Kálmista Zsuzsa**, sőt a helyettese **Csillag Manó**²⁴⁸ is fontosnak tartotta, hogy nevük szerepeljen a könyvben. Én 3 hónapra a kollegák jóváhagyásával a napi nyolcórás munkavégzés alól felmentettem kollegám, **Bártfai Lászlót**, aki a riportokat írta, és némi munkaidő kedvezményt kapott **Czimbal Gyula**²⁴⁹ is, aki a fotókat készítette. Köszönet még **Hódos Henriettának** grafikus kolleganőmnek a kötet tervezéséért. A könyv mellett az MTVA-ban dolgozó közfoglalkoztatottak fotóiból kiállítást szerveztünk, és az MTI aulájában állítottuk ki. lásd. **Melléklet 27**

134. ÁBRA CZIMBAL GYULA

135. ÁBRA HÓDOS HENRIETTA

136. ÁBRA KÖNYVÜNK KÜLSŐ BORÍTÓJA

²⁴⁸ később jó nevű vágó, pl a rövidfilm Oscart nyert Mindenki c. film vágója

²⁴⁹ <http://www.czimbalgyula.hu/>

137. ÁBRA A KÖNYV BELÜL

xii. M5 projekt

Az M5 televízióban Kálomista Zsuzsa, akkor az összes archívum (MTI, Magyar Rádió és Magyar Televízió és Duna televízió) vezetője, és az M5 új csatorna intendánsa volt, javasolta, hogy minden éjjel, éjfél-től reggel 6 óráig – mehetnének fotók az M5-ön. A megvalósítást rám bízta. Így készültek azok a tematikus gyűjtemények, amiket leválogattam, és egy -egy szóval utalva a tartalomra, kortörténetet meséltek. Néhány sorozat ezekből.

A babakocsi

1953

1954

1955

1956

1963

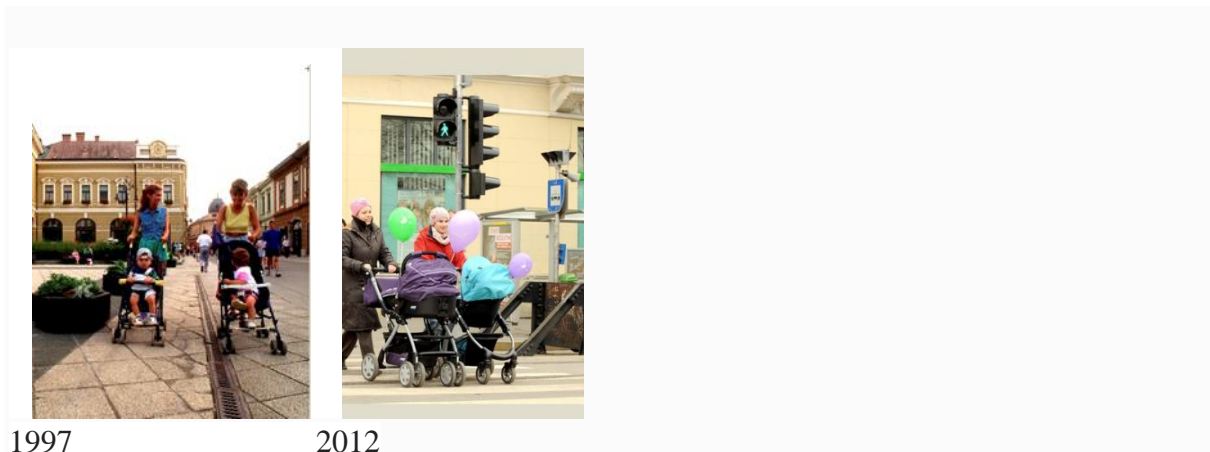
1970

1971

1982

138. ÁBRA A BABAKOCSI CÍMŰ GYŰJTEMÉNYBŐL RÉSZLET

De volt olyan téma, ami kis társadalmi érzékenységet is mutatott. Ilyen a mosás története képekben.

1957 Nyíregyháza 1959 Budapest 1960 Kemenesmagos 1960 Paks

1962 Pécs 1969 Szögliget 1970 Hajdu mosógép

2006 gyerekek mosógépet tesztelnek

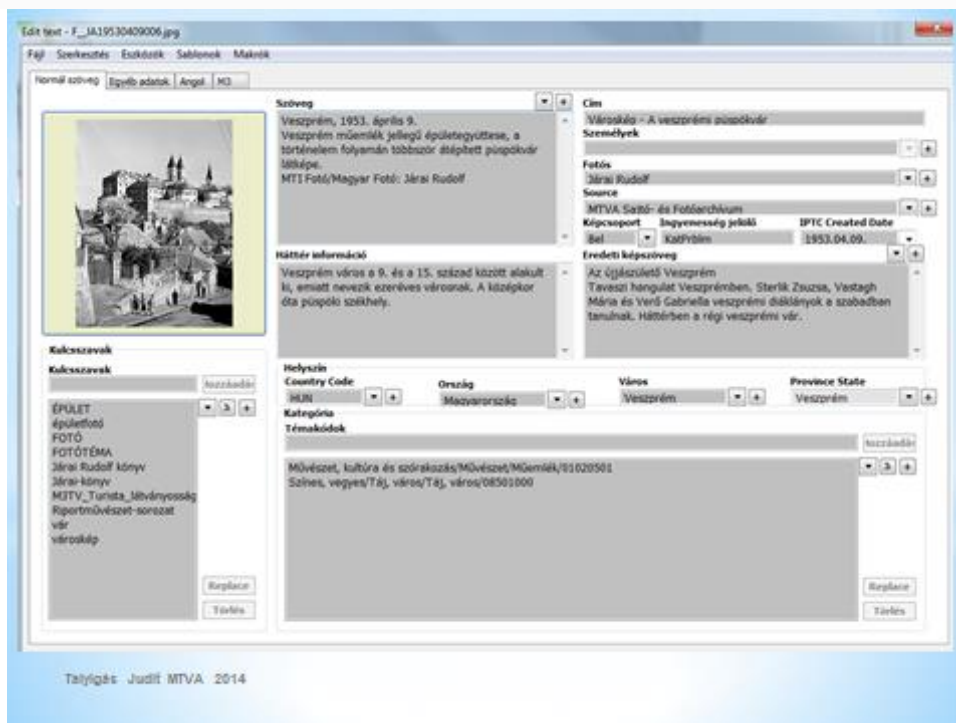
2007 Bp. szükséglakás

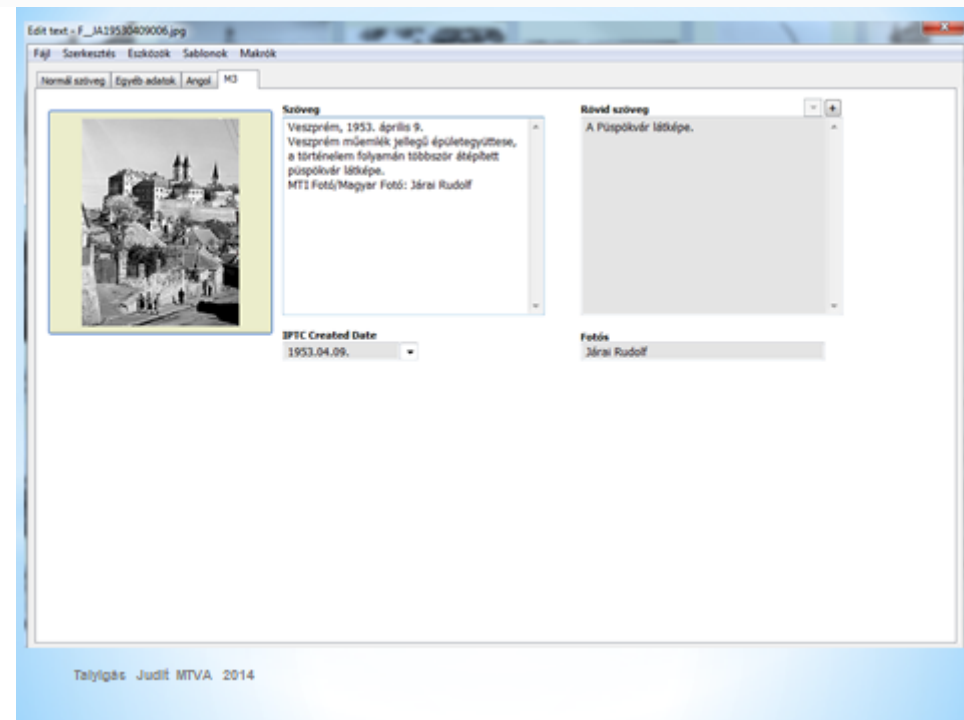
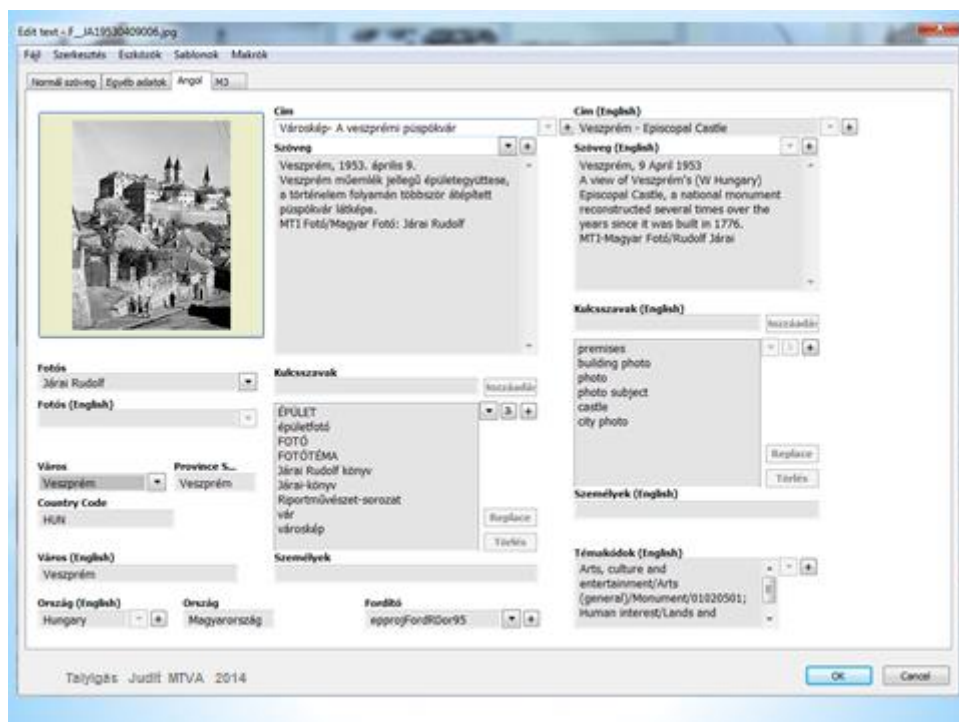

2007. Szombathely hajléktalan szállás

139. ÁBRA A MOSÓGÉP KÉPGYŰJTEMÉNYBŐL RÉSZLET

Mindez úgy valósult meg, hogy egy-egy képhez egyre több adat kapcsolódott,

140. ÁBRA A KÉPSZÖVEGEK BŐVÜLÉSE AZ ALKALMAZÁSOK NÖVEKEDÉSÉVEL ÖSSZHANGBAN

Frissen írt képszöveg, eredeti képszöveg, háttér-információ, természetesen a fotós neve, a készítés időpontja és helye – ennek egy része automatikusan került rá, hasonlóan a témakódokhoz, amíg a kulcsszavakat szorgos, hozzáértő kezekkel írták rá. Aztán megjelentek az angol szövegek és kulcsszavak, végül a rövid szöveg, ha a kép bekerült az M5 projektbe.

xiii. A projekteken túl

A napi munkán túl a projektek éltettek, de a napi munka is folyamatos fejlesztést is jelentett. Így elkezdtünk a fotóarchívumnak egy új szolgáltatási felületet kialakítani, amely lehetővé tette az összes fotó elérését, és azokban a keresést sok szempont alapján. Itt különbséget téve a csak regisztrált ügyfelek, illetve az MTI-vel szerződéses viszonyban álló ügyfelek esetén a képek letöltési, felhasználási lehetőségei között. Kezdetben egy olyan modul is szerepelt a terveinkben, amely lehetővé tett volna, hogy a szerződéstől függő idő elteltével a kép eltűnjön. Más fejlesztésünk terveiben szerepelt, de nem valósult meg, olyan jelzésekkel a fotóink ellátása, hogy mi bármikor megtaláljuk őket, ezzel védve a fotótárat a lopás, illetve az illetéktelen felhasználástól, hiszen ezeket a képeket szerzői jog is védte, vagy másképpen, nekünk kellett biztosítanunk a fotóművészek szerzői jogának védelmét. De akkor e program hihetetlen magas költsége nem állt arányban a vélhetően elérhető eredménnyel.

Ez a fejlesztés, ha megvalósul, közvetlenül érinti a fotóértékesítést, amely egy másik igazgatóság feladata volt. Ezért igyekeztünk egyeztetni, de az érdekeink mások voltak. Mi szerettük volna minél többeknek megmutatni a sok csodát, amit őriztünk és feldolgoztunk, ők - úgy éreztük félnek - a titkot kiadni, és nem tervezik a folyamatos munkarend kialakítását. Az archívum dolgozói, ha nem is folyamatos, de hétfélig és hét közben este 10-ig tartó ügyeletben dolgoztak.

Mind ez belső konfliktushoz vezetett, és rájöttek réges-rég elértem a nyugdíjkorhatárt. Búcsúzás az MTI-től két számomra szeretett képpel, amelyek az élet szépségét sugározzák egészen más élethelyzetben

141. ÁBRA SZERETETT MTI KÉPEK

xiv. Tanulságok

A tíz év a digitalizálás és szolgáltatás jegyében telt, no és a napi vezetői tevékenységekből, amely hol 40, hol 160 beosztott munkájának szervezését jelentette.

Néhány szakmai tanulság: a technika folyamatosan fejlődik, így mind a digitalizált szöveg, fotó minősége, kereshetősége, összefűzhetősége stb. folyamatosan javul és bővül, továbbá az eszközök, amelyekre tároljuk, illetve amellyel elérhetőek, is folyamatosan változnak. Ezért csak azt digitalizáljuk, amely:

- különben nem elérhető – szélsőséges esetben nem is tudható létezése a dokumentumnak
- különben tönkre megy,
- olyan a tárolt anyag minősége vagy a tárolás módja, amely miatt a fotónegatív folyamatosan veszti a tárolt információt (azaz romlik a kép minősége).

És fontos, hogy biztosított legyen a folyamatos technikai karbantartása a tárolt anyagoknak!

A minőségi feldolgozás jelenleg nagy költség és jelentős emberi tevékenységet igényel.

Másrészt folyton változik a technika, amely később jobb minőségű, esetleg olcsóbb feldolgozást tesz lehetővé.

Vajon melyik az ideális időpont? Hol az optimum? Ez is nehéz vezetői döntés.

XIII. Új élet, munkahely nélkül (2016-

1967-től jártam egyetemre és 2015 decemberében mentem nyugdíjba. Negyvennyolc év korai kelés és egész napos munka után nehéz elképzelni, hogy e nélkül is lehet élni.

Még 2014-ben elkezdtem önkéntesként a Tűzoltóutcai gyerekkórházba járni, beteg gyerekekkel játszani. Ez jó volt előtanulmánynak, hogy képes vagyok még teljesen ismeretlen környezetben dolgozni. Két év után, mint az életben annyiszor, itt is váltottam.

2016-tól a Kesztyűgyárba jártam, ez a 8. kerületi közösségi ház, ahol szervezett oktatás volt. Itt önkénteskedtem, cigánygyerekeket matematikára tanítottam heti 8 órában. Ez egyéni foglalkozás, döntően felső tagozatos gyerekekkel. A fontosabb számomra a kommunikáció kialakítása a gyerek és köztem, aztán jön a matematikatanulás. Egy igazi siker élményem Balázs, aki nyolcadik után tovább tanult, és még egy ideig chatteltünk.

Folytattam a több mint tíz éve elkezdett ekereskedelem, majd eüzletvitel tárgy oktatásában való részvételt a BME Villamos karon, amit a 2000-es évek legelején Mojzes Imrével

kitaláltunk és akkreditált az egyetem. Imre halálával **Kósa Zsuzsára**²⁵⁰ és Székely Ivánra, no meg rám szállt a tantárgy oktatása. Zsuzsának, aki főállású egyetemi oktató, egyre több órára volt szüksége, és én 2018-tól már csak az ekultúra előadást tartottam. Nem bántam, valahogy a hallgatóság megváltozott, a valaha kíváncsi, kérdezős diákok szinte eltűntek. Így az oktatás mint kihívás is kevésbé volt izgalmas a számomra.

i. ITF²⁵¹ – Informatika Történeti Fórum

Dömölki Bálint és/vagy Havass Miklós, esetleg Megyery Károly szolt, hogy kapcsolódjak be az iTF munkájába. Az iTF a NJSZT szakmai civil szervezet egyik szakosztálya. Célja a hazai informatika emlékeinek összegyűjtése és kereshető rendszerben bemutatása. Kezdetben Karcsinak az intézmények anyagainak összeállításában segítettem, de kerestem a helyem. Meghívtam **Rékássy Eszter**²⁵² grafikus, és a többiek elfogadták a design terveit... aztán ez rám szakadt. Igazából, ha megfogadják a javaslataim, akkor örömmel csinálom... Végül amikor **Kutor László**²⁵³ elment az USA-ba 2016-ban, enyém lehetett az életút videó interjúk készítése. Induláskor évi 5. Most 2020-ban a covit19 okozta nehéz anyagi körülmények között csak 3 riport elkészítése, de már a Gábor Dénes Díjasok Klubjának is csináltam egyet, és lesz folytatás, és mások is jelezték, hogy szeretnének tőlem majd interjút megrendelni. Számos anyag lektorálását is örömmel elvégzem.

a.) Videó riportok!

No ez olyan élmény, amelyről külön kell beszélni. Az évek során, 2020-ig 15 szakemberrel találkoztam, és készítettem videó életút interjút²⁵⁴ az NJSZT számára. A kiválasztás nem az enyém, kicsit kalandos, hogy az iTF vezetés kit javasol, vajon milyen alapon választ? De szinte mind izgalmas alkotó ember. Köztük csak egy nő volt, **Tarnai Katalin**²⁵⁵. A hihetetlen szakmai tudásával lenyűgözött, az már csak apróság, hogy kiderült fiaink osztálytársak voltak. De mindketten rohanós életet élünk a 90-es években is, így vélhetően, ha találkoztunk is szülői értekezleten, nem a szakmáról beszéltünk. Így ez nem hagyott mélyebb nyomot bennem.

Elődöm, csak egy-egy számítástechnikai - informatikai esemény elmondatására koncentrált. Az én célom más. Szeretném a szakmai eredményeik mellett az adott korszakot és az egyént, az embert megmutatni. Van köztük néhány egészen különleges ember, szerettem a humorukat és az emberségüket. Izgat a teljesen eltérő útvonal, ahogy lejutottak a szakmai eredményeikhez.

Velük beszélgetve többek közt megismertem az M3²⁵⁶ és az EMG830²⁵⁷ számítógépek történetét, ahogy egyre többen (**Révész György**²⁵⁸, **Frajka Béla**,²⁵⁹ **Kása Zoltán**²⁶⁰, **K.**

²⁵⁰ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=8942

²⁵¹ <https://itf.njszt.hu/>

²⁵² <https://artportal.hu/lexikon-muvesz/rekassy-eszter-6048/>

²⁵³ <http://www.tedxanubia.com/eloado/Kutor.Laszlo>

²⁵⁴ <https://itf.njszt.hu/videoportrek>

²⁵⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=a1y4cAG5Gg4>

²⁵⁶ https://itf.njszt.hu/termek_hardware/m-3-szamitogep

Szabó Zoltán²⁶¹), beszéltek róla, vagy az x-esnek lenni²⁶², Magyarországon az 50-es sőt a 60-as években jelentését (**Heppes Aladár**²⁶³, **Kiefer Ferenc**²⁶⁴, **Maros István**²⁶⁵), amiről én alig tudtam, s most kiderült, hogy matematikus lehettél, de mérnök nem vagy esetenként mégis? azaz az akkori zűrzavaros világ. Izgalmas történetek a távközlés és az informatika találkozásáról (Lajtha György²⁶⁶, Pap László²⁶⁷) és a csupa humorral átítatott **Inzelt Péter**²⁶⁸, aki olyan hamar meghalt. Alföldi István²⁶⁹, akit láttam végre felengedni, és elmondhatta, hogy nehéz, szeretett nélküli gyerekkora volt. Később egy kollegája azt mondta, akivel évekig dolgozott együtt: ha ezt tudom, másképpen gondolok rá. Nos igen, én így jártam **Boda Miklóssal**²⁷⁰ is akit csupa előítélettel közelítettem, és egy csuda kedves valós emberrel találkoztam. Remélem az előítélet titok maradt. **Ormai László**²⁷¹ azon ritka csoda, aki teljes értékű szakember és neves sportedző, és nyolcvan év fölött is mindkettőből a teljeset nyújtotta. Kicsit ellentét **Quintter Pál**²⁷², aki fizikailag más, csak 20%, ahogy mondta, de a szelleme még 80%, e minden nehézségen felülemelkedő optimizmusa lenyűgöző, és követendő példaként áll előttem. Remélem sokan megnézik majd. Végül talán a legjobb Havass Miklóssal²⁷³ készített beszélgetés, amit a Gábor Dénes Klub rendelt.

Mindegyikre a felkészülés a kisebb munka, ez az életrajzuk részletes összegyűjtése több forrásból, írásaikba beleolvasás és mintegy 40 kérdés összeállítása, időnként előzetes beszélgetések, levelezések. A nagyobb feladat: figyelem a helyszínen, hogy minél többet tudjak az egyedi emberből megmutatni és a válaszai alapján, ha lehet, kell újabb kérdéseket tegyek fel. Nekem az a fontos, hogy ne csak a pusztán szakmai tevékenysége kerüljön ismertetésre, hanem a színes ember, az egyedi alkotó ember. Aztán a vágás, hogy tartalmi hiányosság nélkül, de mégis nézhető időtartamra rövidítsük a filmet, és most már minél több képpel, bevágással segítsük, színesítsük a tartalmat. Közben figyelni, hogy előnytelen kép vagy a lakásából nem kívánatos látvány ne maradjon a filmben.

Kezdetből **Abed-Hadi Forat**²⁷⁴ a partnerem, az operatőr-vágó. Rékássy Eszternek- aki mesekönyveim illusztrátora és az iTF honlap formai tervezője, köszönhetem, hogy Forátot megismertem.

²⁵⁷ https://itf.njszt.hu/termek_hardware/emg-830-szamitogep

²⁵⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=Q5xMj2BmWaM&feature=youtu.be>

²⁵⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=QWYHjwhUQ44&feature=youtu.be>

²⁶⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=gHA8pGxLbUA&feature=youtu.be>

²⁶¹ <https://www.youtube.com/watch?v=AmsKuvilvzo&feature=youtu.be>

²⁶² x-nek hívták azokat ,akiknek nem volt megfelelő a származása (azaz nem munkás paraszt származású,- osztályidegen, esetleg a 2. vh.-ban a szülők háborúsbünt követek el.)

²⁶³ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Oszt%C3%A1lyidegens%C3%A9g>

²⁶⁴ https://www.youtube.com/watch?v=-AMT9x0_oyo&feature=youtu.be

²⁶⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=nU9t13ZUzb0&t=10s>

²⁶⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=3wTTJXHMTA&feature=youtu.be>

²⁶⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=V8JkFTQ8edM&feature=youtu.be>

²⁶⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=dTaFAKirE6U&feature=youtu.be>

²⁶⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=e9WXwBPdsnA&feature=youtu.be>

²⁷⁰ <https://www.youtube.com/watch?v=KsAd3pw43Ms&feature=youtu.be>

²⁷¹ <https://www.youtube.com/watch?v=W0ze6nHYOHo&feature=youtu.be>

²⁷² <https://www.youtube.com/watch?v=BEwt9QIFX9k&feature=youtu.be>

²⁷³ <https://www.youtube.com/watch?v=cX9qDNpmj4&feature=youtu.be>

²⁷⁴ <https://itf.njszt.hu/objektum/beszeltetes-havass-miklossal>

²⁷⁴ <http://iszdb.hu/?szemely=16&lap=munkassag>

142. **ÁBRA RÉKÁSSY E.**143. **ÁBR ABED-HADI FORAT**

ii.) eHétköznapok

Egyszer még a Tűzoltó utcai kórházban részt vettem egy beszélgetésen, ahol a pszichológusnő azt állította, hogy nagyon hátrányos a gyerekeknek a sok számítógépes játék. Én ezzel szemben azt állítottam, hogy a figyelmet, az asszociációs készséget és még sok mindent fejleszthet. Vita közben éreztem, hogy az ellenkezőjét is bizonyíthatnám. Ezért egyre szükségesebbnek éreztem egy olyan szakmai csapat kialakítását, amely a hétköznapi informatikai alkalmazások előnyével és hátrányával foglalkozik. De hiszen eszméltem, erről írtam szerkesztettem könyvet, és szerveztem konferenciát. Dömölki Bálint elsők között támogatta az elképzelésem.

Így 2015 decemberében kísérletet tettünk a megalakulásra, de nem voltunk elegenden, így 2016 januárjában – már kellő létszámmal - megalakult az eHétköznapok csapat. Az indulás 2016-ban **Rab Árpáddal**²⁷⁵ és kollegáival történt.

Gamifikációról és a játékok világmegváltó lehetőségeiről tartott előadást **Fekete Zsombor**²⁷⁶, **Fromann Richárd**²⁷⁷, Rab Árpád majd a következő alkalommal, Influencerek az e-hétköznapokban címmel előadás sorozat és workshop volt. Az előadók a POTE és BME kutatói, tanárai: Guld Ádám PhD, **Glózer Rita**²⁷⁸ PhD., **Bernschütz Mária** PhD.²⁷⁹. Utána Rab Árpád vezetésével érdekes beszélgetés volt.

Rab Árpit szakmai munkája és magánéleti megfontolások az első sikeres év után elszóltották, és akkor megtaláltam az igazi partnert **Guld Ádámot**²⁸⁰, a Pécsi tudományegyetem adjunktusát.

²⁷⁵ https://itki.uni-nke.hu/document/itki-uni-nke-hu/itki_adatlap_rab_arpad-HU.pdf

²⁷⁶ <https://startitkh.hu/portfolio-item/fekete-zsombor/>

²⁷⁷ <https://www.digitalhungary.hu/ki-kicsoda/Fromann-Richard/2679/>

²⁷⁸ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=28631

²⁷⁹ <http://mvt.bme.hu/munkatarsak/Bernsch%C3%BCtz%20M%C3%A1ria>

²⁸⁰ https://konferencia.hvg.hu/index.php?route=product/category&path=84_97

144. **ÁBRA GULD ÁDÁM****2018-ban szervezett események:**

1. Gamifikációról és a játékok világ-megváltó lehetőségeiről - tartottunk workshopot, ennek keretében elhangzott előadások :
 - **Fromann Richárd**²⁸¹: Videójátékoktól a munka világáig – Játékostipológiák és munkahelyi motiváció
 - **Vendler Balázs**²⁸²: Játékok a munka világában
2. eMinőség szakosztállyal szerveztünk közös programokat:
 - a.) Milyen a jó professzionális interaktív szolgáltatás? Elvárások és a valóság az hétköznapiakban címmel.

A z előadások:

- Siklósi István: e-szolgáltatások fejlesztésének három kritikus pontja
- **Bódi Antal**²⁸³, és szerzőtársai: ITS Ökoszisztéma – a közlekedés digitalizációja
- **Ungvári Rudolf**²⁸⁴: Értjük-e – és a web is érti-e –, hogy mit kérdez a felhasználó a weben? azaz Az értelmező nagyszótárak folytatása a weben: a névterek és értelmük.

Ennek különös érdekessége volt, hogy Siklósi én, Bódit a másik szervező Vitályos Gábor hívta meg. Siklósi az eMagyarország szolgáltató honlapját bírálta, és kiderült a fejlesztés felelős vezetője Bódi volt.

b.) A másik közös szervezésű workshop: Hogyan kommunikál az informatikus a felhasználói világgal? Mi volna a közös nyelv? címmel szerveztük.

- **Sikné Lányi Cecillia**²⁸⁵: Miért nem beszél egy nyelvet a fejlesztő és a felhasználó?
- **Futó Iván**²⁸⁶: Mesterséges Intelligencia eszközök és alkalmazásuk a közigazgatásban
- Erdey Levente: Önkéntes szemmel a Telekom legyél te is informatikus programjáról.

²⁸¹ <https://www.digitalhungary.hu/ki-kicsoda/Fromann-Richard/2679/>

²⁸² <https://uzletem.hu/velemeney/vendler-balazs-uj-tulajdonosunk-a-szakmai-munkankat-uzleti-strategiankat-ismerte-el>

²⁸³ https://doktori.hu/index.php?menuid=192&lang=HU&sz_ID=25480

https://hu.wikipedia.org/wiki/Ungv%C3%A1ry_Rudolf

²⁸⁴ https://hu.wikipedia.org/wiki/Ungv%C3%A1ry_Rudolf

²⁸⁵ <https://virt.uni-pannon.hu/index.php/hu/a-tanszekrol/oktatoi-oldalak/365-sikne-lanyi-cecilia>

²⁸⁶ <https://itf.njszt.hu/szemely/futo-ivan>

- Bögel György: Tim O’Raillly - Miért rajtunk múlik, hogy milyen lesz a jövő? című könyv ismertetése

2018 tapasztalatai: kevés hallgató és elsősorban a nyugdíjas korosztály. Az útkeresés része volt a külön szervezett workshop és a más NJSZT szervezettel közösen, de a tapasztalat azonos volt. Mondandónkat azonban a fiataloknak is szánjuk, ezért úgy döntöttünk, nem várjuk, hogy ők jöjjenek, mi megyünk hozzájuk.

Ezért 2019-ben gimnáziumokba mentünk ki, jártunk a Fazekas Gimnáziumban, a Madách Gimnáziumban, Lauder gimnáziumi részén, és az Óbudai Gimnáziumban.

A gimnáziumi tanárok csodálkozva hallgatták, mivel foglalkoznak a diákok, és a fiatalok döbbenet jött rá, hogy ami spontán előadásnak, csevegésnek látszik, az gyakran jól fizetett reklám. A 2019 évi előadásokat hárman Guld Ádám, Bernschütz Mária és én tartottuk.

Az első három évben a mintegy 12 rendezvényből a négy gimnázium hívott minket vissza, s ajánlottak más iskola vezetőinek. Így a három év után 2020 elején Bögel György vezette beszámoló taggyűlésen újra választott minket 3 évre a szakmai közösség, elnöknek és titkárnak. Munkánkról részletesen beszámoltam a 2019. novemberi NJSZT konferencián²⁸⁷.

2020 márciusában még elmentünk és előadást tartottunk a Petőfi Gimnáziumban, én a drónokból készültem, hogy legyen változatosság. Aztán jött a Covid19 és vele a karantén és egy új világ.

Sok olyan téma van még, amivel foglalkozni szeretnék. Ha nem vagy elég művelt, és a kereső rossz eredményt hoz, nem tudhatod, hogy az rossz. Ezért nagy a felelőssége annak, aki a dokumentumot felteszi, és annak, aki a keresőt működteti! Úgy tűnik, sokat segít, vagy az egyetlen megoldás, ha a felhasználó is művelt! De mennyi lehetőség van még a jövőben! Ha olyat keresek, ami nem definiálható a mai tudásunkkal? Keresek szép festményt, még ha megadom, hogy expresszionista legyen, akkor ezek közül válogat, de az ízlésem a saját számítógémem se ismeri, most még!. De lesz olyan, hogy „megmutatok neki néhányat”, ami tetszik, és utána megtanulja. Akkor még szűkebb burokba zárhatjuk magunkat!!

Figyelni kell arra is, hogy amit nem találunk meg a virtuális térben, az eltűnik a virtuális „fekete lyukba”. Hiába fordítottunk a digitalizálásra energiát, tudást, pénzt nem hasznosul. De így van ez a való világban is... Csak azok a festmények léteznek a számomra, amit elmentem, megnéztem és emlékszem rájuk! Tanulság és kérdés: A virtuális világ se hozza közelebb a művészetet a tudást azok számára, akik nem tanulnak. vagy még is?

📖 2019 novemberében munkámat Neumann díjjal ismerték el²⁸⁸. Őszintén örültem neki.

²⁸⁷ <https://drive.google.com/file/d/17NiTOwy0HxZ0DMNB5hGv73uZDYbGpMv7/view>

²⁸⁸ <https://njszt.hu/hu/news/2019-11-28/kiosztotta-eves-dijait-neumann-tarsasag>

iii. Nő projekt

2020 tavaszán megkeresett az NJSZT vezetése, hogy szeretnék X hölgygel együtt felkérni egy projekt megvalósítására. Az apropó, hogy egy külföldi látogató levelet írt: a Szegeden az NJSZT által berendezett informatikai kiállításon hazánk neves informatikusai cím alatt miért csak 10 férfi van? Jó lenne, ha vezetésünkkel készülne egy 10 fős női tabló is.

A megtisztelő felkérés után X-szel többször beszélgettem, majd kérésemre **Kertészné Gérecz Eszter** is felkérték, hogy vegyen részt a munkában. X szerint a nők azért nem érvényesülnek, mert a férfiak nem hagyják. Mert a férfiak számára a nő csak NŐ. Néhány beszélgetés után lemondott.

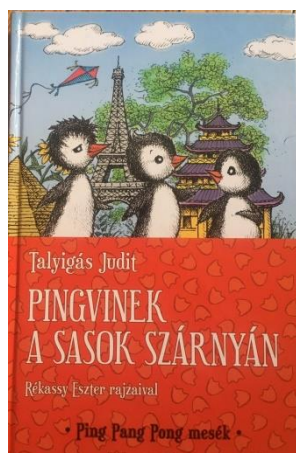
Eltűnődtem, vajon a több százéves hagyomány, hogy a nő nem tanul, más a szerepe – eltekintve kivételes esetektől – évszázados lemaradást jelenthet? Fiatal lányok most is úgy gondolják az érvényesüléshez egy nőnek többet kell nyújtania, mint a férfiaknak. Végül a NJSZT hírlevelbe írtam egy cikket²⁸⁹, remélve majd küldenek sikeres nőkről anyagokat. De nem történt semmi. A kérdés azonban izgatott, így újabb cikkem született a témában.²⁹⁰ Lassú, de eredmény, két a látókörünkben eddig nem ismert nőről is írtak nekem iTF-es kollegáim.

iv Tanítás

2015-től különböző iskolákhoz, alapítványokhoz kapcsolódva rászoruló, roma gyerekeket tanítok matematikára. 2020 az online oktatásra is megtanított. Érdekes élmény, hogy ilyenkor közlő látva az arcát jobban, gyorsabban tudok reagálni a feladat kiváltotta érzéseire.: semmit nem értek, kapiskálom, ezt értem!

v. Mesekönyv

Mesét t is írok, így 2013 után 2019-ben újabb mesekönyvem jelent meg, Rékassy Eszter rajzaival.

145. ÁBRA MESEKÖNYVEIM

²⁸⁹ <https://njszt.hu/hu/news/2020-10-13/nok-es-az-informatika>

²⁹⁰ <https://njszt.hu/hu/news/2020-10-27/es-nok>

XIV. Névjegyzék

Abed-Hadi Forat 118, 119
Ajkay Zoltán 25, 32
Alföldi István 107,108,109
Almási János 69
Ambrus János 52
Antalóczy Zoltán 23, 24
Aszalós János 22, 23
Ádám Antal 26
Baczonyi László 78
Bakonyi Péter 56, 57, 81, 106,146,147
Balogh János 10, 11, 12
Balotay Kálmán 17, 19
Bálint Lajos 56
Baránszky -Jób Imre 17,18
Bársony István 90, 150
Bártfai László 110
Berecz Frigyes 30
Bernáth István 17, 18
Bernschütz Mária 119, 121
Benczúr András 56
Bendzsel Miklós 56, 96
Berkó Péter 84
Béres István 56
Boda Kálmán 62
Boda Miklós 118
Bodor Aranka 78

Bogár László 46, 54
Bognár Anna 78
Bondár Éva
Bordás István 13, 14
Boromissza Tamás 17, 18
Bottka Sándor 17, 20, 56
Bódi Antal 120
Bögel György 93, 94, 121
Böröcz István 61, 72, 110
Czene-Molnár Mónika
Csaba László 56
Csabai Lászlóné 56
Csáki György 73
Csepeli György 47,73,107,108,148,149,164
Cser László 56
Csillag Manó 110
Csurgay Árpád 90, 150
Dányi István 26, 35
Darvas Ferec 23, 25, 33
Demetrovics Zsolt 107, 108
Demel Ferenc 13, 15
Detrekői Ákos 57,82,147
Dobi Zsuzsa 82, 83, 104
Dombi Gábor 56
Domokos László 83
Dömölki Bálint 56, 57, 58, 117, 119, 143, 146, 147, 156
Doubravszky Sándor 28
Csernay László 15
E. Csorba Csilla 52
Erényi István 56

Farkas János 21, 54, 55, 57, 146,147
Farkas László31, 32, 33
Frajka Béla 117
Fekete Zsombor 119
Froman Richard 119, 120
Futó Iván 56, 120
Gábor András 57
Gál Zoltán 52
Gálik Mihály 57
Gálszécsy András 47
Gáspár Mátyás 56
Gecsényi Lajos 96, 100
Glózer Rita 119
Gombos Tibor 42
Göncz Kinga 52
Gordos Géza 57,146
Guld Ádám 119,120,121
Gulyás Vera 78
G. Tóth Károly 49, 54, 55,
Győry István14,15,56
Gyulai József 56, 90, 150
Gyurgyák János 46
Gyúrós Tibor 56
Hanák Péter 56
Harsányi Éva 6
Harsányi István 6,9,16,21
Havass Miklós 54, 56, 57, 58, 96, 117, 118, 145, 147
Hegedűs Judit 62
Herczog László 21
Heppes Aladár 118

Herk Attila 39, 142
Hódos Henrietta 110
Horváth Ferenc 30
Horváth János 12
Horváth Katalin 62
Hovanyecz László 82,146, 147
Hutás Imre 11
Inzelt Péter 112, 118
Isépy Dezső 10
Jávor András13, 26, 57
Jávorka Edit 17, 21
Kalmár István 58, 61, 71, 72, 73, 143
Kapolyi László 29
Kádár Kata 10
Káplár Pál 40
Kárpáti Andrea 57
Kása Zoltán 117
Kelemen Géza 34, 35, 56
Kersner László 37, 40, 45, 142
Kertai Eszter 62
Kertészné Gérecz Eszter 56, 122
Kékes Ede 14,24
Kéri László 47
Kiefer Ferenc 118
Kis Ervin Egon 93
Kiss Árpád 6
Kisházy Gergely 62
Klatsmányi Árpád 9
Komenczi Bertalan 57
Kósa Zsuzsa 117

Kotora György 28, 33
Kovács Gábor 37, 50
Körösényi András 47
Körösztös Vincze 13
Kövesi János 39
Krauth Judit 33,34
Kroó Norbert 150, 90
Krutki Józsefné 67
Kriston Ákos 62
K. Szabó Zoltán 118
Lajtha György 39, 90, 118, 150, 178
Lautner József 45, 142
Langer Tamás 5
Laufner Tamás 72
Lágler Károlyné 6
László András 34
Lengyel Veronika 57
Lükő József 40
Magyar Gábor 57, 156
Magyar László 36,40
Manek Attila 75, 76
Maros István 118
Mauer Ilona 33
Mata János 96, 178
Matthies Kornél 62
Mányi Géza 10
Mátyás Cintia 78
Máté István 78
Mohr Katalin 78
Martos Balázs 57

Medgyessy Péter 48

Megyery Károly 54, 55, 117, 145,147

Minarics József

Mojzes Imre 8, 32,33,34,39,46,32,33,34,39,46, 51, 54, 61,6169,90,96,116

Monoki István

Naszlady Attila 15, 25

Nádudvari Zoltán 20, 33

Nagy László27, 32

Nagy Miklós106

Nagy Sándor 94, 158

Náray Zsolt 17

Németh Pál 39, 40

Ormai László118

Ormos Zoltán 94

Őry József 11

Paksy András 12

Pap László 57, 118, 146, 147

Papp Zoltán 9

Pál László 16, 18

Pálfy Andrea 78

Páris György 19, 20

Pásztory Tamás 58, 143

Perge Zita 78

Pokorni Zoltán 59

Pungor András 90

Quintter Pál 116

Rab Árpád 119

Rajnai Attila 67, 72

Rác Bencze 107,166

Reiniger Péter 26

Rékássy Eszter 117, 118, 119
Répás Róbert 62
Révész György 117
Róka László 78
Rózsahegyi Zsolt 68, 69
Rudas János 45
Rudas Pál 11, 12
Ruttkai Éva 6
Sallai Gyula 57, 149
Sarudi Ági 78
Sárossy József 11, 12
Schmidt Pál 68, 72
Sebestyén János 17
Sik Zoltán 56, 61, 169
Sikné Lányi Cecillia 120
Simon László 13, 14, 15, 24, 26
Simon Tamás 83
Sipka Juli 93
Sipka László 93
Skobrics Tibor 68
Soltész István 52
Soós Adrianna 21
Soós Magda 6, 48
Steiner László 28
Straub Elek 9
Stumpf István 46, 144, 149
Szabó Endre Győző 107, 108, 168
Szabó György 107, 1108, 165
Szabó Imre 30
Szabó Katalin 57

Szabó Gábor Csaba 39
Szabó Pál 73
Szállás Gabriella 78
Szarvas Ferenc 31, 32, 33
Szántó András 54,55,74
Szántó Tamás 33
Szegvári Péter 56
Szekfű András 57
Szentgáli Gyula 13
Szeredi Péter 23, 83, 84
Székely Iván 54, 55, 57, 96, 107, 117, 146, 147, 170
Széles Gábor 31,33,34,35,106,134
Szikora Béla 39, 40
Szitási Magda 40
Szladik Móni 62
Talyigás András 6, 7
Talyigás Anikó 9, 10, 53, 63, 94, 107, 108
Talyigás Péter 7, 8, 10, 48, 57,82, 102
Takács Annamária 78
Tamás Pál 21,57
Tarnai Katalin 117
Thurzó Tibor 53, 74, 82
Tikos Dóra 78
Tomba Ferenc
Topár József 56
Tóth Mihály 11, 12
Tölgyessy Péter 47
Turchányi Géza106, 107, 108
Udvarhelyi Csilla 62
Ungvári Rudolf 120

Vadász Pál 56
Vági Timea 78
Vladár Tamás 78
Vajda György 27
Vajda Zsuzsa 107, 167
Vámos Tibor 24, 56, 106
Ványai Zoltán 83
Varga László 75, 76
Varró Vince 15
Várhelyi Tamás 64, 65
Vendler Balázs 120
Veress Gábor 51
Verebics János 56
Vető István 57
Vida Zoltán 37
Vincze Mátyás 74, 75, 82, 96
Závoczky Éva 78
Z. Karvalits László 56, 132
Zombory László 56
Zöldiné Roska Mariann 54

XV. Mellékletek:

i. Munkámhoz kapcsolódó írások, hírek

1. Elektronika és foglalkoztatás, Petőfi Népe 1987. 08. 14. / 191. szám

Elektronizáció — mindennapi beszédünkben ritkán használjuk ezt a szót. Nem is tudjuk egészen pontosan, hogy mit jelent. Pedig az elektronizáció korát éljük, s napjaink sürgető szükséglete, hogy éppen olyan szerves része legyen munkánknak, mindennapi életünknek, mint annak idején a villamosítás.

Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság a közelmúltban egy tanulmányt készített, amelynek témája az elektronikának a foglalkoztatásra, a munkaerő-struktúrára gyakorolt hatása volt. Erről beszélgettünk a tanulmány koordinátorával, Talyigás Judittal.

— TJ: Az elektronizáció fogalmát elég nehéz egyszerű szavakkal megmagyarázni. Nem ugyanaz, mint a számítás-technika; bár a hozzá kötődő elemekből épül föl, vagy azokat alkalmazza, mégis többet jelent nála. Lényegében mikroprocesszorral vezérelt eszközökről van szó, amelyek például lehetővé teszik teljes gyártósoroknak számítás-technikai eszközökkel vagy mikroprocesszoros láncon történő vezérlését. De ebbé a fogalomkörbe sorolhatjuk egyebek közt az automatizálást, a robot-technikát, a korszerű távközlést is.

— Volt idő, amikor az elektronikának a termelésbe való belépésétől azt várták, hogy sok, dolgozó munkáját teszi fölöslegessé, s mivel'valamennyi gazdasági ágazatban várható az elterjedése, tömeges munkanélküliséget fog okozni.

— TJ. A külföldi felmérések azt mutatják, hogy ott, ahol a korszerű elektronikát bevezették, vállalati szinten nem következett be drasztikus csökkenés a munkaerő-állományban. Bizonyos területeken kétségkívül csökkent a foglalkoztatottak száma, viszont az új technika bevezetése egyúttal új, más jellegű munkahelyeket is teremtett. Egyes munkakörök teljesen megszűnnek, mások könnyebbé válnak. Van, ahol a dolgozónak tanulnia kell ahhoz, hogy megmaradhasson korszerűbbé vált korábbi szakterületén, és természetesen új szakmák, új munkakörök is keletkezhetnek, hiszen ezt igényli az új eszközök tervezése, gyártása, karbantartása. A nyugati tapasztalatok szerint az elektronizáció előretörése nem okoz munkanélküliséget, legföljebb olyan esetekben, ha a dolgozó nem vállalja az átképzést, vagy pedig nincsenek meg hozzá a kellő szakmai alapjai. Az elektronizáció olyan általános műszaki képzettséget igényel amely szakterülettől függetlenül igényként mér szinte mindenhol jelentkezik: iparban, mezőgazdaságban egyaránt. Nem is annyira a tudásra, mint inkább az új befogadásának készségére van szükség. Arról van szó ugyanis, hogy az elektronika olyan gyorsan fejlődik, hogy alig képzelhető el olyan nagy munkaerő-kapacitás, amely az adott technikai szintet széles körben ismeri. Olyan munkaerő iránt van inkább igény, amelyben megvan a képesség az új befogadására.

— És a magyarországi munkaerő-állományban megvan ez a készség és képesség ?

— TJ: Magyarországon sok minden másképpen történik, mint amit a világ- tendencia mutat. Olyan országokban például, ahol jelentős munkanélküliség van, ha meghirdetnek valahol egy átképzési tanfolyamot, örömmel és tömegesen jelentkeznek rá. Nálunk nem. Igazából sem az egyén, sem a vállalat nem érdekelt az át-, illetve továbbképzésben. Újabban például a hazai vállalatok átképzési támogatást kaphatnak, hogy dolgozóiknak a tanfolyam idejére is a teljes fizetést ki tudják adni. Ezt a lehetőséget azonban alig néhány cég vette igénybe. Az átképzésnek, sajnos, sem a feltételei, sem az igénye nincs meg nálunk. Alapvetően hiányzik belőlünk a mobilitási készség mind földrajzi, mind munkaköri értelemben. A dolgozó csak akkor mozdul, ha megfizetik. A tudást, a magasabb képzettséget nálunk nem igen díjazták. A dolgozó azt látja: ha nem tanul, akkor sem történik semmi, gond nélkül el tud helyezkedni.

— Nagy várakozás kísérte az iskolákban bevezetett számítástechnikai programot. Talán felnövekszik egy nemzedék, amelyekben meglesz a készség, az új iránti fogékonyság az elektronika által megkövetelt munkakultúra befogadására.

—TJ: Valóban nagy volt a várakozás. A program felülről indult, országszerte elterjedt, mindenki örült, bizakodott. De vajon valóban jó-e ez a program? Vajon tényleg a számítástechnikát tanulják-e meg ezek a gyerekek az iskolában, vagy csupán elszórakoznak a játékprogramokkal? Erre csak akkor lehetne választ adni, ha tudnánk, hogy azok a fiatalok, akik érettségi körül vannak, érdeklődnek-e az után, hogy a munkahelyükön a korszerű elektronikával dolgozzanak. Nemigen hallani olyat, hogy egy titkárnő csak akkor megy egy munkahelyre, ha ott szöveg- szerkesztő gépen dolgozhat. Nincsen rá igénye. De a munkáltató sem nagyon támaszt olyan feltételt, hogy csak akkor veszi fel, ha tudja kezelni a szöveg- szerkesztőt, ugyanis ilyen gép nincs mindenhol. Tehát sem az igénye, sem a szüksége nem jelentkezik az ilyenfajta tudásnak.

— Ez nagyon szomorú kép. Hol van a kiút ebből a helyzetből?

— TJ: Mindenekelőtt azt kellene elérni, hogy legyen tervezés a munkaerőstruktúra terén is mind ágazati, nép- gazdasági, mind területi szinten. Azokon a területeken, ahol meglódult az ipari fejlődés, ahol felszívó hatása van, nincsenek olyan gondok, hogy hol helyezkedjenek el az emberek, s ott van igény a magasabb képzettségre. Én inkább azért érzem elkeserítőnek a helyzetet, mert általános kulturális elmaradottság tapasztalható.

— Érvényesüljön a munkaerőpiac törvénye, vagy inkább tervezzünk?

— TJ: Mi újabban mindent munkaerőpiaci mechanizmusokkal akarunk megoldani, pedig nálunk, ahol monopolvállalatok vannak, ez nagyon nehéz. Igenis szükség van tervezésre, ezt hollandiai, finnországi példák is bizonyítják. 1945 után nálunk kétmillió ember váltott képzettséget, hiszen agrárországból ipari-agrárrá váltunk. S ma kétszázezer ember átképzésének szükségessége mindenkit kétségbe ejt. A fejlődés ezt igényelné, de nem vagyunk felkészülve rá tudatilag sem, pedig — ezt mindenki érzi — az országnak lendülnie kellene. A továbblépés érdekében kulcsszerepük kell, hogy legyen azoknak az intézményeknek, amelyek az átképzést megoldhatják, és meg kellene teremteni ebben a vállalatok érdekeltségét úgy, hogy az egyén is érdekelt legyen.

Németh Géza

2. Talyigás Judit: Gondolatok az ipari kutató- és fejlesztő intézetek helyzetéről és jövőjéről. Ipari Szemle 1991/2 sz.

(a kézirat nem áll rendelkezésre).

3. INDUL A QUATRO AJKÁN Világ gazdaság, 1991. december 31. (5756.) szám

Tóth János jelenti Veszprém megyéből

Felemás karácsonyi ajándékkal kedveskedett az új tulajdonos, a Quatro vezetése az ajkai Videoton dolgozóinak. Hosszú hetek találgatása, előzetes listái után a karácsonyi ünnepek előtt megkötötte a szerződéseket a "kiválasztottakkal". Ötszáz dolgozónak ígértek munkát,

kétszázan pedig a felszámolás alatt álló Elektronikai Készülékgyártó Kft. munkásai maradtak, akik könnyen munka- nélküliek lehetnek.

Talyigás Judit ügyvezető igazgató elmondta, hogy elsősorban a szakmai szempontok figyelembevételével választották ki azokat, akik maradnak. A termelés január 6-án indul

újra. Terveik szerint akiket nem tudnak termelő munkába állítani, azok felújítási, karbantartási feladatokat végeznek majd.

Bizonyos feladatok maradnak a régi profilból, többek között a potenciométer-gyártás és a bérmunka. Az új tulajdonos, a Quatro első lépésként benzinkútfej-összeszerelést hozott Ajkára.

4. Ajkai privatizáció Beszélő 1992.febr,1,

Privatizált Videoton-egység - Ajkai gondolkodás, hosszú távon

Ha tárgyilag még nem is bonyolódott le a cégtáblacsere, jogilag az új tulajdonos, a Kvattro Kft. irányítja január eleje óta a Videoton önállóan privatizált ajkai gyárát, az egykori Elektronikus Készülékeket Gyártó Kft.-t (az EKG-t). A tulajdonosi négyest két elektronikai és két befektető magáncég alkotja, közülük a Műszertechnika Rt. és elnöke, Széles Gábor a legismertebb már annál fogva is, hogy decemberben a székesfehérvári nagy-Videotonban is résztulajdont szerzett. Egyelőre Ajkán a jó karban lévő műhelyek, üzemcsarnokok egyáltalán nem vagy csak negyedgőzzel működnek, és a Kvattro alkalmazásába került 501 embernek legfeljebb ha a fele dolgozik ténylegesen.

De már most kétféle érték rejlik az üzemben, hallottuk Talyigás Judit ügyvezető igazgatótól. A tulajdonosi négyes az ügyvezető asszony jellemzése szerint „hosszú távon gondolkodik”, így fantáziát látott az ajkaiak képzettségében, szakértelmében is, és persze a megvásárolt termelővagyonban is.

1962-ben alapított gyáregységébe a székesfehérvári vállalat '78-ban szovjet megrendelésre katonai rádiógyártást telepített, és ettől fogva komoly épület-, infrastrukturális és gépi beruházásokkal is megtámogatta az ajkai „spec.” termelés fellendülését. De a szovjet piac '90-ben teljesen bedugult. A legutolsó mű, a magasraktár már csak '89 végén készült el,

ennek már nem is vehették hasznát; az épület egyik felében most discontáruházat nyitott a Kvattro. Egy szakértői becslés, méltányolva az üzem közművesítettségét és rendezettségét, négyzetméterenként 1000 forintra taksálta a telek árát, szemben egy nemrég 450 forintjával elkelt, rendezetlen és a közművekkel csupán határos gyártelekkel. A becslés közvetlenül a privatizálás előtt készült; 68 millió forgalmi értéket tulajdonított a gyártelepnek, ehhez jött volna hozzá az ingatlanok 743 milliója.

A privatizálás előtt három másik Videotonon belüli kft. nevén volt a vagyon, ebben gazdálkodott az EKG. A kusza tulajdoni viszonyok és a székesfehérvári

irányítás mellett - ahogy beszélgetésekből leszűrhattuk - nemigen kristályosodhatott ki helybéli üzleti elképzelés arról, mihez kezdjen a gyár a haditermelés kifulladás után. Mivel '91 nyarán csődbe került az EKG, a privatizálást a Szanáó Szervezet bonyolította le szeptember 20-án, egy zártkörű, meghívásos licit keretében. Amint arról lapunk is írt (Beszélő, 1991. október 5.), a meghívottak nemcsak a vételárra alkudtak, hanem arra is, ki vállalja több alkalmazott átvételét; ehhez a szanáónak azért fűződött érdeke, mert a privatizálási bevételből kell kifizetni a végkielégítést az elbocsátandóknak, sőt a felmondásig a béreket is. Összesen 792 dolgozó sorsáról volt szó, ami eleve komoly csökkenést jelentett a boldog haditermelés-kori csúcsideőszak kétezer foglalkoztatottjához képest. A Kvattro azzal nyerte el a vásárlás jogát, hogy amellet a 190 millió forintos vételár mellett, ami után még áfát is kellett fizetni, de amibe nemcsak az ingatlanok, hanem a gépek is beleértendő, még 500 ember átvételét is vállalta, szemben az utolsónak maradt három ellenféllel, akik együttvéve is csak 350 főt tartottak volna meg. A Kvattro egyúttal többségi részesedést szerzett az EKG Kft.-ben,

hogy jogilag is megoldódjék az utódlás kérdése; ezzel viszont a készletek is birtokon belülrre kerültek, az átvétel épp most folyik, jelentékenyen leszállított nyilvántartási áron.

Az indiszkrét kérdésre, hogy vajon milyen forrásból fizették meg a 190 millió+ÁFA vételárat, azt a választ kaptuk, hogy magánembertől ma még nem várható el, hogy a saját zsebéből húzzon elő ekkora összeget. Próbáltuk kutatni az ügylet banki vonatkozásait a helyi földhivatalnál, hátha meg van terhelve a gyártelep; ám a földhivatal jó két évvel késlekedik a nyilvántartásokkal. Pedig a földhivatal egyetlen intézmény (a cégbíróságon kívül), ahol bárki információt kaphat az egyéni gazdasági ügyletekről; így a földhivatalnak a gazdasági demokrácia alapintézményének kellene lennie, hiszen nincs demokrácia nyilvánosság nélkül.

Hosszadalmas válogatás eredményeként dőlt el, kiket alkalmaz az új tulajdonos, és kiknek mondanak föl. Ennek során az egyes részlegek keretszámokat kaptak, amelyek azonban már a rossz munkaellátottság folytán is szükségképpen önkényesnek bizonyulhattak. A válogatás során Talyigás Judit mintegy 20-25 vezető munkatárs véleményét tette mérlegre. Két szempontot sikerült érvényesítenie a helyi vasasszakszervezetnek és a munkástanácsnak: hogy a háromgyerekes szülő védeltségét kapjon, és hogy a házaspároknál maradjon a férj, és csak a feleség menjen. Akkor inkább maradjanak a feleségek is - vélekedett Talyigás üzletvezető asszony. Viszont a létszám- csökkentési adatok azt mutatják, hogy inkább a férfiakat részesítették előnyben, mint a nőket. Ezenkívül kisebb mértékben „építették le” a képzetlenebb (a szellemi és a szakmunkás-) állományt, mint a képzetlenebbeket; aránylag több 40 év feletti dolgozót tartottak meg, és kevesebb 30 évnél fiatalabbat, bár a vezetőcserék a fiatalabbaknak kedveztek. E válogatással kétségkívül többletterhet is vállalt a Kvattro, hiszen az átvett dolgozók átlagosan bruttó 13 ezer forint körül keresnek, szemben azzal a 11 ezres átlaggal, amivel a licit idején számolhattak. Az új munkaadó meghatározatlan időre szóló szerződést kötött dolgozóival, tehát bármikor felmondhat nekik; de vállalta, hogy a korábbi munkaadóhoz hasonló feltételekkel fizet végkielégítést, ez pedig költségessé teszi az elbocsátást.

Az elbocsátottak vállalati (nem állami) végkielégítésben részesülnek; a válság- övezetek számára elkülönített alapot (amelyből a Videoton révén fizethettek az ajkaiaknak) már kimerítették a korábban elbocsátottak. Fejenként a '91-es átlagbér fele, 56 ezer forint végkielégítés jár, és erre jön rá egy 4 vagy 6 havi átlagbérenek megfelelő összeg aszerint, hogy tíz évnél hosszabb ideig dolgoztak-e a cégnél. (Mivel vállalati végkielégítésről van szó, az elbocsátottakat nem sújtja a foglalkoztatási törvény megszigorítása, amely szerint a végkielégítésnél figyelembe vett idő háromszoros tartamáig nem jár munkanélküli-járadék.)

A munkaerő kiválogatásával egy időben némileg átrendeződött az irányítás szervezete is. Csak az ügyvezető igazgatónő jött Pestről (hetente kétszer-háromszor jár le Ajkára, fennmaradó idejét a cég fővárosban intézendő ügyei kötik le). A korábbi helybéli vezetők, noha munkaerőként továbbra is számítanak rájuk, nem minden esetben tarthatták meg régi posztjukat. A volt igazgató forgácsoló üzemvezető, volt helyettese beosztott mérnök lett; megszűnt a termelési osztály és vele a megfelelő vezetői hely is, más osztály élén vezetőcsere zajlott le. Egy- egy konkrét elgondolás kidolgozásáért és megvalósításáért a projektvezető felel; a projektvezető mintegy vállalkozóként (anyagilag is érdekelve) viszi végig a rábízott üzletet, amibe szükség szerint vonhatja be a hagyományos üzemi hierarchia

Vezetőit (a terület- és az üzemvezetőket) és beosztott munkatársait. Ezzel az újításával Talyigás Judit nyilvánvalóan a hierarchia természet adta merevségét igyekszik megtörni, és formát adni az alkalmasnak látszó vezetők kiválasztásának.

Mindehhez persze hasznot hozó projektek is kellene. Nem véletlenül biztatta a január eleji munkásgyűlésen egybegyűlteket az ügyvezető asszony: aki tud, szerezzen üzletet. Az október-novemberi átmeneti hónapokban két időleges, nem nagy volumenű munkát szereztek az ajkaiaknak (benzinkútfejgyártás, háztartásigép-szerelés); ezenkívül folytatják a korábbi bér munkát, német és osztrák megrendelésre (potméter, illetve villanyborotva-alkatrészek gyártása). Egyelőre távolról sincs elég megrendelés ahhoz, hogy az árbevételből fizessék meg a havi 25 millió forintos rezsiköltséget (energia- és bérköltséget).

Mindezek után felvetődik a kérdés: miért kellett a Kvattrónak az ajkai üzem. A találgatások közül a spekulációt, amiről szélteben-hosszában beszélnek, bizvást elvethetjük - pontosabban ezzel a

válással nem megyünk semmire. Hiszen ahhoz, hogy busás haszonnal lehessen továbbadni a gyárat, meg kell szervezni ennek piacát is, ki kell találni, hogy ha egyszer nincs szovjet haditermelés, mire való a termelővagyton. Ha ez sikerül a tulajdonosnak, megérdemli a profitot, hiszen akkor az ajkai gyár is meg lesz mentve.

Projektként (kimunkálendő üzletként) szerepel a telefonprogramban való részvétel. A tavalyi telefontender egyik elnyerője ismert módon Széles Gábor vállalata és a svéd Ericsson volt (a másik nyerő a Siemens-Telefongyár kettős). Országszerte létrehoztak már részvénytársaságokat a Műszertechnika és az önkormányzatok részvételével a helyi telefonhálózatok kiépítésére; az önkormányzatok az igénylők 15 ezer forintos beugrójából gyűjtik össze ehhez a hozzájárulást. Most van alakulóban ilyen társaság Ajka és Zirc térségének majd' 60 településének részvételével. 18 ezer vonal telepítésével számolnak, egy vonal költsége 80 usque 120 ezer forint, milliárdos nagyságrendű üzletről van szó. Ennek egy részét igyekszik megszerezni a Kvattro, gondos előkészítéssel és jogos reményekkel, hiszen itt is Széles Gábor az egyik résztulajdonos.

Egy másik eshetőség (ami, bevalljuk, a mi részünkről spekuláció) a parlamenti költségvetési vitáról jut eszünkbe; igen sűrűn ecsetelték a parlamentben, hogy milyen elavult a hadsereg technikailag. Hogy a nagyobbik halat, Székesfehérvárt is megszerezte a Műszertechnika (ha kisebbségi részesedéssel is), tekintélyes hadiipari kapacitások halmozódtak föl egy kézben - eszközök és szaktudás egyaránt -, bár ezek egyelőre parlagon hevernek. Talán-talán (és, ismételjük, ez tényleg csak találgatás!) hadsereg-fejlesztési ügyben is bejöhethet még egy kis megrendelés...

EÖRSI JÁNOS

5 . TALYIGÁS JUDIT.

A privatizált magyarországi ipar- vállalatok egy sajátos rugalmas szervezeti formája Ipar- Gazdaság XLVI évf. 3-4. szám 20-26 old

„A szervezet problémája különleges mérnöki feladat”

Russel Robb (1864-1927)

Az új gazdasági, piaci viszonyok rugalmas, vevőorientált vállalati szervezeti formák működtetését igénylik. Ismertetésre kerülnek a hagyományos szervezeti formák, a vállalatokon belül kialakuló érdekcsoportok. Részletes bemutatásra kerül az új, vevői igény gyors kielégítésére és az ISO bevezetésére is alkalmas projektrendszer, amely stabil hierarchikus szervezeten, dinamikusan változó projektrendszeren és tervezhető konfliktushelyzetek alapján működik. E szervezeti forma elősegíti a vevői igények és a belső vállalati érdekek közötti gazdasági és/vagy minőségi optimumok megtalálását.

Magyarországon az 1980-as évek végén megindult politikai változások jelentős gazdasági változásokat tettek lehetővé, III. kényszerítettek ki. A valós piac megjelenése, annak napi érzékelhető hatásai újszerű feladatokat adnak a fejlődni kívánó/akaró hazai iparvállalati vezetőknek.

Gazdasági előzmény

Ebben az új helyzetben elsők között változott meg a gazdasági vállalkozások célrendszere. A hagyományos, elsősorban mennyiségi tervteljesítést felváltotta a profitérdekeltség. Az előző időszakban a piac - a volt KGST-országok között - merev játékszabályok szerint volt felosztva, ahonnan csak a bátrabbak kalandoztak el termékeikkel, ha kedvük volt hozzá, más vevőkörhöz. Ez

azt is jelentette, hogy a termékfejlesztés, ill. piaci bevezetés szakmai, pénzügyi kockázata minimális volt, továbbá, hogy ezeken a területeken általánosan nem alakult ki gyakorlati tudás. Így viszonylagos gazdasági biztonságban működtek a hazai vállalkozások a biztos termelés, értékesítés és bevétel rendszerében. Ennek hátránya - többek között - a műszaki-technológiai szint megmerevedése, ill. bizonyos piaci magatartásformák kialakulásának elmaradása volt.

A KGST felbomlása, a privatizáció megindulása, az állami és az állami vállalatok megrendeléseinek elmaradása új vállalati célrendszer kialakulását tették szükségessé. E cél röviden: a profitot biztosító folyamatos termelés, azaz a piacképes, másszóval korszerű, folyamatosan megfelelő minőségű termékek fejlesztése, gyártása és értékesítése, azaz kedvező ár és pontos szállítás, akkor és olyan formában, amikor a vevőnek ez valós igénye.

Szervezet-elméleti előzmények

Alapvető rendszerelméleti ismérv a cél-feladat- szervezet hármasa. Így az előző kettő módosulása esetén, azok eredményes teljesülése érdekében szükségessé válik a vállalati szervezetek változása, változtatása is. E változásnak szükségességét erősíti az a tény, hogy a tőkés világ is egyrészt recesszióval küzd, másrészt újabb és újabb műszaki-szakmai kihívásokkal nehezíti a vevőkért küzdők helyzetét, azaz a piacon maradásért egyre többet kell a vevőnek nyújtani.

Egy hagyományos vállalati struktúra látható az

3. ábrán (B. J. Praxair, 1993), amely kísértetiesen egyezik a magyarországi nagy iparvállalatok szervezeti felépítésével az 1980-as években.

Az új szervezetek kialakításánál azt kell végiggondolni, hogy milyen új célok és feladatok fogalmazódnak meg, és ezek milyen új szervezeti struktúra keretében képesek megvalósulni. Azaz sohasem a változás figyelembevételével kell csak változtatni a szervezetet, mert így egy toldozott szervezet jönne létre.

A magyarországi privatizált vállalatok számára a biztos állami és államközi megrendelések megszűntek, azaz rákényszerülnek a világpiaci igények közvetlen folyamatos érzékelésére és annak gyors, gyorsuló változásainak követésére. Ez a rugalmasság az az alapkövetelmény, amelynek az új szervezetek eleget kell, hogy tegyenek.

A klasszikus szervezet, mint látható, hierarchikus és funkciók szerint épül fel. A vállalat működését azonban nem az egymástól elválasztható, látszólag elkülönülő feladatok vagy az önmagában vizsgált gyártmány határozzák meg, hanem a gyártás teljes komplexuma. Azaz a sikeres működéséhez szükséges - műszaki, emberi, társadalmi, piaci feltételek egész rendszere. Így a funkciók, tervezés, termelés, értékesítés stb. merev szétválasztása a profit gátja lehet.

A szervezet kialakításának alaptípusai: a vonalas, funkcionális és mátrix. Ezeken belül sokfajta lehetőség és csoportérdek alakulhat ki, amelyek a teljes szervezet működésére, eredményességére visszahatnak. Ezekre tizenkét fajta, szervezeten belül kialakítható belső csoporttagozódás ismert (D. Lock, 1989.). Ezek végigelemzése hasznos, ha a vállalatunk céljai, feladatai ismeretében tudjuk, hogy a piaci rugalmasságot, a vevőorientáltságot, a kiemelkedő minőséget és ezek érdekében a korszerű termelést a legjobban biztosító szervezetet kívánjuk kialakítani.

Példák a kialakítható közös érdekeltségű csoportokra:

Funkcionális - ahol a szakmai vezetés - mérnöki, pénzügyi, marketing stb. vonalán alakul ki az érdekeltség,

Termékszervezet - ahol a termék vonala alapján a gyártástól az értékesítésig fut a közös érdek,

Területi szervezet - ahol a földrajzi terület, elhelyezkedés a meghatározó, projekt szervezet - eltérő projektek szervezete, ahol a tervezés, a konstrukció adja meg az irányt, funkcionális és mátrix szervezetben is előfordul,

Gépcsoportos - a gyárban elhelyezett gépcsoportok határozzák meg a közös érdeket,

Vevőcsoportos - a vevőnkénti vagy közös értékesítési lánconkénti érdekeltség,

Időcsoport - adott időszakban, műszakban együttműködők,

Számozott csoportok - elsősorban a hadseregben fordul elő,

Profitcenter - a vállalkozás pénzügyileg elkülönített része,

Személyi érdekeltség - mint legkisebb csoport.

Adott vállalkozások egyedi jellegét többek között a szervezeten belül kialakított és működtetett sokféle belső szervezet, érdekeltség határozza meg.

Mai valóság és irodalmi előzmények

A magyarországi viszonyok között, ahol a termék a technológia és a piac változása a jellemző, hiszen a kialakulás, a kiépítés, a fejlődés időszakában vagyunk, a szerző az általa vezetett cégnél a fentiek előnyeit is mérlegelve, újfajta projekt rendszer kiépítését és működtetését kezdte meg.

Projekt rendszerek kialakításáról, azok alaptípusáról ír H. J. Thamhain (1992). A mátrixszervezetben véli a projekt megjelenésének előfutárát. (2. ábra) E felépítésben egyes feladatok teljesítéséért ketten felelősek a funkcionális terület ilyen a tervezési, pénzügyi, termelésszervezés stb., illetve egyes szakmai területek technológia vezetői, pl. üzemvezetők. E rendszerben a funkcionális részlegek vezetőinek a döntése a meghatározó.

A termékvonallra épülő, a különálló divíziókat működtető cégekre jellemző szervezet látható a 3. ábrán (H. J. Thamhain, 1992.). Ez már szinte oldja a statikus formát, de működésének túlszabályozása miatt, a rendszer rugalmassága igen korlátozott.

A mai magyar iparvállalatok esetében, a szervezetek rugalmassága kiemelten fontos, hiszen alapvető probléma a szabad kapacitások profitot biztosító lekötése, az új, addig nem gyártott termékek, termelésbe vitele (termékfejlesztés és termelésszervezés). E feladatok több éves előre ütemezése nem valósítható meg.

A valóban piaciorientált, vevőcentrikus projektrendszer, természetesen nemcsak a gazdasági válságban működő kelet-európai cégek, hanem a műszaki fejlesztés, a piacváltás, a technológiaváltás időszakát élő tőkés vállalatok számára is egy új rugalmas szervezeti formát biztosíthat. H. J. Thamhain bemutat egy hibrid szervezeti formát is (4. ábra), ahol a projekt és mátrixszervezet előnyeit kívánják egyesíteni. Ebben a szervezetben D. Lock által szükségesnek fogalmazott csoport- érdekek nem definiálhatók a felelősség változatlanul a funkcionális vezetők, pl. kereskedelmi-, termelési stb. vezető kezében van.

A rugalmas működést elősegíti, ha úgynevezett tanulószervezetet hozunk létre, amelynek jellemzője, hogy a szervezet saját struktúráját képes

4. ábra egyszerű mátrix szervezet

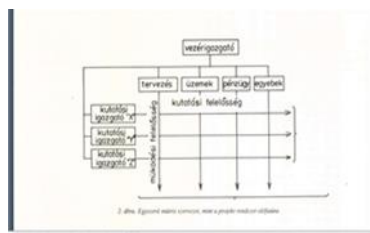
5. ábra Termékvonallra épülő szervezeti struktúra

6. ábra Hibrid szervezet , a mátrix és projektrendszer egyesítésével megváltoztatni és illeszteni a környezethez (K. O'Neill, 1994.)

Konkrét példa az új szervezetre (a szerző által vezetett vállalat)

A magyar magánvállalatnál, a szerző és munka- csoportja által létrehozott szervezet kialakításánál a következő szempontok a meghatározók:

1. A csoportérdekek figyelembevétele: a kiválasztott közös érdekeltségű csoportok cégünknel, a projektek és a funkcionális területek.
2. A szervezet rugalmassága: ezt a folyamatosan létrehozható és megszüntethető feladattól függő projektek biztosítják.

3. A stabil működés: ezt a stabil hagyományos hierarchikus szervezet biztosítja.

A rugalmas működési formát támogatja, ha nem egy szokásaiban megmerevedett vezetői réteg jellemzi a vállalatot. A rugalmas vezetői döntéseket teszi lehetővé, ha adott feladatok teljesítésekor, mindig a vélhetően szakmailag legalkalmasabb munkatárs kerül vezetői pozícióba. Ez megvalósítható úgy, hogy egyes feladatokért az adott vállalaton belül mindig valamilyen szempont szerint kijelölt szakember lesz a felelős, azaz a felelősség és a hozzátartozó jog, valamint kötelezettség újra és újra osztható, ill. megvonható.

A vállalatvezetés számára ezt a lehetőséget is biztosítja a projektrendszer működtetése.

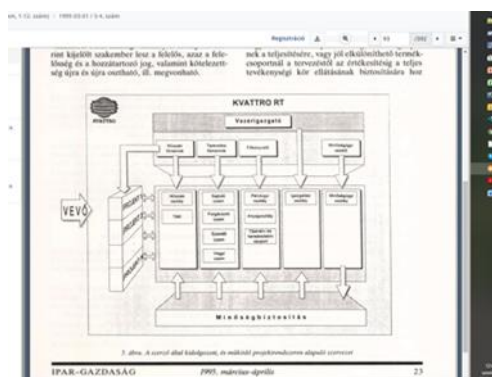
A vállalat megbízható működéséhez azonban egyes feladatok ellátásánál éppen a folyamatosság szükséges a vezetés részéről. Ilyen feladat pl. a kapacitás- humán és eszköz oldalának megfelelő szinten tartása, ill. folyamatos fejlesztése, amelyet a hagyományos funkcionális alapokon nyugvó szervezet képes biztosítani.

Az új szervezet alapvető jellemzői:

1. Egy stabil hierarchikus szervezet, amelynek alapja az üzemek és funkcionális szervezetek rendszere.
2. Egy dinamikusan változó szervezet, amely a projektrendszeren alapszik.
3. A kettő érdekrendszeréből adódó, tervezhető konfliktusrendszer.

A projektrendszeren alapuló szervezet létrehozása

Ezen elvek alapján kialakított vállalati szervezet az 5. ábrán látható. A projektek egy-egy nagyobb árbevételű jelentő megrendelő igényeinek a teljesítésére, vagy jól elkülöníthető termék- csoportnál a tervezéstől az értékesítésig a teljes tevékenységi kör ellátásának biztosítására hoz létre a cégvezetés. Egy projekt megrendeléseire kapcsolódó gyártás több üzemet és kiegészítő tevékenységet ölel fel.

A projekt létrehozását a hosszú távú termelési kapcsolat lehetősége, és az abból származó árbevétel mértéke határozza meg.

Projekt akkor jön létre, ha a vállalat vezetése adott külső igényre, a megfelelő szakembernek projektvezetői megbízást ad.

A projektvezető feladata a vevői kapcsolattartás, jogosultsága a cégképviselő az adott területen, a megrendelések teljesítéséhez a tervezés, -gyártás, -értékesítés koordinálása vállalaton belül, ill. alvállalkozókkal. Ennek megfelelően a vevő által igényelt minőség, határidők, árak érvényesítése, ill. képviselése az érdeke.

A projektvezető nem rendelkezik közvetlen beosztottal, így a feladatokat belső megrendeléseken keresztül oldja meg.

A projektvezetők fő feladata a saját projektjük esetén a maximális nyereség elérése.

Ennek érdekében a projektvezető feladata:

- a vevővel a folyamatos kapcsolattartás, az adott termék, termékcsalád piaci helyzetének ismerete,
- ártárgyalások és technológiai egyeztetések vállalaton belül és alvállalkozókkal, a szükséges szerződések előkészítése,
- a fejlesztéshez, gyártáshoz, szállításhoz szükséges dokumentációk biztosítása,
- a termelés beindításához szükséges feltételek meghatározása.

E folyamatban kiemelt szerepet kap a minőség- biztosítás.

A projektrendszer működése

A vállalaton belül a projektek a teljes árbevétel mintegy 85-90%-át kell, hogy hozzák, hiszen a megrendelések volumenének ingadozása miatt a kapacitás teljes kitöltésére folyamatosan nem kerülhet sor. Így az időszakosan vállalt tevékenységek jelentik a maradék 10-15%-ot, a rövid átfutású, előre nem tervezhető árbevételeket.

A vállalkozás gazdaságosságát egyik oldalról a kapacitás minél teljesebb leköttése jelenti, - azaz a projektek töltenek ki a 100%-ot. A másik oldal, azon vevői igény figyelembevétele, hogy megrendeléseik volumenének változása esetén is megfelelő kapacitással vagy éppen az időszakos csökkenést áremelés nélkül vállaljuk.

A vállalat rugalmasságát biztosítja tehát a kapacitás nem teljes kitöltése projektekkel, amely így lehetővé teszi az egyes projektek megrendelési volumeneinek változását is. A vállalaton belül egyszerre 10-12 projekt működhet, ezek irányítását, összehangolását kell vállalatvezetési szinten ellátni.

A hierarchikus szervezet az egyes üzemeknek - a technológiáknak felel meg, pl. fejlesztés, sajtolás, forgácsolás, valamint a hagyományos funkciók ellátását biztosító szervezeti egységeknek, pl. pénzügy, igazgatás. E szervezetek vezetői felelősek a humán és gépieszköz kapacitások rendelkezésre állásáért, az üzemben belüli termelés szervezéséért, az adott szervezeti egység árbevételéért. A hierarchikus szervezetekhez kapcsolódnak a dolgozók és eszközök, jogilag, valamint termelésszervezés szempontjából is. Így e szervezetek vezetőinek kiemelt feladata az adott terület termelésszervezése egységre számított profit biztosítása mellett. Ennek biztosítása, a dolgozók folyamatos képzésével, a gépek karbantartásával és korszerű technológiák bevezetésével oldható csak meg.

Adott megrendelések teljesítéséhez a szükséges szaktudást, munkaerőt, gépkapacitást, eszközt azonban csak az üzemvezetők tudják biztosítani vállalaton belül. Így a vevővel a végső megállapodást arról, határidőről a projektvezető csak az érintett üzemvezetőkkel történt megbeszélés után teheti meg.

Az üzemvezetők folyamatosan több projekt működéséhez biztosítják a kapacitást. Így érdekük a legjobb árbevételű biztosító projektek előnyben részesítése, de a folyamatos kapacitáslekötés is, hogy üzemi veszteség ne következzen be.

Alapvető elvárás, hogy az üzemvezetők saját szakterületük megbízható ismerői legyenek, valamint a hozzátartozó szakemberek — mérnöktől betanított munkásig - képességeivel és lehetőségeivel gazdálkodni tudjanak.

Tervezett feszültség alatt azt a belső érdektükközést értjük, amelynek létrehozása a vállalaton belül - nem véletlen, hanem a vállalat belső szervezeti és működési rendjéből folyamatosan adódik. E tervezett konfliktusok célja, hogy hatásukra a vállalati kapacitások és lehetőségek maximális kihasználása a lehető legkedvezőbb áron történjen (ezen elvárás természetesen csak az elvi modell esetében valósulhat meg).

A kívánt hatás eléréséhez szükséges:

- hogy a vállalati „szereplők” szerepeiket tisztességesen játsszák végig, azaz a vállalaton belül betöltött beosztásuk, funkciójukból adódó érdekeket képviseljék,
- vállalják a konfliktushelyzetet, ismerjék a konfliktus kezelésének azon technikáit, amelyek nem a feszültségek eltüntetését, hanem az ok feltárása után annak megoldását biztosítják,
- mind a projektvezető, mind az üzemvezető rendelkezzen azon jogokkal, döntési lehetőségekkel és felelősséggel, amelyek munkájukhoz szükségesek.

Így folyamatos feszültség, tervezhető konfliktus, alakul ki a projekt és üzemvezető között. A konfliktushelyzet a szervezet működéséből fakad, de fenntartása, működtetése a felső vezetés feladata. Minden projektvezetőnek az az érdeke, hogy minél alacsonyabb termelési árat és az általa megadott szállítási határidőt érjen el az üzemvezetőkkel történő szakmai tárgyalások során, amíg az utóbbi a termelési árat magasán akarja tartani, a szállítási határidőt a saját termelésszervezésének figyelembevételével ajánlja.

A vállalaton belül látszólag elkülönült érdekként jelenik meg a vevő és szállító mindenkori érdeke. Ezek vállalaton belüli ütköztetése lehetővé teszi a piaci igények és a vállalati érdekek rugalmasabb érvényre juttatását. Így a vállalati árakban, határidőkben a projektvezetők és üzemvezetők érdekeinek ütközése után kialakuló értékek biztosítják a vállalati szintű nyereséget, de egyben a vevő érdekeinek figyelembevételét is, azaz a jó vevők tartós megtartását. E belső feszültség eredménye: egyrészt a vevő olyan rugalmas szervezettel áll kapcsolatban, amely érdekeit folyamatosan szem előtt tartja, így a piaci érdekek közvetlenül jelennek meg a vállalatnál; másrészt a vállalati érdek, magas termelési ár is érvényre juthat, mert a valós piaci ár alatti vevői ajánlatok nem érvényesülnek.

E szervezeti forma közvetlen és közvetett eredményei

A szervezet rugalmasságát növeli, hogy a projektek élettartamát a gazdaságosságuk határozza

meg, új projektek látszólag bármikor indítható- ak, ha a vevői igény jelen van, ill. a gazdaságtalan megszüntethető. E rendszer alkalmazása hatékonyan, csak jól szervezett vállalat esetében biztosítható. Ezt elsősorban a számítógépes háttér segítheti. Így több hagyományos szervezet kiküszöbölése megvalósítható, ill. létszámuk drasztikusan csökkenthető.

E működés áttételes haszna, hogy egyre több olyan képzett és gyakorlott szakember dolgozik a cégnél, akik tárgyalóképesek, marketing, pénzügyi, minőségbiztosítási, valamint gyártási ismeretekkel rendelkeznek.

A cég értékét és eredményességét elsősorban a kiművelt és megfelelő gyakorlattal rendelkező szakemberek munkája határozza meg.

Ezúton is megköszönöm munkatársaimnak - különösen Kersner Lászlónak, Lautner Józsefnek, Herk Attilának és Mádl Tibornak - a sok közös vitán való aktív részvételüket, amely elősegítette e szervezet kialakulását és működését.

IRODALOM

[1] D. Lock Handbook of Engineering Management 1989 Butterworth-Heinemann Ltd. pp. 27-45.

[2] Kevin O'Neill prof. New York Állami Egyetem, budapesti előadása 1994.

[3] J. B. Praxair 1994. évi előadás, Buffalo.

[4] H. J.: Thamhain Engineering management 1992 by John Willy and Jonny Inc. pp. 34-52.

6. Informatikai fejlődés és munkaerőpiac 2000. 03. 17. Világgazdaság

Stratégia még nincs

Egyéves szakmai előkészítő munka után a Miniszterelnöki Hivatalban (MeH) elkészült a Tézisek az információs társadalomról című kiadvány. A készítők szerint a tézisek képezhetik a még hiányzó nemzeti információs társadalomstratégia alapját. Még nem kezdte el működését az információs társadalom kialakulásával kapcsolatos problémákat összefogó kormánybiztosi szervezet, ezért nincs garancia arra, hogy a most elkészült munkát ténylegesen felhasználják a kormány tevékenysége során.

A még hiányzó nemzeti információs stratégia alapját képezheti a MeH Stratégiai Elemző Központjának koordinálásával készült Tézisek az információs társadalomról című jelentés — mondta Talyigás Judit, a MeH kormány-főtanácsadója. A kérdéskört a társadalmi következmények felől megközelítő tanulmány szerzői szerint az információs eszközök és szolgáltatások terjedése és terjesztése — a technológia rendkívül gyors fejlődése miatt—elsősorban üzleti feladat. Kormányzati szinten elsősorban az új módon ellátandó funkciókat és feladatokat kell meghatározni.

Kormányzati feladatok közé tartozik az információs eszközök alkalmazásához kapcsolódó sokszintű oktatási, át- és továbbképzési feladatok kidolgozása, összehangolása és az ehhez szükséges feltételek biztosítása. A kormánynak kell az új eszközök megjelenésével összefüggő munkaerőstruktúráváltások hatásaként keletkező új szakmák képzését beindítani, továbbá más szakmák képzését megszüntetni, illetve átalakítani. Külön problémát jelenthet az egyes szakterületeket vagy társadalmi csoportokat érintő hirtelen fellépő munka- nélküliség kezelése.

A kormányzat — együttműködve az önkormányzatokkal, az üzleti és civil szférával—ki

dolgozhatja és működtetheti az elektronikus közigazgatás rendszerét, amely az állampolgároknak is nagyobb aktivitást és részvételi lehetőséget biztosíthat. A kormányzat feladata a személyi adatok védelmét és az adatbiztonságot szavatoló műszaki, jogi és szabályozórendszerek létrehozása és működtetése is. A szerzők szerint több ország— például: Finnország, Írország, Korea—sikere az

informatikán alapul, ezért stratégiai fontosságú kérdés, hogy a kormányzat miként tudja elősegíteni az informatika fejlődését és az informatikai kultúra terjedését.

Csak támogatni lehet, hogy Magyarországon is megjelent az információs társadalommal kapcsolatos politikai tudatosság, de a fennálló hiányosságokat a Tézisek nem pótolja—áll Pintér Róbert, az Információs Társadalom- és Trendkutató Központ munkatársának állás- foglalásában. Pintér szerint a területnek nincs igazi gazdája Magyarországon, s a kormány- biztos kinevezése sem biztosíték arra, hogy megszűnik a többszörös átfedés az információs társadalom kérdéseinek politikai kezelésében. Továbbra is hiányzik az esetleges fejlesztési projektekhez szükséges pénzügyi háttér, valamint egy egységes kormányzati információs stratégia, ezért az sem biztos, hogy a most elkészült munkát ténylegesen felhasználják majd a kormány tevékenységében.

7. **MTI** Tézisek az információs társadalomról

Budapest, 2000. március 16., csütörtök (MTI) - Az információs társadalom kérdései csak a kormányzat, a gazdasági és civil szféra összefogásával oldhatók meg - mondta Mojzes Imre évszámkezelési kormánybiztos, a Miniszterelnöki Hivatal által kiadott "Tézisek az információs társadalomról" című kiadvány bemutatóján csütörtökön.

A kötetet a Miniszterelnöki Hivatal mellett működő Interdiszciplináris Stratégiai Team (IST) állította össze, a különböző tudományokat képviselő szakemberek segítségével.

Talyigás Judit kormányfőtanácsadó, a kiadvány körüli munkák irányítója elmondta: a cél, az információs társadalommal kapcsolatos feladatokat szétosztani a kormányzat, a gazdasági és a civil szféra szakemberei között, a megoldásokra pedig közös nyelvezetet kell kialakítani.

A kormányfőtanácsadó 5 fő területet emelt ki az információs társadalom kezelésében: az oktatást, a foglalkoztatás-politikát, az esélyteremtést, az életminőség javítását valamint a bizalomteremtést.

Dömölki Bálint, az IQ Soft szoftverfejlesztő cég elnöke, a kötet szakmai tanácsadója felhívta a figyelmet arra, hogy az elkészült tanulmányok alapján stratégiát kellene kialakítani.

Kalmár István, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrző Hivatal szakembere informatikai minisztérium létrehozását tartja célszerűnek az információs társadalom kérdéseinek kezelésére. A kiadvány lehetőséget ad arra, hogy az érintett szférák feladataikat jobban átláthassák, elláthassák - mondta Kalmár István.

Pásztory Tamás, a Matáv Rt. vezérigazgató helyettese hangoztatta: az információs társadalommal kapcsolatos problémák megoldásában a Matáv Rt. aktív szerepet fog vállalni. ++

8. **MTI** Navigációs Fórum a társadalom informatikai fejlesztéséért.

Budapest, 2000. március 31., péntek (MTI) - Két év alatt 180 millió forintból lehetne létrehozni egy elektronikus közbeszerzési rendszert és közbeszerzési központot - hangozott el a Magyar Tudományos Akadémián csütörtökön, a Navigációs Fórum alakuló összejövetelén, amelyről Kalmár István, a miniszterelnök informatikai főtanácsadója közleményben pénteken az MTI-t.

A testület **Talyigás Judit** kormányfőtanácsos által készített "Tézisek az informatikai társadalomról" című tanulmányt irányítúként akarják a döntéshozók elé terjeszteni, ebben a közbeszerzési

rendszer létrehozását az informatikai társadalom kialakulását segítő program első lépésének ajánlja a szerző. A tanulmány kiemeli, hogy a rendszer létrehozásával Magyarország az Európai Unióban is vezető helyet foglalhatna el.

A szerző szorgalmazza az oktatást, az életminőség javítását az esélyegyenlőséget. Célja, hogy ne csak egy szűk elit férjen hozzá a tudásközvetítő eszközökhöz.

A találkozón részt vett Stumpf István kancellária-miniszter, aki támogatásáról biztosította az államigazgatás területein dolgozó vezetők és szakértők megalakuló testületét.

Stumpf István elmondta hogy, számít a Navigációs Fórum köré épülő üzletemberek és civil szervezetek szakmai tapasztalataira, s hozzátette: a napokban meghirdetett "Széchenyi-programban" is kitüntetett figyelmet fordít az információs társadalom fejlesztésére.

MTI

Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak - –könyvbemutató

Budapest, 2000. április 11., kedd (MTI) - Az oktatás minőségbiztosítására vonatkozó ismeretek megszerezéséhez nyújt segítséget intézményvezetők és a téma iránt érdeklődő pedagógusok számára a Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak című könyv, amelyet szerzői kedden, Budapesten mutattak be a sajtó képviselőinek.

Talyigás Judit, a Miniszterelnöki Hivatal kormányfőtanácsosa és Mojzes Imre kormánybiztos könyve 138 oldalon foglalja össze a minőségbiztosítással kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat.

Talyigás Judit, a könyv társszerzője úgy vélekedett: a minőségbiztosítási rendszer akkor kerülhet bevezetésre az iskolákban, ha azt az intézmények vezetői magukénak érzik. Ezért tartották fontosnak megszólítani az iskolák igazgatóit - tette hozzá.

A kiadványból az érdeklődők választ kaphatnak mit jelent "a vevő, a fogyasztó" fogalma az oktatás és nevelés területén, illetve mit takar a minőségbiztosítás az oktatási rendszerben.

A Dinasztia Kiadó gondozásában napvilágot látott könyvből az olvasók a történeti előzmények és nemzetközi tapasztalatok mellett megismerkedhetnek a minőségbiztosítási rendszerek fajtáival, a különböző modellek oktatásba történő bevezetésének egyes lépéseivel.

Az érdeklődők tájékozódhatnak az iskolaigazgatók szerepéről, a minőségbiztosítás bevezetésével járó esetleges konfliktusokról, kezelésük lehetőségeiről, a minőségügy magyarországi szervezeti hátteréről.

A könyv a tervek szerint a héten kerül a könyvesboltokba, a kiadó elképzelései szerint az iskolákba mintapéldányokat is szétküldenek. ++

9. Minőségbiztosítás iskolaigazgatóknak - Köznevelés, 2000. 05.19. 20. szám

Az Oktatási Minisztérium törekvéseivel összhangban a Dinasztia Kiadó-Ház Rt. az elsők között jelentkezett egy minőségbiztosítást segítő kézikönyvvel, amely a Minőség- biztosítás iskolaigazgatóknak címet viseli. A szerzők, Talyigás Judit (a Miniszterelnöki Hivatal főtanácsosa) és Mojzes Imre (kormánybiztos) a kötetet április 11-én mutatták be a sajtó munkatársainak, majd az iskolai minőségbiztosítás céljairól és követelményeiről beszélgettek. Kifejtették, hogy a könyv nemcsak az iskoláknak, az igazgatóknak, a pedagógusoknak szolgál hasznos információkkal, hanem a szülőknek, a diákoknak is, hiszen minden család azt szeretné, hogy gyereke a közoktatási intézményben a továbbtanuláshoz biztos alapot nyújtó minőségi képességfejlesztést kapjon.

10. Elektronikus piactér a Magyar Posta Rt.-nél

HWSW 2002. MÁRCIUS 20. 09:03

Szerző: Rátonyi Gábor Tamás

A Magyar Posta Rt. (MP) postai elektronikus piacteret nyitott honlapján. A piactéren a MP mint beszerző jelenik meg, a szállítók meghívásos pályázatokban vehetnek részt, s a piactér eljárásai közül ebben a fázisban a tender és aukció kap hangsúlyt.

[HWSW] A [Magyar Posta Rt.](#) (MP) postai elektronikus piacteret nyitott honlapján. A piactéren a MP mint beszerző jelenik meg, a szállítók meghívásos pályázatokban vehetnek részt, s a piactér eljárásai közül ebben a fázisban a tender és aukció kap hangsúlyt.

A megvalósítás következő szakaszában a piactér szereplői elektronikus aláírással használhatják a rendszert. A piactér fejlesztésének költségei néhány százmillió forintot tettek ki. A piactér a [pep.posta.hu](#) címen érhető el.

Elektronikus árverések Népszabadság, Infovilág 2002.04.18.

10.

Az e-urópai vásárló

Az internet áldásaként ma már szinte mindent árverezhetünk a világhálón. Az online aukciók legnagyobb haszonélvezői elsősorban a beszerzéseiket megvalósító cégek, hiszen ők azok, akik a legnagyobb megtakarítást remélhetik a gyors és olcsó világhálós tranzakcióktól. Az on-line aukciók hazai térnyeréséhez azonban általános vállalati filozófiaváltásra lenne szükség.

Az elektronikus árverések legnagyobb lebonyolítói az on-line aukciók semleges szereplői, a technikai hátteret biztosító elektronikus piacterek. A vertikális piacterek egy-egy iparág igényeinek kielégítésére szerveződtek, a horizontális piacterek iparágtól független szolgáltatást nyújtanak. A térségünkben - Ausztriában, Csehországban és Lengyelországban — működő horizontális e-piacterek alapítói és fő felhasználói döntően a helyi telefontársaságok. Magyarországon valódi versenyhelyzet alakult ki: a Marketline Rt. - ahol a Matáv Rt. csak leányvállalatán, az Axelerón keresztül társtulajdonos -, valamint a First Hungárián e-Market Kft. szinte egyszerre indult. A tulajdonosi körben mindkét cégnél alapvetően az információtechnológiához kötődő vállalatok kaptak helyet. Utóbbi azonban rövid életjelek után kivonult a piacról. A közelmúltban a Magyar Posta Rt. személyében újabb vetélytárs jelent meg a Postai Nyílt Elektronikus Piactéren.

Az első elektronikus árverésre szinte pontosan egy évvel ezelőtt a Marketline piactéren került sor. Lényege, hogy a szervező, vagyis a vevő és a reménybeli szállítók az interneten keresztül tartják a kapcsolatot. Az elektronikus árverés kezdetén a vevő ajánlati felhívást bocsát ki, amely tartalmazza az egyértelmű műszaki paramétereket és szállítási feltételeket, majd a szállítók - akik nem ismerik a másik kilétét - az előre megadott időpontban közvetlenül megteszik ajánlataikat. A szaknyelven szólva valós, vagyis egy időben zajló licit során a szereplők azonnal megismerik a másik ajánlatát, amelyre

rögtön reagálhatnak. A vevő saját számítógépe előtt ülve követheti az eseményeket, az árak alakulását. A legjobb ajánlattevő kiválasztása után már csak a szerződéskötés marad hátra.

A Marketline a tavalyi indulás óta több mint két és fél milliárd forintos on-line aukciós forgalmat bonyolított le. Hilt Csaba kereskedelmi vezérigazgató-helyettes hozzátette: a legnagyobb tranzakció 250 millió forintos megrendelést takart. A társaság a szervezőtől csak megtakarítás - ami az eddigi gyakorlat alapján átlag 15 százalék, de volt rá példa, hogy 40 százalékos - esetén kér legfeljebb négy százalékos jutalékot.

A posta március 18-án két tenderbontást bonyolított le, majd március 19-én került sor az első on-line aukcióra. Az aukció mintegy 25 százalékos megtakarítást jelentett - infláció nélkül - az előző évi beszerzéshez viszonyítva. A cégóriás először a saját, valamint a csoporthoz tartozó cégek beszerzéseit végzi az interneten keresztül. Talyigás Judit elnök-vezérigazgatói főtanácsadó szerint a Postai Elektronikus Nyílt Piac tényleg várhatóan április végétől már más vállalati megrendelés teljesítésére is készen áll.

A vertikális piacterek egyik legreménytelibb szereplője, a PriceWaterhouseCoopers által alapított Pharmalink a gyógyszergyártók és a kórházak közötti gazdaságos beszerzést tűzte célul. Dr. Tkacsik Márta igazgató szavai szerint a magyar piac mentalitását mutatja, hogy a - manapság már ingyenes szolgáltatást ígérő - piactér mindössze öt kórház és egy gyógyszergyár érdeklődését keltette fel.

Érsek M. Zoltán

11. E-világi beszélgetések - Jövő Mérnöke 2003.12.05. (50.évf. 8. szám)

Neumann János mondta: A fejlődés ellen nincs orvosság.

Az informatikai forradalom ellen sincs. Aki ellenáll, előbb-utóbb süketnémaként fog mozogni a társadalomban.

Mert tetszik, nem tetszik, információs társadalomban élünk. Aki kizáródik (vagy kizárja magát) ebből a világból, elpusztul, mint a partra vetett hal. Az E-világ ugyanakkor még formálódik, mondhatni, gyerekcipőben jár. Ez jó, mert együtt formálhatjuk, mi, a felhasználók és ők, az alkotók. S rossz, mert még sok a tévút, a torzulás, a veszély.

Tíz élvonalbeli számítástechnikai szakember vallomásait gyűjtötte kötetbe Hovanyecz László. Az interjúalanyok: Bakonyi Péter, Dömölki Bálint, Farkas János, Gordos Géza, Havass Miklós, Megyery Károly, Mojzes Imre, Pap László, Székely Iván, Talyigás Judit. Mindannyian egyetemi oktatók, s mindannyian a gyakorlatban is részt vállaltak a magyar informatikai fejlesztésekben. Két kormány felkérésére is megbízásra megfogalmazták a magyar információs stratégia alapjait, de - állításuk szerint - ebből vajmi kevés valósult meg.

Abban mindannyian egyetértenek, hogy az informatika ma már kevésbé technikai, jóval inkább társadalmi probléma. Ők, a tudományág művelői is rendkívül sokoldalú emberek. Székely Iván egyben politológus is, s a névjegyen „társadalmi informatikus” szerepel. Megyery Károly válogatott focista, Bakonyi Péter kardvívó világbajnok, Farkas János váltófutó és távolugró volt. Gordos Géza eredetileg zongoraművésznek készült, Havass Miklós csellózott, s ma is házikoncerteken muzsikál. A nyitottságot, sokoldalú érdeklődést a családból hozták magukkal. A könyv, a zene, a sport szinte mindannyiuk életéhez hozzátartozott. Talyigás Judit édesanyja író volt, fiatal korában ő is verseket írt. Pap László középiskolás korában a miskolci színház operaelőadásain nőtt zenerajongóvá.

Mindez nagyon fontos ahhoz, hogy a tudós „értő szakemberré” váljon - vallják. A számítástechnika ugyanis nem önmagáért való tudomány. Csak a külvilággal együtt képes létezni, arra szolgál, hogy más tudományágak, művészetek vagy éppen a mindennapi lét problémáit - egy minőségileg magasabb szinten - megoldja. Az ipari termelésirányítástól kezdve az egészségügyig, a határvédelemtől a zene- és színháztechnikáig, a banki műveletektől az ügyintézésig az élet minden területén alkalmazható. Persze csak akkor, ha a társadalom képes és hajlandó élni az újszerű lehetőségekkel. Jelenleg úgy tűnik, a technika kicsit előre szaladt, mi, a felhasználók nem győzzük

követni az újabb és újabb kihívásokat. Nemcsak azért, mert a gépek, az újabb és újabb szoftverek beszerzése, a telefonkapcsolat nagyon drága (Ez utóbbi Magyarországon a legdrágább egész Európában), hanem azért is, mert a társadalom tudatlan és bizalmatlan. (Ez másutt is így van.) Nem tudjuk, mire és hogyan alkalmazható a számítógép, s ez jórészt az oktatási rendszer „sara”. Bizalmatlanok vagyunk, mert a banki műveletek átláthatatlanok, s egyelőre jobb a kézzelfogható számla, vagy (ha túl sok a bankbotrány) a párnaciha. Az interneten szerzett információkkal is csínján kell bánni. Sok az elektronikus szemét, a hazugság. Nő férfinak, férfi nőnek adhatja ki magát, a tudományos információk sokszor egyszerű kacsának bizonyulnak. Nem működik a szerzői jogvédő rendszer sem, a felvitt kutatási adatokat bárki „lelophatja”. De mindezek csak gyermekbetegségek, melyek idővel kiküszöbölhetők - állítják a tudósok. Vannak országok, ahol már működik egy PET-nek nevezett információs lokátor-rendszer, amely „intelligens ügynökként” előválogat, és kiszűri a nyilvánvaló hazugságokat, tévedéseket. Az ilyen rendszereknél azonban fennáll a tudatos manipuláció veszélye, sérülhet a demokrácia, ami eddig az internet egyik legnagyobb pozitívuma volt.

A rohamos fejlődésnek még egy veszélye van: a régi szoftverek, fájlok viharos gyorsasággal elavulnak, s ha nem mentik át őket az új rendszerekbe, vagy nem nyomtatják ki őket, „elektronikai lyuk” keletkezhet. Fontos adatok, egész korszakok adatbázisa elveszhet a világ számára.

Mindettől függetlenül az új informatikai és tudásalapú társadalom fantasztikus dimenziókat kínál. Míg az ipar csak a tárgyakat, a számítástechnika a szellemi képességeket tudja megsokszorozni. Ma fél nap alatt megoldjuk azt, amin évekig dolgoztak nagy tudósok. S ami talán még fontosabb: az azonnali véleménycsere, a kontroll lehetősége. Így megspórolhatók a tévutak, a párhuzamosságok. Gondoljunk csak arra, ha Gauss és Bolyai nem egymástól függetlenül dolgoztak volna ugyanannak a problémának a megoldásán, mennyivel előbb jutottak volna eredményre!

De most informatikai recesszió van, a társadalmi igények egyelőre nem tudják követni a rohamosan fejlődő kínálatot. De ebben a fejlesztés is hibás - állítják a könyv interjúalanyai. A fejlesztésnek kell alkalmazkodnia az igényekhez és nem megfordítva. Videós mobiltelefonra még sokáig nem lesz tömegigény. De a digitális fényképezőgéppel egybekötött maroktelefon praktikus lehet, hiszen két különböző funkciót tölthet be, s egy készüléket megspórolhatunk. Az információs társadalom fejlődése a kézzelfogható dolgok irányába tart. Oda fog beáramlani a tőke, ahol praktikus eszközöket, használati tárgyakat készítenek, melyek az emberek jólétét, kényelmét szolgálják.

S a kreatív, jó kombinatív készségű magyar agyoknak e téren lehet versenyelőnyük az Európai Unióban. Itt most egyenrangú társaként vehetnek részt valami újnak a megteremtésében, „emberivé” alakításában. A „Tízek” ezért optimisták, s ha Írország, Finnország példáját nézzük, jogosan azok.

12. E-világi beszélgetések.hu – könyv az információs társadalomról - 24.hu 2003. 11. 12. 16:28

E-világi beszélgetések.hu címmel könyv jelent meg olyan emberekről, akik részt vesznek az információs társadalom magyarországi kialakításában. Detrekői Ákos, a Budapesti Műszaki Egyetem rektora a szerdán tartott fővárosi sajtótájékoztatón elmondta: a kötet tíz emberről, de ennek kapcsán magáról az információs társadalomról, a történelemről és még sok másról szól, s egyben szórakoztató, jó olvasmány is.

Talyigás Judit, a kötet szerkesztője s egyben egyik szereplője arra mutatott rá, hogy a könyv látszólag az 1998 óta részben közös munkákon is dolgozó tíz ember életéről, gondolatairól szól, de valójában az információs társadalom kialakulásának folyamatáról, az ezzel kapcsolatos gondokról és örömeiről tudósítja az olvasókat.

A Székely Ivánnal, Talyigás Judittal, Mojzes Imrével, Megyeri Károllyal, Pap Lászlóval, Gordos Gézával, Havass Miklóssal, Bakonyi Péterrel, Dömölki Bálinttal és Farkas Jánossal készült interjúkat Hovanyecz László készítette, Talyigás Judit szerkesztette, a könyv megjelenését a BME Pro Progressio Alapítvány, a Neumann János Számítógép-tudományi Társaság és több gazdasági társaság támogatta.

13.

MTI

Érdekes-tudomány-konferencia - Az ember az információs társadalomban

Budapest, 2004. február 19., csütörtök (MTI) - Infokommunikációs technikák és az ember címmel csütörtökön tudományos konferenciát rendezett a Hírközlési Érdekegyeztető Tanács (HÉT) a fővárosi Hilton Budapest WestEnd szállodában.

Az információs társadalom, amelyben élünk, megköveteli, hogy a legszélesebb rétegekhez jusson el az internet, mindennapjaink részévé váljon a hálózatba kapcsolt számítógépeknek köszönhető, világméretű új kommunikációs eszköz. Az Infokommunikációs technikák és az ember című, a Hírközlési és Informatikai Tudományos Egyesület közreműködésével megrendezett konferencia arra vállalkozott, hogy felmutassa: az új eszköz a kultúra, a tudomány és a mindennapi élet minden területén megjelenik - szögezte le **Talyigás Judit**, az MTI elnöki tanácsadója, az előadássorozat egyetlen női résztvevője.

A szervezők, élükön az elnökkel, Mojzes Imrével, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanárával - aki maga is előadott a konferencián - azt bizonyították, hogy az információs társadalom világa független a mindenkori hatalomtól. Mi sem jobb példa erre, mint hogy Csepeli György szociológus, az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) politikai államtitkára és Stumpf István politológus, a Századvég Politikai Iskola Alapítvány elnöke, az Orbán-kabinet kancelláriaminisztere egymás után tartotta meg előadását, és az azt követő spontán vitában tudományos érvekkel igyekeztek meggyőzni egymást és az igen elégedett hallgatóságot.

"Az egymást követő kormányoknak igyekezniük kell, hogy (az informatikai fejlesztésben) ne pusztítsák el, amit az előző épített; fontos a politikai színezet nélküli kontinuitás" - fejtette ki Stumpf István. Csepeli György megjegyzéséből kiderült: az IHM e követelmény szellemében fejleszti tovább az Orbán-kormányzat alatt megalapított Nemzeti Audiovizuális Archívum (NAVA) anyagát.

A technopesszimizmus nyomorúsága címmel Nyíri Kristóf akadémikus, az MTA Filozófiai Kutatóintézetének igazgatója mutatott rá a kérdéskör filozófiai megközelítési lehetőségeire, a konferencia szelleméhez méltón, közérthetően és szellemesen. "Az első generáció vagyunk, amelyik a Guttenberg-galaxist és az internet társadalmát is megélte, ezért óriási a felelősségünk" - hangsúlyozta.

Kulturális kincseink, na meg a High Tech című előadásában Talyigás Judit az új technika megnyitotta lehetőségekről beszélt, és kiemelte az etikai problémákat. A kultúra területén fantasztikus új eszközöket biztosít az informatika, ugyanakkor ijesztő távlatokat nyit a digitalizálás: megőrizhetjük például a halott színészek hangját, alakját - de szabad-e az animáció eszközeivel újraalkotnunk őket? A kérdést jól illusztrálta A holló című film forgatása közben elhunyt Brandon Lee példája, akit számítógéppel "feltámasztottak", hogy befejezhessék a filmet.

Az előadássorozat legfőbb üzenete: mindent meg kell tennünk azért, hogy ehhez a technikához egyre többen és egyre jobban férhessenek hozzá. "Az információs társadalom megvalósulása attól függ, hogy az átlagember hogyan fogadja és hogyan fogadja be a technológiák által kínált lehetőségeket... Amilyen arányban az e-valamiben álló, ma még csak "elektronikus"-nak értelmezett e betű

jelentése fokozatosan átlényegül "emberi"-vé, olyan mértékben lesz sikeres az információs társadalom megvalósítása" - hangsúlyozta Mojzes Imre, a HÉT elnöke a konferenciát bevezető írásában.

(Panoráma)

14. Az információéhségnek nincsenek fiziológiai jelei - Kelet Magyarország 2004.május.6. 105.szám

150

A jövő sikereinek az az egyik kulcsa, ha képesek vagyunk mindent megváltoztatni

Nyíregyháza (KM - Cs. K.) - Pénteken folytatódott Nyíregyháza-Sóstógyógyfürdőn a Tudósítók Világtalálkozója a Krúdy Vigadóban.

Digitális média az információs társadalomban címmel szakmai konferencia kezdődött, melynek első előadója a megyénkben tartózkodó **Kovács Kálmán** informatikai és hírközlési miniszter volt. *Digitális írástudatlanság*

Az Európai Unió és Magyarország közös kihívás előtt áll - az EU 2010-re a nagyrégiók versenyében a harmadik helyről megpróbál az élre törni. Grandiózus terv, melynek egyik stratégiai pontja az információs társadalom kiépítése. A magyar kultúra értékeit át kell emelni az információs világba.

Stumpf István elnök (Századvég) volt kancelláriaminiszter úgy fogalmazott: Magyarország számára új időszámítás kezdődött május elsejével. Az e-gazdaság, az e-biznisz kitörési pontot jelent. Szólt ugyanakkor arról is, hogy a digitális írástudatlanság elterjedésének nagyon komoly a veszélye.

Fodor István elnök (Ericsson Magyarország) egy új korszak kihívásairól beszélt. Úgy fogalmazott: a jövő sikereinek kulcsa, ha képesek vagyunk mindent megváltoztatni, amikor minden rendben van. A tudás gazdasági hatalom. Aki nem növeli versenyképességét, lemarad, kimarad. A tudás szerepe napjainkban olyan mértékben felértékelődik, hogy ez lesz az üzemanyag. Mit viszünk?

- Mit viszünk az EU-ba? - tette fel a kérdést **Csepeli György** politikai államtitkár (IHM), szociológus. A válasz: szalmalángot, széthúzást, patópáloskodást, sült galambra várás. Mindezek szervező eleme a tehetetlenség. Mi mindig úgy éltük meg a történelmünket, hogy nem csináltunk semmit. El voltunk foglalva az egymással szembeni harcunkkal. Velünk mindig csak történtek a dolgok: bekerültünk a háborúba, aztán kikerültünk a háborúból. Az ember, ha éhes, korog a gyomra. Így jelez. Ha tudná, mit jelent az információhiány, az egész ország üvöltene - csak ennek nincsenek fiziológiai jelei, mint az éhségnek.

Sallai Gyula egyetemi tanár az e-Európába vezető útról, **Talyigás Judit** tanácsadó az új társadalmi működés kulturális szempontjairól szólt. **Kállay Kristóf**, a Sun Microsystems Kft. igazgatója arról tartott szemléletes bemutatót, ami a digitális tartalom mögött van: a multimédia technikai hátteréről. Ez az a cég, amely Hollywoodban a leghíresebb animációs trükköket valósítja meg.

15. **MTI** Kutatás - Nanotechnológia - a jövő tudománya 2004. november 26.

Budapest, 2004., november 26., péntek (MTI) –

"A nanotechnológia olyan perspektivikus tudományterület, amelynek igen gyors a társadalmi hasznosítása, mindenekelőtt az orvosi technológiák és az anyagtechnológiák területén" - mondta el pénteken a Nano Törzsasztal megalakulása kapcsán **Talyigás Judit**, a testület tükára.

A Magyar Tudományos Akadémián csütörtökön megalakult Nano Törzsasztal elnökéül Mojzes Imrét, a BME egyetemi tanárát, titkár pedig **Talyigás Judit**, az MTI központi adatbázisának igazgatója lett.

Az alapító tagok között olyan neves tudósok vannak, mint Kroó Norbert, az MTA főtítkára, Bársony István, az MTA Műszaki, Fizikai és Anyagtudományi Intézetének igazgatója és Gyulai József akadémikus, az intézet Tanácsadó Testületének elnöke, Csurgay Árpád akadémikus, valamint Lajtha György, a Híradástechnika című folyóirat főszerkesztője.

"A Nano Törzsasztal megalakításával egy olyan kutatói közeg kialakítását tűztük célul, amely elősegíti a gyors információáramlást. Havi rendszerességgel szeretnénk találkozni, hogy a tagok beszámoljanak egymásnak szakterületük újdonságairól, felvázolják elképzeléseiket - mondta Talyigás Judit.

A titkár szavai szerint az alapítók körülbelül 25 főre szeretnék kibővíteni a társaság "kemény magját". Céljuk, hogy egy éven belül elinduljon egy országos nanotechnológiai program, olyan, amellyel jelenleg már gyakorlatilag minden európai ország rendelkezik.

16. A Nemzeti Digitális Adattár – a Közszerplők Tára

Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 52. évf. 2005. 3. szám

Közszerplők Tára

Ferenczi Erzsébet

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium (IHM) által kidolgoztatott Nemzeti Digitális Adattár koncepciójának alap gondolata, hogy a minisztérium támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek célja adatbázisok valamilyen szempont szerinti halmazának metakeresők segítségével történő közös elérhetősége. Ez lehetővé tenné, hogy a hazai közgyűjtemények, kulturális értékek és közvagyon fogalma alá tartozó, a lakosság széles rétegei számára hasznot, élményt nyújtó adattartalmak, feldolgozott eredmények nyilvános elérhetőségét sajátos eszközeivel elősegítse. Ezzel a fejlesztési elképzeléssel összhangban valósult meg az MTI Rt.-ben a Közszerplők Tára adatbázis. A cikk az adatbázisról nyújt bővebb tájékoztatást a koncepció kialakítástól a szolgáltatás működtetéséig. Érdekes lehet leendő adatgazdák és potenciális felhasználók számára egyaránt.

Hihetetlen mértékű a mai kor emberének információéhsége, az időben megszerezhető információk fontossága. Nem elég egy hír, néhány adat, az összefüggések azonnali látása, láttatása fontos. Eltűnik a tér- és az időkorlát. Egy mai hírhez, eseményhez, személyhez kapcsolódó korábbi híreket, eseményeket, személyeket kell/lehet találni.

Óriási a verseny a tartalomszolgáltatók között az információigény kielégítése terén. A „képet” minél színesebbé, teljesebbé kell tenni. Ez igaz a mindennapi tájékozódásra éppúgy, mint a tudomány valamely ágához kapcsolódó, célzott ismeretek megszerzésére – legyen az egy diák által készített dolgozat, előadás, vagy tudományos értekezés, cikk, könyv, illetve újságírók által összeállítandó anyag. Mindez kihívást jelent az információkat megszerezni kívánóknak éppúgy, mint a kellő alapossággal, helytálló, időben szolgáltatott információkat nyújtók számára.

Az információforrások számának, fajtáinak növekedésével megnő a korrekt, ellenőrizhető információk értéke. Az információt szolgáltatók felelőssége, valamint a célközönség eléréséért folyó verseny különös módon erősödik, mert a technika, információtechnológia felgyorsult fejlődése mindenki számára elérhetővé tesz olyan tájékozási lehetőségeket, amilyenekre korábban csak korlátozottan volt mód. Korábban az információ megszerzésére fordított idő is többszöröse volt annak, mint amire ma szükség van.

A tájékozódás mint igény a téma, valamint a forrás szempontjából jelentősen megnőtt, sőt ez a folyamat igazán csak most lendül fel. Mindezt látva és értékelve – a meglévő saját adatvagyonra, lehetőségekre építve – az MTI célul tűzte ki szolgáltatásainak bővítését, a kor igényeinek megfelelő átalakítását, továbbá elhatározta újabb célközönség elérését, a hagyományos partnerek mellett új „fogyasztók” kiszolgálását.

Nemzeti Digitális Adattár

Az IHM kidolgoztatta a Nemzeti Digitális Adattár (NDA) koncepcióját, amelynek alap gondolata, hogy az adatgazdánál meghagyva az adatvagyon, a karbantartás, szolgáltatás és további feldolgozás jogát és felelősségét, a minisztérium támogatja azokat a fejlesztéseket, amelyek célja ezen adatbázisok valamilyen szempont szerinti halmazának közös elérhetősége metakeresők segítségével. Ez lehetővé tenné, hogy a hazai közgyűjtemények, kulturális értékek és közvagyon fogalma alá tartozó, a lakosság széles rétegei számára hasznos, élményt nyújtó adattartalmak, feldolgozott eredmények nyilvános elérhetőségét sajátos eszközeivel elősegítse.

E fejlesztési elképzeléssel összhangban fogalmazódott meg az MTI-ben három strukturált adatbázis kialakításának gondolata:

- Közéleti Személyiségek Tára (Közszereplők Tára)
- Hír adatbázis
- Magyar Szervezetek Tára

E három rendszerben a szolgáltatások alapjait az MTI meglévő és folyamatosan bővülő adatvagyon biztosítja. A szolgáltatások tartalmának bővítése érdekében más szervezetek tulajdonában lévő adatbázisok is bekapcsolódnak. Az MTI számára ez olyan új szolgáltatás kialakításának lehetőségét jelenti, amely már induláskor nem csak a legnagyobb érdeklődő, a média igényeit veszi figyelembe. Ennek természetes oka, hogy a kapcsolódó partnerek rendszerei a meglévő hagyományos, illetve az új komplex adatszolgáltatás fogyasztói igényei kielégítését is tartalmazzák. Az új adattárak tartalmilag és szolgáltatásaikban egymásra is épülnek, és nem igénylik a meglévő adattárak migrálását, csak a metaadat-tartalom bővítéseket.

A Digitális Adatkomplexum (NDA-DAK) projekt keretében, az első szakaszban 2003. decembertől – 2004. májusig a Közszereplők Tára adatbázis-részhalmaz (adattartalom és funkciók) – az IHM támogatásával – létrejött. A metaadat-keresővel működő, osztott adatbázisú rendszer illeszkedik az NDA által előírt technikai (metarekord és platform) szabvány ajánlásaihoz. A résztvevők – adatgazda, adatszolgáltató – szerepköre meghatározott.

A Közszereplők Tárának létrehozása, célok

A Közszereplők Tára létrehozásának célja volt olyan, osztott adatbázisokon alapuló szolgáltatórendszer kiépítése az MTI gesztorságával, amely egyszerű böngésző felületről elérhető, és az igényektől függően eltérő mélységű és költségű adatelérést tesz lehetővé. Az adattár politikusok, művészek, sportolók, tudósok, gazdasági szakemberek, állami kitüntetésben részesültek (a sor folytatható) adatait és a hozzájuk kapcsolható dokumentumokat tartalmazza, figyelembe véve a személyiségi jogokat.

Az adattár értéke

- Megbízható, karbantartott forrásokból – azok feltüntetésével – szolgáltató.
- Az adott személyről szóló életrajzi adatok, fotók mellett a róla szóló hírek, elemzések, saját művei, beszédei és/vagy írásai és/vagy művészeti alkotásai és/vagy tudományos eredményei is megjeleníthetők. A személyt – az adatfeltöltéssel, illetve a kapcsolódó adattárakkal összhangban – teljességében, komplexen, több szempontból képes bemutatni.
- Az adatok mélysége és feldolgozottsága az igényektől függővé tehető.

Az adattár határai

Az adattár adattartalmát az MTI és a kapcsolódó 10 adatbázis adattartalma határozza meg. Az adattár folyamatosan újabb és újabb szegmensekkel, adattartalommal bővíthető. Az adattár tartalmilag nem tud telítődni.

A rendszer korlátai

Az adattár bővítésének feltétele, hogy a partnerek olyan metaadatokkal rendelkezzenek, amelyek alapján a meglévő adatvagyon elérhetővé válik, valamint a tartalmi kapcsolódás és a közös érdek is megvalósuljon.

A projekt megvalósítása

A Közszerplők Tárának kialakítása egy projekt keretében történt. A projekt megvalósításához az együttműködő partnereket az MTI kérdőíves felmérés és interjúk alapján választotta ki. A fejlesztéshez rendelkezésre álló forrást és a szűk határidőt figyelembe véve három olyan szervezet kiválasztására került sor, amelyek megfeleltek az alábbi feltételeknek:

- Az adattartalom jelentős és összhangban áll a projekt megcélzott adattartalmával, tartalmilag hozzá tudnak járulni az MTI adatbázisaiban szereplő személyiségekre vonatkozó információkhoz.
- Biztosítva van a folyamatos adatkarbantartás.
- Az adatállomány adatbázisba szervezett, az informatikai infrastruktúra és felkészültség lehetővé teszi a fejlesztési együttműködést.
- A hosszú távú együttműködés személyi, szervezeti és tárgyi feltételei adottak.

Adattartalom

A Közszerplők Tára adatbázisban jellemzően a 2000 utáni időszakban közéletinek minősített tevékenység alapján több mint 40 000 személyre vonatkozó (szöveges, fotó-, audio-, video-) információ szerepel. Az állomány folyamatosan bővül. A rendszerben megtalálhatók a politikusok, művészek, tudósok, sportolók és más közéleti szereplők (pl. egyházi vezetők, bírák).

A politikusok közül az került be az adatbázisba, akik 2000 után (is) államfő, kormányfő, miniszter vagy más kormányzati szereplő (pl. államtitkár, államtitkár-helyettes), képviselő, polgármester, megyei közgyűlési elnök, parlamenti párt vezetője, továbbá más közjogi méltóság (jogi) funkciót tölt vagy töltött be. Ehhez az állományhoz a szöveges tartalmat az MTI-ben szereplő rövid életrajzi adatsorok, a megírt életrajzok és a személyiség funkciójából adódó fontos megnyilvánulásokról szóló hírek adják. Ehhez kapcsolható az adott személyről készült fotó, az eseményre vonatkozó videofelvétel (részlet) vagy hanganyag.

A művészek, tudósok, sportolók köre bizonyos díjakhoz, rangokhoz, eredményekhez kötve lett meghatározva, amely a későbbiekben tartalmilag és mennyiségileg is bővíthető.

Informatikai háttér

A Közszerplők Tára működtetéséhez a Silicon Computers Kft. együttműködésével olyan informatikai megoldás készült, amelynek alapjául az MTI által megadott működési modell szolgált. Így a keresési lehetőségek alkalmazása az elosztott adatbázisokban, egységes felületen keresztül az alábbiak szerint valósulhat meg:

- A Dublin Core (DC) metaszabvány ajánlásának megfelelő metaadat-szerkezet meghatározása után az adatszolgáltatónak (DP) erre kellett képeznie a saját adatstruktúráját, oly módon, hogy a felhasználói keresésekre – a lehetőséghez képest – a legpontosabb választ adhassa a szolgáltatórendszer. Az ügyfél metaadatai saját adattartalmuktól függően különbözőek lehetnek, de megtalálható az a „közös rész”, amely alapján a szolgáltatás működni képes. Ennek biztosítására az egyes archívumok, illetve a különféle dokumentumtípusok sajátosságait, a DC minősítőivel („qualifier”-eivel) kellett „modellezni”.
- Az adatszolgáltatóknál (DP) egy metaadatbázis-szerver lett telepítve, ki kellett dolgozni a lekérdezést végző eljárást (ez helyenként különböző, az adatgazda adatbázisának, infrastruktúrájának megfelelő).
- A kidolgozott adatgyűjtési módszer az OAI-modellen alapul, aminek lényege, hogy az adatszolgáltató (DP) és a szolgáltatást végző (SP) szerep élesen szét van választva. Az említett szereplők között a kommunikáció az OAI-PMH protokollon alapul, ami

platformfüggetlen megoldást kínál az egyes adatszolgáltatóknál „képződő” metaadatok szolgáltatására a szolgáltatórendszer adatbázisa részére.

- A megvalósított szolgáltatói rendszer egy, az interneten keresztül elérhető, interaktív és multimédiás képességekkel rendelkező, digitális dokumentumokra épülő információs rendszer.
- A rendszer alapvető szolgáltatása az információhalmazban történő keresés. A heterogén felhasználói kört figyelembe véve, a keresést bonyolultságától függően két részre lehet osztani. Egyik a szabadszavas keresésen alapuló egyszerű keresés, ahol a felhasználónak semmit nem kell tudnia a mögöttes adatbázis struktúrájáról, a metaadatok létezéséről. A másik egy olyan összetett keresés, ahol a mezők ismerete alapján célirányosabb, hatékonyabb keresés hajtható végre. A megtalált anyaghoz (szöveg, kép, hang, videó) kapcsolódó metainformáció minden esetben ingyenes. A tartalom – az objektum, amelyet a metainformáció leír – az adatgazda (DP) döntésétől, az üzleti modelltől függően ingyenes, vagy fizetni kell érte.
- Az együttműködő partnerek bekapcsolásával különböző tevékenységi körű, különböző médiaformátumú tartalmak válnak kereshetővé. Ez jól mutatja, hogyan lehet teljesen különböző adattárházak között a kapcsolatot egységes, ajánlásokon alapuló metaadatbázisokon keresztül hozzáférhetővé tenni.

A rendszer fejlesztésének nem volt része azoknak a szakkatalógusoknak (szótárak, teauruszok) létrehozása és publikálása, amelyek az adatgazdák adattartalmainak egységesítését célozzák.

A projekt megvalósításának eredménye

Egy rendkívül izgalmas fejlesztési, együttműködési folyamat eredményeként létrejött a Közszerelőők Tára adatbázis, amely folyamatosan bővülve áll a szolgáltatást igénybe vevők rendelkezésére. A fejlesztés során lényeges szempont volt a „felhasználóbarát” jelleg.

A felhasználó az első bejelentkezéstől a rendszer használata során folyamatos – igény szerinti – segítséget, tájékoztatást tud kapni. A beépített automatizmusok lehetővé teszik, hogy különösebb informatikai tájékozottság nélkül bárki megtalálja a számára szükséges információkat. Jelenleg egyszerű, részletes, valamint bővített kereséssel lehet tíz adatbázis teljes állományából ismereteket nyerni.

Adatbázisok

A teljes, „virtuális” adatbázis részben az MTI Rt., részben együttműködő partnerei (adatgazdák) adatbázisaiból áll. A jelenlegi partnerek: Budapest Music Center (BMC), Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény Alapítvány (MFFA), Magyar Tudományos Akadémia (MTA).

A Magyar Távirati Iroda adatbázisai

MTI SAB Híradatbázis

A Magyar Távirati Iroda Rt. két híradatbázisa Magyarország legnagyobb szöveges adatbankját alkotja. A Híradatbázis 1988. január 1. óta működik, és az MTI azóta kiadott napi híreit teljes egészében tartalmazza. A jelenlegi állomány több mint 2,3 millió anyag, naponta 5-600 hírrel bővül. Az adatbázisok az elmúlt 15 év történelmét, a világ és benne Magyarország eseményeit foglalják magukba.

MTI SAB Aktuális híradatbázis

A HÍR2 Adatbázis, azaz az aktuális adatbázis az MTI híreit 2001. január 1-jétől tartalmazza.

MTI Személyiség adatbázis

A Személyiségek adatbázisa a politikai élet fontosabb magyar és külföldi szereplőinek adatait, életrajzeit tartalmazza, továbbá megtalálhatók a jelentős magyar és külföldi személyiségek életrajzi adatai a tudomány, a kultúra és a sport területéről is. Az adatbázisok használatát internetes felületű, széles körű keresési lehetőség könnyíti meg (kulcsszavak, dátumok, különböző logikai kapcsolatok).

MTI Ki kicsoda

A Ki kicsoda adatbázisai 1990 óta épülnek, részletes információt adva a legismertebb és legfontosabb hazai és külföldi közéleti személyiségekről. A két adatbázis 41 ezer magyar és 19 200 külföldi személyiség folyamatosan frissített és bővített életrajzi adatait tartalmazza. Az adatbázisokra épülve jelenik meg kétévenként a Ki kicsoda életrajzi lexikon.

MTI Fotó adatbázis

Az MTI Fotó adatbázisa Magyarországon egyedülálló, védett archívumban közel tizenhárommillió belföldi és külföldi képet őriz az 1920-as évektől kezdődően. Ebből már több mint négyszázharmincezer felvett tárol elektronikus formában. Megtekintésükhöz és letöltésükhöz internetfelület áll rendelkezésre, de választható valamilyen közvetlen informatikai kapcsolat is.

MTI Videó adatbázis

A Multimédiás adatbázisban mozgóképes tartalmakat tárol és tesz visszakereshetővé. Az MTI forgatócsoportja 2001 novemberétől professzionális minőségben rögzítette a belpolitikai élet főbb eseményeit (elsősorban a 2002-es parlamenti és önkormányzati választásokat, az uniós csatlakozás fontos mozzanatait és egyéb belpolitikai eseményeket). Az adatbázisban a teljes verziójú hírvideók között online lehet keresni. A rendszer újdonsága, hogy a rögzített események tematikus részletei is visszakereshetők az elhangzott tartalom alapján, tárgyszavak és kulcsszavak megadásával.

Budapest Music Center adatbázis

A Budapest Music Center 1996 óta gyűjti, és teszi interneten hozzáférhetővé a magyar zenei élet szereplőinek adatait. A magyar klasszikus és kortárs zenei adatbázisokban magyar és angol nyelven lehet keresni személyre, együttesre, zenei albumra, kiadóra és zeneműre. A ma élő magyar zeneművészekről, illetve professzionális zenekarokról és kórusokról életrajz/történet, diszkográfia és fotó áll rendelkezésre. Zeneszerzők teljes műjegyzéke is elérhető. Az albumokról a kiadóra és a közreműködőkre vonatkozó információk, míg egy-egy zeneműről 17 különböző adat, valamint egyperces, online hangminta található az adatbázisokban.

MFFA Fotó adatbázis

Az 1990-ben alapított Magyar Filmtörténeti Fotógyűjtemény Alapítvány adatbázisa 1945-től napjainkig 980 magyar játékfilm szöveges adatait és állófotóinak KODAK PRO PHOTO CD-re mentett digitális változatát tartalmazza. Ez közel 240 ezer filmfotót tesz ki, s a magyar filmtörténet értékeit reprezentálja. A képekhez tartozó szöveges információk a filmek alkotóira és résztvevőire vonatkoznak.

MTA Akadémikusok adatbázis

Az MTA tagjainak adataiból az Akadémia adatbázist hozott létre, amely tartalmazza a Magyar Tudományos Akadémia mindenkori rendes, levelező, külső és tiszteleti tagok, valamint a közgyűlésen szavazati joggal rendelkező doktor képviselők szakmai életrajzi adatait.

MTA Köztestület adatbázis

Az MTA Köztestületi adatbázisa annak a mintegy 10 000 köztestületi tagnak az adatait tartalmazza, akik Magyarországon szerzett vagy honosított tudományos fokozattal rendelkeznek, és a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló törvényben meghatározott feltételek alapján bejelentik, hogy a köztestület tagjai kívánnak lenni. Az adatbázis 1994 óta létezik.

A Közszerplők Tára szolgáltatás igénybevétele

A szolgáltatás a <http://kozszerplok.mti.hu> címen érhető el. A nyitóoldalon megtalálhatók a rendszer használatához szükséges információk (1. ábra). Regisztráció nélkül lehetőség nyílik egyszerű keresésre. Ennek során a keresett személlyel kapcsolatban alapinformációkhoz lehet jutni. Regisztrálás után a kiválasztott dokumentum bővebb tartalma is megismerhető. A talált dokumentum teljes tartalmához – a legtöbb esetben – díjfizetés ellenében lehet jutni. A fizetés feltételei az

„Adatváltoztatás” menüpont alatt található. A belépő az első regisztrálás alkalmával 1500 ingyenpontot kap. Ez lehetővé teszi a rendszer gyakorlati megismerését anyagi ráfordítás nélkül. A fizetős szolgáltatásokkal kapcsolatos ponttáblázat az Információk menüponton belül olvasható. A fizetési mód kialakításakor az egyik fő cél a rendszer használatának rugalmassá tétele volt. Lehetőség van bankkártyával és átutalással való fizetésre. Az első esetben a bankkártyaszám megadása után percek alatt rendelkezésre áll a megvásárolt pontszám. Átutalást is lehet választani, de ez hosszabb átfutási idővel jár.

Egyszerű keresés

A keresés – ha a regisztráció megtörtént – szűkíthető bizonyos témakörök vagy tevékenységi körök szerint. A találati lista a lap alján jelenik meg, a rendszer tájékoztat a találatok számáról. A név(ek) melletti zárójelben megjelenő szám a névhez tartozó elemek számáról ad tájékoztatást. Ha egy személy esetén több azonos típusú találat van, akkor a rendszer gyűjtőnevekbe összesíti (pl. életrajz, kép, videokazetta), majd mögöttük számmal jelzi a kategórián belüli találatok számát

Részletes keresés

A részletes keresés oldalon a keresett személyt, személyeket vagy kapcsolódó dokumentumokat az egyszerű kereséshez képest számos további jellemző alapján lehet keresni, pl. helyszín, dátum és valamilyen esemény, cselekmény összefüggésében. Az egyes mezők értelemszerűen a keresett személy nevével, a hozzá fűződő esemény helyszínével, illetve a dátummal tölthetők ki

Bővített keresés

Többféle kritérium alapján lehet kiválasztani a keresett személyt, eseményt vagy dokumentumot a bővített keresés oldalon (4. ábra). A „Dokumentumtípus” mező legördíthető menüje különféle dokumentumtípusokat ajánl fel (pl. életrajz, esemény, kép, videokazetta, film, hanganyag, illetve ezek összessége). A bővített keresés érdekessége, hogy különböző keresési kritériumok adhatók meg, továbbá ezen kritériumok között és/vagy kapcsolatot lehet beállítani. Az egyes kritériumok kiválasztására legördülő menük szolgálnak.

Értékesítés

Általában igaz, hogy az értékesítési stratégia kialakításakor a piaci igényeket és a szolgáltatás sajátosságait kiemelt szempontként kell figyelembe venni. Arról, hogy ez milyen eredményre vezet a Közszereplők Tára esetében, nehéz volna előre pontosan meghatározni. A kínált szolgáltatás újszerű (lexikon jellegű), folyamatos bővítések előtt áll, nem tekinthető (sem most, sem a jövőben) befejezett „terméknek” a szó klasszikus értelmében. A marketingmunkának kiemelkedő szerepet kell kapnia.

Felvetődhet a kérdés, hogy egyáltalán miért van szükség fizetős szolgáltatásként üzemeltetni a Közszereplők Tárát. A válasz ma még sokak számára lehet idegen, de mégis el kell azon gondolkodni, hogy mindaz a tudás, az az adatvagyon, amely egy-egy adatbázisban elérhető, mekkora értéket képvisel, mennyi idő- és energiamegtakarítással egyenértékű. A rendszer különös értéke, hogy ellenőrzött, megbízható, karbantartott információkat tartalmaz – a források feltüntetésével. Az is vitathatatlan, hogy egy-egy rendszer fenntartása, üzemeltetése is költségekkel jár. Mindezt pedig valakinek viselnie kell. A támogatások elnyerése megoldást jelenthet, de egyrészt ennek a fedezetét is elő kell teremteni valahonnan, másrészt ez sem növelhető a végtelenségig.

További lehetőségek

A Közszereplők Tára adatbázis több módon bővíthető. Egyrészt a rendszer jelenleg elérhető adatbázisai folyamatosan töltődnek, frissülnek az új és a régi anyagokkal (ez utóbbiak a digitalizálás ütemének megfelelően kerülnek az adatbázisba). Másrészt újabb adatgazdák bevonása színesítheti a kínálatot. Ennek előfeltétele a digitalizáltság, illetve az adatbázisba rendezettség. Érdekes lehet különböző intézmények, szervezetek, akár önkormányzatok anyagainak elérését segíteni ezzel a szolgáltatással.

A továbblépés, a bővítés lehetőségét szabadabban értelmezve érdekes, színes világ bontakozhat ki, ahol az adatbázisokba rendezettség előbb-utóbb egy globális átjárható – határok nélküli – rendszert

tesz lehetővé, amelybe akár több kapun keresztül is be lehet jutni, a keresési szempontok, összefüggések tetszőlegesen változtathatók. Az átjárhatóság nem sért érdekeket, hiszen az adatvagyon minden esetben az adatgazdáé marad, ugyanígy a felkínált szolgáltatás elérhetősége és annak feltételei is (beleértve az árat is).

A Köszereplők Tára adatbázis létrehozása egy hosszú út első szakasza. A tényleges társadalmi, gazdasági érték akkor lesz mérhető, ha a rendszert tömegek használják. A tapasztalatok, illetve az ezek alapján kialakuló újabb igények a további fejlesztések, bővítések során döntő fontosságúak lesznek.

17. **MTI** Informatika - E-világi beszélgetések a Jövő Házában

Budapest, 2006. május 4., csütörtök (MTI) - Technikai újdonságok és az ember címmel tartják következő beszélgetésüket az e-világi beszélgetések.hu című sorozat résztvevői hétfőn este 6-kor a Jövő Háza Fogadóban, a II. kerület Fény utca 20-22-ben.

A kerekasztalnál **Talyigás Judit**, az MTI Adatbázisainak és Archívumainak igazgatója, **Dömölki Bálint**, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács szakértője és **Magyar Gábor**, a Budapesti Műszaki Egyetem tanára foglal majd helyet.

Talyigás Judit az MTI-nek elmondta, hogy az informatikai eszközök és szolgáltatások hihetetlen méretű fejlődését éli meg a mai ember, és a hozzáértők felelőssége, hogy felhívják a figyelmet az internet adta lehetőségekre és, hogy azt minél többen használni tudják, akár egész életen át tartó tanulásra.

Az informatika, a távközlés fejlődésével az ember nagyobb szabadsághoz és egyúttal biztonsághoz jut térben és időben. Az igazgatónő példaként említette a mobiltelefont és azt az új EU szabályt, amely szerint az új autókat kötelező lesz felszerelni olyan szerkezettel, amely baj esetén önműködően értesíti a mentőket.

Talyigás Judit arra is fölhevítette a figyelmet, hogy az internet csak akkor ér valamit, ha a megtalált adat felhasználásához az embernek van általános műveltsége és tudása. A legkülönbözőbb szakmák és kultúrák használják az informatikát és a szakértők felelőssége is, hogy fölkészítsék az embereket a technika adta lehetőségek minél sokoldalúbb hasznosítására. Alapvető az internetes hozzáférés, és ez egyre több közösségi ponton megvan az országban. Az igazgatónő példaként hozta föl a könyvtárakat, iskolai klubokat, művelődési házakat, ahol értő segítőkkel azok is elsajátíthatják az alapvető számítástechnikai ismereteket, akik nem a fiatal korosztályhoz tartoznak, mert az informatika nem generációs kérdés, hanem kíváncsiság kell hozzá és tanulás - tette hozzá.

(MTI-Panoráma)

18. **MTI** Konferencia az elektronikus kereskedelemről

Budapest, 2006. május 22., hétfő (MTI) - - Az elektronikus kereskedelemről és annak biztonságáról tartanak konferenciát május 30-31-én Budapesten - tájékoztatták a szervezők az MTI-t.

A tavaly megalakult Szövetség az Elektronikus Kereskedelemért (SZEK) tanácskozásának célja, hogy áttekintést nyújtson az elektronikus kereskedelem aktuális helyzetéről és legfontosabb kérdéseiről.

A konferencia fő témája a biztonság és bizalom az elektronikus kereskedelemben. Az előadásokon szó lesz egyebek mellett az adatkezelés problémáiról, az internetes fizetés különböző formáiról, a megbízható informatikai háttér kritériumairól, valamint a fogyasztói bizalom elnyeréséhez és megtartásához szükséges jogszabályi környezetről is.

A konferencián előadást tart többek között Bógel György, a CEU Business School professzora, a SZEK elnöke, Kiss Ferenc, a BME Informatikai Kar, Információ és Tudásmenedzsment Tanszékvezető helyettese, Komár Erzsébet filmtörténész, a Magyar Nemzeti Filmarchívum főmunkatársa, és **Talyigás Judit**, a Magyar Távirati Iroda adatbázis- és archívumigazgatója, a SZEK alelnöke is.

A Szövetség az Elektronikus Kereskedelemért (SZEK) alapítónak célja, hogy elősegítsék az elektronikus kereskedelem korszerű, gazdaságos és megbízható formáinak elterjedését. Tevékenységük a szakmai ismeretterjesztéstől az e területet érintő, készülő jogszabályok véleményezésén át az etikai normák kialakításáig és elfogadtatásáig tart.

19.

MTI A bizalmatlanság akadályozza az e-kereskedelem elterjedését

Budapest, 2007. május 10., csütörtök (MTI) - Jelenleg mintegy 1 millió internet banki szerződés van Magyarországon, ám az aktív használók ennek csak töredékét teszik ki, aminek oka az emberek bizalmatlansága, ami akadályozza az e-kereskedelem és e-banking szélesebb elterjedését - mondta Sebők András, a Magyar Külkereskedelmi Bank Zrt. főosztályvezetője csütörtökön Budapesten.

Az Internet hajó elnevezésű konferencián a bankszakember kiemelte: a pénzügyintézetek számára egyértelmű, hogy a banki szolgáltatások nem fejlődhetnek tovább az internet, illetve mobilkommunikációs eszközök igénybevétele nélkül.

Talyigás Judit, a Szövetség az Elektronikus Kereskedelemért alelnöke, a kerekasztal beszélgetés moderátora azt boncolgatta kérdéseivel, hogy mit tehetnének a bankok, a kereskedők, az állam illetve a hatóság, hogy a lakosságban növeljék a bizalmat az interneten történő banki, és kereskedelmi szolgáltatások iránt.

A válaszokból egyértelműen kiderült, hogy még több évnek kell eltelnie ahhoz, hogy a lakosság szemlélete megváltozzon, és az emberek meg merjék adni bankszámlaszámukat egy internetes vásárlás alkalmával a kereskedőknek. A jelenlévők szerint a fogyasztói bizalom erősítésében nagy szerepe lehet a médiának, amelyeknek nem elsősorban a negatív példákat kellene kihangsúlyozniuk, hanem az egyértelmű előnyöket is.

Sebők András válaszában kifejtette, hogy míg a magánembereknek csak töredéke él az internetes fizetés és átutalás, gyors, kényelmes eszközével, addig a vállalatok 80-90 százaléka már napi szinten használja a világhálós fizetési, átutalási lehetőségeket, amelyeknek havi forgalma már meghaladja az 1.000 milliárd forintot.

Gerő Viktor, a Vatera internetes aukciós kereskedő portál ügyvezető igazgatója kiemelte, hogy 2006-ban 5 milliárd forintos átmenő forgalmat bonyolítottak le, ami a teljes magyarországi becsült internetes kereskedelmi forgalom csaknem 20 százaléka. Regisztrált felhasználók száma eléri a 300 ezret, akiknek a fele ad és vesz is a honlapon.

Kiemelte, hogy 600 ezer terméket kínálnak. Vevőik 70 százaléka férfi, ennek megfelelően a legkelendőbb termékek a műszaki cikkek, az ékszerek, és az utazások.

Nagy Sándor, a G-Roby élelmiszerkereskedelmi cég ügyvezető igazgatója elmondta: 1999 óta vállalják interneten keresztül megrendelések házhozszállítását, saját járműparkkal Budapesten és környékén. Regisztrált vásárlók száma eléri a 22 ezret, míg évente mintegy 50 ezer vásárlást bonyolítanak le az interneten keresztül.

Tavaly 7 milliárd forintos forgalmukból 1 milliárd az interneten keresztül megrendelt árukból származott. Vevőik 6 százaléka bankkártyával az interneten keresztül fizetett. Négyezer féle termékből választhatnak megrendelőik, akiknek 70 százaléka nő. Az idén az internetes üzletágban 35 százalékos forgalom növekedésre számítanak.

Földes László, a Magyar Telekom csoporthoz tartozó Marketline vezető projektmenedzsere elmondta: portáljuk a megrendelők és beszállítók számára teremt találkozási pontot, így évente honlapjuk segítségével 120 milliárd forint értékű üzletet kötnek ügyfeleik.

Lőrincz Vilmos, az internetes piackutatással foglalkozó GKIE.Net ügyvezető igazgató helyettese közölte: felméréseik szerint a 14 éven felüli magyar lakosság 5 százaléka, mintegy 400 ezer ember vásárolt már interneten keresztül.

A Magyarországon végzett felmérés szerint a fizetési módok közül 92 százalékkal a legelterjedtebb az utánvét, 6 százalékkal a banki átutalás, és mindössze 2 százalékot tesz ki a bankkártyás internetes fizetés.

Kutatásaik azt derítették ki, hogy mintegy 65 ezer cég intézi üzleti, banki ügyeit a világhálón, ezek közül mindössze 6-7 ezer van olyan amelyek az interneten értékesít is.

20. **MTI** Politikai témájú képekkel bővült az MTI Fotómozaikja

Budapest, 2010. május 24., hétfő (MTI) - Az eddigi hét kategória mellett mostantól politikai témájú fotók is szerepelnek a Magyar Távirati Iroda Fotómozaik elnevezésű internetes adatbázisában.

A <http://mti.hu> honlapról elérhető gyűjteményről szólva **Talyigás Judit**, az MTI adatbázisok és archívumok részlegének igazgatója elmondta, a távirati iroda 2009-től kezdte a nagyközönség számára is szabadon hozzáférhetővé tenni archív híreinek, valamint felvételeinek egy részét.

A múlt iránt érdeklődők jelenleg az 1887-2005-ös időszak több

mint 5 millió híre között kereshetnek ingyenesen az MTI honlapjáról, míg a Fotómozaikba a tervek szerint 70 ezer felvétel kerül be 2010 őszéig.

A Nyitott archívumok projekt keretében elindított kezdeményezés első fázisában az MTI munkatársai a 2001-2006 közötti évekből töltöttek fel mintegy 20 ezer képet 7 különböző témában (életképek, természet, kultúra, tájak, gazdaság, sport és humor), bemutatva ezzel, milyen széles választékot kínál az MTI fotótára.

A Fotómozaik anyaga most ugyanennek a periódusnak 3000 bel- és külpolitikai témájú felvételével bővült, de a cél az, hogy 2010 őszére összesen 70 ezer kép legyen elérhető az 1938 és 2006 közötti időszakból a világhálón.

Mint az archívumok vezetője hangsúlyozta, a Fotómozaik felületén bemutatni tervezett hatalmas anyag is csupán ízelítő lesz az MTI 13 millió felvételt tartalmazó, védett muzeális értéket képviselő képvagyonából, amelynek digitalizálásán a távirati iroda folyamatosan dolgozik. Az MTI digitális képadatbázisa ma már több mint egymillió darab nagyméretű, szövegadatokkal ellátott digitális felvételt tartalmaz, ezek az előfizetők számára a fotobank.mti.hu internetes oldalon érhetők el.

Az archívum képeiből a távirati iroda rendszeresen kiállításokat rendez; a művészeti témájú fotókból Film, Színház, Muzsika, míg a történelmi felvételekből Kor-képek című könyvsorozatában jelentet meg tematikus fotóalbumokat.

21. Nyitott archívumok – az MTI az interneten elérhetővé tette régi híreinek nagy részét -Tudományos és Műszaki Tájékoztatás 2010. 57. évfolyam 3. szám

Vince Mátyás

A Magyar Távirati Iroda Zrt. (MTI) 2009 decemberében sajtótörténeti jelentőségű lépésre szánta el magát: megnyitotta XIX. és XX. századi hírarchívumának jelentős részét a nyilvánosság előtt. Az MTI internetes honlapján keresztül mintegy ötmillió digitalizált hír között böngészhetnek ingyenesen az érdeklődők. A tájékozódást korszerű keresőszoftverek segítik. A kormányzati céltámogatásból finanszírozott 100 millió forintos digitalizálási és állagmegóvási projektben az MTI partnere az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) és a Magyar Országos Levéltár (MOL) volt.

A hírarchívumi és fotóarchívumi digitalizálás terén régóta megoldatlan feladatokra az MTI Zrt. 2009-ben 100 millió forint céltámogatást kapott a 2167/2008. (XII. 4.) számú kormányhatározat alapján. A támogatásról intézkedő kormányrendelet a következő célokat rögzítette: „a Magyar Távirati Iroda Zrt. részére a digitális archívum közérdekű használhatóságának javítására, keresési lehetőségeinek bővítésére, a fényképarchívum és a hírarchívum egy részének digitalizációjához, az így digitalizált adatok – nem kereskedelmi célú felhasználás esetén ingyenesen hozzáférhetővé tétellel megvalósuló – internetes közzétételéhez, valamint az 1989 és 2004 közötti hírarchívum – nem kereskedelmi célú felhasználás esetén ingyenesen hozzáférhetővé tétellel megvalósuló – internetes közzétételéhez”. A digitalizálásra szánt állami pénz felhasználására egy MTI-s projekt keretében került sor, amely a „Nyitott archívumok” elnevezést kapta.

A Magyar Nemzeti Múzeum még 1993-ban védett muzeális gyűjteménnyé nyilvánította az MTI archívumait (Sajtóadatbank és Mikrofilmarchívum – együttesen Hírarchívum és Fotóarchívum). Ennek

a gyűjteménynek a megóvási kötelezettségéről – az MTI-ről, mint nemzeti hírügynökségről szóló – 1996. évi CXXVII. törvény rendelkezik. A törvény 2. § (1) bekezdésének j) pontja szerint ugyanis a nemzeti hírügynökség közszolgálati feladata, hogy „a tevékenysége során birtokába került kulturális értékek és történelmi jelentőségű eredeti dokumentumok tartós megőrzéséről és védelméről archívumában gondoskodik, azokat szakszerűen összegyűjti, tárolja, gondozza, és az azokhoz való hozzáférhetőséget biztosítja.”

Amikor az MTI vezetése az elmúlt évtizedben folyamatosan kérelmezte a kormányzatnál, hogy külön forrásokat kapjon e muzeális archívum állagmegóvására és digitalizálására, támogatási igényét azzal indokolta, hogy a tulajdonában lévő fotó- és szöveges archívumok állagromlása a papír-adathordozók és a fotónegatívek estében veszélyes méreteket öltött. Az állomány veszélyeztetettségét külső szakértői anyagok is igazolták. Ugyanakkor egyre növekedett az igény az archívumi tartalmak digitalizálására annak érdekében, hogy a felhasználók korszerű keresőrendszerek segítségével gyorsan és hatékonyan megtalálják az MTI képeit (összesen 13 millió fotónegatív van az MTI birtokában), illetve az MTI korábbi híreit (128 év több tízmillió híreről van szó).

Az MTI fennállásának 128 esztendejéből több mint száz éven át papíron rögzítette folyamatosan készülő és legépelte napi híreit. (Az előfizetők a legváltozatosabb módon kapták meg a számukra fontos MTI-információkat; volt, hogy futár vitte a legutóbbi néhány óra stencilezett híreit a szerkesztőségekbe, volt, hogy a „központból” telefonon olvasták be a legfrissebbeket.) A számítógépes világ persze az MTI-t is meghódította: 1988 óta a már számítógépen készült MTI-hírek digitális archívumban gyűlnek és érhetők el, az MTI által kiadott fotók pedig 2001. január óta csak digitális formában kerülnek archiválásra.

A „Nyitott archívumok” projekt részben a már digitalizált MTI-s hírek, illetve képek egy részének internetes nyilvánosságra hozatalát szolgálta, részben pedig a papíron és mikrofilmen megőrzött hírek digitalizálását. (Az MTI archív fotóanyagának részleges digitalizálását saját és egyéb külső forrásokból – NKA, Norvég Alap – fedezi a hírügynökség.)

Az MTI híreiből mostantól öt korszakban külön-külön lehet keresni a <http://www.mti.hu> oldalon, az MTI internetes nyitóoldalán. Az érdeklődők ingyenesen búvárkodhatnak az 1887 és 1919 közötti évekből fennmaradt, és az Országos Széchényi Könyvtárban megőrzött MTI-hírek között; ezek sajnos csak töredékek, nem maradtak teljes évfolyamok az utókorra. Az 1920 és 1945, valamint az 1945 és 1949 közötti időszak már teljesebb; itt a német nyelvű és a közgazdasági kiadás kivételével minden fellelhető MTI-híryanagot digitalizáltunk és szövegfelismerő szoftveren átfuttattunk, majd elhelyeztük az adatbázisban. Érdeklődésre tarthat számot, hogy mindkét időszakból az adatbázisba tettük az úgynevezett bizalmas anyagokat is: ezek az MTI szerkesztőségében előállított hírek csak szűk kör számára voltak elérhetők. Az 1956-os év teljes anyagát is digitalizáltuk, ez is külön kereshető az adatbázisban. Külön adatbázisban gyűjtöttük össze és tettük kereshetővé az 1988 és 2005 közötti időszakban kiadott, már eredetileg is digitálisan készült MTI-híreket. Ez utóbbi adatbázis az MTI-híreken és a napi bizalmas kiadványokon kívül az Országos Sajtószolgálat (OS) és az OTS, valamint az MTI korabeli rádiófigyelő szolgálatának – a rendszerváltásig bizalmas – anyagait (pl. a Szabad Európa Rádió, a BBC, az Amerika Hangja híryanagát) is tartalmazza leírt formában.

A most kinyitott MTI-archívumok híryanagainak lelőhelye nem csak a Magyar Távirati Iroda: alapvetően a Magyar Országos Levéltárban és az Országos Széchényi Könyvtárban – könyvatos és mikrofilmes formában – őrzik az MTI történelmi híryanagainak szinte teljes egészét. Az MTI-hírek őrzői természetes partnerei voltak e hatalmas digitalizálási projektnek: a MOL és az OSZK hatékony közreműködése és segítsége nélkül ezt a programot nem lehetett volna ilyen rövid idő alatt végrehajtani.

Az anyagok digitalizálását a Magyar Országos Levéltárban jelentős állományvédelmi előkészítés előzte meg. A MOL-nál végzett munka során keletkezett digitalizált oldalak száma meghaladja a 710 ezret! Az OSZK-nál tárolt XIX. századi és XX. század elejei MTI-híreket az OSZK maga digitalizálta, s így kerültek az adatbázisba.

A digitalizálás folyamata minden esetben a következő volt: a dokumentumról digitális kép készült fényképfelvétel, vagy szkennelés során. Az így előállt TIFF fájlokat JPG fájlokként mentették el. A

következő lépésben történt meg a JPG fájlok OCR-ezése (digitális szövegfelismerése) majd a PDF fájlok létrehozása.

Az OSZK-ban található MTI-s hírállomány digitalizálására közbeszerzési pályázatot írt ki az MTI, amelyet az OSZK nyert meg. (Az OSZK a teljes digitalizálási folyamatot maga végezte el.) Az OSZK-nál az eredetileg 10 100 oldalra becsült digitalizálandó oldalszám végül 30 907 oldal lett.

A Magyar Országos Levéltárnál lévő anyag feldolgozására szintén közbeszerzési eljárást indított az MTI Zrt., amelyet az Arcanum Adatbázis Kft. nyert meg. Az Arcanum a teljes digitalizálási folyamatot elvállalta az OCR-ezést is beleértve. (Az eredeti terveinkben és az Arcanum vállalásában is szerepelt mikrofilm-digitalizálás. A tesztek és az első digitalizálási, majd OCR-ezési kísérletek bebizonyították, hogy várákosunkkal ellentétben az 1944–1949-es és az 1956-os évközből származó mikrofilmekről készült képek OCR-ezése gyenge eredményt produkált. Ezért úgy döntöttünk, hogy az OSZK tulajdonában lévő negatív mikrofilmek feldolgozása helyett az eredeti, papíralapú nyomatosokról végezzük a hírek digitalizálását.)

A MOL két levéltárában, a budapesti Bécsi kapu téri és a Hess András téri levéltárakban folyt a hírek digitalizálása. A Bécsi kapu téren az Arcanum Kft. által digitalizálásra került a MOL K-428 törzsszámú Magyar Távirati Iroda fondjából 1248 kötet, amely összesen 565 626 oldal. A digitalizált anyag a következőket foglalja magába: 1920. október 1. és 1944. június 30. közötti időszak: az MTI napi tudósításai, a napi tudósításokkal kapcsolatos közlemények, Rádiófigyelő, Lapszemle, Bizalmas külpolitikai szemle, Külföldre adott hírek, Bizalmas értesítések, Heti kiadás, Budapesti értesítő, Egészségügyi hírek, Ki nem adott közlemények, Pro Domo, Házi tájékoztató, A frank-per hírei, a Magyar Országos Tudósító (MOT) hírei.

A Hess András téren a XXVI-A-14 törzsszámú anyagból az Arcanum Kft. 280 kötetet digitalizált, összesen 151 637 oldalt. A digitalizált évkörök a következők: az 1944. július 1. – 1949. december 31. közötti időszak teljes napi külpolitikai és belpolitikai hírkijelése, valamint a Kulturális hírek és a Sporthírek, ezen kívül egy különkiadás Sztálin születésnapjára. Az 1956-os évből digitalizálták a külpolitikát, a sporthíreket, és a bizalmas értesítéseket; végül pedig a Magyar Országos Tudósító háború utáni két évfolyamát, egészen a megszűnéséig, azaz az 1947. március 1. és az 1948. június 30. közötti időszak anyagát. A MOL által őrzött MTI nyomatosból összesen 1528 kötetet digitalizáltunk, amelynek összterjedelme 717 263 oldal.

A teljes projekt során a MOL és az OSZK által őrzött MTI nyomatosok közül 1619 kötetet, azaz összesen 748 170 oldalt digitalizáltak. Két történelmi korszak MTI-hírei várnak még digitalizálásra: az 1950–1955-ös korszak, illetve az 1957–1987 közötti periódus. Remélhetőleg ezek digitalizálására is lesz finansziális lehetőség az elkövetkező években.

Az úgynevezett „nyomatos” híranyag digitalizált változata nem csupán az MTI Zrt. honlapján keresztül vált ingyenesen megtekinthetővé, hanem – az érintett intézményekkel kötött megállapodás alapján – a Magyar Országos Levéltár és az Országos Széchényi Könyvtár is hasonlóképpen digitalizálva és keresésre alkalmas módon teszi lehetővé a széles nagyközönség számára az MTI-hírekhez a hozzáférést.

A projekt részeként sor került az adatbáziskereső-rendszer, egy felhasználóbarát keresési rendszer kifejlesztésére. Az MTI szükségesnek látta, hogy könnyen kezelhető, a szűkítési lehetőségeket támogató, és jó találati lehetőséget nyújtó keresőmotort adjon az adatbázisokhoz. Ezt az Ovitás Magyarország Kft.-vel együttműködve alakították ki. Az átadott rendszer olyan webalkalmazás, amely az MTI-ben működő Automatikus Kódoló Rendszer (AKR) által metaadatokkal ellátott anyagok és a tudásbázisban lévő fogalmak és kapcsolatok felhasználásával valósítja meg a keresőszolgáltatást az 1988–2005 évek közötti MTI-híranyagra. Ez az alábbi követelmények kielégítését jelenti:

Hagyományos teljes szöveges keresés.

Fogalomalapú keresés: fogalmak azonosítása a keresőkérdésben, dokumentumokon lévő fogalmak és kódok felhasználása a keresés során, fogalmi kapcsolatok súlyozott kihasználása (pl. földrajzi taxonómia, személy-intézmény kapcsolatok stb.) a keresés során, fogalmi konfliktusok kezelése (elsősorban személyek).

A keresőmotornak kezelnie kell a magyar nyelvi specialitásokat úgy, ahogy az AKR rendszer esetében is. Elvárt megoldás a MorphoLogic szótövesítő modul használata, amelyhez az MTI kivételszótárát kell hozzáadni.

A találati listában a keresés finomítását segítő fogalom/kód és dátumalapú statisztikák készítése, valamint grafikus megjelenítése a felhasználók számára. Ez gyakorlatilag az adott találati halmazban lévő dokumentumok különböző metaadat-típus (pl. dátum, fogalom, témakód) szerinti eloszlását mutatja, amely így áttekintést nyújt a felhasználónak a teljes találati listáról, illetve könnyen tovább tudja finomítani a kívánt irányba a keresését.

A „Nyitott archívumok” projekt keretében az MTI saját internetes oldalán külön aloldalt hozott létre a rendszerváltás időszakának hír- és fotóanyagainak bemutatására. Az oldal „időutazás” jelleggel napról napra nyitja meg a korabeli tartalmakat; elérhetősége: <http://1989.mti.hu>. Az oldal kialakításakor arra törekedtünk, hogy egyszerre mutassuk be, tárjuk a széles nyilvánosság elé az MTI értékes szöveges és fotóarchívumi kincseit digitalizált formában, s egyúttal az interneten olvasók számára érdekes, hasznos, forrásértékű tartalomszolgáltatást nyújtunk a közszolgálati jegyében. Az oldal technológiai kialakításának munkálatait részben saját erőből, részben a céltámogatás terhére végeztük el, a folyamatos, napi frissítés, a sok forrásból érkező kiegészítő anyagok felhelyezése külön feladattal megbízott szerkesztő munkája.

A napi hírek a rendszerváltás oldalon – egyelőre az 1989-es évre kiterjedően – a következő rovatokon keresztül érhetőek el a maguk teljességében (ez vonatkozik egy adott hír tartalmára és a napi hírkiadásra is, vagyis minden hír teljes terjedelmében nyilvánossá vált): Belpolitika, Gazdaság, Sport, Panoráma (színes hírek), Országos Sajtószolgálat (OS). (Az MTI médiatörténeti jelentőségű „találmánya” az Országos Sajtószolgálat, amely a rendszerváltásnak szinte tömegkommunikációs szimbóluma lett, hiszen első alkalommal vált lehetségessé, hogy társadalmi szervezetek, pártok úgy közöljék mondanivalójukat a széles nyilvánossággal, hogy közleményüket az MTI teljes terjedelmében, változtatás nélkül juttatja el az előfizetőkhez.)

Az oldal kialakításába külső partnereket is bevontunk. Ennek eredményeként egészíthettük ki a korabeli MTI-híreket és -fotókat más tartalmakkal: például a Magyar Televízióhoz és a Szabad Európa rádióhoz betelefonáló emberek üzeneteivel, külföldi magyar nyelvű rádiókban elhangzott interjúk, tudósítások hanganyagával. Ugyancsak közöljük (első alkalommal) azokat az MTI raktárból előkerült, s e projekt keretében digitalizált dokumentumokat, amelyek az MTI egykori rádiófigyelő szolgálatának termékei, s a külföldi magyar nyelvű rádiók adásai (BBC, Szabad Európa, Amerika Hangja, Vatikáni Rádió stb.) egy részének leírt verzióját tartalmazzák. A „Nyitott Archívumok” projekt 2009. június 30.-iki lezárása után az 1989-es aloldal további működtetését az MTI Zrt. saját forrásból oldja meg.

Az MTI fotóarchívumáról – az MTI csak előfizetők által látogatható digitális fotóbankja jelenleg közel egymillió digitalizált fotót tartalmaz, a negatívarchívum pedig kb. 13 millió fotót – keresztmetszeti képet kíván őrizni a „Nyitott Archívumok” projekt keretében megnyitott fotóadatbázisban. A Fotómozaik elnevezésű internetes felületen egyfajta ízelítőt adunk az MTI teljes képvagyonából: a nyilvánosság számára 2009 decemberétől elérhetővé tettünk több mint 20 ezer kisebb méretű képet – ingyenesen a 2001-től 2005-ig terjedő korszakból. Ezt az állományt a hírügynökség 2010 során több tízezer archív képpel folyamatosan bővíti (a cél 70 ezer kép), és szélesíti majd a tematikát is.

A „Nyitott Archívumok” projekt keretében részben az állami céltámogatásra alapozva, részben saját, MTI-s forrás igénybe vételével a hír- és fotódigitalizáláson kívül az MTI az archívumában rejtőző fotók nyilvánosságra hozatalára is költött: így többek között az ötvenes évekből előkerült MTI-s fotókból a hírügynökség válogatást jelentetett meg egy fotóalbumban „Elfelejtett képek” címmel. A könyv anyagát több helyen kiállítás formájában is láthatta a hazai nagyközönség. Szintén részben a céltámogatás segítségével sikerült kiadni az MTI fotóarchívumi felvételeire alapozva az MTI „Film – Színház – Muzsika” sorozatának második és harmadik kötetét, amelyek Töröcsik Mari és Kállai Ferenc életútját mutatják be.

Beérkezett: 2010. I. 4-én.

Vince Mátyás közgazdász-újságíró, a Magyar Távirati Iroda Zrt. elnöke, az Európai Hírügynökségek Szövetségének (EANA) elnöke.

22. **MTI** Norvég örökségvédelmi küldöttség tekintette meg az MTVA fotóarchívumát

Budapest, 2012. január 24., kedd (MTI) - A norvég kulturális örökségvédelmi igazgatóság küldöttsége kedden megtekintette a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Sajtó- és Fotóarchívumát, valamint azt a negyvenezer felvételt, amelyet a Norvég Alap támogatásával 2010 áprilisa és 2011 áprilisa között digitalizáltak.

Talyigás Judit, az MTVA Sajtó- és Fotóarchívumának vezetője elmondta: a digitalizálás során mintegy 15 ezer fotó képaláírásának angol nyelvre fordítását is elvégezték. "A legnagyobb feladat maga a válogatás volt, hiszen az archívumban mintegy 13 millió képet őrzünk" - mutatott rá Talyigás Judit, hozzátéve: szakértők bevonásával kutatták, hogy a képek pontosan kit ábrázolnak és hol készültek.

Az archívumvezető kiemelte, hogy a felvételek között szerepelnek korábban ismeretlen képek Kodály Zoltán zeneszerzőről, régi életképek, légifelvételek, pillanatképek ma már nem létező ipari üzemekről, mezőgazdasági munkások mindennapjairól. Talyigás Judit megjegyezte: a legkorábbi fotók az 1910-es évekből valók, de ritkaságnak számítanak Vadas Ernőnek az 1950-es években készült, színes felvételei is.

A digitalizáció 130,3 millió forintból valósult meg, amelyhez a Norvég Finanszírozási Mechanizmus Támogatási Alap 110,7 millió forintot adott, a különbözetet pedig a magyar költségvetés biztosította a működési céltámogatás részeként - idézte fel az archívum vezetője, aki arról is beszélt, hogy az egy év alatt negyvenezer fotó és negatív szerkesztését, előválogatását, digitalizálását, a digitális képek retusálását, kódolását, az adatbázisban való megbízhatóbb és könnyebb keresésre alkalmassá tételét, valamint több mint tízezer képaláírás angol nyelvű fordítását végezték el. A feldolgozott képekből katalógus is megjelent.

Talyigás Judit kiemelte, céljuk az MTVA fotóarchívumának böngészhetővé tétele, valamint a múzeumok és az oktatási intézmények felé való nyitás. Megjegyezte: a társadalom többsége nem tudja, hogy az archívumban nemcsak politikai témájú fotók találhatók, hanem számos kép a mindennapi életről, például az öltözködésről.

Beszámolt arról is, hogy további 18 ezer - 2000 előtti - fotót válogatnak ki és digitalizálnak 2012 novemberéig az Eurofoto projekt

keretében, amelynek során tíz európai hírügynökség összesen 150 ezer archív fényképét gyűjtik össze és teszik elérhetővé. A képek felkerülnek az európai kulturális értékek megőrzésére létrejött, Europeana elnevezésű portálra is.

Noelle Poppe, a norvég küldöttség vezetője az MTI-nek elmondta, az ő feladatuk megnézni, mi valósult meg a Norvég Alap támogatásából. Mint kiemelte, a Norvég Alappal együtt dolgozva elsősorban hivatali feladatokat látnak el, ezért nagyon érdekes tapasztalatot jelent számukra látni egy megvalósult projektet, megismerkedni a munkatársakkal és az általuk elért eredményekkel. "Ez új perspektívákat ad nekünk" - fogalmazott a küldöttség vezetője, aki kitért arra is, hogy utazásuk célja nemcsak az eredmények megismerése, hanem a következő támogatási periódus előkészítése is.

A delegáció vezetője elmondta: hétfőn a Hagyományok Házáat látogatták meg, ahol megtekintették a zenei és fotóarchívumot, és megismerték a digitalizációs folyamatot, amelyet szintén a Norvég Alap támogatott. Nagyon érdekes volt látni, hogyan rögzítették a dalokat, és hogyan tették elérhetővé őket az interneten - magyarázta Noelle Poppe.

23. A "...a kockázatokról és mellékhatásokról..." konferencia előadásairól

2009. május 26...

A konferencia célja bemutatni a virtuális világ veszélyeit annak érdekében, hogy a valódi lehetőségeket minél többen használják.

A virtualitás a bizalmon alapszik. Hinni az embertársakban, hogy a rendszerek megbízhatóak, hinni hogy az etikai korlátok működnek. Csak azt olvassuk el, ami nekünk szól, és csak azt használjuk, amire illetékesek vagyunk. Tudni, hogy a virtuális világ átlátható, ami felkerül a hálóra, az elolvasható szinte bárki által és maradandó.

A konferenciát támogatta: a Miniszterelnöki Hivatal, Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács.

A konferencia zárásaként tervezett kerekasztal beszélgetést Talyigás Judit vezette.

A konferencia moderátora Alföldi István volt.

PROGRAM

9:00-9:30 Regisztráció

9:30-10:00 **Csepeli György „Veszélyesen élni?”**

Létrehoztunk egy világot behálózó rendszert, ami a sok pozitívuma mellett rengeteg veszélyt is jelent számunkra. Tulajdonképpen a kockázat globalizációjáról

beszélhetünk. Kiszámíthatatlan, és pillanatnyilag úgy tűnik, nem kellően biztonságos. A technológiai veszélyek fizikai és logikai fenyegetettséget jelentenek. Féljük digitális eszközeinket, hálózatainkat, infrastruktúránkat.

Amióta a hardvereinket és az azon működő szoftvereinket hálózatokon csatlakoztattuk egymással, a technológiai fejlődés felgyorsulása mellett az információ technológiai veszélyeztetettsége is nőtt. A támadások a legváltozatosabb formákban nyilvánulhatnak meg: vírusok, trójai programok, kémprogramok, keyloggerek, IP átirányítás, jelszó feltörések, hogy csak néhányat említsünk.

A datainkat általában szervereken tároljuk. Itt veszélynek vannak kitéve, hiszen illetéktelenek hozzájuk férhetnek, átírhatják, letörölhetik őket. De a hálózatokon történő adattovábbítás során is sérülhetnek jogaink: blokkolhatják, eltéríthetik őket. A hálózatok legnagyobb előnyei egyben a legnagyobb hátrányok is lehetnek. Egymás erőforrásaira épülnek, és így valamelyik hibája esetén létrejövő „dominó” effektus egy egész rendszert tehet tönkre.

Az informatikai bűnözés három alapvető csoportra osztható: a hardver, a szoftver, és az adat elleni támadásra. Formái a csalás (számítógépes csalás, hacking, szoftver- és adatlopás), a rombolás (károkozás pl. vírusprogramokkal, adatok törlése, szabotázs), adatokkal való visszaélés (információlopás, -hamisítás, jogot sértő adatok megjelenítése a világhálón).

Összességében társadalmi, kulturális és pszichológiai veszélyekről beszélhetünk. Személyes és közérdekű dataink, elektronikus levelezésünk ugyanúgy veszélyben van, mint pl. a szerzői jogok a programok másolása miatt. A pszichológiai veszélyek közé tartozik a függővé válás, a valóság nem mindig megfelelő értékelése, és az ezek miatt kialakuló depresszió.

Mit tehetünk mindezek ellen? Ha felismertük a problémákat, esélyünk van tudatos felvilágosító munkával, a nyilvánosság előnyeit kihasználva, az érintettek összefogásával, új jogi szankciók létrehozásával megtenni azokat a lépéseket, melyek révén majd biztonságosabban tudjuk használni a rendelkezésünkre álló technológiákat.

10:00-10:30 [Szabó György „Virtuális világ és valós tér-utópiák, realitás, veszélyek”](#)

A feladatok nem változnak évszázadok alatt sem. Uralnunk kell az általunk felfedezett vagy kialakított új tereket, világokat. Nincs másként ez a virtuális világgal sem. Nagy fontossággal bír az állami szabályozás, hiszen a koordinálás az ő feladata kell, hogy legyen.

A környezetgazdálkodás csak akkor működik megfelelően, ha pontosan megismertük környezetünket és azt megfelelő módon, valóságghűen modellezzük. Kétségtelen, hogy a digitalizáció olyan lehetőségeket ad a kezünkbe, melyekről régen nem is álmodtunk. A folyamat során azonban felmerülnek kérdések, melyekre nem egyértelműek a ma adott válaszok. Csak néhány ezek közül gondolatébresztőnek: ki és miképpen tudja majd értelmezni a digitalizált világot, mennyire legyenek nyilvánosak a rendszerezett adatok, és mindezekhez ingyenesen hozzá lehessen-e jutni.

A térbeli adatgyűjtés és modellezés során egy szenzor adatokat továbbít a vizsgált területről a feldolgozó egység számára, ahol mindezeket összesítik. Természetesen a folyamat során hibák is felléphetnek, melyeket korrigálni kell. Az viszont biztos, hogy a múltbeli technológiák használata során lényegesen kevesebb adat állt rendelkezésre, ezért nagyobb mértékű adatkonverzióra volt szükség. A mai fejlett

technikának köszönhetően a tendencia megváltozott, a több input adat miatt kisebb mértékű adatkonverzió szükséges.

A digitális feldolgozás még több lehetőséget tartogat számunkra, hiszen nem csak statikusan rögzít egy állapotot, hanem arra is képes, hogy modellezzen bizonyos várható eseményeket. Ez azt is jelenti, hogy a múltbeli 2D megjelenítést felváltja a 3D, sőt a 4D – hiszen az időben zajló eseményeket is be lehet mutatni. A felhasználó aktív résztvevővé válik, a saját szempontjainak megfelelően változtathatja nézőpontját, de még a napszakot is.

A GIS földrajzi információs rendszer) a térinformatika eszköze, amellyel a földrajzi helyhez köthető adatokat tartalmazó **adatbázisból információk** vezethetők le.

Technikáját tekintve a GIS egy olyan számítógépes rendszer, melyet egy földrajzi helyhez kapcsolódó adatok gyűjtésére, tárolására, kezelésére, elemzésére, a levezetett információk megjelenítésére, a földrajzi jelenségek megfigyelésére, **modellezésére** dolgoztak ki.

A **hálózatok** terjedésével egyre nagyobb hangsúlyt kap az információk elérését, továbbítását szolgáló szerep. A már most is jelen lévő wireless kommunikáció még nagyobb teret fog kapni a közeljövőben.

Az információtechnológiai fejlődés közelebb hozza egymáshoz a fejlesztőket és felhasználókat, hiszen az ő egyre változó igényeikhez kell igazítani az újonnan piacra kerülő termékeket. Az egyéni és közösségi igényeknek való megfelelés, átláthatóság, elérhetőség és optimalizálás azok a fő szempontok, melyekre a fejlesztőknek különösen figyelniük kell a munkájuk során.

10:30-11:00 **Rácz Bencze** „Nem is gondoljuk, milyen egyszerű feltörni”

A rosszindulatú hackerek és script kiddiek állandó veszélyt jelentenek védett adataink számára. Biztonságtechnikai alapvetésnek számít, hogy az a biztonsági rendszer, amelynek kiiktatása nagyobb erőforrás-mennyiséget igényel, mint az általa védett dolog értéke, biztonságosnak mondható. Az is tény, hogy feltörhetetlen rendszer nem létezik, pusztán olyan rendszer, aminek a kiiktatása többbe kerülne, mint a megszerezhető érték.

Egy rendszer biztonsági szintje általában megfelel a technika éppen aktuális fejlettségi szintjének. Mindig lesz valaki, aki elég intelligens vagy gazdag ahhoz, hogy kijátssza a rendszert.

A védelemnek ezért többirányúnak kell lennie. Egyrészt a felhasznált eszközök, másrészt az adott folyamatban részt vevő munkatársak nehezíthetik meg az illegális támadásokat. Tűzfalakra, behatolásfigyelő rendszerek működtetésére van szükség, és ezzel párhuzamosan meg kell követelni a dolgozóktól a biztonsági előírások betartását.

Az egyre terjedő pendrive-ok is nagy kockázati tényezőt jelentenek, ezért lényeges a jogosultsági szintek megfelelő konfigurálása és folyamatos ellenőrzése.

Különös veszélyt jelentenek a közösségi oldalak, ahová a tagok sokszor minden meggondolás nélkül helyeznek el személyes adatokat. Ez pedig kiindulópontja lehet egy jövőbeni, ellenünk induló támadásnak.

11:00-11:20 Kávészünet

11:20-11:50 **Dedinszky Ferenc** „Biztonságos-e az Ügyfélkapu?”

A témával kapcsolatban többirányú biztonságról kell beszélni. Az azonosítás, a továbbított adatok és a szakrendszerek biztonsága egyaránt fontos. Minél fejlettebb egy ország informatikai rendszere, és minél nagyobb ezek igénybevétele, annál nagyobb az esélye az adott országot fenyegető informatikai támadás bekövetkeztének. 2007-ben az észt közigazgatási rendszer ellen követtek el összehangolt támadást. Az azonos időben küldött, interneten feltett hatalmas mennyiségű kérdések hatására lebénuult számos kormányzati oldal, köztük a védelmi, és a külügyminisztérium honlapja, vezető napilapok és bankok oldalai sem voltak elérhetőek.

A nemzetközi felmérések szerint a lakossági számítógépek 86%-át érik rendszeresen támadások. A világban a kormányzati informatikai alkalmazások ellen is egyre nő a támadások száma. A szakemberek gyetértenek abban, hogy nem követni, hanem megelőzni kell a nem kívánt eseményeket!

Az Ügyfélkapu azonosítási rendszere a bankok biztonsági rendszerével azonos szintű. Az Ügyfélkapu indulása, 2006. április 1. óta a rendszer több mint 28 millió tranzakciót bonyolított le, és az azonosítás „gyengeségére” visszavezethető biztonsági esemény nem következett be! A továbbított adatok biztonságát az is növeli, hogy azok speciális csomagokban kerülnek továbbításra, így „menet közben” nincs lehetőség senki számára, hogy bármit megtudjon rólunk. A rendszer biztonságát jól jellemzi, hogy a 2006. 05. 01. óta forgalmazott több mint 47 millió dokumentum továbbítása során az adattovábbítás és a szakrendszerek biztonsági hiányosságaira visszavezethető esemény nem következett be!

Tehát egyértelműen kijelenthetjük, hogy az Ügyfélkapu rendszer biztonságosan működik.

11:50-12:20 [Z.Karvalics László „Az univerzális kvantor rémuralma, avagy a veszélydiskurzusok logikai szerkezetéről”](#)

Napjainkban számos nem kívánatos jelenséggel találkozhatunk a híradásokban: cyberterrorizmus, szenvedélybetegség, erőszak-szubkultúrák, elsivárosodás, adatlopás, adathalászat. Az a közös bennük, hogy bármelyikük alapja lehet egy, akár országos méretűvé dagadó morális pániknak.

A morális pánik keletkezésének néhány lépése: egy megtörtént bűncselekményről a média úgy számol be, mintha az az általános trend része lenne. Így az önmagában elhanyagolható eset jelentősége megnő, és beindulnak az ilyenkor megszokott folyamatok: elítélő nyilatkozatok látnak napvilágot, a lakosság félelemérzete megnő, a rendőrség erőket csoportosít át, külön nyomozórészleget állít fel. A politikusok új törvények bevezetését sürgetik a nép védelmére hivatkozva, s mindezek eredményeként fog kialakulni a morális pánik. Alapvetően tehát egy elképzelt alaphelyzetre épülnek a veszélydiskurzusok. Mivel a rossz elemzések csakis helytelen döntések meghozatalához vezethetnek, az alapvető probléma nem oldódik meg, a valódi gondok orvosolatlanok maradnak.

12:20-13:30 Ebéd

13:30-14:00 [Vajda Zsuzsanna „Kisvakond on-line. Kisgyermek a számítógép előtt”](#)

Hazánkban a felmérések szerint a háztartások számítógép és internet használata eléri a 70%-ot. Ezzel párhuzamosan a gyerekek is egyre fiatalabb korban kezdik az ismerkedést a digitális médiával. A gyerekeket lenyűgözi a színes képek gyorsan

változó világa, mely könnyen beépül a szerepjátékokba, emellett a szülővel való közös tevékenységet is biztosítja.

Természetesen a programkészítők is felismerték az új generáció megnyerésének előnyeit, így számtalan, gyermekeknek szóló oldal található a világhálón. Interaktív játékokat, kifestőket, fejlesztő foglalkozásokat kínálnak, melyek segíthetnek a gyerekeknek az ok-okozati összefüggések felismerésében.

A probléma ott van, hogy iskoláskor előtt nem igazán lehet mérni a gyerekek intellektuális fejlődését, tehát sem a hasznosságáról, sem az ártalmairól nincsenek konkrét adataink. Tény, hogy több ellenző állítja, hogy a mozgáshiány következtében ellustulnak a gyerekek, fenyeget az elhízás veszélye is. A tizenéves gyerekek nagy multimédia-felhasználónak számítanak (mobiltelefon, televízió, internet), a probléma csak az, hogy a tartalom egyre kevésbé fontos számukra.

A gyerekek nem spontán fejlődnek, a környezetnek hatással van rájuk, ezért nagy a felnőttek felelőssége. Sokan vélik úgy, hogy a gyerekek el tudják dönteni, mit szeretnének tenni, hagyni kell tehát őket. Ez viszont nem más, mint a felnőtti felelősség elhárítása, áthárítása.

Miért van szükség a támogatók szerint a számítógép-használat megtanulására minél előbb? Többféle válasz ismeretes. Az egyik szerint az információs társadalom önállóan gondolkodó, az informatikában jártas munkaerőt keres, ezért a képzést nem lehet elég korán elkezdni.

Mások szerint fel kell készülnünk, mert óvodásaink közül felnőtt korukban azok fognak érvényesülni, akik ismerik az önálló és folyamatos tanulás módszereit, akik képesek lesznek kommunikálni térben és időben, akik hatékonyan tudnak együttműködni a különböző rendszerekben és rendszerekkel. Ezt a tudást minél előbb el kell sajátítaniuk, nekünk pedig már ma el kell kezdeni felkészíteni őket.

Vannak, akik szerint, ha valaki kis korában nem tanulja meg a számítógép megfelelő használatát, az később ügyetlenebb lesz. Ellenérvként azt lehet felhozni, hogy a ma élők többsége felnőtt korban tanulta meg a számítógép használatát. Összegzésként megállapíthatjuk, hogy mint oly sok területen, itt is az arany középpút lenne a kívánatos, és a gyerekeket megfelelő, tudásszintjükhöz alkalmazkodó program segítségével fokozatosan kell bevezetni a digitális világ rejtelseibe.

14:00-14:30 **Szabó Endre Győző** „Kit kérdezzen meg a felhasználó?”

A virtuális világban erőteljes tájékozatlanság jellemzi a felhasználókat. Nem igazán ismerik az általuk használt rendszereket, így védekezésük is esetleges az őket érő támadások ellen. Napjainkra felértékelődött az információ. Az önrendelkezési joggal felruházott adatalany könnyen eshet áldozatul az adatokra vadászóknak.

Érdekes összefüggés van a közösségi oldalak és a munkavállalás, munkavégzés között. Nagyon vigyázni kell, hogy az ilyen oldalakra milyen adatokat töltünk fel. Tény, hogy egyelőre elég nagy a bizalom hiánya a világhálón bonyolított pénzügyi tranzakciókkal, vásárlásokkal szemben.

Az Európai Bizottság programja segíti az állampolgári tájékozódást (eYOU Guide). Figyelmet kell fordítani a digitális tartalmak egységes védelmére (pl. szerzői jogok), a

fogyatékkal élőket is segíteni kell, hiszen ők fokozottan rászorulnak a hálózatok nyújtotta előnyökre, védeni kell a magánszférát, jogbiztonságot kell nyújtani, és növelni kell a bizalmat az online tranzakciók iránt. Mindezek megvalósulásával biztonságosabbá, használhatóbbá tehetjük a virtuális valóságot.

14:30-15:00 **Sík Zoltán Mellékhatások a social engineering-től a cyber háborúig**

Az internet megszületésekor még nem is gondolták, hogy egy világot behálózó rendszer alapjait rakták le. Mint oly sok minden, ez is katonai célokat szolgált kezdetben, és csak évek múltán kezdett a nagyközönség számára is elérhetővé válni. Ma már tulajdonképpen mindenkié a rendszer, tehát minden felhasználóra, a társadalomra, a gazdaságra, a kultúrára egyaránt veszély leselkedik. A biztonság megteremtése több feladatot foglal magában: meg kell valósítani a számítógép, a használt szoftverek védelmét, de a személyi biztonság megteremtése is fontos. A kulcsszó: információs hadviselés (IW=Information Warfare, IO=Information Operations) Mit is jelent? Röviden megfogalmazva az információ használata és menedzselése egy ellenfél felett való versenyelőny megszerzése érdekében. Tehát az információs fölény megszerzése és megtartása a cél. Az információs támadás egyrészt fizikai objektumok ellen irányulhat, másrészt magát az információs biztonságot támadhatja (infrastruktúrák, emberek, média, gazdaság, számítógépek és hálózatok, információ). Az ún. információs műveletek közé tartoznak a fizikai megsemmisítés, katonai megtévesztés, műveleti biztonság, elektronikai hadviselés, civil-katonai együttműködés, tömegtájékoztatás. Az információs hadviselés egyrészt védelmi, másrészt támadó jellegű, mely a megtévesztést, pusztítást, információtól való megfosztást jelentheti. A hackerek számítógépes hálózatok elleni támadása is informatikai hadviselésnek tekinthető; bár nem hagyományos értelemben vett harc, de ugyanolyan károkat okozhat.

A lehetséges célok között szerepel a számítógépes rendszerek megbénítása, megbízhatatlan működésűvé tétele, adatlopás, adathalászat, megtévesztés, megfigyelés, hamis adatok bevitele, fenyegetés, zsarolás.

A lehetséges technikák között találjuk a különböző vírusokat, férgeket, logikai bombákat, trójaiakat. Természetesen különbséget kell tennünk a polgári és a katonai célpontok között. A létfontosságú infrastruktúrák kiemelt védelmet kapnak (pl. közművek, bankok, energetikai ellátó rendszerek).

A kibernetikai hadviselés a kibertérben zajlik, melynek területei az információs terrorizmus, szemantikai támadások, szimulált háborúk és az ún. Gibson hadviselés – 4GW (5GW). Külön ki kell emelni az információs terrorizmust, melyet szervezeten működő bűnözői csoportok szoktak elkövetni. Az egyik módja lehet a hamis adatok rendszerbe vitele, amely csakis rossz kimeneteket, ebből következően pedig hibás döntéseket eredményezhet, mely szélsőséges esetben tömeghisztériát is okozhat (bank/tőzsdepánik). Ezért is szükséges az adatok folyamatos, kontrollált ellenőrzése. Szimulált háborúkkal lehet felkészülni az ilyen jellegű támadásokra. A Gibson hadviselés nem hagyományos értelemben vett katonai összecsapásokat jelent. Az ilyen jellegű támadások fontosságát jelzi néhány, közelmúltban megtörtént eset (Moonlight Maze, Titan Rain, Észtország elleni támadás, USA – GRID-ben talált botnet). Az információs hadviselés az IT vagy egyéb rendszerek ellen, vagy vegyesen, mindkettő ellen irányulhat.

Fontos feladat a Kritikus Információs Infrastruktúra Védelme (KIIV) A kritikus infrastruktúrák közé soroljuk az ország működése szempontjából létfontosságú

intézményeket, szolgáltatásokat és rendszereket. Ezek meghibásodása, kiesése vagy megsemmisülése súlyos hatást gyakorolhat a gazdasági és kormányzati működésre egyaránt. Az infrastruktúrák védelme tehát elemi érdekünk. Ha elvonatkoztatunk, és a családot helyezük előtérbe, akkor is nyilvánvaló egészségünk, tulajdonunk, személyes adataink védelmének fontossága. Tehát meg kell határoznunk egy ésszerű biztonsági szintet, amit meg kell teremtenünk saját magunk érdekében. Figyelmet kell fordítanunk adataink tudatos védelmére, ami többek között azt is jelenti, hogy szelektáljuk azokat az adatokat, amelyeket pl. a közösségi oldalakra teszünk fel. Saját magunknak kell megtennünk azokat a fontos lépéseket, melyekkel személyes adatainkat megfelelő módon tudjuk megvédeni.

15:00-15:30 Székely Iván „Kukkoló társadalom - avagy van-e még függöny a virtuális ablakunkon?”

Ma már észre sem vesszük, ha figyelnek bennünket. Pedig figyelik különböző szokásainkat (pl. a vásárlási szokásainkat, hogy az egyes fogyasztói rétegeket el tudják különíteni).

Társadalomképünk kétféle lehet. Nagyközösségi szerepkiosztás esetén (méhkaptár modell) a közös célok meghatározása alacsony szabadságfokkal párosul, ahol automatikus szankciórendszerek lépnek életbe a „rosszak” ellen. A kics csoportos szerepkiosztás esetén (szavanna modell) többféle szabályrendszer érvényesül, ami magas szabadságfokot jelent, itt a „rosszak” maguktól kihullanak.

Néhány érv, ami „indokolja” a megfigyelések jogosságát: költségcsökkentés (az adatvédelem rontja az üzletet), versenyelőny, pozitív diszkrimináció, anti-terrorizmus, az emberek „akarják”, csak a gép gyűjti az adatokat, netán van valami titkolnivaló? Felmerül az értékek stabilitásának gondolata is: ha valamit megszokunk, akkor el is fogadjuk (pl. azt, hogy megfigyelnek minket).

Felmerül a kérdés, hogy mit tehetünk saját érdekünkben. Fontos tényező a megfelelő értékrendek tudatosítása és az önrendelkezés gyakorlása. Vegyük például az internetet, amely egyrészt a tudás kifogyhatatlan tárháza, másrészt ránk és adatainkra nagy veszélyt jelent. Hogyan tehetjük biztonságossá a világhálón való jelenlétünket? Úgy, hogy használjuk azokat a meglévő technikákat, amelyeket a szakemberek javasolnak számunkra, pl.: anonim böngészők, vírusirtók, spam- és reklámszűrők, anonim digitális pénzrendszerek, adat- és hang-rejtjelezők.

Nem maga a „veszély” a lényeg, hanem az önrendelkezés, sorsunk átláthatósága, irányíthatósága. Az előadás címére válaszolva: a virtuális ablakunkon lévő függöny egyre vékonyabb. Meg kell tervezni, meg kell varratni és be kell húzni, de azt nekünk kell eldöntenünk, hogy mikor.

15:30-17:00 Kerekasztal beszélgetés

A konferencián készült fotók itt tekinthetők meg.

23. TIZENHÉT EZER MTI-FOTÓ KERÜL FEL AZ EUROPEANA HONLAPRA
Lelvéltári Szemle 62 (2012) 4. szám

Kilenc európai hírügynökség archívumából összesen egymillió, részint eddig publikálatlan történelmifotó vált elérhetővé az Európai Unió kulturális portálján, az Europeana honlapon. A gyűjteményt, amelynek digitalizálásához

az Európai Unió is hozzájárult, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap

Művészeket, tudósokat, politikai, történelmi és közéleti eseményeket vagy akár a hétköznapi életet bemutató, a XX. században, hagyományos technikával készült fényképekkel gazdagodott az Európai Unió kulturális örökségmegőrzést célzó portálja — mondta Talyigás Judit, az MTVA Sajtó- és fotóarchívumának vezetője. Az europeana.eu címen elérhető oldal létrejöttét két éven át tartó digitalizálási munka előzte meg.

Kodály Zoltánról, Madaras József, Töröcsik Mari színészekről, Veres Péter íróról, Papp László olimpiai bajnokról, az '56-os eseményekről, kis vidéki falvak életéről és elfelejtett népszokásokról, valamint az adott korszak hétköznapi pillanatairól is szerepelnek eddig nem látott fotók a gyűjteményben, de például a II. világháborúban készült fényképek is széles körben elérhetővé váltak az oldalon.

Az olaszországi ANSA hírügynökség kezdeményezésére indult az a projekt, amelynek keretében az Európai Unió összesen százötvenezer fotó digitalizálásához járult hozzá. Az MTI, majd az MTVA - amelynek fotóarchívumában mintegy 13 millió fotónegatív van — ennek keretében több mint 17 ezer fényképén tudta elvégezni a szükséges munkákat, emellett további százezer, korábban digitalizált fényképpel járult hozzá az európai honlap létrejöttéhez.

Talyigás Judit elmondta azt is: a teljes feldolgozást az MTVA munkatársai végezték. Mintegy tizenöt munkatárs kapcsolódott be a fényképek kiválogatásába, retusálásába, valamint a kutatómunkába. A fotókhoz ugyanis nemcsak az eredeti képalírásokat rögzítették, hanem új magyarázó szövegeket is illesztettek melléjük, emellett háttéranyagok is segítik a képen látható esemény vagy személy megismerését. A fényképeket a helyszínre és más adatokra utaló kódokkal is ellátták és több mint 33 ezer képet angol nyelvű dokumentumokkal is kiegészítettek az archívum munkatársai.

A portál elkészítését egy informatikai együttműködés is megelőzte - fűzte hozzá Talyigás Judit, aki az oldal jelentőségét abban látta, hogy a magyar kultúra megismerhetőbbé, a közmédia archívuma pedig nyitottabbá vált általa. A fényképek szabadon megtekinthetőek, igaz, kis méretben, az itt elért képek a kívánt méretben az MTVA-n keresztül meg vásárolhatók.

A honlapon a magyar és az olasz hírügynökség fényképei mellett a belga, a német dpa, a spanyol EFE, a portugál Lusa, a lengyel PAP, és a dán Scanpix valamint az epa fotói láthatók.

24. **MTI** A közmédia fotóarchívumának kincsei is elérhetőek az Europeana honlapon

Budapest, 2012. december 28., szerda (MTI) - Kilenc európai hírügynökség archívumából összesen egymillió, részint eddig publikálatlan történelmi fotó vált elérhetővé az Európai Unió kulturális portálján, az Europeana honlapon. A gyűjteményt, amelynek digitalizálásához az Európai Unió is hozzájárult, a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Sajtó- és fotóarchívumának több mint 117 ezer fotója is gazdagítja.

Művészeket, tudósokat, politikai, történelmi és közéleti eseményeket vagy akár a hétköznapi életet bemutató, a XX. században, hagyományos technikával készült fényképekkel gazdagodott az Európai Unió kulturális örökségmegőrzést célzó portálja - mondta **Talyigás Judit**, az MTVA Sajtó- és fotóarchívumának vezetője. Az europeana.eu címen elérhető oldal létrejöttét több mint két éven át tartó digitalizálási munka előzte meg.

Kodály Zoltánról, Madaras József, Töröcsik Mari színészekről, Veres Péter íróról, Papp László olimpiai bajnokról, az '56-os eseményekről, kis vidéki falvak életéről és elfelejtett népszokásokról, valamint az adott korszak hétköznapi pillanatairól is szerepelnek eddig nem látott fotók a gyűjteményben, de például a

II. világháborúban készült fényképek is széles körben elérhetővé váltak az oldalon.

Az olaszországi ANSA hírügynökség kezdeményezésére indult az a projekt, amelynek keretében az Európai Unió összesen százötvenezer fotó digitalizálásához járult hozzá. Az MTI, majd az MTVA - amelynek fotóarchívumában mintegy 13 millió fotónegatív van - ennek keretében több mint 17 ezer fényképen tudta elvégezni a szükséges munkákat, emellett további százezer, korábban digitalizált fényképpel járult hozzá az európai honlap létrejöttéhez.

Talyigás Judit elmondta azt is: a teljes feldolgozást az MTVA munkatársai végezték. Mintegy tizenöt munkatárs kapcsolódott be a fényképek kiválogatásába, retusálásába, valamint a kutatómunkába. A fotókhoz ugyanis nemcsak az eredeti képaláírásokat rögzítették, hanem új magyarázó szövegeket is illesztettek melléjük, emellett háttéranyagok is segítik a képen látható esemény vagy személy megismerését. A fényképeket a helyszínre és más adatokra utaló kódokkal is ellátták és több mint 33 ezer képet angol nyelvű dokumentumokkal is kiegészítettek az archívum munkatársai.

A portál elkészítését egy informatikai együttműködés is megelőzte - fűzte hozzá Talyigás Judit, aki az oldal jelentőségét abban látta, hogy a magyar kultúra megismerhetőbbé, a közmédia archívuma pedig nyitottabbá vált általa.

Mint mondta, a fényképek szabadon megtekinthetőek, igaz, kis méretben, az itt elért képek a kívánt méretben az MTVA-n keresztül meg is vásárolhatók.

A honlapon a magyar és az olasz hírügynökség fényképei mellett a belga, a német dpa, a spanyol EFE, a portugál Lusa, a lengyel PAP, és a dán Scanpix valamint az epa fotói láthatók.

25. Kiállítás nyílt az MTVA-nál közfoglalkoztatottak fotóiból

**Budapest, 2013. május 16., csütörtök (MTI) –
Közfoglalkoztatottak fotóiból nyílt kiállítás Publicart címmel a Magyar Távirati Iroda Nonprofit Zrt. székházának előcsarnokában csütörtökön Budapesten.**

A mintegy 30 fotót bemutató tárlat a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Sajtó- és Fotóarchívumának 58 közfoglalkoztatásban dolgozó munkatársa kezdeményezésére jött létre.

A kiállítást megnyitó Kálomista Zsuzsa, az MTVA archívum és tartalomkereskedelmi igazgatója kiemelte, nagyon büszke a 2012 augusztusában indult közfoglalkoztatási programra. Az igazgató szerint a kiállítás arra is példa, hogy a programmal könnyebben átvészeltető a közfoglalkoztatottak számára "ez a nehéz időszak". "Ahogy látom, sokan örömet találtak ebben a munkában" - jegyezte meg Kálomista Zsuzsa, aki a tárlat fotóit magas színvonalúnak tartotta.

Talyigás Judit, a Sajtó- és Fotóarchívum vezetője elmondta, a Digitalizációs Program a Fenntartható Audiovizuális Örökségért (DIPRO) keretében 240 - döntően diplomás - közfoglalkoztatott

dolgozik a közmédiánál. A tárlatról elmondta, hogy mindenkitől állítottak ki képet, aki hozott be saját fotót. Rámutatott, a kiállítók között van profi fotós, olyan, aki épp tanulja a szakmát, illetve olyanok, akik hobbi szinten művelik a fényképezést. A képek főként elkapott pillanatokról szólnak, de akad több esendélet is - jegyezte meg.

Szólt arról is, hogy néhány napja mutatták be közfoglalkoztatottakról szóló Közfoglalkoztatás másképp című kötetet, amelyben 42 interjút készítettek a programban résztvevő 28 és az MTVA állandó munkatársaként dolgozó 14 emberrel. A könyvben kapott helyet az a felmérés is, amely 191 közfoglalkoztatott és 91 állandó munkatárs megkérdezésével készült a munkatársak életkörülményeiről, életkilátásairól, munkakörülményeiről.

26. Közmédia napja - Kiállítás az MTVA Sajtó- és Fotóarchívumából.

Budapest, 2013. szeptember 6., péntek (MTI) – A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) Sajtó- és Fotóarchívumából válogatott anyagot tekinthet meg a közönség a Közmédia napján szombaton a budapesti Millenáris Parkban.

A Múlt és jelen újságírói szemmel című tárlaton az érdeklődők az MTI fotóriporterei által készített 180 képet tekinthetnek meg és mintegy 40 régi hírt, hírügynökségi tudósítást olvashatnak el. A fotók több témakörből adnak ízelítőt: egyebek mellett a sport, a mezőgazdaság és az ipar világából, de láthatók lesznek életképek, művészporték és városképek is. A kiállítás nagyrészt 1970 előtt készült képeket mutat be, a legrégebbi fotográfia az 1920-as évekből való, a legfrissebbek napjainkban készültek - mondta el **Talyigás Judit**, az MTVA Sajtó- és fotóarchívumának vezetője pénteken az MTI-nek.

A Pixel Galériában látható tárlat anyagában szerepel például Gink Károly 1952-ben készített képe Kodály Zoltánról és Bartal Ferenc 1963-as fotója Psota Irénről. Vadas Ernő a babakocsikat is gyártó Ikarus gyárban zajló munkákat, Bauer Sándor az 1948-as olimpiáról hazaérkező magyar sportolókat, míg Jármái Béla a bajai halászsokot örökítette meg. A régmúlt eseményeit idéző fotók mellett kontrasztként napjaink képeit is kiállítják, amelyeket mások mellett ByAlex énekesről készítettek.

Három tablón a régi híreket és eseményeket fotókkal illusztrálják, illetve összehasonlításként, párhuzamosan mellette a későbbi történések dokumentumai is helyet kapnak: így például a Ferenciek tere felújítás előtt és után, valamint régi és mostani autóverseny fotói lesznek láthatók.

Mintegy 10 tablón olvashatók az MTI híryanagjai, amelyek közül a legrégebbi 1887. június 21-én keletkezett, de helyet kapnak az 1920-as és 30-as évek hírei szintúgy, mint az 1990-es és az idej események hírei is.

Talyigás Judit hozzáfűzte: a kiállításához kapcsolódva játékot szerveznek és ajándékokat is sorsolnak.

27. Az egész világ ránk figyelt

Nógrád Megyei Hírlap 2012. október 20 . (23. évf. 228-253. szám)

175

Stein Róbert, az MTVA tartalomszolgáltatási igazgatója, Matei I. Hoffmann német nagykövet és Talyigás Judit, az MTVA sajtó és fotóarchívum vezetője 1956-os képeket nézegetnek

Az 1956-os októberi budapesti események idején nemcsak Európa, hanem az egész világ Magyarországra figyelt, és szurkolt a forradalom sikeréért - hangsúlyozta Németország budapesti nagykövete. A magyar forradalmárok azonban nem kapták meg azt a támogatást, amelyre szükségük lett volna - tette hozzá Mátéi Hoffmann, kiemelve: 1956 legfőbb tanulsága, hogy a népek szabadságvágyát nem lehet elnyomni.

A nagykövet abból az alkalomból nyilatkozott, hogy pénteken saját kezdeményezésére felkereste azt az 1956-ra emlékező, 56 fotóból álló kiállítást, amely a Budapesti Rádió- és Televíziótörténeti Múzeumban nyílt meg Szabadnak lenni jó címmel. A nagykövet, aki 1951 októberében Bukarestben született ezt elsősorban azzal magyarázta, hogy személyesen kötődik az 1956-os s forradalmi eseményekhez.

A Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap (MTVA) és a Terror Háza Múzeum által közösen szervezett tárlat fotóit az MTI 1956-os forradalmat megörökítő^ felvételeiből válogatták. A nagykövet visszaemlékezett arra; hogy szülei annak idején Romániából szoros figyelemmel, nagy lelkesedéssel, ugyanakkor aggodalommal figyelték a magyarországi eseményeket, és a forradalom leverését óriási csalódással vették tudomásul. Visszaemlékezett az azt követő, Magyarországra, illetve az egész keleti tömbre nehezedő brutális szovjet elnyomásra, ugyanakkor hangsúlyozta, hogy 1956 októbere örökké beíródott a történelembe, és a magyarok szabadságvágya egész Európa számára emblematikussá vált.

Az 1956-os magyarországi forradalom, az azt megelőző 1953- as kelet-berlini munkásfelkelés, majd az 1968-as prágai tavasz, később pedig a Szolidaritás független lengyel szakszervezeti szövetség által szervezett 1980- as tiltakozó megmozdulások a kelet-európai népek szabadság- mozgalmának egy-egy állomását jelentették, amelyek elvezettek a berlini fal 1989-es leomlásához, majd egy évvel később a német újraegyesüléshez - emelte ki a nagykövet.

- Bár banalitásnak tűnik, mégis igaz: 1956-tal az élen mindez azt bizonyítja, hogy a népek szabadságvágyát egyetlen országban sem lehet elnyomni - jelentette ki a diplomata. - Egyes országokban ugyan tovább tart, de végül erőszakkal vagy erőszak nélkül az emberek mindenütt kivívják a szabadságukat - tette hozzá. Ez a legfőbb tanulsága az Európában a második világháború után bekövetkezett forradalmaknak, és ezek sorozatában 1956 kiemelkedő esemény volt - hangsúlyozta Mátéi Hoffman, aki szerint az 1953-as

kelet-berlini, az 1956-os budapesti, az 1968-as prágai és az 1980-as lengyelországi események együttesen teremtették meg azokat a viszonyokat, amelyekben ma élünk, amelyeknek örülünk, azt a szabadságot, amelynek folytatását gyermekeink kívánják. A nagykövet ezt nevezte 1956 legfőbb tanulságának, hangsúlyozva, hogy a szabadságvágy erősebb a harcoknál.

Mátéi Hoffmann egyetértett azzal, hogy az 1956-os forradalom jelentős mértékben hozzájárult a magyar nép önbecsülésének erősödéséhez. A magyarok szabadságszerető emberek, az 1848-as szabadságharc is ezt bizonyította - emelte ki a nagykövet.

Az emlékezet ébren tartását a nagykövet a mindenkori kormányok feladatának nevezte. Különösen fontos ez akkor, amikor kísérletek történnek a kommunista rendszer relativizálására emelte ki.

28.

Közfoglalkoztatottak fotóit állította ki az MTVA

2013. május 16. 11:44

Közfoglalkoztatottak fotóiból nyílt kiállítás Publicart címmel a MTI székházának előcsarnokában csütörtökön Budapesten. A mintegy 30 fotót bemutató tárlat a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap Sajtó- és Fotóarchívumának 58 közfoglalkoztatásban dolgozó munkatársa kezdeményezésére jött létre Talyigás Judit, a Sajtó- és Fotóarchívum vezetője elmondta, a Digitalizációs Program a Fenntartható Audiovizuális Örökségért (DIPRO) keretében 240 – döntően diplomás – közfoglalkoztatott dolgozik a közmédiánál. A tárlatról elmondta, hogy mindenkitől állítottak ki képet, aki hozott be saját fotót. Rámutatott, a kiállítók között van profi fotós, olyan, aki épp tanulja a szakmát, illetve olyanok, akik hobbi szinten művelik a fényképezést. A képek főként elkapott pillanatokról szólnak, de akad több csendélet is.

Szólt arról is, hogy néhány napja mutatták be közfoglalkoztatottakról szóló Közfoglalkoztatás másképp című kötetet, amelyben 42 interjút készítettek a programban résztvevő 28 és az MTVA állandó munkatársaként dolgozó 14 emberrel. A könyvben kapott helyet az a felmérés is, amely 191 közfoglalkoztatott és 91 állandó munkatárs megkérdezésével készült a munkatársak életkörülményeiről, életkilátásairól, munkakörülményeiről

20. Egymás elfogadására tanít a Pingvinek a sasok szárnyán című mesekönyv

Budapest, 2013. december 18., szerda (MTI) –

A pingvinek nagyon különböznek a sasoktól, de sokban hasonlítanak is:

a Pingvinek a sasok szárnyán című mesekönyvben szereplő madarak között vannak feketék és fehérek, és nem baj, hogy az egyik repülni, a másik úszni nem tud.

Barátságuk mindkét fél számára sok érdekes tapasztalatot és kalandot rejt - mondta el az MTI-nek a szerdán bemutatott gyerekkönyv szerzője, Talyigás Judit.

"A történet főszereplői, Ping, Pang és Pong - ahogy a bevezetőben is olvasható - egy horvátországi nyaralás alatt születtek, az egyik unokám hívta őket életre azzal, hogy kérte, találjak ki egy mesét" - emlékezett vissza a szerző.

A kitalált mesék egymást követték, egy idő után a pingvinek élete összefüggő történeté szövéődött. A mesében a kis pingvinek összebarátkoznak a sasokkal, amelyek a világ számos pontjára elviszik őket. Megismerik többek között az Eiffel-tornyot, Prágában a Károly-hidat vagy a Tisza-tónál az ott élő madarakat.

Az utazások alatt megtanulják, az, hogy különböznek a többi állattól, vagy akár az emberektől nem feltétlenül baj, sőt, akár jó barátokká is válhatnak másokkal és számos új dolgot tanulhatnak.

"Nemcsak a gyerekek, de a felnőttek is sokszor elfelejtik, hogy attól, mert nem látunk valamit vagy nem beszélünk róla, nem foglalkozunk vele, az attól még létezik. A pingvinek története erre is emlékezteti majd az olvasókat" - fogalmazott Talyigás Judit.

A szerző két gyerek édesanyja és öt gyermek nagymamája. Elmondta, leginkább saját történeteket mesélt gyerekeinek és unokáinak is. "Nálunk általában úgy történik ez, hogy az unokáim megmondják, kiről meséljek, milyen szereplők legyenek a történetben. Ekkor én leülök és mesélek."

Ennek ellenére a könyv nem állt össze könnyen. Bár az írás nem volt új számára, egy mesekönyv egészen más műfaj, mint azok a szakkönyvek, amelyeket korábban írt és szerkesztett.

"A szakmai könyveken túlhalad az idő és ez így van jól. Én elektronikus kereskedelem, internet és minőségbiztosítás témában írtam eddig könyveket, amelyek ugyan az adott pillanatban korszerűek, a tudomány gyors fejlődése miatt egy idő után már nem az lesz a legkorszerűbb, amit én írtam" - mondta a szerző, majd hozzáfűzte: "Éppen ezért különleges a mese, mert időtálló, és minél többször olvassuk el, annál biztosabb, hogy beépül. Éppen ezért nagy felelősség is, hogy mit akarunk tanítani gyermekeinknek a történetekkel."

A pingvinek olvasmányos történeteit Rékassy Eszter grafikusművész illusztrálta. "Egészen varázslatos érzés volt, mikor megláttam Eszter első rajzait, ugyanis lerajzolta azt, ahogyan én láttam a figuráimat, mikor megszülettek a fejemben. Többen küldtek már korábban képeket, de egyiküknek sem sikerült úgy lerajzolnia őket ahogyan neki" - fejtette ki a szerző.

Az Ekren kiadó gondozásában megjelent Pingvinek a sasok szárnyán szerdától kapható a könyvesboltokban.

30. Pingvinmese - az unokához szól Magyar Hírlap 2013.12.19.

Talyigás Judit az unokáinak mesél Pingvinek a sasok szárnyán címmel megjelent új kötetében. Nem is akárhogy. Csodálatos mesét varázsol köréjük, és ez a fantáziavilág minket is beszippant, felemel. Ahogy sasok szárnyára emeli a mese a kis pingvineket, úgy emelkedünk el olvasás közben mi is a földtől, a hétköznapoktól.

Négy unokájának ír mesét a szerző, az asztalán lakó négy filcpingvinbe lehel lelket, és az életre kelt játékok csodálatos utazása sok tanulsággal szolgál a hallgatóság számára is. Fontos szereplők azok a sasok, akik a pingvineket szállítják a hátukon, és megismertetik velük a világ különböző tájait.

A pingvinek a sasok hátán eljutnak Kínába, Indiába, Egyiptomba és Japánba. Járnak a Tisza-tónál, Pozsonyban, Prágában és Párizsban. Nagyon sokat tanulnak útközben. Nem csak a nevezetességeket: az Eiffel-tornyot, a Károly hidat vagy a különleges madarakat ismerik meg útjuk során, hanem azt is megtanulják, hogy hiába különbözünk egymástól, attól még lehetünk barátok, hiába más az ízlésünk, azért még szerethetjük egymást. A mesekönyv minden része valamelyik unokával való beszélgetéssel kezdődik és azzal is zárul, összekötve a mesevilágot a valósággal, személyessé és kézzelfoghatóvá téve a varázslatos fantázia birodalmát.

31. Papíron kevesebb a szegény, a szakemberek szerint viszont nem Újragondolták a szegénységet

24 óra, 2016-10-01 / 231. szám Komárom-Esztergom megyei lap

Szerző: Csejk Miklós miklos.csejk@mediaworks.hu

Újragondolt szegénység címmel rendeztek kétnapos konferenciát, amelyen többek között az is elhangzott, hogy a 21. században a szegénység botrány, és leginkább politikai probléma. Szakértők szerint nem a statisztikai adatokkal kellene játszani, hanem inkább a probléma kezelésével kellene foglalkozni. Az, hogy a magyar társadalom 75 százalékának nincs elég félretett pénze váratlan kiadásokra, a szegénység előszobája.

MAGYARORSZÁG Újragondolt szegénység címmel rendezett konferenciát Kemény István emlékére az OSA Archívum szeptember 28-29-én. A felszólalók közül Juhász Pál közgazdász egy egészen őszinte kérdéssel kezdte előadását: „Mi a fenét lehetne csinálni a helyzettel, hogy kicsit jobb legyen?” Kérdésével, ahogy elmondta, arra utalt, hogy a szegénység nem cigánykérdés, de a cigányok számára ez a legfontosabb kérdés.

A Város Mindenkié egyik alapítója, Missetics Bálint szerint a szegénység politikai probléma, és igencsak érzékeny kérdés a hatalom számára. Missetics szerint a 21. században a szegénység már botrány. A szociológus arra utalt, hogy az emberiség rendelkezik a megszüntetéséhez szükséges erőforrásokkal, és tudással, ezért is politikai probléma. A Város Mindenkié egyik alapítója arról is beszélt, hogy a rendszerváltás előtt nem rakták utcára a szegénységbe zuhanó gyerekes családokat, elvágva ezzel a kilábalás lehetőségét is egyben, míg az elmúlt 25 évben ez gyakran megtörtént. A szociológus ugyanilyen párhuzammal élt a hajléktalanság kérdésének tekintetében. Ma már teljesen természetesnek vesszük a hajléktalanok látványát, „mint az évszakok változását”, miközben nem természetes dologról van szó. A szakember a szegénység kapcsán azt is elmondta, hogy egy friss adat szerint a magyar társadalom 75 százalékának nincs elég félretett pénze egy váratlan kiadás esetére. Kevés magyar nyugdíjas nyaral. Míg sok magyar nyugdíjas a napi költségek kifizetésével küzd. olyan luxusra, mint az üdülés, csak kis részük gondolhat. pedig hányán álmodoznak arról, hogy nyugdíjas éveikre végre utazhatnak a világban vagy pihenhetnek a tengerparton. Egy, a héten publikált európai uniós statisztika szerint, miközben európai átlagban minden ötödik vendégéjszakát 65 éven felüliek töltenek el a szállodákban, addig a nyugdíjas magyarok csak a 15 százalékát. Az állandó viszonyítási pontként tekintett V4-ek adatai alapján viszont az látható, hogy mind a csehek (24 százalék), mind a lengyelek (18 százalék) megelőzik a magyarokat.

Az országban rengeteg ember él mindennapos jövedelembizonytalanságban, emiatt csalódott, dühös, és keres valakit, aki szerinte minderről tehet - magyarázta Missetics. Többek között ez áll a háttérben annak, hogy a cigányokat, vagy most épp a menekülteket hibáztatják sokan saját mindennapi jövedelembizonytalanságuk miatt.

Talyigás Judit politológus aggódva beszélt arról, hogy nagyon sok cigánygyerek lett magántanuló, mert az iskolában túl sok probléma adódott velük. Kérdés, hogy ezek a közösségből kirekesztett gyerekek később hogyan tudnak majd beilleszkedni a társadalomba. A politológus a szegénység problémájával összefüggésbe hozta a Magyarországon jelen lévő „rendkívül erős előítéletet”, amely hátráltatja a szegénység problémájának kezelését is.

Daróczi Gábor, a Roma Ve rsitas Alapítvány igazgatója előadásában kifejtette, hogy téves az a kép, amit mostanában a roma fiatalok helyzetéről a kormány hangoztat. A kormány azt kommunikálja, hogy a romáknak sosem volt még ilyen jó, mint most. Daróczi viszont ezzel nem ért egyet. Azért javulnak a szegénységi adatok, mert sokan átkerültek a halmozottan hátrányos helyzetű kategóriából a hátrányos helyzetűek közé, miközben sorsuk nem fordult jobbra. Ez a statisztikai „bravúr” úgy jött létre a szakemberek szerint, hogy az a gyerek, akinek valamelyik szülője érintett volt a közmunkaprogramban, akármilyen rövid ideig is, nem tartozhat a halmozottan hátrányos helyzetűek közé - fejtegette Daróczi. A kislány vagy kislány jövőbeli kilátása ettől még semmit sem változott, „kenyérből se lett több otthon”.

ii. Könyveim:

Mojzes I., Talyigás J. : Termelésirányítás minőségbiztosítás. Veszprémi Egyetem Kiadó 1998.

Talyigás Judit szerkesztésében: Integráció és Információ. Magyar Országgyűlés Hivatala Országgyűlési Könyvtár 1998.

Talyigás Judit, Farkas J. G. Tóth K, Megyery K., Mojzes I., Szántó A., Székely I., Várhelyi T.: (szerk. Talyigás J.) Tézisek az információs társadalomról, Miniszterelnöki Hivatal 2000.

Talyigás J., Mojzes I. Minőségbiztosításról iskolaigazgatóknak. Dinasztia Kiadó, Budapest 2000.

Mojzes I., Talyigás J. Elektronikus kereskedelem, MTA Információ Technológia Alapítvány, Budapest, 2000., Átdolgozott kiadás Technika Alapítvány Budapest 2000.

Talyigás Judit szerk., lejegyezte Hovanyecz László : E-világi beszélgetések.hu (szerk. Talyigás Judit) Pesto Kiadó 2003),

Talyigás J., Mojzes I.: Az új gazdaság útikönyve az e-kereskedelem Budapest Műszaki Egyetem Kiadó 2004.

Talyigás Judit, társszerkesztő, Mozaikok a magyar informatikából Budapest, Mil-Org 2005),

Talyigás Judit film forgatókönyv író, rendező Mata János Művészek és műszakiak 2005.

Talyigás Judit szerkesztő ,Mozaikok a hazai telematika eredményeiből Budapest, HTE 2007.

Turchányi G.: Arcok a háló mögül (szerkesztő Talyigás Judit) Budapest, NIIFI. 2009

Talyigás Judit társszerző és szerkesztő, Az internet a kockázatok és mellékhatások tekintetében Budapest, Scolar Kiadó 2010.

Talyigás Judit, Sipka László társszerkesztő, A SZÁMALK és elődei, Budapest, SZÁMALK 2011.

Talyigás Judit szerkesztő: Közfoglalkoztatás másként Budapest, MTVA 2013.²⁹¹

Talyigás Judit: Pingvinek a sasok szárnyán (mesekönyv) EKREN Kiadó 2013.

Talyigás Judit Pingvin mesék Panninak (mesekönyv) Sok Mosolyt Kiadó 2019.

Számos könyvrészlet, fejezet, pl.:

Lajtha György szerkesztésében "Távközlő hálózatok és informatikai szolgáltatások" c. online – távmunkáról 6.8.fejezet www.hte.hu 2002

Enyedi Nagy Mihály szerkesztésében Médiakönyv 1999: ENAMIE kiadó. Az információstársadalom és a média című fejezet 77. old.

291

<https://kozfoglalkoztataskormany.hu/download/9/f1/f0000/k%C3%B6zfoglalkoztat%C3%A1s%20m%C3%A1sk%C3%A9nt.pdf>

1. ábra Langer Tamás 5

2. ábra Anyukámmal a három lány 1955 nyara (Éva, anyu, Vera és én) 6

3. ábra András és én 1972 7

4. ábra Pedrodvorec

5. ábra Novgorod 7

6. ábra Vákuumgőzölő berendezés sematikus felépítése (forrás: Mojzes Imre 1995.)..... 8

7. ábra Petivel és Ancsival 1975-ben10

8. ábra Hutás Imre12

9. ábra Sárosy József

10. ábra Tóth Mihály12

11. ábra Rudas Pál13

12. ábra Jávor András14

13. ábra Bordás István14

14. ábra Győri István.....15

15. ábra Dr. Csernay László15

16. ábra Naszlady Attila.....16

17. ábra Harsányi István16

18. ábra Pál László.....17

19. ábra Sebestyén János

20. ábra Bottka Sándor18

21. ábra A SICOB.....18

22. ábra Minitel készülék19

23. ábra Páris György.....20

24. ábra Nádudvari Zoltán.....21

25. ábra

25. ÁBRA Farkas János

26. ábra Tamás Pál22

27. ábra Herczog László

28. ábra Soós Adrianna22

29. ábra Aszalós János24

30. ábra Kékes Ede.....24

31. ábra Simon László25

32. ábra Ajkay Zoltán.....25

33. ábra Darvas Ferenc.....26

34. ábra Vajda György27

35. ábra Doubravszky Sándor.....28

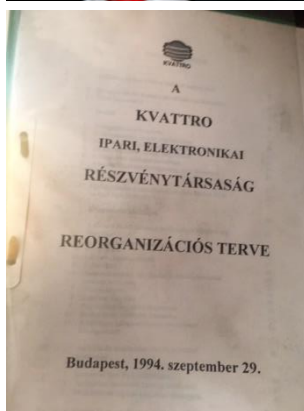

48. ábra Kersner László40

49. ábra A Symix rendszer kiválasztását megalapozó tanulmány.....43

50. ábra Gombos Tibor43

51. ábra A Kvatro Rt. reorganizációs terve 199444

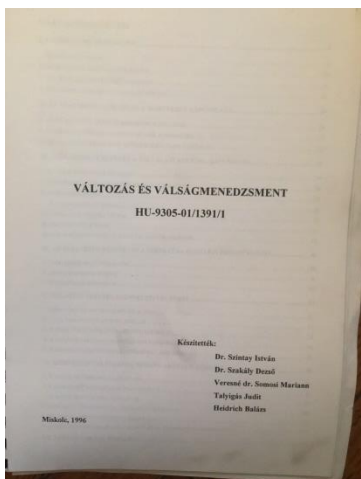

52. ábra A Bauffalo-i egyetem emblémája45

53. ábra Gálszécsy András48

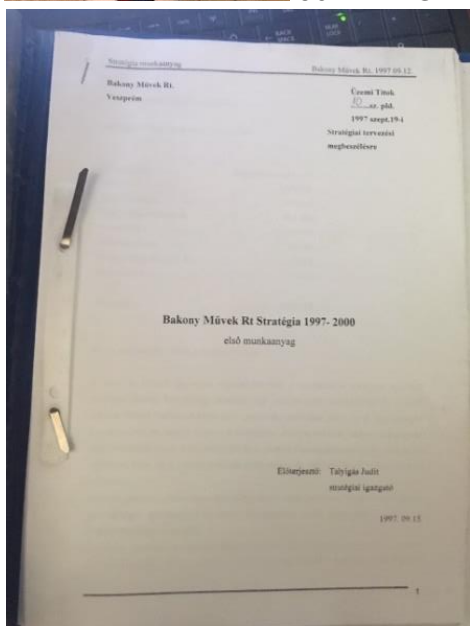
54. ábra Politológiai szakdolgozatom a törvényhozó szándéka és a valóság, a közbeszerzés gyakorlatára, címmel48

55. ábra Változás és válságmenedzsment tanulmány49

56. ábra G. Tóth Károly50

57. ábra A bakony Művek Stratégia 1997-2000.....51

58. ábra Szegedi –börtön központ.....52

59. ábra Minőségbiztosítás és termelésirányítás című könyvünk 1998.....52

60. ábra Ambrus János 61. ábra Részlet az Országgyűlési könyvtárból53

62. ábra Az Integráció és információ című konferencia - ahol a szervező bizottság titkára voltam-, kiadványa54

63. ábra Thurzó Tibor.....	54
64. ábra Tézisek az információs társadaloról 2000.....	55
65. ábra A Tézisek az információs társadalomért kiadványnál a szerző társaim: Farkas János,G. Tóth Károly, Mojzes Imre, Székely Iván, Szántó András, megyery Károly és Várhelyi Tamás	56
66. ábra Tézisek az Információs társadalomért, utolsó oldal.....	57
67. ábra balról jobbra: Pásztory Tamás , Mojzes Imre, Talyigás Judit, Kalmár István és Dömölki Bálint	59
68. ábra balról jobbra: Havass Miklós, Győry István	59
69. ábra részlet a könyv bemutató hallgatóságából.....	59
70. ábra Minőségbiztosítás iskolaigazgatóknak című könyvünk	61
71. ábra könyvünk két kiadása, csak borítójuk színe más	61
72. ábra Postai Piac tér fejlesztésben résztvevő kollegák.....	63
73. ábra Jelzés szintű szakirodalom a piactéri felkészülésből.....	64
74. ábra részlet a közbeszerzés fejlesztéséről szóló kormányhatározatból	65
75. ábra a piacterek közös logikai terve.....	66
76. ábra Piacterek technikai háttereForrás, lásd 148.....	66
77. ábra vállalaton belüli igénylő rendszer sematikus terve (forrás lsd. 149).....	67
78. ábra kép az árverésről (forrás lásd 149)	68

79. ábra Krutki Józsefné	68	
80. ábra Rózsahegyi Zsolt	81. ábra Almási János.....	70
82. ábra A bemutatóra elkészült a logó, amely később is a PeP felületeken ott volt.	71	
83. ábra A Nyílt Piac tér 2013-as évi nyitóoldala.....	72	
84. ábra Kalmár István 85. ábra Böröcz István, Schmidt Pál és Rajnai Attila	73	

86. ábra Csepeli György	74
-------------------------------	----

87. ábra Szántó András és Vincze Máttyás75

88. ábra Manek Attila 88. ábra Varga László77

90. ábra szövegek könyv tároló

89. ábra szövegek könyv részlet

77

91. ábra keresés a közel 4 millió78

92. ábra keresés a fotónegatív tárban

93. ábra kollegák a Sajtóadatbankból79

94. ábra Kollegák a Fotóarchívumból79

95. ábra Néhány kollega akik kiemelkedőt alkottak79

96. ábra Nyitó oldal80

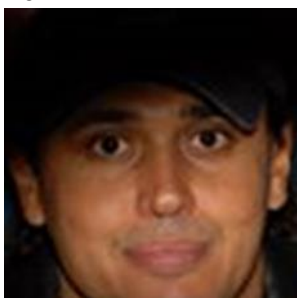
97. ábra egyszerű keresés81

98. ábra részletes keresés81

99. ábra bővített keresés82

100. ábra E-világi beszélgetések könyv címlapja83

101. ábra Dobi Zsuzsa 102. ábra Ványai Zoltán 103. ábra Domonkos László84

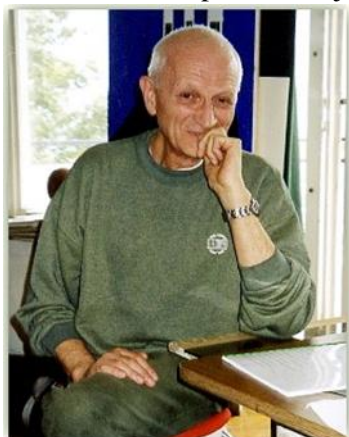

104. ábra Berkó Péter85

105. ábra Automatikus kódolás folyamata86

106. ábra Tudásbázissal támogatott rendszer vázlatos képe88

107. ábra Kódolt hír munkalap fenn és alább a fotó és grafika finom kódoló képe	90
108. ábraA hírek finom kódolás lapja, ahol látható a sárgával jelölt szavak a tudásbázis számára ismertek, azokat vette figyelembe a kódoláshoz és a zöldek a másik oldalon a kiválasztott kódok téma, földrajzi hely, személy és funkció típusú kódok. A finomkódoló kollega, ha gondolta még vesz fel a más színűekből vagy a fel nem ajánlottak közül.	90
109. ábraPióker Ignác sztahanovista gyalus átadja munkamódszerét a fiatalabb kollegáinak 1951. szeptember. MTI Fotó: Mező Sándor	92
110. ábraTatabánya 1953. július 16. Oláh Katalin csillás, a Szabadság brigád tagja, Tatabánya női dolgozóinak egyike MTI Fotó: Gink Károly (Gazdaságtörténeti képek 1953-56).....	92
111. ábra Budapest 1951. június 29. A Ganz- Vagon Gépgyárban készült, Argentínába exportált vonatok egyike. Magyar Fotó: Vadas Ernő (a közlekedés helyzete Magyarországon 1948-53 közötti részből)	92
112. ábra Budapest, 1946. augusztus 11. Fiatalok fürdőznek az augusztusi kánikulában a Duna-parton. Háttérben a háborúra emlékeztető Petőfi pontonhíd látható, melyet a népnyelv Böske hídnak nevezett, hiszen a lerombolt Erzsébet hidat helyettesítette. MAFIRT: Cserna Tibor	92
113. ábra 1945. május Nagymosás után, kifeszített kötélre teregeti a vizes ruhaneműt egy munkásnő a Hősök tere mögött, a városligeti tó partján. MAFIRT felvétel.....	93
114. ábra SZEK elnökök	95
115. ábra Tatai halászok MTI. Horling Róbert 1955	96
116. ábra Budapest, 1958. június 8. Úrnapi körmenet a budapesti Városmajorban	96

117. ábra Mata János

118. ábra filmborító

9

7

119. ábra Kaptam egy gyönyörű számítógéppel rajzolt Jónás képet	98
120. ábra A fenti kép az egyik előadásomból, a keresett kifejezést bejelöli az 1921.okt.3-án kiadott és a Sphaena a projekt keretében digitalizált anyagban a rendszer.	99
121. ábra a fenti előadásomból, ahol a találatok időbeli eloszlását mutatja a grafikon, és adott időszakot azon kijelölve az oda tartozó találatok jelennek meg.....	99
122. ábra Az eredmények megoszlása témákra, földrajzi helyre, a találatban szereplő személyekre és intézményekre vonatkozó grafikai megoszlásban is	100
123. ábra Vince Mátyás, az MTI elnöke a Nyitott Archívumok projekt bemutatóján	100
124. ábraA projekt bemutatója, az elnökségben Gecsényi Lajos, Vince Mátyás és Monok István... 101	
125. ábra Látható, hogy egy-egy képhez egyre több információ csatlakozik, segítve annak minél több szintű keresését és használatát	103
126. ábra NKA projekt keretében készült kép a képekhez tartozó szövegekkel	104

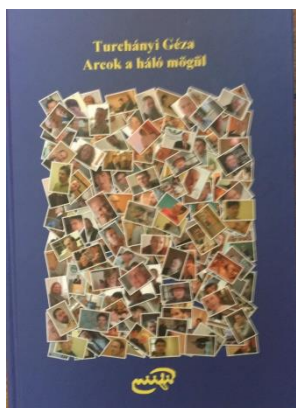

127. ábra Rozgonyi Dóra105

128. ábra Manipulált kép, Kádár János kitüntetését "kapott" a fotósoknak köszönhetően – még a digitális korszak előtt106

129. ábra Csak a képet látva általában nem tudható kit ? hol? és Miért látunk?.....106

130. ábra A képen látható helyszín, időpont és személyek valamint az esemény megadásával válik igazi értéké a kép. Elmaradhatatlan ha ismert, a fotóművész megadása.107

131. ábra Arcok a Háló mögött című könyv108

132. ábra Lányom Talyigás Anikó (jobb szélén) a Madách Gimnázium matematika és informatika tanára tanítványaival a konferencia kerekasztal beszélgetésén108

133. ábra Én és szerzőtársaim.....109

134. ábra Czimbal Gyula 135. ábra Hódos Henrietta111

136. ábra könyvünk külső borítója111

137. ábra a könyv belül112

138. ábra A babakocsi című gyűjteményből részlet.....113

139. ábra A mosógép képgyűjteményből részlet114

140. ábra A képszövegek bővülése az alkalmazások növekedésével összhangban115

141. ábra szeretett mti képek116

142. ábra Rékássy E. 143. ábr Abed-Hadi Forat120

144. ábra Guld Ádám.....121